

Deseſy boek hoort toe de
liberije van ons lief
vrou te nazareth blyken
lic

BESCHRYVINGHE
van het
CASTEEL
OFT WOONINGHE
VANDE ZIELE,

Gemaect door de E. Moeder Cerefe de
IESVS, fondateresse vande Orden
der ongeschoepte Carineliten
vanden iersten reghel.

Met noch sommighe deuote aen-roepingen
ende meditatieën vande Ziele tot Godt.

Merst ouer-gesedt tot de Spaensche taele
inde Franchoische door I. D. B. P.

En nu vut de Franchoische taele inde Neder-duytsche
gestelt, door den E. P. V Villem Spoelberch Guar-
diaen vande Minder-broeders tot Mechelen.

THANTVERPEN,
By Hieronymus Verdussen / inde thien
Cheboden / anno 1608. 02

*S. Beschrijft 75
Beschiff*

DE SCHRYVENDE

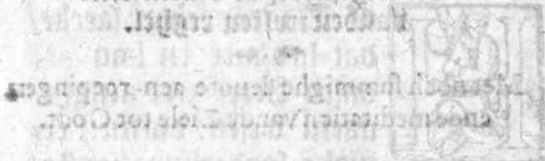
Van der

GAZELLE

A GRT WOONINGHE

VAN DE ZIJLE

Wijliger, 1825
Gemeente door de H. Hooger Dierde
1825 v. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Deze ont... 1825

tot... 1825

1825

1825

1825

1825

1825

1825

1825

A E N D E N G O E T-
willighen, Godt-vruchtighen
ghen Leser.

Het is een sekere saecke/
dat het niet en kan als
onsen Heere zeer aenghe-
naem wesen / datmen ee-
nighe sonderlinge jonste/
voorzderinge / ende hertelijckheyt toont
tot nieuwe Religieuse Ordens / die in
dese leste tyden (als de vierighe liefde
inde herten der Chyristenen verre ver-
cout is) als nieuwe plantsoenen inden
speel-hof der Hepligher Keligie van
den oppersten Houenier gheplant wor-
den. Want alzoou soude elck een voor-
groote vrientschap rekenen / datmen
zijne nieuwe plantsoenen / die hy onder
zijne andere oude boomen heeft gestelt
bedautwen ende voeden soude / om te
beter

TOT DEN LESER.

beter inden was / ende tot vruchtbaer-
 heyt te gheraecken. Hierom aenghe-
 merckt dattet de Heere alsoo geschickt
 heeft / al hier in ons Nederlandt te lae-
 ren planten de H. Orden der Onghes-
 chonnde Carmelitinen / ouer eenighe
 jaeren inneghestelt dooz de Eertwerdi-
 ghe Moeder Terese de Jesus: Ende
 dat dit plantsoen herwaertsouer begint
 dooz de genade Godts wel wt te spruy-
 ten / ende toe te nemen: zoo heeft my
 ghedocht / dattet van my niet qualijck
 ghenomen en kan worden / dat ick (be-
 sunder des versocht zijnde van mynen
 Querste) zoude in onse Nederduytsche
 tale ouer setten dit reghenwoordich
 boeckken het Casteel der ziele / het welck
 in Spaensch ghedicht ende ghemaect
 zijnde vande voozghenoemde Eertwer-
 dighe Moeder Terese / zal mogen die-
 nen vooz de gheestelycke spruytckens
 van Nederlant op desen nieuwen boom
 gheindt / de deuote dochters die hun wt
 goeder liefden tot dese stranghe Orden
 hebben begheuen / tot een laeffnisse
 inde daghelpxe penitientiale oeffenin-
 gen

TOT DEN LEZER.

gen die hunne H. Orden mede brenghet. Op dat 3° (gheluck het voornemen desselfs boeck schynt te wesen) nauw befloten ende van wereltsche vrenchden gheschenden zijnde / in plaetse van wandelinghen ende ydele vermaeckelijcheden / hun moghen leeren dickwils ver-
trecken in dit geestelyck Casteel : neerstich wesen om den Heere desselfs Casteels (dien 3° daer inne zoo dickwils herbergen) wel te bewaeren / ende hem in alles ghedienstich te wesen / op dat hy aldaer met hun gheerne blyue : ende dock aerbenden daghelper dieper ende dieper inne te treden in de wooninghen des Casteels / die hier beschreuen worden / ende alsoo den Heere naeder te comen / om met hem ganschelijck vereenicht te worden.

Ende want dese oeffeninghe niet alleen en is dienende den Religieusen deser Orden / maer dock allen den ghenen die eenichsints naer den gheest begheren te leuen : Ist dat ghy / beminde inden Heere / een gheestelijck herte ende begheerte hebt / zoo moecht ghy

TOT DEN LESER.

dit boeckken oock ghebruycken / om
het Casteel uwer zielen alzeit in weerd-
de te houden / ende v seluen somtijts
wt de wereltsche sozchfuldigheden daer
inne te vertrecken / naer dat v de
Heere ghelegghentheit ende bequamic-
heyt verleent. Daert wel / ende bide
voorz my. Wt ons Conuent der Min-
derbroeders te Mechelen / desen xv.
Aprilis / anno : 608.

B. Willem Spoelberch.

Voor-

V O O R R E D E N T O T
haere Dochters.

In den naem des Vaders / des Soons /
ende des Heplichs Gheests.

A M E N.

WEYNIGHE saecken
zijn my oynt door
de gehoorfaemheyt beuolen, die
my zoo swaer gheschienen heb-
ben als dese, te weten: te schry-
uen teghenwoordelijck eenighe
dinghen aengaende het Ghebet.
Ten eersten om dat my niet en
dunckt, dat Godt my verleent
den gheest, noch de begeerte om
dit te doen. Ten anderen om dat
ick ny van ouer drye maenden
a iiij lyde

V O O R - R E D E N

lyde sulcken last in mijn hoof, behaluen mijn groote weeckelycheyt : dat ick met grooter pynen nauwelycks schryuen en kan dat nootelyck is. Nochtans wel wetende dat de crachte der ghehoorsaemheyt sulcx is , dat zy licht maect het gene dat schein ommogelyck te wesen , soo heeft mijnen wil aenghenomen dit gheerne te doen , hoe wel dattet schynt de nature seer pynelijck te wesen : om dat Godt my soo veel crachte niet en heeft ghegeuen om te mogen stryden tegen myn gestadige crancheden, ende om onder soo veelderley becommernissen dit te moghen doen sonder wederspannicheyt der nature. De Heere, op wiens barmherticheyt ick mijn be-

trou-

VOOR-REDEN.

trouwen heb ghestelt, ende die andere, oock swaerder dinghen, tot mynder ghenoeghen heeft ghedaen, wil dit stuck oock te wercke brenghen, ist zyn ghe-
liefte.

Ick ghelooue wel, dat ick niet veel meer en zal weten te segghen, dan ick in andere dinghen hebbe gheseyt, diemen my beuolen heeft te schryuen, dan ick duchte meer, dat ick een dinghen tweemael mochte segghen.

Want het gaet met my ghelyck met de voghelkens diemen leert spreken: die niet meer en weten danmen hun gheleert en heeft, het welck zy dickwils her-halen. Hier om ist dat onse Heere wilt, dat ick yet nieuws segghe, zijne Maiesteyt sal my dat inne geuen,

V O O R - R E D E N .

is dat haer beliest: oft sal my de
 gratie doen, dat hy my sal doen te
 voren comen dat ick t'anderen
 tyden hebbe geseyt. Want daer
 mede soude ick my wel ghenoe-
 ghen, midts dat ick soo crancke
 memorie hebbe, ende dat ick wel
 blyde ware mochte ick gheraec-
 ken yet weder te seggen van t'ge-
 ne dat men hiel wel geseyt te sijn,
 op dat soo verre die verdonckert
 waren, alhier weder ghevonden
 mochten worden. Ende oft het
 oock Godeniet en beliefde my
 sulcx te gunnen, ende dat ick my
 maer moede en maeckte, ende
 mijn hoofft-pyn vermeerderde
 door de ghehoorsaemheyt, soo
 en sal ick nochtans niet blyuen
 sonder profyt, al waert oock soo
 datter niemant proffyt en dede

V O O R - R E D E N .

met t'gene dat ick seggen sal.

Soo dan op heden den Feest-
dach der alderheylichste Dry-
vuldicheyt, int Iaer duysent vyf
hondert, seuen en t'seuentich, sal
ick beginnen te volbrengen, dat-
men my heeft beuolen, in dit
Clooster van S. Ioseph der Car-
meliten binnen Toledo, al waer
ick nu tegenwoordich ben, mijn
seluē onderworpente in alle dat
ick segghen sal, onder het goet-
duncken ende verbeteringe der
genen diet my beuolen hebben
te schryuen, wesende zeer geleer-
de personen. Ende soo verre
ick yet quame te seggen, dat niet
en paste op t'gene dat de Heyli-
ge, Catholycke, Apostolische
ende Roomsche Kercke is hou-
dende, dat zal comen wt myne

onwe-

V O O R R E D E N .

onwetentheytt, en̄ niet wt quaet-
 heyt. Dit machmen wel voor se-
 ker houden, want ick dese Kerc-
 ke altyt ben gheweest, alnoch
 ben, ende altyt sal zyn onder-
 worpen door de gracie, ende
 goetheyt Godts: gebenedyt ende
 ghepresen zy hy inder eeuwic-
 heyt. Amen.

Die my dit beuolen hebben te
 schryuen, hebben my geseyt, dat
 om dies wille dat dese Religieu-
 sen van dese Cloosters onser lie-
 uer Vrouwen van Carmel van
 doen hebben verclaeringe ouer
 eenighe twyfelachticheden aen-
 gaende het ghebedt, zy laeten
 hun voorstaen, dat de selue Re-
 ligieusen als vrouwen zynde, be-
 ter sullen luysteren naer de tae-
 le van eene vrouwe: ende dat

oock

VOOR-REDEN.

oock midts de liefde die zy my toedraghen , ende het goet ghevoelen dat zy van my hebben , zal van meerder ghewichte wesen , ist dat ick yet gheraecke te seggen dat goet ende bequaem is : ende ouersulcx beter is dat ickt doen , dan een ander. Om deser redene wil zal ick myne woorden tot haerlieden stieren in dit schrift. Ende want het te vergheefs waere te peysen , dat dit andere personen soude moghen dienen : soo sal onse Heere Iesus Christus my groote gracie doen , ist dat slechts eene van haer-lieden hier proffyt mede doen sal , ende zijne Goddelijcke Majesteit is kennelijck , dat ick hier in anders niet voor en hebbe.

Het

VOOR-REDEN.

Het is oock heel seker, als ick sal gheraecken yet te seggen, dat zy wel sullen kennen, dat sulcx wt my niet en sal commen, ghemerckt datter in my niet en is, daert van comen mochte, ten waer datmen t'selfde wilde toeschryuen het cleyne verstant dat ick hebbe, ende mijne onbequa- micheyte ende ongenoeghsaem- heyte tot dusdanige dinghen, als het Godt de Heere door berm- herticheyte ende goetheyte niet en gheeft.

AP.

A P P R O B A T I E.

DEse beschryvinge van het Casteel ofte
 wooninghe vande Ziele / vol van
 goede gheestelycke onderwysinghe / ghe-
 maect door de Eerw. Moeder Tereze /
 sal worden ghedruckt tot voorderinghe
 van Cloosterlycke ende andere Gheestes-
 lycke persoonen. Datum den 1. May
 anno 1608.

Peeter Vinck Licentiaet
 inder Godtheyt.

P R I V I L E G I E.

DE Eertzhertoghen onse ghenaedighe
 Heeren ende Princen, hebben toeghe-
 laten ende geconsenteert Rutgeert Velpius,
 ghesworen Drucker vanden Houe, alleen te
 moghen drucken ende vercoopen dit tegen-
 woordich Boeck, ghenaeamt *Het Casteel van
 de Ziele*, ghemaect door de Eerw. Moeder Tereze,
 verbiedende alle andere Boec- druckers den
 seluen naer te drucken, oft elders gedrukt,
 alhier te vercoopen, geduerende den tyt van
 6. jaren, gelijk het breeder blyckt inde ope-
 ne brieuen hem gegunt den 20. April 1608.

De Buschere.

The first part of the work is devoted to a general
 description of the country, its climate, soil, and
 productions. The second part contains a detailed
 account of the principal cities, towns, and
 villages, with their respective histories and
 present state. The third part is a description
 of the manners and customs of the people,
 their laws, and their government. The fourth
 part is a description of the commerce and
 trade of the country, and the fifth part is a
 description of the military and naval strength
 of the country.

Peter Vinckelmann
 under God's help

The second part of the work is devoted to a
 description of the principal cities, towns, and
 villages, with their respective histories and
 present state. The third part is a description
 of the manners and customs of the people,
 their laws, and their government. The fourth
 part is a description of the commerce and
 trade of the country, and the fifth part is a
 description of the military and naval strength
 of the country.

Het Casteel

VANDE ZIELE, GHE-
maeckt door de E. Moeder
Terefe.

*De eerste wooninghe, inhoudende
twee Capittelen.*

HET I. CAPITTEL.

Daergesproken wort vande schoonheyt ende
weerdicheyt van onse ziele, by een ghelyc-
kenisse die zy neemt van een Casteel, om
haer beter te verstaen: zy spreeckt oock
van het groot profyt datter comt van dese
weerdicheyt te kennen, ende te bevroeden
de gauen die wy van Godt ontfangen: ende
hoe het gebedt is de poorte van dit Casteel.

Alsoo ick den Heere hadt / te
willen sprecken booz my /
nichts dat ick niet en wiste
voat seggen / noch van waer
beginnen / om te volbrengen
dese ghehoorzaemheyt: soo
is het

is het gheene dat ick nu segghen sal my te
 bozen ggeroemen / om te beginnen met een
 goet fondament. Te weten / dat wy onse
 ziele sullen nemen als een Casteel van Dia-
 manten oft claer Cristal / in het welck zyn
 vele stagiën ende vertrecken; ghelycker be-
 le wooninghen zyn inden Hemel. Want / o
 mijn Susters / ist dat wy daer wel willen
 op letten / die ziele van een rechtneerdich
 mensche en is anders niet dan ghelyck ee-
 nen speel-hof / inden welcken Godt / die daer
 Heere af is / zyn vermaeck neemt. Ist dat
 dit uwer liefde alsoo schynt te wesen; hoe-
 danich meent ghy dat moet zyn de camere
 ende wooninghe / inde welke eenen Co-
 ninck soo machrich / soo wijs / soo reyn / en
 soo vol vā alle goet zyn vermaeck is schep-
 pende? Van mynen t'weghen ick en vinde
 niet daer by ick soude moghen ghelycken /
 de schoonheyt van een ziele / ende de beuanc-
 helycheyt die zy heeft. Ende hoe waer onse
 verstanden / hoe vernuft die mogen wesen /
 en comen dit niet begripen / ghelyck zy
 oock niet en connen Godt volcomelyck be-
 broeden: ghemerckt hy seluer zept dat hy
 ons gheschapen heeft naer zyn beelt ende
 ghelychenisse. Ist saecken dan dat dit al-
 soo is (ghelyckt inder waerheyt is) wat
 hoeven wy dan ons seluen te quellen ende
 te vermoeden / om te moghen vatten de
 schoon-

ſchoonheyt van dit Caſteel: Want hoe wel
 datter alſulcken onderſcheyt is in ſeyen dit
 Caſteel ende Godt / alſer is tuſſen den
 Schepper ende het ſchepſel / aenghtſien
 dattet is een ſchepſel: ſoo iſt nochtans ghe-
 noech om te verſtaē de groote woerdicheyt
 ende ſchoonheyt vande ziele / dat de Godde-
 lycke Maſteyde verclacrt / dat zy ghe-
 maect is naer zyn beelde. Het is wel jam-
 mer ende groote ſchande booz ons / dat wy
 booz onſe eyghen ſchult ons ſeluen anders
 niet en kenne. En ſoudet niet / o myn doch-
 ters / weſen een groote onbekentſaemheyt
 booz pemanden / als men hem vzaechde /
 wie hy ware / dat hy zyn ſeluen niet kennen
 en ſoude / noch weten te ſegghen / wie zyn
 Vader oft Moeder waere gheweeft / noch
 wt wat Lant hy geboren waere? Iſt ſaac-
 ken dan dat dit ſoude ſchynen te weſen een
 clepne beesticheyt: onghelyck meerder is
 zy die in ons lieden is / als wy niet en ar-
 beyden / te weten wat wy zyn / ende als wy
 ons ſeluen alſo verlacten op dit allendich
 liehaem / al oft wy nauwelijcx en gheloo-
 den dat wy een ziele hebben / dan om dat
 wy hebben hoorzen ſeggen / ende om dattet
 ons gheloone ons leert. Miners wy be-
 mercken ſeer ſeldē wat groote goeden in de-
 ſe ziele moghen weſen / ende wie hy is die
 daer inne woont / oft van wat groter

weerden hy is: Sulcx datmen soo onachtsaem is / in het bewaeren bande schoonheyt der ziele / datter al loopt op de mueren ende wallen van dit Casteel / d'welck is dit lichaem.

Laet ons dan (ghelyck ick gheseyt hebbe) alsoo nemen / dat dit Casteel van onse ziele heeft verscheyde wooninghen; sommighe bouen / sommighe beneden / sommighe beyden: ende in het midden isser eene de alder principaelste / inde welke ghehanteert worden de alder secreetste saecken tusschen Godt ende de ziele. Het is noodich wel te bemerkken op dese ghelyckenisse / om dies wille dat by auentueren Godt my gratie sal ghenen / v lieden daer deur te doen verstaen / de ghenaden diet Godt beliest aen de zielen te bewysen / ende het onderschept datter is tusschen de eene ende de andere / soo seer alst moghelyck sal wesen: want midts de oueruloedicheyt der seluer gratien / waert ominoghelyck dat yemandt (sonderlinghe eene soo allendighe als ick) de selue alle soude moghen begrypen. Ende daerom sal v dit eenen grooten troost wesen / als onse Heere v sal doen verstaen dat het ominoghelyck is te begrypen: ende dien Godt niet en beliest dese gratie te doen / sulden daer wt prysen zyn groote goetheyt ende barmherticheyt. Want ghelyck het ghedene ken

dencken der dinghen die in den Hemel zijn /
 ende die de Heylighen al daer ghenieten /
 ons gheen schade by en brenghet / maer ter
 contrarien ons verheucht / ende beboecht
 om te arbeiden te gheraecken tot de glorie
 ende blyfchap die zy alreede bezitten : alsoo
 en salt ons niet schaden dat wy mercken
 moghelyck te wesen / dat eenen soo grooten
 Godt hem gheweerdicht ons stinckende
 aert-wormen ghemeynsaem te worden /
 ende met soo groote goetheyt ende berm-
 herticheyt wilt bevinnen. Naer myn goet
 duncken / ick houde dit voor seker / dat de
 ghene die schade lydt / wt het ketenen ende
 verstaen / dattet Gode moghelyck is dese
 ghenade te bewyfen / gheduerende dit bal-
 lynchfchap / moet wel hebben cleynne oot-
 moedicheyt ende luttel liefde zyns naeste.
 Want anderssins / hoe waert moghelyck
 dat wy niet en souden vrecht scheppen /
 siende dat Godt dese ghenade bewyft aen
 onse mede broederē / gemerckt dat dit niet
 en beledt / dat hyse ons oock bewyfe / ende
 dat zyne Majesteit de selue goetheyt ver-
 thoone aen een yeghelycken? Het welck hy
 somtydes aen sommighe doen sal / om die
 yeghelycken kennelyck te maecken : ghe-
 lyck Christus spreect banden blindt ghe-
 bozen dien hy het ghesicht verleende / als
 zyne Apostelen hem vracchten / oftet zynder

sonden / oft zynder ouders sonden schuld
was / dat hy blindt was. Sulcx dat hy
sontyts dese ghenaden verleent niet om
dat de ontfanghers heyligher zyn / als de
ghene diese niet en ontfanghen : maer al-
leenelyck op dat zyne grootheid den men-
schen kennelyck mochte worden (ghelyck
het ghebeurden in S. Paulo ende S. Ma-
ria Magdalena) ende oock op dat wy heilich
sonden prysen in zyne creaturen. Men
soude mogen segghen dat dese dinghen te
breemt schynen / ende dattet beter waere de
cranche niet te ontstichten : maer minder
schade salder comen wt dien dat alsulcke
dit niet en geloouen / dan soude toesen het
versuymen van het proffyt der ghenen dien
Godt alsulcke ghenade doet / ende die hun
daer doo berheughen ende hun seluen por-
ren tot meerder liefde te dragen den Heere
daer zy sulcke barmherticheyt af hebben
ontfanghen / ende wiens Majesteit ende
macht soo groot is. Hoe veel te meer dan
moet ick dit doen / wetende dat ick spyske
tot personen die in sulcke perypkel niet en
komen gheeyfen / om dat zy wel wecten
ende gheioouen dat Godt noch veel meer-
dere te rekenen van liefde betoont. Ick we-
re wel dat de ghere diet niet en geloofst / en
salk oock metter daet niet sie / om dat Godt
niet en beghert datmen zyne wercken zal
meren

meten oft verminderen : ende daerom / o myn Susters / die Godt dooꝝ desen wech niet en zal leyden / ick bidde v maecht dat v dit niet en gheschiede.

Keerende dan weder tot ons schoon ende hermaeckelyck Casteel / laet ons besien hoe wy daer sullen moghen binnen geraccken. Het zal schynen dat ick onbetamelyck ende buyten reden spreke : want ist dat onse ziele selue het Casteel is / zoo en ist niet van noode daer binnen te gaen / min noch meer dan het buyten redene ware datmen vermanden soude ghebieden in eenighe plaetse binnen te gaen / daer hy nu alreede binnen ware. Maer ghy moet weten datter groot onderscheyt is tusschen wesen ende wesen / want daer zyn vele zielen alleenelyck ront om het Casteel (alwaer zyn die het Casteel bewaeren) die niet en soecken binnen te gaen / ende ouersulck niet en weten wat in dese costelycke plaetse al is / noch wie daer inne woont / noch hoedanghe wooningen ende camers aldaer zyn. Ghy hebt wel ghelesen in sommige boecken tracterende van het gebedt / datmen de ziele raet / dat zy tot haer seluen binnen zal keeren : ende dit ist ghene dat ick hier hebbe willen seggen. Onlanc gheleden heeft my een seer geleert man gheseyt / dat de zielen die hun niet en gessenen int ghebedt / zyn gelyck een gich-

rich lichaem / dat boeten noch handen bes-
 roeren en kan : ende datter zielen zijn alsoo
 sieck ende soo zeer vernallen op de wtboen-
 dighe dinghen / datter gheen raet en is
 om hun te doen uinkeeren / dooz dien de
 ghewoonte die zy aenghenomen hebben bā
 aispt met die beesten om te gaen / soo tam-
 me als wilde wofende ronsom het Casteel /
 alsoo in hun is geboortelt / dat zy bynaer ge-
 woorden zijn vander seluer nature ende aert-
 bande beesten. Ende al zijn zy soo tresse-
 lyck van naturen / dat hun gheen mindere
 hanteringhe en betaemt als met Godt :
 zoo en kunnen nochtans hun dit niet doen
 verstaen. Ende soo verre sulcke zielen niet
 neerstich en zijn om op dese huime groote
 miserie te letten / ende die te hulpe te comen /
 zy zullen bliuen ghelyck beelden van sout /
 om dat zy hun hoest niet en keeren tot hun
 seluen : ghelyck ghebeurt is de huys- vrou-
 we van Loch / om dat zy haer hoest heeft
 ghekeert achter haer. Daerom zoo veel
 als ick kan verstaen / zoo is de poorte van
 dit Casteel / het ghebedt ende meditatie :
 ick segghe soo wel het mondelinghe gebedt /
 als dat inester herren gheschiet : want om
 een sprrecht ghebedt te zijn / moet geschie-
 den met verstant ende aendachticheyt : en
 een ghebedt dat niet aendachtich en is /
 noch achteen slaet niet wien dattet spreect /
 oft wattet

oft watter begeert / oft wie dat is die het gebedt ende versoek doet / en is niet beelwoert / al ist dat de lippē sāge geroert worden. Want al ist datter soumeys wel een ghebedt wort ghehouden sonder dese aandachticheyt te hebben / dat comt om dattet die te horen heeft ghehadt. Maer een ghebede dat vooz maniere heeft te spreken mette Goddelijcke Majesteit / ghelucke sonde spreken met zyn slaue / niet lettende oft zy qualijck sprecke / dan alleenelijck wtsprekende datter inden mont roupt / ende t'genē dattet weet van ghewoonte om dattet op andere tyden plach te spreken : ick en meyne niet dat dit een ghebede is / ende Godt gaue dat gheen Christen mensche alsoo en dede : want van uwen troegen / myn Susters / ick hope aende Goddelijcke Majesteit / dat niemanden van v lieden zulx en sal gheschieden / midts uwe goede ghewoonte van inwendige saecken te handelen / d'welck een groote saecke is om alsulcke beestelijcheyt te beletten. Wy en willen dan hier niet toespreken dese gichtige zielē / want ten zy dat de selue Heere come ende hun beuele op te staen / gelyck hy dede acht dien die acht en dertich jaren gelegen hadde neffens die Piscine / soo zullen zy ongeluckich zijn ende blyuen in groot perpckel : maer laet ons alleentijck spreke tot andere

zielen die immer ten lesten geraecken bin-
 nen het Casteel / want al zyn zy noch zeer
 inde werelt verstroyt / zy hebben nochtans
 sombylen goede begeerten / de welke al
 zyn zy seelsaem ende verre gesocht / immers
 zy beuelen onsen lieuen Heeret'gene dat zy
 zyn / al gheschiet dit oock metter haesten /
 jae dat meer is en bidden somtyts maer
 eens ter maent / zynde verbeelt en veromert
 met duysent saecken: het welck schier altyt
 met hun te doen is / mits dat zy soo zeer
 verhangen zyn aen hūne affairen / dat daer
 hunnen schat is / daer is oock hun herte :
 nochtans zy doen hun seluen ondertusschen
 gewelt aen / om hun seluen te ontlastē van
 hunne beletselen / het welck al een groote
 saecke is om te comen totte kennisse zyns
 selfs / ende om te bemerken dat zy niet
 recht en gaen om dooꝝ de pooꝝte binnen te
 comen : zoo dat zy noch ten lesten binnen
 gheraecken beneden inde leechste woon-
 ghe. Maer daer comen met hunlieden
 binnen zoo vele breede ende onreynne bee-
 sten die hun niet toe en laeten de schoon-
 heyt des Casteels te aenschoutwen / noch en
 laeten hun oock niet met brede / soo dat hun
 genoegh is dat zy binnen gheraecte zyn.
 Dit zal blieden / myn dochters / schynen
 buyten propooft te wesen / om dat ghy deur
 de gracie Godis sulcx niet en zyt : maer
 ghy

ghy moet hier wat patientie hebben / want
 ick mijn boozemien niet en soude konnen
 te kennen gheuen / noch bespreken het ge-
 ne dat ick weet van sommige inwendighe
 saecken aengaende het ghebedt / dan by dit
 middel. **I**n Gode gheue dat ick op dese
 manieren yet bequamelyck mach te ken-
 nen gheuen / want t'ghene dat ick b lieden
 geerne soude doen verstaen / sal wat zwaer
 woesen / besonder ist dat ghy daer van niet
 onderhouden en hebt: ende ist dat ghy daer
 in wat erbaren zyt / soo sult ghy wel sien
 dattet qualijck moghelyck is min te seg-
 gen / ende niet te roeren eenichsins van dese
 dingen die ons niet aen en gaen. **O**nsen
 Heere wil door zyn barmherticheyt onse
 herten raccken in t'ghene dat hem aenge-
 naem is.

HET II. CAPPITTEL.

VVaer in wort ghesproken vande leelycheyt
 ende mismaecktheyt van een ziele die in
 dootsonde is; hoe dat Gode belieft heeft
 dat een seker persoon te kennen te geuen:
 oock van sommige saecken aengaende de
 kennisse zyns selfs, ende hoe dat dese wo-
 ninghen verstaen moeten worden. Dit is
 seer proffytelyck, want daer sommige
 merckelijcke puncten in verclaert worden.

ER dat ick boorder come / soo wil
 ick u seggen / dat ghy moet bebroeden /
 wat dat is die schoon ende blinckende Ca-
 steel / dese Orientale peerle / desen boom des
 leuens gheplant neffens de leuende wate-
 ren des leuens (die Godt selue is) te aen-
 schouwen / naer dattet geballen is in een
 dootelycke sonde. Sheen dinck soo don-
 ker oft duyster / geen duysternissen soo lee-
 lyck / het en gaet die verre te bouen. En
 verlangt hier van niet meer te weten: want
 al ist dat de selue sonne die sulcke claccheyt
 ende schoonheyt by brachte / alnoch is in
 het middelste bande ziele / het is nochtans
 soo veel / oft zy daer niet en waere / te weten
 om daer van deelachtich te worden: ende
 al ist dat de selue ziele alnoch euen bequaem
 is / om de majesteit Godts te ghemeten /
 de welck is het Cristal / ende om te ontfan-
 ghen het schynsel der sonnen / nochtans en
 helpt haer niet. Ende hier wt comt dat
 alle de goede wercken die den mensche doet
 ter wylen hy aldus is in dootsonde / hem
 niet en helpen om de glorie daer boort te ver-
 cryghen: om dat zy haeren oorspronck niet
 en nemen van het eerste beginnel / d'welck
 Godt is / ende van wien onse deuchden ont-
 faughen hinnen woerde datse deuchden zyn:
 maer zyn seluen scheidende van Godt en
 can zyne ooghen niet aenghenaem gezyn:

midts

midts dat de meyninghe ende boornemen
bande gene die dootsonde doet/ oprecht niet
en is Godt te belienen / maer te behaghen
den duuel/ de welcke alsoo hy de duysternis
is/ soo wort oock de arme ziele als de duys-
ternisse selue. Ick wete van een seker per-
soon/ aende welcke Gode belieft heeft te ver-
thoonen de ghestelcennisse bande ziele als zy
dootelyck sondicht: ende dese persoon sey-
de / dat hem dochte / waert dattet de men-
schen wel wisten / dat niemant en soude
sondigen / al waert dat zy oock om de oor-
saken te schoutwen souden moeten lyden de
meeste pynen ende aerbeyt die men mochte
berdencken. Sulcx dat desen persoon had-
de een groote begheerte / dat alle de werelt
dit mochte weten. Ende ick bidde onsen
Heere/ mijn Dochters / dat hy v oock dese
kennisse wil verleenen / op dat ghy des te
meer Godt mochtet bidden voor de ghene
die in sulken staet zyn/ ende zyn ghewor-
den die duysternisse selue / ende hun wer-
ken oock van ghelycken. Want ghelyck
een rioolken ofe blietende water voortco-
mende vā een claere fonteyne/ is oock claer
ghelyck den oorspronck: alsoo ist oock met
een ziele die gestelt is inden staet der gra-
tien/ want daer wt comt dat hare werken
aenghenacem zyn Gode ende den menschen/
midts dat zy den oorspronck nemen van
dese

dese fonteyne des leuens / inde welcke de
 ziele int midden geplant is ghelyck eenen
 boom / die sonder de selue fonteyne noch
 vruchticheyt noch vruchten ontfanghen en
 soude / soo dat zy daer door wort onderhou-
 den / en niet op en houdt haer goede vruch-
 ten voort te brengen. Ter contrarien oock
 een ziele die van dese fonteyne wyckelt / ende
 haer seluen gaet verplanten in een ander
 buyl ende stinckende water / van welck
 niet en comt dan allen stanc ende corrup-
 tie / dese en can niet dan quade vruchten
 voort ghebruyghen. Hier moet men aen-
 merken / dat de fonteyne ende de blinken-
 de sonne die daer is int midden vande ziele /
 ghesmits en verliest haer schynsel ende
 schoonheyt / want zy daer altyt inne blyft /
 ende niemant en cause ontnemen. Maer
 als men een zwert laken soude leggen ouer
 het cristal inde sonne ghestelt / het is claar
 dat de sonne haer werckinge niet en soude
 konnen ghedoen in het cristal / ghelyck zy
 doen soude op het zwert laken. O zielen die
 gecocht zyt met het dierbaer bloet ons Hee-
 ren Jesu Christi / neemt doch v selue waer /
 en hebt medelyden met v seluen. Hoe ist
 mogelyck dat ghy dese dingen wetende niet
 en beneer sticht dese zwerticheyt wech te ne-
 men van dit cristal ? Aenmerct / aenmerct /
 dat / ist dat den loop ws leuens eens ten
eynde

eynde comt / ghy noumermeer dit licht en
 sult moghen ghenieten. O Jesu / hoe deer-
 lyck ist om sien een ziele die daerbā berooft
 is ? hoe arm blyuen de camers vant Ca-
 stiel ? hoe wonderlyck zyn de sinnen be-
 roert ? hoedanich zyn de inwoonders / die
 daer inne woonen ende oock inde crachten
 der zielen ? hoedanich zyn de Ouersten /
 Gouverneurs / Capiteynen / Hoofmee-
 sters / ende Huis-bewoerders ? In wat
 verblindheyt / in wat quaden schick blyft
 dese arme ziele ? wat vruchte mach zy ten
 lesten voort brenghen / dan naer den gront
 daer zy geplant is / te wetende d'ynuel ? ick
 heb eens hooren seggen van een geestelyck
 persoon / dat hy hem niet en verwonderde
 van t'ghene dat den mensche doet die in
 in doorsonde is / maer meer van t'gene dat
 hy niet en doet. Godt door zyn barmher-
 ticheyt wil ons verlossen van soo grooten
 quaet / want zoo lange als wy hier zyn / en
 isser gheen saccke die weerdich is quaet
 ghenoeint te worden als dese / om datse by
 brenghet de eeuwighen quaden sonder eynde.
 Dit ist / o mijn dochters / dat wy breefen
 moeten / dit ist dat wy van Godt begeeren
 moeten in onse gebeden / om dies wille / ist
 dat hy de Stadt niet en betwaert / te ver-
 geefs sullen wy aerbeyden / want wy de
 ydelheyt selue zyn. Dese persoon / daer ick

nu aff ghesproken hebbe / verclaerde dat zy
 twee dinghen hadde getrocken wt dese gra-
 tie die Godt haer gedaen hadde: eerst een
 groote breesse van Godt te vertoonen / sulcx
 dat zy hem gheduerichlyck badt / dat hy
 haer niet en soude willen laeten vallen /
 ghemerckt daer soo groote schaden quamen
 wt de sonde. Ten anderen eenen spieghel
 van ootmoedicheyt: ghemerckt dat allen
 goet dat wy doen / den oorspronck niet en
 treckt van ons / maer van dese fonteyne on-
 trent de welcke den boom onser zielen is
 geplant / ende van dese sonne die onse wer-
 ken verwormen moet. Ende dese persoon
 seide / dat haer dit claerlyck was vertoont /
 als zy yet goets dede / oft een ander sacht
 doen / soo keerde zy haer tot den oorspronck
 ende beghinsel: ende zy bekende dat wy
 sonder dese hulpe niet met allen en vermo-
 ghen: waer wt quam dat zy haer terstont
 gaff tot Godt te louen / ende dat zy door-
 gaens niet ghedachtich en bleef van eenich
 goet / d'welch zy ghedaen mochte hebben.
 Het en waer gheenen verlozen tijt / myn
 Susters / die ghy sout besteden om dit te
 lesen / ende dien ick daer aen soude hangen
 om dit te schryuen / waert dat dese twee
 dinghen ons mochten by bliuen. De ge-
 ne die gheleert ende verstandich sijn / weten
 dit zeer wel / ende ten is gheen noot dat men
huy

Hun hier van onderrichte : maer wy vrou-
 kens die onnerbaren zijn/ behoeven dit al
 wel : sulcx dat wy auontueren Godt alsoo
 heeft beliest / dat dusdanighe ghelyckenis-
 sen tot onser kennisse comen : ende ick bid-
 de zyn Goddelijcke goetheyt ende ghenade
 dat hem belieue ons de gratie daertoe te
 verleenen. Dese inwendige dinghen zyn
 soo zwaer om verstaen/ dat midts de cleyne
 wetenheyt die ick hebbe/ ick sal moete veel
 dinghen ouerbloedich segghen / jaec oock
 buyten propooft/ om yet te mogen ten pro-
 poost segghen. Sulcx dattet van noode sal
 wesen dat den leser patientie hebbe int le-
 sen/ ghemerckt dat ickse wel moet hebben
 in te schryuen t'ghene ick niet en wete :
 want sekerlyck ick neme somtyts het pa-
 pier inde hant als heel bot ende ongeleert/
 sonder te weten wat ick segghen / oft waer
 ick beginnen sal. Ick wete wel datter v-
 lieden veel aen ghelegen is/ dat ick eenighe
 inwendige dinghen verclare ten besten dat
 ick kan / want wy verstaen altyt wel hoe
 proffytelyck dat het gebedt is : en daeren-
 boue onse ordinantie brenge mede/ dat wy
 ons daer mede zoo veel sekere uren moeten
 besomerē/ maer voozder en is ons niet ver-
 claert dan t'gene dat wy selue wel kennen :
 wat vā bouen natuerlycke dingē die Godt
 in onse ziele werckt esser zeer luttel ghespro-
 ken:

ken : maer ist moghelyck dattet can in
 verscheyde manieren gheseyt ende te ver-
 staen ghegheuen worden / zoo salt ons ee-
 nen grooten troost wesen te letten op dit
 Hemelsche ende inwendich huys d'welck
 bande menschen soo luttel verstaen wordt/
 hoewel datter vele den wech willen volgen.
 Ende al ist dat in andere dinghen die ick
 gheschreuen hebbe / den Heere my ghegundt
 heeft eenighe te verstaen / nochtans heb ick
 onderbonden datter sommighe waeren die
 ick zoo wel niet en verstonde / als ick wel
 naerderhandt dede / sonderlinghe bande
 ghene die de alderzwaerste waeren. Dese
 zwaericheyt loopt hierop / dat om iet te
 segghen ende wel wt te leggen / van noode
 zyn zal / ghelyck ick gheseyt hebbe / veel
 andere dinghen by te brenghen die kenne-
 lyck ghenoech zyn : want het anders niet
 en kan gheschieden midts de plompicheyt
 van myn verstandt.

Maer laet ons weder keeren tot ons
 Casteel met vele wooningen. Ghy en moet
 niet verstaen dat dese wooningen zyn d'ee-
 ne achter d'andere als opde rye ghesedt :
 maer ghy moetet uwe ooghen slaen op het
 midden / d'welck is de Camere. Ghelyck
 de palm-appel rontsom bedeckt is met vele
 decrels diemen aff doen moet ermen bin-
 den kan t'ghene dat etelyck is ; alsoo
 rontsom

rontsom dese camere zynder verscheyden
andere sonderlinghe bouen / om dat de
saecten die de ziele aengaen altyt moeten
ouerlaghen worden naer de grootte / wyde-
de / ende diepte: ende hier in en segghen wy
niet qualijck / midts dat de ziele bequaem
is veel meer te begripen dan wy connen
bemercken: ende de sonne die daer is in
dit palais/ deylt haer zeluen mede in alle de
hoercken.

Ende daer is veel aengheleghen booz
elcke ziele die haer oeffent int Ghebete/
t'zy veel ofe luttel / dat zy niet ghebon-
den ofe besloten en zy / maer dat zy haer
brycheyt behoude van te gaen door al-
le de wooninghen / bouen / beneden / ende
bezyden: ghemerckt dat Godt haer al-
zulke weerdicheyt heeft ghegundt dat zy
haer seluen gheen ghevelt aen en doet /
om langhen tyt te bliuen in eene woo-
ninghe / al waert oock inde wooninghe
bande kennisse haers selfs.

Want het is wel waer dat die zeer noot-
saeckelijck is (wilt my wel verstaen)
oock booz den ghenen die den Heere hout
met hem in de zelue wooninghe daer hy
selue in is: Want hoe hooghe de ziele
mach verheuen zijn / gheen anders saec-
ke en brenghet haer tot de volmaccktheyt/
noch

noch zy en kan oock daertoe niet geraecken
 al waert dat zy't wel wilde : want de oot-
 moedicheyt werckt altyt ghelyck het bies-
 ken den honich werct binnen de raten / an-
 ders sonder dese ootmoedicheyt ist al ver-
 lozen. Des niet tegenstaende ghelyck wy
 sien dat het bicken niet op en hout van wat
 te blieghen om den geur der bloemen te ha-
 len: alsoo de ziele die noch bekommert is
 inde kennisse haers selfs / en moet niet lae-
 ten somtyts op te bliegen om te bemercken
 de grootheyt ende Majestejt van haeren
 Godt. Sy mach my hier in wel geloouen /
 want daer sal zy noch beter mercken haere
 cleyneicheyt / dan zy dede in haer seluen :
 ende zy sal haer meer bezydt binden van-
 de beesten de welcke comen binnē de eerste
 wooninge / welck is de kennisse zijns selfs.
 Want (ghelyck ick gheseyt hebbe) ten is
 gheen cleyne ghenade Godts dat zy haer
 hier inne seffent. Ende gelooft my dat wy
 met de crachte Godts veel beter de deucht
 bewercken / dan als wy zeer ghehecht zyn
 aende aertsche dinghen. Ick en weet niet
 oft die ghenoech te verstaen ghegeuen is /
 midts dat aen dese kennisse ons selfs zoo
 veel verlanghs leyt / dat ick wel te vreden
 waere dat ghy die noynt en liet baren / al
 waert ghy oock verheuen tot den Hemel
 toe / aenghesien dat zoo lanck wy in dese
 werelt

werelt zijn/ geen dinck van sulcker weerden is als de ootmoedicheyt. Sulcx dat ick ander werf segghe / dattet niet alleen goet maer ouer goet is te comen binnen de eerste wooninghe / daermen van dinghen spreekt / eer datmen boorder totte ander blieghen zal / om dies wil dat dit den rechten wech is : ende ist dat wy konnen ende de ghelegentheyt hebben om te gaen lanc den sekeren rechten wech / waerom willen wy bloghelen hebben om te bliegen ? maer laet ons ondersoeken by wat middel dat wy hierna beter sullen moghen toenemen. Ende naer mijn goetduncken wy en sullen noput gheraken tot de kennisse ons selfs/ ten zy dat wy aerbeyden Godt te kennen/ ende aenmerckende zyne grootheyt / onse ooghen keeren tot onse cleynicheyt : ende zoo boorts aensende zyne supuerheyt / zullen wy bekennen onse leelycheyt / ende merckende zyne ootmoedicheyt zullen wel bezoeden hoe verre dat wy zijn vā oprecht ootmoedich te zijn. Hiervan sal spruyten tweederley proffyt. Ten eersten v̄ is een claere saecke/ dat een dinck d'welck wit is/ beel witter schynt / alst ghestelt is by een zwert dinck ; ende ter contrarien dat zwert is thoont beel swarter / alst is by het wit.

Ten anderen ons verstandt ende onsen

wil worden veel edelder / ende bequaem
 tot alle goet / menghelende Godts ken-
 nisse met de kennisse zijns selfs ; ende het
 is een groot ghebreck dat wy nouwt on-
 se miserien gheheelyck aff en wasschen.
 Want ghelyck wy gheseyt hebben van
 de ghene die in voorsonde zijn / soo lee-
 lyck ende stinckende dat is den bloet der
 wateren : alsoo oock hier (hoe wel dat
 niet teenemaal ghelyck en is / des
 wil ons Godt bewaren / want daer en
 is gheen ghelyckenisse tusschen beyden)
 zoo lanck als wy ontcringhelt zijn mette
 onbolmaeckheden van dit aertsche le-
 uen / soo en sal den loop ons leuens niet
 gheheel niet aff ghewassen zijn / van alle
 breefen / cleynmoedicheyt / zwachicheyt
 ende traechteyt : van achterwaerts te sien/
 ende bemerck te nemen / oft men my
 gaede slaet / oft men my niet gade en slaet :
 oft my passerende lanx der straten se-
 nich quaet ouer commen zal / oft ick de
 stouticheyt nemen zal sulcken oft sul-
 ken werck te beghinnen / oft dat hoo-
 uerdicheyt zijn sal / oft het goet soude
 zijn dat eene sulcke allendighe persoon
 sal onder handen nemen sulcke hooghe
 saecke als is het Ghebedt : oft men my
 beter soude achten / als ick niet en be-
 wandele den wech die de andere bereden :
dat

dat de zyde eynden niet goet en zijn / al
waert oock bande dencht selue / dat ick
besende soo groote sondareffe des te hoo-
gher ballen mochte / dat ick by auon-
tueren voort-aen niet voorderen en sal /
dat ick aen goede menschen schaede doen
sal / dat cene alsulcke ghelyck ick / gheen
bupt ghenomenteheyt vandoen en heeft.

Ziene Heere / hoe vele zielen / o mijn
Dochters / doet den dupuel der hellen
hier door verloren gaen / meynende dat
dit ootmoedicheyt is / ende veel andere
dinghen die ick soude moghen segghen.

Het welck daer by comt / om dat wy
niet wel en mercken / dat hy de kenni-
se ons selfs verdraeyt / ist dat wy niet
ganschelycken van ons seluen buyt en
gaen.

Ick en verwonder my daer van niet /
want dit quaet / ende noch beele arger
kander van comen / ende stacter te bree-
sen. Ende daer om / mijn Dochters /
segghe ick / dat wy onse ooghen moeten
hoeren tot onsen Heere Jesum Christum
die voer ons heeft ghestoruen de doot /
ons opperste goet / ende aldaer ende in
zyne lieue Heylighen zullen wy warach-
tighe ootmoedicheyt leeren / ende aldaer
sal ons verstandt edel ghemaect wor-
den / ghelyck ick te voren gheseyt hebbe :

ende aldær en sal de kennisse ons zelfs niet
 slecht oft verwoyden zyn. Want al is dit
 de eerste wooninghe / nochtans is zy soo
 ryck ende costelyk / dat zy (mach zy slechts
 de beesten der seluer wooninghe ontslagen
 wesen) niet laeten en sal voozder te trecken.
 De listen ende bedriegelijckheden des dup-
 uels zyn schrikelijck / om te beletten dat de
 zielen haer seluen niet en souden kennen/
 noch oock de wegen die zy houden moeten.
 Ter oorzaecken van dese eerste wooningen
 soude ick moghen goede onderwysinghen
 gheuen die ick onderbonden hebbe : ende
 daerom segghe ick / en moeten wy niet ne-
 men een cleyn ghetal van wooninghen /
 maer een millioen : om dies wille dat de
 zielen hier binnen gaen op veel verscheyden
 manieren / nochtans d'eene ende d'andere
 alle met een goede meyninghe. Maer als-
 soo de dupuel altyt een quade meyninghe
 heeft / ick laet my voozstaen dat in sliche
 wooninghe veel legioenen der dupuelen
 zyn / om te bechten ende te beletten datmen
 vande eene tot de andere niet en soude
 geraccken : ende alst de arme ziele niet en
 verstaet noch en weet / zoo leydt haer de bys-
 ant listen / laghen ende bedriegelijckheden
 in duysentderley manieren : d'welck hy
 soo bypelyck niet en can ghedoen aende zie-
 len die veel naerder zyn de plaetse daer de
 Coninck

Coninck is. Maer hier ghelyck de zielen noch zyn verwoert inde werelt / ende verfaeyt met hunne lusten / ende opgeblasen met hunne eere ende begheerten / zoo ist dat de ondersaten en bassalen vande ziele (welcke zyn de sinneliken ende naturele crachten die haer Godt ghegeuen heeft) gheen stercheyt en hebben / ende alsulcke zielen worden lichtelyck verwoonen. Dusdanighe dan die hun seluen vinden zullen in dese gesteltenisse / al hebben zy oock goede begheerten van Godt niet te willen verdoornen / ende bonen dien noch goede wercken doē / soude wel van noode hebben hun dickwils te keeren tot zyne Goddelycke Majesteit / ende de glorieuse gebenedyde maghet zyne moeder te nemen voor hunne voorsprake / ende de Heylighen oock / ten eynde dat zy voor dese zielen wilden bechten / ghemerckt dat hunne dienaers in desen staet luttel crachte hebben om hun te verdoeren. Ende inder waerheyt in alle staeten moeten ons de crachten ende sterckheden comen van Godt: zyne Goddelycke Majesteit wilt se ons verleenen door zyne bermyherticheyt ende goetheyt / Amen.

Hoe allendich is dit leuen dat wy nu leyden / om dies wil dat ick / om myn Dochters / in dit stuck hebbe int langhe wtghelept de groote schade die ons comt / door dat wy

niet wel en verstaen het punct van de ootmoedicheyt ende kennisse ons selfs: ick en segghe hier niet meer aff / hoe wel dat dit is daer ons het meeste verlauck aen leyt: Gode gheue dat ick het geseyt mach hebben d'welck v lieden te staede comme. Ghy moet weten dat dese eerste wooninghen zeer luttel mede deplen van het licht welck daer comt van het Paleys daer de Coninck is.

Want al en zynse niet gheheel duyster ende leelyck (ghelyckt ghebenet als de ziele in dootsonde is) nochtans zynse eertuchstus verdonckert / zoo dat de ghene die daer inne zyn / het licht niet en comen sien: niet by ghebreke vande stegie oft wooninghe daer zy zyn (ick en can dit niet beter buyt leggen oft doen verstaen) maer om dat alle die quade dinghen als Slanghen / Serpenten ende andere venynighe dinghen die met hun inne ghegaen zyn / hun niet toe en laeten het licht te sien. Het is eueleens oft pemaent waere in eenighe plaetse daer de Sonne haer beste scheen / ende dat hy zyn ooghen vol eerde hadde / sulcx dat hyse bynaer niet en kan open doen. Alsoo dese stegie ofte wooninghe is wel claer / maer dese zielen en ghenieten de claerheyt niet / overmits het beletsel van dese schroomelycke

lycke ende benygnighe beesten / die welcke
 hem de ooghen alsoo verblinden / dat
 zy anders niet en konnen ghesien als de
 beesten.

My dunckt dattet alsoo met de ziele
 gaet: want al ist dat zy in gheenen qua-
 den staet en is / zy is soo verweert inde
 saecken van dese werelt / ende zoo be-
 doelint inde rydommen / eeren / ende
 becommernissen (ghelyck ick gheseyt heb-
 be) dat al wilde zy inder waerheyt ende
 metter daet haer seluen sien / ende haer
 verheughen in haere schoonheyt / alle
 dese dinghen en laetent niet toe / ende
 alsoo en can zy (ghelyck schijnt) haer
 seluen niet ontlossen van zoo vele belet-
 selen. Ende daerom ist zeer nootsaek-
 lyck om te moghen gheraecken binnen
 de tweede wooninghe / dat de ziele teene-
 mael zal beneerstighen ende aerbeyden
 haer seluen te vertrecken vande saecken
 ende becommeringhen die niet noodich
 en zijn / ende peggelyck alsoo naer zy-
 nen staet.

Want hier is zoo veel aen ghelegghen /
 om te gheraecken totte principale woo-
 ninghe / dat zoo verre de ziele dit niet
 en beghint te doen / ick houdt voorzeker
 ende onmoghelyck dat zy daer
 zal kon-

zal konnen gheraecten / sae dat zy sal konnen bliuen inde wooninghe daer zy nu is sonder groot perijckel / al ist dat zy binnen het Casteel is: doo: dien dattet onmogelijck is te wesen onder soo vele benynghe beesten / sonder d'eene oft d'ander reyse gebeten te worden. Maer wat soudet wesen / mijn Dochters / waert dat de zielen die nu alreede van sulcke beletselen ontslagen zijn (ghelyck wylieden) ende alreede voo:der binnen ghecommen zijn in andere verborghen wooninghen van dit Casteel / comen doo: hun eyghen ghebreck ende schult wederom te vallen in alsulcke verweirthen ende tempeesten / als doo: onse sonden moghen opreysen : ghelycker vele mogen zijn / aende welcke Godt vele gratien ghedaen heeft / ende die nochtans by hunne schult wederom gheworpen zijn int midden van sulcke miserien. Soo veel als het buytwendich aengaet / wy zynder hier by van: maer aengaende het inwendich / ick bidde Godt dat wy daer oock by van wesen moghen / ende dattet hem belieue ons daer van te bewaeren. Wacht v / mijn Dochters / van besorchtheyt voo: een ander. Slaet gaede ende aenmercht datter weynighe wooninghen in dit Casteel zijn / daer de boose gycesten ons gheonen strydt aenendoen. Het is wel waer datter eenighe

zyn /

zijn/ alwaer de waachte (welck zijn de crachten der ziele) hebben de stercke om te bechtē/ gelyck ick gheseyt hebbe / zoo ick meyne: maer het is zeer nootfaeckelyck datmen zy seluen niet en berghete / noch en slape / op datmen mach kennen de listen der vyanden die hun seluen ouersetten inde gedaente van Enghelen des lights : want daer zijn menighe saecken / door de welke zy alenskens inucomende ons kunnen groote schade ghedoen : ende wy en behoedens niet tot dat het quaet al gheschiet zy. Ick hebbe v opeen ander tyt gheseyt dat tet is als een dooue vyle / diemen nootfaeckelyck behoort ghetwaer te worden van het eerste beghinsel.

Ick wil wat segghen om v dit beteer te doen verstaen. Wy stoudt ende praemp somtyts eene vande Susters tot groot ghetwelc van penitentie / soo dat zy haer niet en kan te vreden ghestellen / kooz dat zy haer seluen eenighe pyne aen doet : dit beghinsel is wel goet : maer ist dat de Ouerste beuolen heeft / datmen gheen vuytghenomen penitentie doen en sal sonder oorlof/ ende de duyuel haer wys maect dat zy vuyelyck mach aen nemen alsulcke gorde saecke te doen / sulcx dat zy int berbozghen alsulcke leuen leydt / dat zy comt haere ghesontheyt te verliezen /

ende

ende niet te doen dat den Reghel betteelt: ghy siet nu wel hoe verre dat dit goet ghesraecht is. Aen een andere zal hy gheuen eenen puer van groote volmaecktheyt.

Dit is goet / maer hier van kan ghecommen / dat het alderminste ghebreck der Dusters haer sal schynen te wesen een groot quacc : ende dat zy seer neerstich sal zyn om gade te slaen oft zylieden het minste misdaet sullen doen / ende dat gaen ouerdraghien aen de Ouerste : ende somtijts macht ghebeuren door den grooten puer die zy heeft ouer een ander / dat zy haere eyghen ghebreken niet en sal ge waer worden : ende dat de andere haer inwendighe meyninghe niet kennende / ende siende haere sochfuldicheyt te zeer groot / dat niet wel nemen en sullen.

Het ghene dat de boose gheest hier mede hoor heeft / en is gheen clepae saecke / want het is om te doen verconwen den brant der liefde onder malcanderen / het welcke gheen cleyn schade en soude wesen.

Laet ons verstaen / mijn Dochters / dat de oprechte volmaecktheyt gheleghen is inde liefde tot Godt / ende tot onser naesten : ende hoe wy volcomender dese twee gheboden sullen onderhouden / hoe wy oock volmaeckter sullen wesen.

Onsen

Onsen gheheelen Reghel ende onse Ordinantien en dienen uerghens anders toe / dan om middelen te zyn om dese volcomelijker te onderhouden. Laet ons dan ons seluen wachten van puericheden sonder versauw oft discretie / die ons mochten schade mede brenghen / ende dat elke een haer seluen waer neme: ende want ick b van dit punct op een ander tyt veel hebbe gheseyt / soo en sal ick hier niet boorder van roeren. Dese liefde tot malcanderen / is van sulcken ghewichte ende verlanck / dat ick wel wilden dat ghy die nemmermeer en vergatet.

Want als men aldus gaede staet eenighe cleyne manieren van doen aen een ander / welke somtijts oock gheen ghebzen en zyn / maer ghelyck wy onbetende zyn / wy nement ten quaetsten op: het kan gheschieden dat de ziele daer door haeren inwendighen brede sal verliezen / jae oock dat zy de andere zal ontrusten: Ende besiet eens oft de volmaecktheit niet wel dier costen en soude: Behaluen noch dat de duuel dese tempratie soude moghen verwecken teghen de Ouerste / ende dat waer noch veel perperkeuser.

Om dusdanigē sakē ist bā noode dat mē sal hebben

hebben groote discretie: want alst souden
 eenighe saecken zijn teghen den reghel ende
 de ordinantien / dan en ist altyt niet goet
 dieten besten te verstaen: maer men moet
 de persoon waerschouwen; ende ist dat zy
 haer niet en betert / zoo salmen hem keeren
 tot den Ouersten / ende dit is de liefde. Ick
 segghe oock datmen van ghelycken behoort
 te doen teghen de Susters / alst eenighe
 merckelycke saecken zijn; want datment
 al zonde laeten vaeren tot vreesse oft het
 temptatie waer / dat soude self een tempta-
 tie wesen. Maer men moet wel boor hem
 sien dat de duuel ons niet en bedrieghe/
 dat wy van zulcke dinghen niet malcande-
 ren niet en rammelen oft en spreken / want
 daer zoude de boose gheest zyn groot proffyt
 mede doen / openende de plaetse tot mur-
 muratie: dan men moet spreken tot de ghe-
 ne / diet kan ghebeteren / ghelyck ick ghe-
 seyt hebbe. Godt zy ghelooft dat wy gheen
 groote coysaecte en hebben om in dese swa-
 richeyt te vallen / om datmen ghestadich-
 lyck het silentie onderhoude: Dan het is
 goet dat wy op onse wachte staen.

DE TWEEDE WOON-
ninghe, hebbende maer een
Cappittel.

Het eenich Cappittel.

Alwaer ghesproken wort hoe groot verlanck datter is aende volherdicheyt om te gheraecken totte leste wooninghen, ende vanden grooten strydt die de duyuel daer tegen doet: hoe datter veel aengeleghen is, datmen niet en doolt vanden weck in het beginsel, om daer te commen: ende zy leert een middel, welck zy selue ondervonden heeft zeer crachtich te wesen.

Let ons nu gaen spreken hoedanich dat zijn de zielen die daer gheraecken inde tweede wooninghe / ende wat zy aldaer doen. Ick soude wel willen seer luttel hier aff spreken / om dat ick op andere plaetsen daer van int langhe ghesproken hebbe: ende dattet qualijck moghelyck sal zijn / oft ick en sal wederom een groot deel van het selfde herhaelen / mits dat my niet met allen en ghedrukt van t'ghene ick geseyt hebbe: ende ick weet wel koste ick dit verclaren op een ander maniere / het soude
 C b lieden

vlieden wel bevallen / geluckmen niet moe-
 de en werdt bande boeckē die daer bā tra-
 teren al ist datter vele verscheyden zyn. Wed-
 ghene dan dat ick begeere te seggen is aen-
 gaende de zielen die nu alreede begonst heb-
 ben hun te oeffenen in het gebedt / en wel bes-
 zoeden hoe wel hun daer aen gelegē is dat
 zy niet en blyuen binnen de eerste woonin-
 ge: maer enen wel en hebbē zy niet heel vast
 boozgenomē daer niet te blyuen / ende ouer-
 sulcx binden zy hun seluē daer dicwils we-
 derom / deur dien dat zy de oorzacke niet en
 sehouben / het welck perpeuleus ghenoech
 is: dan het is noch een groote gracie die
 Godt met hun doet / dat zy emmers som-
 tpts neersticheyt doen / om te ontloopen die
 slangen ende venynige beesten / ende dat zy
 emmers wel weten dattet goet is die ont-
 slagen te zyn. Dese zielen doen eensdeels
 meerderen aerbeyt dan de boozgaende /
 maer zy en zyn in sulcke perpckel niet / om-
 dattet schynt dat zyt kennen; ende daer is
 goede hope dat zy boozder binnen geraec-
 ken zullen. Ick segge dat dese meerderen
 aerbeyt doen / om dies wil dat de eerste
 zyn als stomme / ende niet en hooren; sulcx
 dat zy niet sprekende deur hunnen aerbeyt
 beter geraecken / dan de ghene die wel hoor-
 ren ende niet en kunnen spreken. Daerom
 nochtans en zyn hier niet beter aen die niet
 en hoor

en hoozen. Want het is doch een groote
 facche te mogen hoozen het ghene datmen
 ons seyt. Alsoo dan dese verstaen de stem-
 me ons Heeren als hyse roept / om dies
 wille als hy siet dat sy onder boegen zijn om
 binnen te comen / ende naerder te geraecken
 ontrent de plaetse daer zijn Goddelycke
 Majesteit is: hy is sulcke goede ghebuer
 ende syn genade ende goetheyt is zoo groot:
 al syn wy noch int midden van onse ghe-
 nuchten / vermaeckelycheden / bekommers-
 nissen / ende boeringen deser werelt / vallen-
 de in sonde / ende wederom opstaende (door
 dien dat dese heesten alsoo benylich syn / en
 dat hun geselschap so peryculeus is / dattet
 groot mirakel waer datmen onder hen niet
 en soude soekelen oft vallen) nochtans onse
 Heer achtet alsoo groot dat wy hem soecken
 en bgeren in syn geselschap te wese / dat hy
 niet op en hout d'een oft d'ander reyse ons te
 roepen / op dat wy tot hemwaerts mochten
 gerakē. En dese stemme is soo soet dat de ar-
 me siele schynt in haer seluē te verdwynē tē
 sy dat sy terstont volbringt datmen bā haer
 berheyscht: en alsoo heeft sy meerderen aer-
 beyt ende pyne (gelyck ick gesept hebbe) dan
 sy hebbē soude waert dat sy niet en hoorde.
 Ic en wil niet seggē dat dese stemmen en rot-
 pingē soudē syn gelyc als de ander daer ick
 naerderhāt af sprekkē zal maer sy geschieden

dooz woorden diemen hoort wt goede menschen / of dooz sermoenen / of dooz het lesen van goede boecken / of dooz veel andere saecken / dooz de welke ghy gheleert hebt dat Godt de Heere ons roept / of dooz sieten ende teghenspoet / of oock dooz eenige waerheyt die Godt leert op den corten tijt dat wy zynint gebet / al ist dattet ooc slapelyck te wercke gaet / Godt nochtans achtet veel. Van uwoentweghen / myn Susters / en wilt dese eerste gratie niet cloyn achten / noch en kedroeft v niet te zeer / al ist dat ghy onsen lieuen Heere niet ter stont en antwoort : want zyne Majesteit kan somtijts wel vertoelen veel daghen ende jaeren / sonderlinghe als hy siet volherdicheyt ende goede begeerte. Dit is hier aldermeest van noode / want dooz dese volherdicheyten kunnen niet falgeren veel te winnen. Maer den strydt die de boose geesten hier leuere in dnyfenderley manieren is zeer schrikelyck / ende veel pijnelycker dooz de ziele als inde voorgaende wooringhe : want aldaer was zy doof ende stom / of ten minsten zy hoorden zeer luttel / ende wederstondt noch veel min / gelyck eene die de hope berlozen hadde van te moghen winnen. Maer hier is het verstandt veel leuender / ende de crachten veel voorzichtigher / ende de slaghen met het

geschut

gheschut gaen alsoo te werck / dat de ziele
 niet booz by en kan / oft zy moetsse hoozen
 ende ghewaer worden / door dien dat alhier
 de boose gheesten gheweldichlyck soecken
 te berthoonen de schoone schynen bande
 dinghen deser werelt / ende de wellusten
 desselfs / die zy schilderen bynaer als oft zy
 ewich-duerende waeren / item de eere ende
 groot-achtige diemen daer heeft / de vrien
 den ende maghen / de ghesontheyt in t' gene
 dat raecht ende aen gaet de wercken der pe-
 nitentie (want de ziele die binnen dese twee
 de wooninghe comt / begint altyt te ver-
 langhen eenighe penitentie te doen) duy-
 sent andere soorten van beletsels. **O** Jesu /
 wat groote ruoer ende tempeesten maec-
 ken de duyuelen hier / wat bezantheitē heeft
 de arme ziele / die niet en weet oft zy moet
 boozder treden / oft weder keeren naer de
 eerste wooninghe. Want aen d'ander zyde
 comt de redelyckheyt ende vertoont haer
 het bedroeh datter is / als zy soude willen
 peysen dat alle t'ghene dat haer door de
 boose gheesten is voorgehouden / soude van
 eenigher weerden zijn / om te ghelycken by
 t'ghene dat zy soeckt. Het ghelooue leert
 haer t'ghene dat de volmaecktheyt is. De
 memorie hout haer het eynde booz / datter
 naer de boozseyde dingen volcht / ende stelt
 haer booz ooghen de doot der ghenen die

van dese bergäckelycke dingē veel gendootē
 hebben/ en hoe dat zy sommige heeft gesien
 die ouerleden zyn/ hoe haest dat zy vā alle
 menschen vergeten zyn geweest: oock zoo
 bertoont zy haer eenige die zy gekendt heeft
 en gestē in grooter boospoedicheyt/ en hoe
 zy die daernac heeft sien ter aerden doen/ en
 zy die wils heeft gegae ouer hunne grauen:
 ende zy doet haer ouerdencken dat het lic-
 haem nu alreede vol wo:men is/ ende ande-
 re dierghelycke dinghen die zy haer raē
 booz ooghen ghestellen. Den wil is gheue-
 gen om lief te hebben den ghenen aen wien
 hy gemerckt heeft zoo groote ende ontallic-
 ke crachten ende beoyfinghen der liefden:
 ende soude wel willen eenighe van die kon-
 nen vergelden/ besonder hoe dat desen waer-
 rachtigen minnaer hē niet en scheidt vande
 ziele maer blyft by haer/ ende gheeft haer
 het wesen ende het leuen. Ter stont comt
 het verstandt daerby ende verclaert haer
 dat de ziele gheenen beteren vrient en zoudē
 konnen crygen al leefde zy vele lange jaer-
 ren: dat de werelt geheel verbult is met val-
 scheyt ende bedroch/ ende dat dese genuech-
 ten die de duyuel haer boozbrenge en zyn
 niet gemengelt dan met veel aerbeyt/ sorge/
 twist/ ende wederspannigheyt: en verclaert
 haer/ dat zy wel sijn en seker houden mach
 dat zy buyten dit Casteel noch vrede/ noch
 verse-

bysekerheyt binden en sal: daerom dat zy
 ophouden van te gaen tot andere huysen/
 gemerct dat haer eygen huys soo ouer-
 bol is van alle goet/soo verre zy t'huys bliuen
 ende de selue goeden genieten wilt. En
 daerenbouē wie isser die aldus in zyn huys
 heeft alles datter van noode is/ gelyck zy
 sonderlinge hebbende met haer alsulcken
 gast / die haer sal maecken vrouwe van al-
 derhande goet/ zoo verre dat zy niet en wilt
 verlozen loopen gelyck den verlozen Soon/
 etende der berkenen aes. Dit zyn redenen
 crachtich om de duyuelen te verwinnen.
 Maer o myn Heere ende mynen Godt / de
 gewoonte van dese ydelheden te hanteren/
 en te sien dat al de werelt oock sulcx hāteert
 die bederuet al: om dies wil dattet gelooue
 hedē s'daerhs zoo doot is / dat wy beminne
 en haten meer t'gene dat wy booz oogē siē/
 dan t'gene t'gelooue ons leert. Ende om de
 waerheyt te seggen/ wy en sien anders niet
 dā beel alendicheden inde menschē die naer
 dese sienelycke dingē loopē / dan dit cōyt al
 dooz dese benyngige dingē / daer wy af spre-
 kē. Want gelyc als yemant van een slange
 gebeten is / het benyjn spreyt hem dooz t'ge-
 heel lichaem / en doetet opzwillen: alsoo ist
 ooc hier mede ist dat wy ons niet en wach-
 ten: en het is clær dat wy sullen vele mede
 synen behoenen om genesen te worden / en

noch zal ons groote gratis van Godt gheschieden ist dat wyt niet en besterven. Door seker de ziele moet hier groote zwaaricheyt verdraghen: sunderlinghe ist dat de duynel merckt dat zy wat gheschichte van manieren is / ende gestelt om gheboordert te worden / hy zal de gheheele helle doen bergaderen om haer daer wt te doen verrecken. O liene Meere v bystandicheyt is hier wel van noode: want zonder die en kanmen niet wtrechten. En laet doch deure uwe bermerticheyt niet toe / dat dese ziele bedrogen worde / om te laeten baren t'ghene dat zy beghonst heeft; verleent haer het licht op dat zy sien ende verstaen mach / dat alle haer goet hier in ghelegen is / ende op dat zy haer mach verrecken van het quaet gheselschap: wát het is een zeer groote saecke te verkeeren met de ghene die dese dinghen hanteren / ende te gheraecken niet alleen onder personen die binnen de selue wooninghe zyn gheweest daer zy is; maer oock die ghecomen zyn in andere wooninghen die naerder den Coninck zyn / om dat dit haer een groote hulpe zal wesen / ende zy mochte met sulcke zoo veel verkeeren / dat zy haer zouden mogen doen innegaen met hun. Dat zy emmers altyt wel voor haer sie / dat zy haer niet en laet verkwinnen: want ist dat de duynel haer siet met een

goet

goet bast boornemen van liever te verlies-
 sen het leuen / de ruste ende alle t'ghene dat
 hy haer presenteert / dan zy soude weder-
 keeren tot de eerste wooninghe / hy false
 liever laeten baren. Dat zy sterck ende
 broem zy / ende niet ghelyck de ghene die
 plat ter aerden laghen om te drincken doen
 zy souden ten stryde trecken met Scedon;
 maer dat zy haer boornemē make te wil-
 len gaen verchten teghen alle de dupuelen/
 ende datter gheen betor wapenen en zyn
 dan des H. Cruys. Ende al heb ick noch
 eens gheseydt / ick seght ander werf / te we-
 ten datmen niet en hoefte te dencken dattet
 ghemack oft vermaeck is voor den ghenen
 die beginnen; want hee waer al te slechte
 ende crancke begintsel van sulcke costelyc-
 ke ende groote rimmeragie datmen soude
 beginnen te bouwen op het sant / het sal
 al ind' aschen vallen / ende niemmermeer en
 salmen zyn sonder verdriet ende temtation/
 om dat dit niet en zyn de wooninghen daer
 het Maama reghent wt den Hemel / die zyn
 al verre voozder / alwaer alle dingen smacc-
 ken ghelyck de ziele woenscht ende begheert /
 om dat zy nu anders niet meer en begheert
 dan het ghene dat Godt onsen goeden mee-
 ster belift. 'Tis een slechte saecke dat wy
 ontcinghelt zyn met dupsent beletselen ende
 onvolmaechtheden / ende onse druchden soo

cranck / dat zy noch niet en konnen alleen
te boete gaen / om dat zy heel versch ge-
bozen zijn : jae Godt wouts dat zy be-
gost waren geboren te worden en / noch-
tans en schaemen wy ons niet dat wy
willen smaeck ende soericheyt gheboelen
int ghebedt / ende beclaghen ons van de
dozricheyt.

Op dat v lieden / mijn Susters / dit
nimmermeer en geschiede / omhelst altyt
vastelyck dat Cruys / welck uwe Wyf-
degom ghedraghen heeft / ende verstaet
dat uwen aenslach sulcx moet wesen / dat
de ghene die het meeste kan verdraghen /
dat zy het meeste verdraghe voor hem /
ende die zal de alder gelucasalichste we-
sen / de reste moet ghy houden als ee-
nen toeval : ist dat nochtans Godt v yet
berleent / zyt sochfuldich om hem danbaer
te wesen. Het sal v duncken aengaende de
wtwendige zwaerigheden dat ghy sterck ge-
noech ende wel te vreden zyt / behoudelyck
dat Godt v inwendelyck vertrooste : maer
zijne Goddelycke Majesteit weet beter
wat ons dient als wplieden : men derf
hem niet raeden wat hy ons alderbeste
geuen mochte / want niet redene soude
hy tot ons mogen seggen dat wy niet en
weten wat wy begeeren.

Alle t'gene dat yemant voor soude mo-
gen

gen hebben die hem eerst begint te oef-
 fenen in het Ghebedt (datmen doch dit
 niet en vergeete / want het is een stuck
 daer veel verlanck aen hanght) dat is te
 aerbepden / ende zyn seluen gereet ende be-
 quaem te maecken met alle mogelycke
 neersticheyt / dat zynen wil mach ouer
 een comen met den wille Godts. En ge-
 lyck naederhant noch seggen zal / zyt wel
 versikert / dat hier in gelegen is de alder-
 meeste volmaecktheyt diemen mach ver-
 reygen inden Geestelycken wech. Die
 gene die dit het alder volmaeckste hebben
 sal / zal meer ontfangen van Godt: en sal
 alder beste gheboordert worden in desen
 wech. En denckt niet dat hier eenighe
 andere verholentheden in zyn / oft eenige
 onbekende saecken: want hier in is alle
 ons goet gelegen. Ist saecken dan dat wy
 van het begintfel gaen dolen / willende
 dat Godt terstondt onsen wil volbrengende
 ende dat hy ons regere naer t'gene dat
 ons goet dunckt: wat basticheyt kander
 in dese timmeragie geweest? Laet ons
 neerstich zyn om te doen dat ons van
 onsen t'weghen toe staet / ende wachten
 ons van dese benynige beesten.
 Want Godt laet dickwoils toe dat wy
 tranche menschen overvallen worden van
 quaede ghedachten ende doxricheden /
 sonder

sonder dattet in onse macht zy daer van ont
 flaghen te zyn / jaer oock soumyts laet hy
 toe dat zy ons byten / op dat wy ons nae-
 derhant beter souden weten te bewaeren :
 ende oock om te proeven oft wy zeer droe-
 uich zyn dat wy hem hebben vergramt.
 Daerom ist dat ghy soumyts gheraecte
 te ballen / en wilt daerom den moet niet
 heel verliesen / noch en laet niet te volher-
 den ende te verbooꝝderen om boorts te gaē/
 want met dien bal zal Godt weten proffyt
 te doen / ghelyck eenen doet die Teriaquel
 bereooyt / de welcke om de oprechticheyt te
 bebouwen / seluer eerst benyn inne neemt.
 Al waert dat wy in gheen andere stucken
 onse allendicheyt en mercken / ende wat
 groote schade datter comt van verstroyt
 te wesen / dan alleenelyck in desen stryde
 dier omme gaet / dese waer alleen ghenoech
 om ons te doen van her ons seluen verga-
 deren. Kander meerder quaet gheboesen /
 dan dat wy niet t'huys en zyn : wat hope
 moghen wy hebben van ruste te moghen
 vinden in andere lieden huysen / ist dat wy
 noch vrede / noch ruste en konnen hebben in
 onse eyghen huysen ? maer het zyn onse
 meeste ende beste vrienden ende maghen /
 ende daer wy gestadelyck huys mede moe-
 ten houden ist ons lief ofe leet / te weten de
 crachten onser zielen die ons den strijt aen
 doen

doer/zoet schijnt/ als geboelende den stryde
 die zy ghehadt hebben van onse ghebreken.
 Wrede/wrede/ mijn lieue Susters/ zept on-
 sen Heere/ende vermaent zoo dichts wils zy-
 ne Apostolen: maer gheloofst my/ hebben
 wyse niet/oft en maerken wyse niet te heb-
 ben in ons eyghen hupsken/wy en sullense
 niet binden in ander lieden hupsen. Dat
 doch van dese ure aff desen strydt eynde
 mach nemen / ick bidde door het dierbaer
 bloet dat onse Heere voor ons gestort heeft:
 ick bidde de ghene die alnoch niet begonst
 en hebben binnen hun seluen te gaen / ende
 oock de ghene die nu begost hebben / dat
 hun dit niet en doet weder achterwaerts
 keeren. Sy moeten peysen dattet argher
 is te vernallen/als eerst te vallen/ende be-
 merken hun groot verlies / ende moeten
 alle hun betrouwen stellen op Gods barm-
 herticheyt/ende gheensints op hun seluen:
 ende dan sullen zy sien hoe dat zijn Godde-
 lijche Majesteit hun gheleyden sal van de
 ene wooninghe totte andere / ende stellen
 in een plaetse daer dese wreede beesten hun
 niet en sullen konnen raecken noch hinde-
 ren. Maer veel meer zy sullen ouer de sel-
 ue beesten ouerhandt cryghen / ende daer
 mede spotten / ende ghenieten zoo groote
 goeden als zy sonden konden begheeren /
 oock segghe ick in dit tegenwoordich leue.

Ende

Ende daerom gelyck ick int beginsel geseyt hebbe / ick hebbe b elders geschreuen hoe dat ghy b moet dragen ten tyde van sulcke troublen ende ongerusticheden die de dupuel hier beroeckt / om te beginnen b seluen te vergaderen / ghy en moet geen gebuel gebruycken / maer lieuer met soeticheyt te weert gaen / om te gedueriger vergadert vā sinnen te mogen bliuen. Hier vā nochtans en sal ick nu niet boorder spreken / alleenelyck segge ick datter naer myn goetduncken veel aen gelegen is datmen handelen ende verkeeren zal met persoonen die veel onderbonden hebben. Ende want ghy sou moggen peysen / datter groote schade waer / die sommige dingen achter te laten / die niet heel nootelyck gedaen en zyn behoudelyck datmen die niet teemael achter en laet / zoo salt onse Heere wel schicken tot onsen proffyte / al waert dat wy niemanden en bonden om ons te leeren ende t'onderwysen : want tegen dese zwaerichheit en is geen raet / ist datmen van nieuws niet en begint / andersins het is om allenskens meer en meer de ziele te verliezen / ende Godt gaue dat zyt wel bemerkte.

Nemant mochte peysen / ist soo groote quaet achterwaerts te keeren / soo waert beter niet te beghinnen / maer dupuen het Casteel te bliuen.

Ick heb u van int beginsel gheseyt / ende onse Heere seeghet selue / dat die het peruckel soeckt / sal daer by verlozen gaen / ende dat het Ghebiedt is de poorte om te commen in dit Casteel. Maer dat wy soudon meyuen inden Hemel te commen / sonder binnen ons seluen te gaen / ons seluen te kennen ende te bemercken onse allende / ende t'gene dat wy Godt schuldich zijn / ende sonder zyne barmherticheyt dickwils aen te roepen / dat waer een rechte dwaesheyt. Den seluen Heere seyt / niemandt en climt op tot den Vader dan door my. Ick en wete nochtans niet oft hy alsoo seyt / ick meyue jae. Ende op een ander plaetse : die my siet / siet mynen Vader.

Maer ist dat wy noynt onse oogen op hem en willen wozyen / noch bemercken hoe veel dat wy in hem gehouden zijn / noch de doot die hy booz ons verdragen heeft : zoo en sien ick niet hoe wy hem sullen kunnen kennen / oft eenige wercken gedoen tot zynen dienst. Want wat crachte oft woerde kunnen de wercken gehebben sonder het gelooue / ende sonder vereenicht te zyn met de woerde vande verdiensten ons Heere Jesu Christi ons opperste goet? En wiesal ons verwecken om desen Heere lief te hebben? Zyne Goddelijke M. wilt

beilons kennelijck maecten / hoe dier dat
 wy hem ghecoft hebben: ende dat de knecht
 niet beter en is dan den Heere: ende dat wy
 nootfacchelijck moeten aerbeyden om zyn
 glorie te ghenieten / ende oock dat wy moe-
 ten bidden om niet altyt inde temptatie
 te bliuen.

DE DERDE WOO- ninghe, inhoudende twee Cappittelen.

HET I. CAPPITTEL.

VVaer gethoont wordt hoe luttel verseke-
 ringhe dat wy kunnen hebben soo lanck
 als wy in dit ballingschap leuen, al is men
 oock ghecommen tot hooghe volmaect-
 heyt; ende hoe wy altyt moeten wandelen
 met vreesse. Daer zyn sommighe goede
 punten.

Val & zullen wy segghen tot de ge-
 ne die door de ghenade Godts de
 boosseyde stryden door ghebroken zyn / ende
 door de bolherdicheyt zyn gherommen in
 de derde wooninghe / dan / salich is den
 mensch die Godt vreesst? Ten is geen cleyn
 gratis / dat zyne Goddelycke Majesteit
 my hier

my hier op heeft doen verstaen het bedietsel
 van dit beercken / naer dat ick in sulcke
 saecke plomp ben. Voor seker moghen wy
 sulcken wel gheluck salich noemen / zoo
 verre hy niet weder achterwaerts en gaet /
 want naer dat wy konnen gheordeelen zoo
 is hy in den verskerden wech van zyne
 saelicheyt. Hier suldy wel sien : mijn
 Susters / hoe veel daer aen ghelegghen is
 inde boorgaende stryden victorie te behou-
 den / want ick houdt voor een seker saecke /
 dat onse Heere niet laeten en sal hem te set-
 ten in sekerheyt van consciencie / het welck
 gheen cleyn goet en is. Ick segghe in se-
 kerheyt / ende ick hebbe qualyck gheseyt /
 want daer gheen en is gheduerende dit le-
 uen : ende daerom verstaet mijn segghen
 altyt / behoudelyck dat hy niet weder ach-
 terwaerts en keere / ende dat hy niet en ver-
 laete den beghonsten wech. Het is groote
 allendicheyt ghenoech dat wy sulcke leuen
 leyden / in het welck wy altyt moeten we-
 sen / ghelyck de ghene die de byant voor de
 poorten hebben ende ouersulcx noch slapen
 noch eten en moghen onghewapent / ende
 altyt op hunne hoede moeten zyn / wat bree-
 se ofter by aventuren aen eenighen soude
 moghen ghewelt gheschieden teghen dit
 ballewerck. O mynen Godt ende mijn
 opperste goet / hoe souden wy moghen

berlanghen oft begheeren sulcke allendich leuen; daert niet mogelyck en is dat wy sonden kunnen gelaeten v te bidden dat ghy ons daer wt wilde nemen: ten waere op hope dat wy het leuen sonden mogen verliesen om uventwille / oft eumers dat oprechtelyck t'uwen dienste besteden / en bouen al dat wy sonden mogen verstaen welck dat uwen wille is? Ist uwen wille / o mynen Godt / laet ons niet v steruen / gelyck Sint Thomas zeyde: want sonder v te leuen / ende sulcke bryese te hebben dat men v by auenturen eenwelyck zonde verliesen / dit en is anders niet dan dicwils te steruen.

Daerom / mijn Dochters / segge ick / dat het geluck welck wy begeeren moeten is / dat wy nu mochten in sekerheyt wesen met de geluck-salige. Want onder alle dese bryesen / wat behagen kan hy ge hebben / wiens behagen alleenelyck gelegen is in Godt te mogen behagen laet aenmercken dat sommige Heyligen alsulcke ende oock veel grooter bryese hebben gedragen / ende des niet te min gevallen zyn in groote sonden: ende dat wy niet versekert en zyn dat ons Godt de handt zal reppen om daer wt te geraecken ende ons te verlichten (te weten met een sunderlinge bystandicheyt) ende om penitentie te doen gelyck zplieden hebben

ben gedaen. Dooz seker / myn Dochters /
 ick schryue dit met alsulcke bzeese / dat ick
 niet en wete hoe dat icht schryue / noch hoe
 ick kan leuen als ick indachtich worde / het
 ghene my zeer die wils overcompt. Bid
 hem / myn Dochters / dat zyue Majesteit
 altyt leue in my / want anders wat seker-
 heyt kan hebben sulcke leuen / zoo qualijck
 besteedt als het myne : ende en seyt niet bes-
 zwaert verstaende dattet alsoo met my is /
 gelyck ick soutyts gewaer geworden heb /
 dat sommige van v lieden zyn / als ick hun
 sulcx segge : het welck compt wt dien dat
 ghy lieden wel willen soude / dat ick altyt
 zeer heplich geweest waere / en ghy hebt
 oock eenich gelyck : en ick van mynen twes-
 gen zoudt oock wel willen : maer wat wil
 ick doen / als icht dooz myn eygen schult
 verlozen hebbe : Want ick en heb geen rede-
 ne om ouer Godt te clagen / al oft hy my
 geen genoeghsame bystant verleent en had-
 de / op dat uwe begeerten hierin souden ver-
 bult worden. Ick en kan dit niet geschryue
 sonder tranen ende groote beschaemptheyt /
 aenstende dat icht schryue dooz sulcke die
 my noch konnē leerē / dese gehoozsaemheyt
 is my wel hardt ende schrickelijck geweest :
 maer de Heere wil gunnen gemerck dat dit
 geschiet ter liefde vā hē / dattet sulcx zy dat
 gylie dē daer eenich proffyt wt treckē mocht

ende hem vergiffnisse bidden voor my alen-
 dighe ende onnutte. Maer zijne Majesteit
 weet wel / dat ick anders niet en kan dan
 alleenelyck vermeten van zyn barmhertic-
 heyt / ende want het nu anders niet en kan
 ghesyn / dat ick sulcx ghevoest heb / zoo en
 hebb'ick anders gheenen raedt / dan my
 te keeren tot de selue zijne barmherticheyt /
 ende mijn betrouwen te stellen op de ver-
 diensten van zynen Soon / ende van zyn
 glorieuse Moeder Maghet / wiens hant
 ick met v lieden draghe / van mynen toe-
 ghen onweerdichlyck. Loofte haer daer aff /
 mijn Dochters / dat ghy waerachtelycke
 dochters zyt van dese weerdighe Vrouwe :
 ende alzo en verft ghy v niet schamen / al-
 ben ick zoo allendich / aenghesien dat ghy
 aen haer sulcke goede moeder hebt. Volghe
 haer nae / ende bemerkte hoe groot dat is
 de weerdicheyt van dese Vrouwe / ende wat
 groote goet datter is haer te hebben voor
 een patronesse ende voorzwaerster : want
 myne sonden ende mijn onweerdicheyt niet
 en hebben kunnen int minste berouwen
 de claricheyt van dese heylighe orden.
 Maer een dinghen wilde ick v wel waer-
 schouwen / te weten : al en zyt ghy sulcke
 niet / ghelyck ick ghevoest ben / ende al
 hebby dese ghelue salighe Maghet tot een
 Moeder / dat ghy v daerom niet en moghe

voer meer versekert houden: want de Co-
 nincklyck Propheet David was zeer heyl-
 lich / en nochtans siet ghy hoedanich zyn
 soon Salomon is geweest: en dat ghy oock
 gheen acht en slaet op het slot ende peniten-
 tie daer ghy in leeft / noch dat ghy gheen
 versekeringhe en neemt wt dien dat ghy
 altyt met Godt omme gaet / ende dat ghy
 vsoo gestadichlyck oessent in het ghebedt /
 ende dat ghy alsoo verbreecht zyt vande
 dingen deser werelt ende dat ghy die teene-
 mael verlaeten hebt ghelyck v dunct: dit
 is all'zeer goet / maer ten is noch niet ghe-
 noech (soo ick gheseyt hebbe) om alle breefe
 wech te nemen. Ende daerom herhaelt ende
 hebt die wils in v ghedachtenisse dit beers-
 ken: *Beatus vir qui timet Dominum.* Ghes-
 linc salich is hy die den Heere breeft. Ick en
 weet alreede niet wat ick gheseyt hebbe / vsoo
 seer ben ick buuten schreue geweken / want
 vsoo haest als ick myns selfs gedencke / vsoo
 worden mijn vlogelen gebroken om jec
 goets te mogen seggen / ende ouer sulcx wil
 icht voer dese veyse laeten staen.

Weder-keerende dan tot t'gene dat
 ick v hadde begonst te seggen aengaende
 de sielen die geraecht zyn binnen de der-
 de wooninge / wien Godt gheen cleyn
 gratie gedaen en heeft dat zy aldus de
 de eerste zwarigheden gepasseert zyn / maer

zeer groote. Alfulcke hope ick aentde goet-
 heyt ons Heeren datter veel zijn in dese we-
 relt / zy zijn seer besocht dat zy zyne Maje-
 steit niet en vertoorren / jae oock wachten
 hui van dagelysche gebreken / zy soecken
 penitentie te doen / en waer te nemen de ty-
 den van deuotie om de sinneken te verga-
 deren: zy besteden den tijt wel / ende oeffe-
 nen hui geerne in wercken der liefden tot
 hinnen naesten / zy zijn seer voorsichtich
 ende wel geschict in alie hui wercken / ende
 t'gouernement van hui huys (te weten
 die huysen hebben) ende voorsiker het is
 eenen aengenamen staet / den welken soe-
 schyn / geen oorsaecke en belet datmen hui
 weygeren soude den inganck tot de leste
 wooninge / jae onse Heere selue en salt hui
 niet weygeren ist dat zy willen / want het
 is een bequame gesteltenisse om van hem
 alle gracie te ontfangen. **O** Jesu / wie soude
 konnē seggen dat zy sulcke groote goet niet
 en soude begeerē / besonder nu het alderp-
 nelyeste doorbroken hebbende: niemant.
Wy seggen allegader dat wyt begeeren /
 maer op dat Godt de ziele teenumael besit-
 te / en ist niet genoeg alsoo te seggē: gelyck
 niet genoeg en was voor dien jonckman /
 als de Heere tot hem seyde / oft hy begeerde
 volmaecht te zijn. Sedert dat ick begouft
 hebbe te spreken van dese wooningen / zo
 hebbe

hebbe icht booz my / om dat wyliedē alsulc-
 ke zyn sekerlyck / en̄ gemeynelyck de groo-
 te dorigheden diemen crucht int Gebede /
 spruyten hier wt / hoe wel nochtans datter
 noch andere oorsaecken zyn. Ick laet niet-
 temin besyden staen sekere inwendige on-
 berdrachelycke verdrietelychedē die zōmi-
 ge goede zielen lyden / sonder eenige hunne
 schult / wt de welcke hū de Heere altyt treet
 met groot proffyt. Andere oock die de me-
 lancholic en̄ andere cranchedē onderwoypē
 zyn / wāt emmers in alle dingē moētē wy
 de oordeelē Godts besydē latē. Vā mynen
 twegē houde ick datter gemeynlyc geschi-
 t'gene ick geseyt hebbe / om dieswille dat
 dese zielē hun seluē alsoo gestelt vindē / dat
 zy om geen oorsaeke en souden doot-sonden
 doen / jaē datter ooc zyn die niet een dage-
 lyxse doē en sondē / en̄ dat zy hun leuen en̄
 hunne goedē wel be steden / soo en konnē zy
 niet verduidelijc gelydē datmē hū de pooz-
 te slyt han̄ inneganc der plaetse daer onse
 Coninck is / wiens Vassalen en̄ ondersaten
 zy hun seluen achtē te wesen / en̄ zyn metter
 daer. Maer hoe wel dat eenen Coninc hier
 opder eerde veel dienaers heeft / zy en comē
 nochtans niet allegader tot binnen zyn ca-
 mer. Keert / keert / o mijn dochters in b sel-
 uen / en̄ gaet boozby uwe cleyne werckē die
 ghy als Christē mensche zynde / schuldich

zyt te doen/ende noch veel meer/ende laetet
 v gienoech wesen dat ghy zyt dienarssen
 ende ondersaten Godts / ende en wilt niet
 zoo veel versoeken te hebben / dat ghy ten
 lesten niet met allen en behoudt. Aensiet
 de Heylighen die binnen de camer van de-
 sen Coninck zijn ghegaen / ende ghy sulc
 mercken het groot verschil datter is tus-
 schen hun ende onslieden. En begeert niet
 dat ghy niet verdient en hebt / want onslie-
 den die Godt vertoornt hebben / en be-
 hoort niet een ghedachte in te vallen / dat
 wy sonden kunnen verdienen / wat groote
 ghedienstigheden dat wy oock mochten
 doen. Ootmoedicheyt / ootmoedicheyt /
 ick en weet niet wat temptatie dat ick op
 dit stuck hebbe : want ick en kan niet op-
 rechtelyck anders geloouen / oft daer moet
 ghebreck van ootmoedicheyt zyn inde ge-
 ne die sulcke zwaricheyt maect van dese
 dorricheden : ick segghe dat ick laet staen
 de inwendighe verdrietelykheden bouen
 gheroert / want die gaen verre te bouen de
 dorricheden ende ghebreck van deuotien.
 Laet ons ons seluen beproeuen / mijn Su-
 sters / oft lieuer dat onse Heere selue ons
 proene / diet wel kan ghedoen / al en willen
 wy dat dickwils niet verstaen / ende laet
 ons wederkeeren tot de zielen die zoo wel
 gheschickt zyn / ende laet ons sien wat zy
 al doen

al doen om des Heeren wil / ende terstondt
 zullen wy merken dat wy gheen reden en
 hebben om ouer zyne Majesteit te clagen.
 Want ist dat wy hem den rugghe keeren /
 ende van hem wech gaen heel bedroeft / ge-
 lyck dien jouch-man daer int Euangelie
 aff ghesproken wort / als hy ons verclaert
 wat dat wy doen moeten om volmaect te
 wesen: wat wilde dat zyn Majesteit doen
 sal / die de bergeldinghe moet gheuen naec
 de mate vande liefde die wy hem toedra-
 ghen? Ende dese liefde / myn Dochters / en
 derf niet ghetimmert worden in onse ver-
 beeldinghe / maer bethoont mette wercken.
 Nochtans en peyst daerom niet / dat hy
 onse wercken van doen heeft / maer hy ver-
 heyscht een vast ende seker boornemen van
 onsen wil. Onlieden sal duncken die het
 gheestelyck habyt draghen / ende dat ghe-
 willichlyck hebben aenghenomen / ende
 hebben verlaten alle de dinghen deser we-
 relt / ende t'gene dat wy daer inne hadden /
 al en waerent maer de netten van S. Pree-
 ter (want het schynt dat hy ghenoech geeft
 niet al gheeft dat hy heeft) dat wy nu al
 ghedaen hebben. Het is wel een zeer goede
 gesteltenisse / ist datmen daer in volherdt /
 ende datmen niet weder en keert met de
 wilde ende benynighe beesten der eerster
 wooninge / alwaert maer metter begeerte:

want daer en is geen thopfel aen/ist dat de
 ziele volhert in dese armoede/ende verlaten
 van alle dijnhen/ ofte zy sal berreygen dat sy
 begeert / behoudelyck dattet zy op sulcke
 conditie/dat zy toesie (gelyc ick v gewaer-
 schout hebbe) haer selnen te achten voor een
 onnutte dienaresse/gelyck onse Heere Jhesu
 Christi seyt: ende dat zy gelooue/dat zy on-
 sen Heere geensints verbonden en heeft/ont-
 haer sulcke gratien te verleenen: maer dat
 zy lieuer haer achte ende houde meer ver-
 bonden ende schuldich te wesen / als heb-
 bende meer van hem ontfangen. Wat kon-
 nen wy gedoen voor sulcken machtighen
 Godt / die voor ons de doot gestoruen is/
 ons geschapen heeft/ ende het wesen gege-
 uen / dat wy ons niet en souden noch zeer
 geluckich achten/costen wy yet afgeleggen
 ende gequyten van t gene wy hem schul-
 dich zyn voor den dienst die hy ons gedaen
 heeft (ick en hebbe dit woort niet geerne
 wt gesproken/nochtans ist alsoo/want soo
 lange hy hier inde werelt was / en dede hy
 anders niet als ons dienen) sonder dat wy
 van hem heyschen meuboe gauen ende ver-
 groofingen? Ledt / o mijn dochters / op
 sommige dingen die hier opgeteekent zyn
 al ist dat zy berdraeyt ende niet wel woge-
 leyt en zyn: want ick en soudese niet betee-
 romen volleggen / de Heere false v doen
bers

berstaen / op dat ghy door de dorricheden cry-
gen moocht ootmoedicheyt ende niet on-
gerusticheyt / gelyck de dupuel soect. Ende
gelooft dat / daer warachtige ootmoedich-
heyt is / al en verleent Godt daer noyt soe-
ticheden oft vertroostinghen / hy salder ge-
uen eenen brede ende ghesontheyt / mette
welke men beter sal re breden zyn / dan
d'andere mette soeticheden / want die wil is
(gelyck ghy wel gelesen hebt) zoo verleent-
se de Godelycke M. aen die aldercrancste /
hoet wel dat ick van hun wel gelooue / dat
zy die niet en souden willen wisselen tegen
de sterckheyt der genen die inde dorrichen
zyn. Wy hebben lieuer wellust dan het
Crups. Maer ghy / o Heere / die de waer-
heyt kent / beproeft ons / op dat wy ons sel-
uen kennen mogen.

HET II. CAP.

Daer zy de selue redene vervolcht, ende
spreekt vande dorricheden in het Ghe-
bedt, ende van t'ghene dat (naer haer
goet duncken) daer wt soude mogen vol-
ghen, ende hoe wy ons seluen moeten be-
proeuen, ende dat onse Heere beproeft de
ghene die in dese wooninghe zyn.

Ic hebbe gekent sommige zielen / sae ick
Ighelooue dat ick wel mach seggen vele /
die tot

die tot desen staet gheraecht zijn / ende heb-
 ben veel jaeren gheleest in dese oprechrich-
 heyt / met een goede gheschicktheit der zie-
 len ende des lichaems / soo veel als men kost
 ghemercken / ende nochtans achternaer
 alst scheen dat zy hadden behoozen te wesen
 meersterffen ende **D**ouwen bande werelt /
 oft ten minsten daer van goede kennisse te
 hebben: als zijne **S**oddelycke **M**ajesteyt
 ghecomen is om hun in cleyne saecken te
 proeuen / zoo hebben zy ghetoot sulcke on-
 gherusticheyt / beslotentheyt ende benaut-
 heyt des herten / dat zy my teenmael ver-
 wondert ende bedacht maecten . **H**un-
 raet te gheuen en is niet moghelyck / om
 dies wille dat zoo langhen tyt de deucht
 behandelt hebbende / hun laeten duncken
 dat zy andere behoozen te leeren / ende dat
 zy meer dan ghelyck hebben in dese dingen
 te gheboelen. **E**mmers ick en hebbe ge-
 nen raet gebonden / noch en binde tegen
 woordelyck / om sulcke persoonen te troo-
 sten / ten waer hulieden te verthoouen de
 droefheyt en medelyden dat men niet hun-
 lieden verdriet heeft / ghelyckmen inder
 waerheyt heeft / als men hun siet sulcke
 groote allende onderwoepen: men mach
 hem oock niet verboorden hunne redenen
 reghen te spreken / om dat zy die dymen in
 hunne ghedachten ende verbeeldinghen /

dat

dat zijt lyden om de liefde Godts / ende al-
 soo en comen zy nouwt te verstaen wat on-
 volmacchteyde is / het welck is noch een
 ander ghebreck voor menschen die soo ver-
 re ghevoordert zijn. Maer dat zijt ghe-
 boelen en verfinen hem niet verwonderen/
 hoe wel dat naer mijn goetduncken / die
 gheboelen behoorde haest te passeren / om
 dies wille dat onse Heere dickwoils zijn
 seluen wat betreft / op dat zijne wtueero-
 ren souden hunne eyghen miserie gheboe-
 len / ende om die haest te gheboelen en isser
 anders niet vandoen. Ende dese maniere
 van beproeuen kinnen licht gebwaer wor-
 den / om dat zijlieden zeer claerlyck merc-
 ken hun gebreck / ende somtijts doet hee
 hun meerder pijn / dat zy in hun selue merc-
 ken aersche dingen oock niet zeer zwaer /
 sonder dat te konnen beteren / dan het gene
 dat hun de pijn aendoet. Dit houde ick
 voor een groote ghenade Godts / ende al ist
 een ghebreck / het is nochtans seer proffute-
 lyck voor de ootmoedicheyt : maer inde
 voozseyde personen en ist alsoo niet / want
 zy verheffen sulcke dinghen in hunne ghe-
 dachten / ende wilden wel dat de andere die
 oock verheffen. Ick wilder sommighe
 van verhalen / op dat wy die moghen ken-
 nen / ende dat wy ons seluen mochten bes-
 proeuen / aler dat onse Heere Iesus Chri-
 stus ons

ftus ons proeue: want het en waer gheen
 cleyne saecke gewaerschout te wesen / en te
 bozen taal verstaen te hebben. Het mach
 gebeuren datter zy een ryck man sonder
 kinderen oft erfgenamen dien hy zyn goe-
 den mochte achterlaeten / dese comt te lyden
 eenige schade aende selue goeden / alsoo
 nochtans niet / oft hy behout noch genoegh
 booz zyn seluen en booz zyn huys. Ist dat
 daerenbouen desen persoon sulcke schaede
 draecht met zoo groote ongerusticheyt ende
 bernerte / al oft hy geen bzoot behouden en
 hadde om te eten: hoe soude onse Heere van
 hem verheyschen / dat hy al verlaeten sou-
 de om zynen twil / men mocht hier op seg-
 gen / dat sulcke mensche dat soude doe booz
 den armen: maer ick gelooue wel dat Godt
 lieuer heeft / dat ick my onersette in zynen
 wil / ende in t'gene dat hy doet / ende dat ick
 benerstige mijn ziele in ruste te stellen /
 dan dese caritact en liefde. Maer ist dat
 sulcke persoon dat niet en doet / om dat onse
 Heere hem noch soo verre niet geboozdert
 en heeft / laetet alsoo wesen / maer dat hy
 verstaet / dat hem den bydom des gheests
 gebreect / ende dat hy daerby hem bequaem
 maecte / dat de Heere hem die geuen mach
 als hys sal eysschen. Daer mach een an-
 der wesen die tamelyck wel de middel sal
 hebben / en meer als hy behoeft / hem comt
 en

ren ghelegentheyt hoor: ban noch meer te
 mogen vercreygen/wordet hem gegunt dat
 hyt aenbeerde ter goeder uren / maer dat
 hyt soude gaen veruolgē / ende als hyt ver-
 cregen heeft / noch meer veruolgen en noch
 meer en meer / hy mach sulcke en soo goede
 meyninge hebben als hy wilt (ghelyck hy
 wel behoort te hebben / want wy hier spre-
 ken die zoo ick geseyt hebbe / hun oeffenen
 int Gebet ende zyn deuchdelyck) hy en derf
 geen achterdencken hebben dat hy boorder
 geraecken sal in de wooringen die den Co-
 ninck naerder zyn. Van gelycken ist datter
 yet opzuyft daer zy moghen door mispresen
 worden / oft dat eenichsints hurne eere te
 naer gaet / al ist dat hun Godt dese gratie
 doet / dat zyt dicwils verduydelyc dragē int
 opēbaer / om dattet onzē Heere seer behaecht
 dat mē de deucht openbaerlyc voorstae op
 dat de selue deucht niet te lyden en hebbe /
 oft tot vergeldinge dat zy hem gedient heb-
 ben / gelyc onse Heer ons opperste goet zeer
 goet is: nochtans vā binnen blyfter sulcke
 ougerusticheyt / dat zy se niet en konnē aff
 keeren noch verwinnen / en alsoo en vergaet
 zy soo haest niet. O Heere Godt / en zyt de-
 se niet / die ouer soo lāgen tijt ouerpeyft heb-
 ben hoe onse Heere Iesus geleden heeft / en
 wat goet datter comt vā lydē en verdragē /
 Jae dier selue naer verlāgt hebbē: Sy souldē
 wel willen

willen dat alle menschen leuen gheschichte
 waere ghelyck hun leuen: ende Godt ga-
 ne dat zy soo niet verdoolt enwaren/ dat zy
 niet en dorchten dat hun verdriet compt van
 andere menschen ghebreken / ende in hun
 verbeeldinghe t'zelue verdriet willen ver-
 dienstelyck maecten. V lieden sal dinc-
 ken / myn Susters / dat ick hier spreke buy-
 ten schyne / ende niet tot v lieden / om dat
 dnsdanige dingen hier niet en zyn / ende
 dat wy geen goet en hebben / noch oock en
 begeeren / ende dat wyt oock niet naer en
 loopen / ende oock dat ons hier niemant
 onghelyck en doet. Daerom ist dat de ge-
 lyckenissen niet en zyn van t'gene dat met-
 ter daet geschiedt: maer men treckt daer
 wt veel andere dingen die souden mogen
 geschieden / die niet goet en waer mercke-
 lyck wt te drucken / ende ten is geen redene
 waerom datment doen soude. Voor dese
 dingen die ick geseyt hebbe / zult ghy mo-
 gen kennen ende verstaen oft ghy wel ont-
 erfte ende bloot gemaeckt zyt / van al t'gene
 dat ghy verlaeten hebt / midts dat haer
 sommige cleyne dingen vertoonen (al zyn-
 se niet vande selfde soorte) aen de welcke
 ghy v seluen zeer wel kunt proeuen / oft ghy
 zyt meer sterffen ouer uwe passien. Ende
 geloofte my dat de saecke niet gelegen en is
 in het geestelyck habyt te dragen / oft niet /
macc

maer in zyn seluē te oeffenen inde deuchdē/
 ende onsen wil ganschelyck ouer te geuen
 in Godts wil / ende dat den schick van ons
 leuen zal zyn t'ghene dat zyne Majestejt
 daer aff schicken zal / ende dat wy niet en
 begeeren dat onsen wil geschiede maer den
 zynen. Ende al zyn wy tot dese volmaech-
 heyt niet gekomen gelyck ick gesejt hebbe /
 door de ootmoedicheyt / de welcke is de sel-
 ue onser wonden / zullen wy daertoe mo-
 gen geraecken : want ist dat wy die waer-
 rachtelyck hebben / onse Chirurgyn / de
 welcke Godt is / sal ons comen genesen / al
 ist dat hy eenigen tyt vertoest. De peniten-
 tien die sulcke personen doen / zyn alsoo
 wel geschickt als hun leuen / welcke peni-
 tentie zy zeer lief hebben / om daer mede on-
 sen Heere te dienen / en al dit en is niet
 quaet : ende daerom de penitentie doende
 gebryucken zy goede discretie / om de ghez-
 sachteyt geen hinder te doen / ende en sochte
 niet dat zy hun seluen dooden zullen / want
 de redelycheyt is zeer sterck in hun / sae de
 liefde en is zoo sterck niet / dat zy hun trec-
 ken zoude bande redelyckheyt. Maer ick
 hadde lieuer dat wy die hadden / om niet te
 vreden te zyn niet in sulcke maniere Godt
 altyt te dienen op eenen boet / opden wel-
 ken wy desen wech nouw en sullen volbrin-
 ghen / midts dat ons duncke dat wy altyt
 boort

voortgaen / ende maecten ons moe (want
 ghelooft my het is eenen wech duyfter ende
 vol styck) ende ten langhen lesten zalt noch
 wel gheuaren zyn / ist dat wy niet verloren
 en gaen. Maer zoudt v lieden gheraeden
 duicken / mijn Dochters / datmen trecken-
 ke van d' een landt tot een ander / soude een
 heel jaer daer ouer gaen doo? winden /
 sneeuw / ende regn ende quade wegen / als
 men daer soude konnen gheraecten op acht
 dagen? En waert niet beter met een reyse
 doo? te trecken / aengesien datter al dit on-
 gemack is / en datter oock perypkel is van
 de serpentes? ¶ Wat goede redenen can ick
 van dese dingen bewyzen / ende Godt gaue
 dat ick dit al doo? gepasseert waere: want
 seer dicwils duickt my neen. Alsoo wy
 wandelen niet zoo veel sinnen / het quelt ons
 al / om dat wyt al breesen / ende alsoo en
 derven wy niet voort trecken: rechte oft wy
 souden konnen tot dese woouinge gheraec-
 ken / als andere den wech deden doo? ons.
 Ghemerckt dan dat dit niet moghelyck en
 is / laet ons ons seluen geuoelt aen doē / myn
 Susters / om de liefde ons Heeren / laet ons
 onse redelycheyt ende onse bebreeligheden in
 syne handen laeten / laet ons vergheten dese
 natuerelycke crancheyt / die ons zeer kan
 beletten: aengaende de sozge doo? onse licha-
 men / laet ons die laeten inde handen der

Quer

Ouersten / ende laet ons allecnelijck besoz-
 gen voort te gaen met groote schreden / om
 dien Heer te moghen sien. Ende al is het
 onderhouden dat ghy hebt zeer luttel / oft
 gheen / soo soude nochtans de sorghe voort
 de ghesontheyt ons moghen bedruyghen /
 besunder ghemerck dat wy daerom niet te
 ghesonder en sullen zyn / dat wote ick wel:
 ghelyck ick oock wel wote / dat de saecke
 niet al ghelegen en is in't gene het lichaem
 aengaet / want dat is het minste. Den
 wylch daer ick aff spreke is met groote oot-
 moedicheyt / dan ist dat ghyt verstaet hebt /
 hier ghelouue ick dat leyt de schade bouen
 alle schaden der ghenen die niet voort en
 gaen / ten zy dattet ons dunckt dat wy luttel
 schreden voort te gaen hebben / ende dat
 wyt alsoo ghelouuen / ende dat de schreden
 die onse mede-susters voort setten ons
 disticken veel grooter ende snelder te wesen /
 ende dat wy niet alleen begheeren / maer
 oock aerbeyden datmen ons de quaetste
 van al achte. Hier mede is desen staet zeer
 excellent / anders sullen wy alle ons leuen
 lancck daer bliuen / ende dat met dupsent
 pynen ende miserien : want ghelyck wy
 ons seluen noch niet verlaeten en heb-
 ben / soo ist groote pijn ende aerbeyt /
 al noch ghelaeden te gaen met dese aer-
 de onser alenden / dwelck niet en doct

de ghene die opclimmen totte volghende
cameren ende wooningen. In dese woo-
ninge nochtans zoo en laet onse Heere niet
te vergelden als rechtbeerdich / jae als heel
bermertich zynde / want hy verleent altyt
meer dan wy verdienen / ons gheuende
meerder breucht / dan wy souden kunnen
hebben wt de wellusten ende verstroythe-
den deser werelt. Maer ick en meyne niet
dat hy veel gheestelycke smaeck gheeft / dan
sontyts om hui sen te locken ende noo-
den / om te sien watter inde andere woo-
ninghe goets omme gaet / op dat zy hun
seluen bequaem maecten souden / om daer
binnen te gaen. Vlieden zal duncken dat
de breuchden ende de smaecten een dinghen
is / ende ghy moecht peysen waerom dat
ick onderscheydt stelde tusschen de namen.
Maer myn goetduncken het vershil is
groot / ende het mach zyn dat ick verdoole
ben : maer dat my daer van dunckt zal ick
berelacren inde vierde wogoninghe die naer
dese volghen zal. Want midts dat wy als
daer sullen moeten een woeynich bedieden
hande smaecten die Godt daer verleent /
soo salt daer beter te passe comen. Ende al
schynit dit te wesen sonder eenich proffyt /
daer kan nochtans proffyt gheschie / te wesen
ten dat ghy kennende ende wetende wat
elcke saecke is / v moecht schicken te volgen
het beste;

het beste; ende het is een groote vertroostinghe voor de zielen die Godt tot daertoe heef ghebacht / ende beschaemt heeft voor de ghene die meynen dat zyt al hebben / ende zy zy ootmoedich zoo sullen zy bebaecht worden om Godt danbaer te zijn / maer isser eenich ghebreck daer aff / soo sullen zy crughen een inwendighe volginghe ende teghenheit / dan de volmaecktheit en is niet gheleghen inde sinnecken / maer in de grootheid der liefde / ende den meesten prijs zal ghegheuen worden den ghenen die alder meest zal beminnen ende meest werken zal niet rechtbeerdicheit ende waerheit. By anonturen salmen dencken / waer toe dattet dienen zal te spreken van dese inwendighe gauen / ende te verklaren hoedanich datse zyn. Is dit waerachtich / gelyck alst is : ick en wetet niet / datment draghe den ghenen diet my benolen heeft te schryuen / want my en staet niet toe te schelden met woorden teghen de Ouerste / maer ghehoosacm te zyn / anders en waert niet wel ghedaen. Het ghene dat ick v metter waerheit kan ghesegghen is dit / naer dat ick dese dinghen hebbe ghebeten deur de onderbondentheit / ende dat ick selue die van al myn leuen niet en meynde te weten (ende dat te recht : want daer hadde ick mede genoegh te vrede

ghebreeft / als ick door eenighe teekenen hadde konnen geweten oft verstaen dat ick in eenige saecke (Godt beliefden) ende als ick yet inde boecken las aengaende de gauen ende vertroostinghen die onse Heere wt deylt den zielen die hem dienen / dat was my eenen grooten troost / ende beweekten mijn ziele zeer om Godt te louen. Aenghestien dan dat mijn ziele soo alendich zijde dit dede / de ghene die oosmoedich ende goet zijn / sullen veel meer doen.

Ende al waert maer om een ziele die daer voor hem eens loofden / zoo ist naer mijn goetduncken / weert dit te verhalen: ende op dat wy verstaen moghen wat groote breuchden ende wellusten wy door ons eyghen gebreck verliesen / ende ist dat zy van Godt zijn / hoe dat zy verbultende geladen zijn met liefde ende stercheyt / door de welke men beter kan geboorden ende wandelen sonder aerbeyt ende wassen in goede wercken ende deuchden. En denckt niet datter cleyn verlanck aenkeyt / datse achten bliuen door onse schult: want alsoe en ont niet en lecht / de Heere is rechtueerdich / ende zijne Majesteit sal ons door eenen anderen wech verleenen t gene hy ons door desen wech ontreckt / om de oorsaecke die zijne M. hemelyk is / want zyn secreten zijn zeer verholen ende verborgen / oft tot alder-

alderminsten sal hy verleenen sonder eenich twyfel t'gene dat ons alder beste diēt. Mer gene dat my dunckt alderproffutelijcste te woesen booz de gene die door de goetheyt Godts tot desen staet geraeckt zyn (want gelyck ick gesept hebbe / hy en heeft hun geen cleyu genade ghetoonc / want zy zeer naer zyn om hooger te geraecken) dat soude woesen hun te oeffenē inde bliclicheyt der gehoorzaemheyt: ende al ist dat zy geen Reuusen en zyn / dit waer een groote saccke / ghelyck sommige doen / dat zy yemanden hadden daer zy naer luysterden / om in gheen dinghen den eygen wil te volgen / die gemeynelyck oorzacck is van ons verlies / oock niet te soecken yemanden van hunne humeuren (ghelyckmen sept) die in alle dinghen lancksamelyck ende slappelyck te werck gaet : maer soecken eenen te hebben die goede kennisse heeft vande dinghen deser werelt / want daer groot proffyt van comt datinent handelt met eenen diese kent / op dat wyse oock mochten kennen / ende oock want het is een saccke die ons grootelyck sterckt ende moet gheeft te sien eenighe dinghen die ons onmoghelyck schenen / in andere menschen moghelyck ende licht te zyn / ende dat zy die volbrenghen met sulcke

sulcke heylicheyt / als zy doen : het schijnt
 dat wy door hun bliegen ghemoet worden
 om te blieghen / ghelyck als de cleyne vo-
 gelkens leeren bliegen / want al ist dat zy
 niet zoo ter stont berre op en bliegen / noch-
 tans allenskens volgen zy de ouders naer:
 ende dit helpt veel / dat wete ick wel. Dan
 sulcke personen al ist dat zy oock ten zeer
 sterck voornemen hebben ghemaeckt / van
 Gode niet te vertoornen / sullen nochtans
 wel doen ist dat zy hun niet en beghenen
 inde oorsaecken van te misdoen / om dies
 wil dat zy wessende noch naerby ende ont-
 ringelt mette boozgacende wooninghe / sou-
 den lichtelyck daer wederom gheraecken /
 om dat hun Casteel alnoch niet gefondeert
 en is op vaste eerde / ghelyck als den ghe-
 nen die heel gheoeffent zijn inde stryden / die
 des werelts tempeesten wel kennen / hoe
 luttel datmen die deers breefen / ende hoe lut-
 tel datmen behoort te verlangen naer s'we-
 relts lusten: ende alsoo mochtet ghebeuren
 dat zy door grooten dybal daer wederom
 souden toekeren. Want de duyvel woet se /
 om ons te besichadigen ende quaet te doen /
 op dat wy onder t'dersel van eenen goeden
 puer / willende beteren de gebreken van an-
 dere / niet en souden kunnen wederstaen
 het ghene dat hier op soude mogen geschie-
 den. Laet ons dan letten op onse eyghen
 gebre-

ghebreken / ende laeten staen de ghebreken
 van andere : want t'ghebeurt ghemeyne-
 lyck dat de ghene die aldus wel geschickt
 zyn / hun verwonderen van alle saken / ende
 het mocht rouwen dat zy soude naer leerē
 het principaelste van t'ghene daer zy hun
 van verwonderen. En ist datmensse in het
 buytwendich draghen ende maniere van
 doen boozdert / ten is geen saecke van groot
 verlanck / al ist dattet goet zy / ten is daer
 om niet van noode te soecken datse alle sul-
 len gaen door onsen wech / noch te willen
 onderboysen den genen die naer den gheest
 is / die by auonturē niet en weet wattet is :
 want door sulcke begeerten als Godt ons
 gheeft / mijn Susters / souden wy mogen
 ryfen in vele ghebreken : ende daerom ist
 beter dat wy ons schicken naer t'ghene dat
 onsen Reghel ons beveelt / te soecken altyt
 te leuen in stilzwygen ende hopen / want
 onse Heere sal sorghe dragen voor hunne
 zielen : ende als wy ons seluen niet en ver-
 gheten voor hulieden te bidden / zoo sullen
 wy mette gratie Gods proffyt ghenoech
 doen. Ghebenedyt moet hy zyn inder eeu-
 wicheyt.

DE VIERDE WOONINGHE, houdende dry Cappittelen.

HET I. CAPPITTEL.

Van het verscheil datter is tusschen vreucht ende smaeck, ende teericheyt int Ghebedt, ende zy verhaelt de vreucht die zy gevoelde, verstaen hebbende het ondericheydt datter is tusschen het gepeys ende het verstant. Het is proffytelyck voor de ghene die zeer verstroyt worden int Ghebedt.

Om beghinnen te spreken vande hierde wooninge / ist wel van noode e'gene ick gesept hebbe / te weten my te beuelen nenden H. Geest / ende hem te bidden dat hy voortaan hoor my wil spreken / om yet te seggen van dese volghende wooninghen / alsoo dat ghyt mocht verstaen : om dattet beghinnen / te worden saecken bouen naer / diemen zeer qualtyck kan doen verstaen / ten zy dat zyne Goddelijche Majestept dat doet / ghelyck ick elders gheseyt hebbe / daer ick soo veel geschreuen hebbe als ick coste begrypen / het is gheleden ontrent vierthien jaren / hoe wel dat my dunct

dunckt dat ick nu wat meer verlichtinghe
 ende kennisse hebbe vande gracen die onse
 Heere dese zielen verleent / dan ick doen ter-
 tyt hadde. Maer daer is groot onder-
 scheidt tusschen dese gracen te ghevoelen /
 ende daer van worten te spreken / zyne M.
 willet doen / ist datter tenich yzot / it soude
 naer volgen / ende anders niet. Alsoo dese
 wooninge ghenaken zeer naer by de woo-
 ninghe daer de Coninck is / zoo is zy wtne-
 mende schoon / ende daer zyn dinghen soo
 lieffelyck om sien ende verstaen / dat het
 verstant niet ghenoechhsaem en is middel
 te binden / om yet alsoo nauw ende juist
 tot te segghen / oft het sal zeer duyster bly-
 uen vooz de ghenediet niet onderbonden en
 hebben ; maer diet onderbonden hebben /
 sullent wel verstaen / besunder ist dat hun
 experientie groot is. Het sal schynen dat om
 te geraecken in dese wooninge / men zoude
 moeten langen tyt geleest en gewoont heb-
 en inde andere daer wy vā gesprokē hebbē:
 nochtans en is dese n regel niet seker / gelyck
 ghy dicwils mocht gehoort hebbē: om dies
 wil dat onse Heere die verleent / als goeden
 die hen toebehoorē als hy wilt / soo hy wilt
 en den genē die hy wilt / sonder u hās pe-
 mandē ongelyck te doen. Binnen dese woo-
 ninghe comen zeer selden de verynige beesē /
 oft al comē zy daer / zy en doē geen schade /
 maer

maer meer proffyt / ende ick houdt booz sekerder ende geyrufter / als zy daer binnen comen ende strijt leueren in desen staet des Ghebedts / dan als zy daer niet en comen : ont dat de duyuel door de smaecten die Godt gheeft ons soude konnen bedrieghen / ende veel meer quaets doen alffer gheen temptatien en waren / noch de ziele en soude zoo veel niet winnen / oft ten minsten soude moghen ghebeuren / dat zy quyt zynde alle de middelen daer zy door verdienen kan / soude blyuen ghelyck als in een ghestadighe dronckenschap / d'welck ick achte niet zeer gerust oft seker te wesen in sulck staet te blyuen / ende my en dunckt niet moghelyck te wesen dat de gheest ons wesen met ons altyt soude zyn in een wesen / gheduerende dit ballinghschap. Om te spreken van van de ghene ick beloof hebbe te segghen / van het onderschept datter is tusschen de breuchden / ende de smaecten / diemen ontfanckt in het Gebet : my dunckt dat wy breuchden moghen noemen / t'gene dat wy selue vercrughen door onse meditatie ende ghebeden die wy doen tot Godt / ende d'welck comt van onse eyghen nature / nochtans niet sonder de hulpe Gods (want men moet verstaen in al dat ick verhalen sal / dat wy niet en vermogen sonder hem) maer het spruyt tot t' selue deuchdelyck

delijck werck dat wy doen / ende t'schyn
 dattet door onsen aerbeyt bereyghen is /
 ende niet redene gheesthet ons vzeucht dat
 wy ons niet ghelycke saecken hebben be-
 commert. Maer ist dat wy daer wel
 op letten / wy konnen de selue vzeuch-
 den ontfanghen wt verscheyden eertsche
 saecken die ons moghen ouercommen : ge-
 lyck als yemandt soude moghen hebben
 van eenich merckelyck goet / d'welck hem
 ont erhuedt gheschiedde / oft door het aen-
 schouwen van eenich persoon diemen zeer
 lief heeft als hy onberwacht ouercompt /
 oft om datmen ghecommen is ten eynde
 van eenighe merckelycke saecke daer veel
 verlanck aen ghelegghen is / ende daer ve-
 ghelyck niet dan goet aff en seyt / oft gelyck
 een vrouwe soude mogen hebben siende le-
 uende ende wel te passe tot haer comen haer
 verclaert hadde doot te zyn. Ick heb ghe-
 sien tranen storten van vzeucht ende blyf-
 schep / jae het is my seluer menichmael ge-
 schiet. My dunckt gelyck dese voorszeyde
 vzeuchden nauwerlyck zyn / dattet oock al-
 soo is mette vzeuchden die spruyten wt de
 dingen die ons Godt verleent / behaluen
 dat dese veel edelder zyn van oorspronck /
 hoe wel dat de andere niet quaet en zyn /
 wel verstaende / als zy spruyten wt saecken
 die goet

die goet ende geoorloft zijn / ende niet wt
 quade ende ongeoorlofde saccken : emmers
 zy beghinnen van onse nature zelue / ende
 eynden in Godt. De smaecten beghinnen
 van Godt / ende de nature geboelste / ende
 zy ghenietet soo zeer ende soo veel aff / als
 bande andere daer ik hier bouen aff gespro-
 ken hebbe / ende noch veel meer. **O** Jesu
 wat groote begeerte heb ick om my seluen
 te doen verstaen op dit punt / om dat ik
 wel bebroede naer mijn goetduncken / dat
 ter een groot vershil tusschen beyden is /
 ende mijn wysheyt en is zuler niet / dat
 icht soude konnen te verstaen ghenen. De
 Heere willet doen / ist dat hem belieft.

My comt te bozen een veersken d'welck
 wy lesen inde **W**ime op het eynde vanden
 lesten **P**salin / daer staet aldus. Cum dila-
 rasti cor meum. Dat is / als ghy mijn herte
 verbreyt hebt. Dooz de gene die hier van
 groote onderbondenheyt hebben sal dit
 alleen ghenoech zijn / om te moghen ver-
 staen het vershil datter is tusschen d'een
 ende d'ander : maer die hier van niet onder-
 bonden en heeft / heeft al meer van noode.
 De boucigemelde vrechden en verbreyden
 het herte niet / maer eer ende gemeynelyck
 schynt dat zy t' herte sluyten ende een weys-
 nich benaenken / hoe wel dat men vrecht
 geboelt wt dien dat de saccke geschiet om
 de liefde

de liefde Gods: maer de traenen oterballē
 ons gemengelt met benauthedē / de welcke
 schijnen verwoekt te zyn wt eenige passie.
 Ick hebbe zeer cleyn kennisse van dese pas-
 sien der ziele / en van t'gene dat wt de sime-
 lycheyt comt / oft van onse nature / wāt ick
 ben zeer slicht / en hadde ick dat wel verstaē
 doen dese sake ouer my geschiede / ick sonde
 my hebben doen verstaen : emmers tis een
 groote sake datmen de geleertheyt en we-
 rētheyt heeft vooz alle sakē. T'gene dat ick
 onderbordē hebbe aengaende desen staet /
 te weten vā dese breuchden en genuchtē die
 men geboelt inde meditatie / is dat ick be-
 gost te weenē om eenich stuck vande pas-
 sie ons Weerē / en ick en costē niet ophondē /
 tot dat ick het hooft heel moe hadde. Quāt
 dat ick t'selfde dede om myn sondē wil / dat
 was eē groote gracie die God my dede / wāt
 ic en begeer rechtevoozt niet te ondersoekē
 welck van twee beter was. Onse tranen en
 begeerten vooz de voozseyde dingē / worden
 die wils geholpen dooz onse nature en ge-
 steltenisse vā onsen staet : maer emmers tē
 lesten / gelyck ick geseyt hebbe / zy comen te
 cyuden op Godt: en al is dit alsoo / ten be-
 hoozt nochtās niet luttel geacht te wordē /
 ist datter oornodicheyt by is / om te be-
 kennē datmē daerom niet beter en is /mits
 datmē niet voel en kā onderkennē oftet zyn
 de woer:

werckingen der liefde/ende al waert oock
 soo/zy zyn eimmers verleent van Godt.
 De zielen van die boozgaende wooninghe
 hebben de meeste deel sulcke deuotie / om
 dies wille dat zy ghestadelyck voortgaen/
 werckende met het berstant / hun becom-
 merende met kouten ende mediteren / ende
 zy gaen zeer wel / om dies wille datmen
 hun tot noch toe niet meer ghegheuen en
 heeft: hoe wel dattet goet waer / dat zy ee-
 nighen tyt besich waeren met eenige wer-
 ken by te brengen ende dancksegginghen
 tot Godt / ende hun te verheughen in zyn
 goetheyt/ende in t'gene dat hy is die alleen
 warachtelyck is / oock in te begeeren ende
 te soecken zyn eere ende glorie: ende dit als
 zoo ende gelyck zy best zullen kommen oft
 bermoghen/ om dat dit den wil grootelyck
 berwoekt: alryt wel neerstelyck toesiende /
 dat zy dit niet en laeten baren / alst Godt
 hun sal verleenen om hunne gewoonelycke
 meditatie te veruolghen. Maer aenge-
 sien dat ick hier van wyt en breet ghespro-
 ken hebbe op andere plaetsen/ soo en sal ick
 hier niet boozder spreken: alleenelyck be-
 gheere ick dat ghy ghewoerschout zult zyn
 dat om in desen wech wel toe te nemen/ en
 op te klimmen tot de leste wooninge / daer
 wy naer verlangen/ niet al gelegen en is in
 veel te mediteren/ maer in veel lief te hebben
 sulcx

fuler dat ick v raeden soude te doen t'ghene
 v alder meest sal beweeghen om lief te heb-
 ben. Tot noch toe en weten wy niet wat is
 lief te hebben/ en ick en verwōdere my niet
 zeer/ door diē het niet gelegen en is in te ge-
 boelē de meeste smaccken/ maer in te hebbe
 het aldersterckxste boornemen vā Godt in
 alles te mogen behagen ende te wachtē soo
 zeer als wy mogen van hem te vertoornen/
 ende hem te bidden dat de ere ende glorie
 zijns Soons altyt mach vermeerderd wor-
 den/ ende de k. kercke wassen ende verbruyt
 worden. Dese dingen zyn teekenen der lief-
 deu: ende en pepst niet dat het stuck gelegen
 is in anders niet te dencken oft dattet al
 verlozen zy / als ghy hier van een weynich
 verstroyt wort. Ick hebbe somtijts om duf-
 danige verstroyheden der gedachten ghe-
 woest in groote benautheyt: maer het is
 omtrent vier jaeren geleden/ dat ick onder-
 bonden en verstaē hebbe/ dat het gedachte/
 oft om beter te seggen de verbeeldinge / niet
 en is het verstant: ende ick hebzaechdē my
 aen een geleert man/ die my versekerde dat
 het alsoo was/ het welck geē cleyn brenche
 booz my en was / om dieswil dat gelyck
 het verstant is een bande crachtē der ziele/
 soo docht my brennt te wesen dattet som-
 tijts soo onstantastich ende bliegachtich
 soude zyn gelyck gemeynelyk de gedachte

rasch blicgē / alsoo dat Godt alleen die sonda-
 de comen vindē / te weten als hy ons alsoo
 aen hem bindt dat wy eenichsins schynen
 onbondē te wesen vā dit licham. Ick hebbe
 naer myn goetduncken wel gesien de crach-
 ten der siele bekommert ende vergaedert in
 Godt / eū aen d'ander zyde de gedachtē wō-
 derlyck verstroit eū ongerust. O lieue Hee-
 re aensiet het groot verdriet dat wy op dese
 boechlyden by gebreke van wysheyt. Ende
 de zwaericheyt is dat alsoo oons dunckt dat
 wy niet en behouē te wetē dan op v te pep-
 sen / wy soo veel niet en wetē dat wyt ons be-
 vraegen souden aen de gene diet weten / eū
 alsoo en weten wy niet datter yet te bragen
 is: zulk datter groote eū schrickelycke zwa-
 richeyt tusschen comt / door dien dat wy ons
 seluē niet en kennē / eū dat wy meynē groo-
 te sonden te wesen t'ghene niet quaet maer
 goet is. Hier wt spruytē de benauthedē vā
 verscheydē personē die hun oeffenē int ge-
 bet / eū die crachten dier gedaen wordē aen-
 gaende dē inwendigē hertzweer / tē minstē
 vanden gene die niet geleert en zyn: daervā
 comen melancolien / quetsinge der gesont-
 heyt / en datment achternaer al laet varen /
 by gebreke van te ouerpepsen datter een in-
 wendige werelt is. Eū gelyck wy niet en
 konnen wederhouden noch beletten / de be-
 roertē des Hemels / datse niet alder blietic-
 heyt

heyt niet en geschiedē / alsoo ist ons onmogelyc onse gedachtē te wederhoudē: wy stelen daer tegē alle de crachten onser ziele / en̄ ons dunct dat wy verlorē zyn / en̄ dat wy dē tyt qualyc bestedē als wy zyn in Gods tegeuordicheyt: en̄ by auonturen is de ziele gāsselyc met hē vereenicht inde naeste wooninge / hoe wel de gedachtē verdaeyt zyn in de buytenpē van t'Casteel / lydende aldare beel quellingē mette wilde beesten / en̄ beel verdienēde door dit lydē. Daerō en behoore wy ons hier in niet te outsetten / noch onsen Heer te verlatē: wāt dat is d'woelc de duuel soect / en̄ het meeste deel bā alle ongerustichedē en̄ quellingē comē daer wt / dat wy onsseluē niet en verstaē. Ich schryue dit / en̄ nochtās bemerck ick mynē grooten hoofzwoer die ick geuoele / om dē woelckē ick geseyt heb / dattet my onmogelyc docht te kōnē schryuē t'gene dat mē my bebolē hadde / wāt het schynt datter in is gedruys bā loopēde waterē / en̄ aē d'ander zyde der waterē verschepdē bogelkens en̄ sluytingē: en̄ dat niet in het gehoor / maer in t'hoochste deel des hoofts / daermen seyt dat de opperste crachte der ziele is. Ic heb langē tyt hierop gelet / om dieswil dat my docht dat de groote beroerte des geests met geweldige blietheyt op trock. God geue dattet my inde volgen wooninge te hozē come te seggē de oor-

hier aff (want hier en comptet niet te pas)
 ende het mach zyn dat onse Heere my dese
 hooft pijn verleent heeft / om dit beter te
 mogen verstaen / om dat ick deur alle dese
 beroerten niet en worde belet int ghebiedt /
 noch int ghene dat ick verhaele / maer myn
 siele is gheheelyck in haer ruste / liefde /
 begeerte / ende claere kennisse. Ist saecke
 dan dat de opperchrate der siele is in het
 opperste deel des hoofts / hoe compt dat zy
 hier dooz niet ontstelt en worde. Dit en we-
 te ick niet : maer ick wete wel dat het ghe-
 ne dat ick segghe waerachtich is. Dit
 quelt ons als het ghebiedt niet en is met
 optreckinghe : maer als het sulckx is / soo en
 gheboelmen gheen zwaericheyt : maer het
 waer zwaericheyt ghenoech / dat ick om
 sulck beletsel wille al soude laeten staen.
 Sulckx dattet niet goet en is / dat wy ons
 om sulcke ghedachten sullen onstellen / oft
 daer veel nae braeghen : want ist dat zy
 worden inghegheuen dooz de duyvel / zy
 sullen hier dooz ophouden / ist dat zy zyn
 (ghelyck zy waerachtelyck zyn) boort co-
 mende tot die allenden die aenghebleuen is
 dooz Adams sonde ; veel andere ongeballi-
 cheden moeten wy beruldicheyt thoonen
 ende die om de liefde Godts berdzagen / wy
 zyn oock onderwoyen den noot van eten
 en slaepen / sonder dat wy ons daer van
 'sonden

conden by houden / d'welck gheen cleyn
 quellinge en is : ende daerom laet ons onse
 allende bekennen / ende begeerte hebben / om
 te geraecken ter plaetsen daer ons niemant
 en zal verachten / gelyck my ghedenck dat
 ick de Wuyt inde lossanghen / heb hooren
 seggen. En boozwaer ick en vinde niet in
 dit geheel leuen / daer dat beter op past : om
 dies wil dat my dunckt dat alle verachtin-
 ge ende verdriet / d'welckmen mach lyden
 gedurende dit leuen niet te gelycken en is
 by dese inwendige stryden. Alle sorten van
 beroerten ende stryden zyn te verdraegen /
 behoudelyck datter vyde zy daer wy leuen /
 gelyck ick alreede gheseyt hebbe : maer dat
 wy comen om ons te bertreckē ende te ont-
 lasten van het verdriet datter inde werelt
 is / en dat ons Heere ons onlastinge begeert
 gereet te maerken : ende dat het beletsel bin-
 nen ons seluē is / dat en kan niet wesen dan
 seer pynelyck ende bynae / onuerdraegelyck.
 Ende daerom geleyt ons o Heere ter plaet-
 sen daer sulcken allende ons niet meer en
 sullen verachtē : want het schynt datse som-
 tyts spottē mette ziele. Nochtans onse Hee-
 re verloft haer hier van oock binnen dit le-
 uen / als zy geraeckt is binnen de leste woo-
 ninge / gelyck wy noch seggen sullē belieft-
 tet Godt. Ick dencke wel dat dusdanige al-
 lende yegelycken niet soo pynelyck vallē en

zullen/als zy my zijn geweest/ en dat yegelyck niet alsoo bestoort en sal wordē gelve ick menich jaer bestoort ben geweest / om dat ick soo allendich was / dat ick schene myn seluen te willen zoeken ouer my. En alsoo my dit zeer pynelyck is geweest/ende dat ick duchte dattet oock alsoo bliedē soude mogen ballē/soo en houde ick niet op bā dit aen allen cantē te verclaren/om te besie oft ick eens soude conne b doe verstaē wat eē gewoeldige sake dattet is. En op dat wy geē ongerusticheyt oft quellingē en crygē/maer dat wy desen draep-molen laten omloopen/en bast laten ons meel malen/niet ophoudende te werckē met dē wil en mettē verstant. Van dit beletsel heescmen veel oft luttel/naer gelegentheyt des tyts en der gesōtheyt. Dat doch de arme ziele berduidich zy/aengesien dat zy hier niet gebrekkelyck en is / want wy veel andere dingē genoegh doen ouer de welcke meer dan redens is dat wy patientie sullen hebben. En want onslieden die niet veel en weten / niet genoegh en is om ons teelemael te verskeren t'gene wy lesen/oft dat oos woort geraden sulcken gedachten niet te achten : soo duncket my dat den tyt niet verlozen en is / den welcken ick bestede om b lieden dit breeder te verclaren/ende b te vertroosten. Maer ten bastet niet veel tot dattet den Heere belieft ons licht

licht te berlectien: dan het is van noode/ en
 zyne M. willet gunnen / dat wy ons be-
 helpen met de middelen die hy ons geeft/ en
 dat wy ons seluē kennē/ en dat wy de schult
 niet en leggē op onse ziele van t'gene dat die
 berbeeldinge / de nature en de duyvel doet.

HET II. CAPPIT.

Daer sy veruolcht de selue redene en verclaert
 met een gelyckenisse wat de smaecken syn,
 ende hoe men die cryghen moet sonder on-
 sen toedoen.

HElpt my Godt / wat hebbe ick my on-
 derwonnen? ick hadde alreede ber-
 geten wat ick tracteerde / door dien dat de
 becommeringen / ende weeke ghesontheyt
 oorsaecke zyn van watstellinge tot op eenen
 beteren tyt: ende alsoo ick clepne memorie
 hebbe/ soo salt al loopē sonder schick / mits
 dat icht niet en kan herlesen. Iac ick weet
 wel dattet tot hier toe al gegaen heeft son-
 der goeden schick / emmers zoo my dinct.
 Ick gedencke datter gheseyt is aengaende
 de geestelycke vertroostinge / datse somtyts
 als zy gemengelt zyn met onse passie / mede
 brengen eenige beroerten van puericheyt /
 ende dit schynt somtyts meer te geschieden
 met geweldige suchten dan met puer / in
 d'een en d'ander moetmen matich zyn.

Iac ick hebbe van sommighe personen
 ghehoort / dat hun de borsten besloten
 en benaut werden / zulcx dattet oock quam
 tot botwendige beroerten daermen niet en
 kan aff ontslagen zijn / met sulcken geweld /
 dattet dede het bloet ter neusen wt springē /
 ende ander diergelycke pynelycke saecken.
 Hierban en kan ick niet seggen / want ick
 niet gheproeft en hebbe / maer ick denck
 wel dat dit eenighe vertroostinghe moet
 achter laeten / om dieswil (gelyck ick ghe-
 seyt hebbe) dattet al daer op loopt / te mo-
 gen Godt believen ende zyne Goddelijcke
 Majesteit ghemeten t'ghene dat ick hier
 noeme smaecten Godts / is een ander soorte
 als ick elders genoemt hebbe ghebedt van
 ruste / ghelyck wel verstaen zullen de gene
 onder v lieden die dooz Godts barmhertic-
 heyt zulcx beproeft zullen hebben. Om dit
 beter te verstaen / ghenomen dat wy sien
 twee fonteynen verbullende met hunne wa-
 teren twee backen (mits dat ick niet en
 binde yet dat bequamer mocht wesen om
 sekere geestelycke saecken wt te leggen / dat
 het water; ende dat comt daer by om dat
 ick luttel dinghen weet / ende dat den geest
 my niet en hulpt / ende oock om dat ick dit
 element zeer lief hebbe / hebbende t'selue
 naerder ende neerstelycker bemerkht als de
 andere: hoe wel dat in alle dinghen die
 sulcken

sulcken grooten ende wysen Godt gheschapen heeft veel verholent heden moeten zijn daer wy proffyt mede soude mogen doen/ghelyck doen de ghene diese weten/hoe wel dat ick gelooue dat in elck cleyn dinc dat Godt gheschapen heeft / meer is danmerck kan begrypen/al en waert maer een miercken) dese twee backen worden verbult met water op verscheyden manieren. In den eenen compter van verre door veele buysen ende consticheyt/ den anderen staet ende is ghemaect op den oorspronck des waters/ sulcx dat hy verbult wort met water sonder ghedruysch/ende ist dat den seluen oorspronck groff en boyt is / gelyck den genen daer wy aff spreken naer dat den back vol is/ zoo loopt zy ouer in eē groote becke/sonder datter eenighe conste oft buysen vanden bloet wt dese aye. Het onderscheyt ist dat het water comende door de buyse naer mijn goetduncken beteekent de breuchden (daer wy aff gesproken hebben) diemen crucht door de meditatie / mits dat wy die trecken ende doen comen in ons door de gedachten/en door den aerbeyt des verstants ons behulpende in onse meditatie mette creaturen / ende als zy ten lesten door onse behendicheyt ende neersticheyt voort comē/ macckē zy gedruysch als onse ziele verbult

moet worden met het profyt dat zy by brengen/ gelyck het gesept is. Aengaende de ander fonteyne/ zy cruycht haer water van haeren oorspronck selue welck Godt is: sulcx dā alst zyne M. belift te doē eenige gratie bouen nature/ dat doet hy met eenen ouergrooten brede / ruste ende soeticheyt in het alderbinnenste van ons seluen: ende ick en weet niet tot wat eynde / noch hoe. Ende oock dese breucht ende soeticheyt en wort niet geboelt in het herte gelyck als de andere die spruyten wt aertse dinghen / ick segge als zy eerst begint: want achternaer berbuiult zyt al / ende bloedt ouer door alle de wooninghen ende crachten / tot dat het lichaem oock mede deelt: ende daerom heb ick gesept dat zy comt van Godt/ ende eynt in ons: want sekerlyck (ghelyck hy sien mach diet beproeft sal hebben) den heelen wtwendigē mensch geniet vā desen smaech en soeticheyt. Ter wylen dat ick tegenwoordelyck/ dit schryue soo bedencke ick dat het beerskē daer ick af sprack. Dilatasti cor meū seyt dat de Heere t herte verbreyt: en my en dunct niet dat dit is een sake gelyck ick gesept hebbe/ die den oorspronck neēt van het herte / maer van eenige ander plaetse veel inwendiger/ gelyck van eenige diepe sake/ en ick peyse dat dit moet wesen het Centrū, dat is het midden vande ziele / ghelyck ick naeder-

naederhant hebbe verstaen ende noch seggen sal. Want boozwaer ick bebroede soo vele verholentheden binnen ons seluen/ dat zy my die wils doen verwonderē: maer hoe veel meer moeder daer wesen? O mynen Heere en Godt / hoe groot zyn v grootheden? en wy hier benedē zyn als arme cleyne schaepherders / zoo simpel en soo siecht / dat ons dunct dat wy eenige kennisse vā v hebben / ende het is al soo veel als niet / gemeret dat binnen onslieden zoo groote verholentheden zyn die wy niet en verstaen : ick segge zoo veel als niet / gelekē by de grootheyt die in v is / niet dat de grootheden van het gene dat wy in v sien niet zeer groot en zyn / maer oock van het gene dat wy kunnen bebroeden van v wercken. Wederkeerende dā tot ons veersken / het gene dattet ons naer mijn goetduncken alhier soude mogen hulpen is dese verbeydinghe / de welke sulckx schynt / dat als sy begint boozt te brenghen dit hemelsch waeter tot dese ayer die daer is in ons diepste / soo schynt dat het hē wydt ende bheet wispreyt deur al ons binnenste / en dat het booztbzinct goedē die niet tot te spreken en zyn / en de siele selue en soude niet conuen verstaen wat het is dat haer ghegeuen wort. Daer ryst op eenen soeten geur / gelyc als oft (om alsoo te seggen) inden inwendigē gront gestelt waere een vierpanne

dacc

daer in ghewoopen wierden wel-riekende
 speceryen/ maer men siet noch het schynsel
 noch de plaetse daer het is : dan de wermtē
 ende den welriekenden damp treckt door de
 heele ziele/ dickwils oock (ghelyck ick ge-
 seyt hebbe) dattet lichaem mede deylt : siet
 dat ghy my verstaet / want men gevoelt
 noch de wermtē noch den geur/ dan het is
 veel eelder als dit alle: maer het dient om te
 te doen verstaen. Ende aengaende de ge-
 ne die dit niet beproeft en hebben / zy mo-
 gen wel versekeret zyn dattet warachtich
 is / ende dattet alsoo te werck gaet / ende
 dattet de ziele veel claerder verstaet dan
 icht nu wt spreke: ende dit en is geen saecke
 diemen kan van te bozen sien / om dies wil
 dat wy niet alle neesticheyt die wy by bren-
 gen mogen dat niet en kunnen bererugen :
 ende in het stuck selue is goet te sie/ dattet
 niet en comt van ons niet al / maer van
 het suuer gout der Goddelijcker wysheyt.
 Alhier naer mijn goetduncken en zyn die
 crachten niet leuende maer droncken/ ende
 als verlaeghen aensende wat dit is. Het
 mach gebeuren dat ick in dese inwendighe
 dinghen eenichsins spreke contrarie / als
 ick op andere plaetsen hebbe gheschreuen/
 est dit en is niet te verwonderen / want by
 auanturen heeft de Heere binnen den tyt
 van vyfthien jaeren oft daer omtrent / als
 icht

icht ghescheuen hebbe / my meerder kennisse ghegeuen dan ick doen hadde: ende doen tertyt / oft nu macht wesen dat ick verdoolt zy / maer niet dat ick liegen soude / want lieuer soude ick door de bermherticheyt Godts duysent dooden lyden / ende ick segge het gene dat ick verstaen.

My dunct wel dat den wil eenichsins verreecht is met Godts wil / maer dese warrachtige redenen van het Gebedt kentmen door de crachten ende wercken dier naer volgen / ende gheen en beteren toetsteen om die te proeuen. Het is een groote ghenade die onse Heere doet als de gene die dit ontfangt t'zelue bekent / en noch veel meerder ist dat hy niet achterwaerts en gaet. Ghy haecker terstot / mijn dochters / om te aerbeiden tot het beruygen van dese soorte des Gebets / ende ghy hebt gelyck / want ghelelyck ick gesept hebbe / de ziele en kan niet begrypen de gratien die haer Godt aldaer doet / ende met wat liefde hy tot haer naerdert. Ist dattet goet is door eenighe middelen te soeken te beruyghen dese gratie / ick sal u seggen t'gene ick verstaen hebbe / laet ons verbeiden tot dat het den Heere belieft te doen / want het zyne Majestept alsoo belieft ende anders nergers om / hy weet wel waerom / ende ons en staet niet toe dit te onderwinden / als wy emmers

gedaen

ghedaen hebbe t'ghene dat de boozgaende
 wooninge aengaet / ootmoedicheyt / oot-
 moedicheyt / door dese laet hem de Heere
 berouwen / in al het gene dat wy van hem
 begheeren. Het eerste punt daer ghy wt
 mercken mencht dat ghy dese smaecten
 hebt / is b te laeten boozstaen / dat ghy sul-
 ken gratien ende smaecten vanden Heere
 niet weerddich en zyt / ja dat ghy die in alle
 b leuen niet en behoorde te ontfangen. Ghy
 sult my braegen hoe dit te werck sal gaen /
 dat men se cryghen soude sonder ons be-
 neerstighen. Hierop andt woordt ick / dat
 ter gheen beter middel en is om die te ber-
 euyghen / dan t'ghene ick nu gheseyt heb-
 be / te weten die niet te beneerstighen: ende
 dat om de volghende redenen. De eerste
 is / om dat het alder eerste dat hier toe
 noodich is / is Godt lief te hebben sonder
 interest oft schade. De tweede / om dattet
 al wat is ghebreck van ootmoedicheyt te
 peysen dat men sulcken groote saecke soude
 conuen berreyghen door onse cleyne dien-
 sten. De derde / om dieswil dat het oprecht
 zy bereytsel hier toe / is begeerte om te ly-
 den / ende naer te volghen onsen Heere Je-
 sum / en niet te verlanghen naer de smaec-
 ken: want emmers wy hebben hem ber-
 grampt. De vierde / want zyn Majesteit
 niet ghehouden en is ons die te verleenen /
 gelyck

ghelyck hy wel is ons zyn glorie te geuen/
 ist dat wy zyn gheboden onderhouden/
 ende dat wy sonder die wel connen saelich
 wesen ; ende dat hy beeter weet als wy lie-
 den / wat ons dient / ende wie dat is die
 hem waerachtelyck lief heeft : ende alsoo
 ist een seker saecke / ick wetet van perso-
 nen die reysen lancx desen wech der liefden/
 ghelyck zy behooren te reysen / om alleene-
 lyck te dienen onsen gecrupsten Heere Jesu
 Christo : want zy lieden niet alleenelyck
 dese smaecten niet en heyschen noch en be-
 geeren : maer zy bidden hem oock dat hyse
 hun niet en verleene geduerende dit leuen:
 dit is waerachtich. De vyfde redene is /
 om dat wy verloren aerbeyt sullen doen :
 want alsoo dit waeter niet en moet geleydt
 worde door de buyse / gelyck het booggaede /
 ist dat de aeyer geen water geue en wilt / te
 vergeefs salmen aerbeydē dat te vercrygē.
 Ick wil seggen dat hoe groote meditatie
 dat wy mogen hebbē / oft hoe groote geuele
 dat wy daer toe doen / oft wat traenen dat
 wy stozten / dit water en cōt kã daer niet :
 maer alleenelyck wordet gegenē diet Godt
 beliest / en die wils alst de ziele alderminst
 pepst. Wy hooren hē toe / myn Susters / dat
 hy met ons doe al dat hē belienē sal / en dat
 hy ons geleyde lancx den wech die hem goet
 duncken sal. Ick gelooue wel dat de gene
 die hem

die hem warachtelyck sal berootmoedigen
 ende niet achten (ick segge warachtelyck
 om dattet niet en moet gaen naer onse ghe-
 dachten / de welke ons dickwils bedrie-
 gen / maer wy moeten onterft zyn van alle
 dinghen) onse Heere niet en sal laeten hen
 dese gratie te gunnen / ende oock veel ande-
 re beter dan wy souden kunnen begeeren.
 Ghelooft ende ghebenedyt moet hy zyn
 inder eeuwichheit / Amen.

HET III. CAPPIT.

VVaer in zy verclaert wat dat is het Ghebedt
 van Recollectie oft ouerdenckinghe, het
 welck onse Heere meestendeel verleent
 voor het voorgaende, ende sy spreekt van-
 de crachten desselfs, ende oock van het
 voorgaende, daer de smaecten die Godt
 verleent mede commen.

DAer zyn verscheyden crachten van dit
 Gebet / en ick salder eenige verhaelen:
 maer eerst sal ick spreken van een ander
 soorte des Ghebets die ghemeenelyck booz
 dese beghint / ende want ick elders daer
 van veel ghesproken hebbe / zoo sal ick
 dese reyse cort maecten. Het is een recol-
 lectie oft ouerpeysinge die my oock schynt
 te wesen bouen natuer / door dien dat zy
 niet ghelegghen en is in te wesen in eenige
 duyster

duyster plaetse / noch in de ooghen toe te
 sluyten / noch in eenighe wtwendige saec-
 ke / hoe wel dattet van selfs comt datmen
 de ooghen toe sluyt / ende verlanght naer
 de eenicheyt ; ende het schynt datmen son-
 der behendicheyt gaet timmeren het huys
 booz: dit gebedt / om dat schynt dat de sinnes-
 kens ende de wtwendighe saecken hunne
 crachte quyt worden / midts dat de ziele
 allenskens haer crachte weder crycht die
 zy verlozen hadde. Men seydt dat de ziele
 binnen haer seluen gaet / ende op ander ty-
 den bouen haer seluen / maer met dese man-
 niere van spreken en sal ick u niet conuen
 verclaren / ende dat comt my qualijck dat
 my dunct dat ghy lieden my behoort te ver-
 staen met de middelen daer ickt op can ge-
 segghen / en by auontueren en dienen die
 maer booz my alleen. Laet ons nemen dat
 dese sinnen ende dese crachten die ick geseyt
 hebbe / zijn het volck van het Casteel (het
 welck dient tot gheluyckenisse / en yet te mo-
 ghen seggen) de welcke buyten ghegaen
 zijn / ende hebben eenen langen tijt van dae-
 ghen ghebleuen onder byent volck / ende
 vanden bande weluaert des Casteels /
 maer aenmerckende hun bederffenisse / heb-
 ben die alree verlaten / ende keeren weder-
 om tot het Casteel : ende al en konnen zy
 niet terstont binnen geraecken / mits dat

de quaede ghewoonte sulcke schrickelijcke
 saecke is / nochtans ist dat zy gheen ver-
 raeders en zijn soo trecken zy al rondtom.
 Doch de groote Coninck die binnen het
 Casteel is ghesien hebbende hunnen goeden
 wil / begheert hun dooz zijn groote berm-
 herticheyt wederom te trecken tot hem ;
 ende alsoo roept hy hun als eenen goeden
 herder met sulcke soete ghesluyt / dat sulie-
 den selue dat nauwelijckx gewaer worden/
 ende hy maect dat zy zijn stemme kennen/
 ende dat zy niet en blyuen in sulcken verlo-
 ren staet / maer dat zy wederom keeren
 tot huime wooninghe : ende dit ghesluyt
 banden herder heeft soo groote crachte / dat
 sulieden afflaen ende verlaeten de weven-
 dighe dinghen daer zy hun toe begheuen
 hadden/ ende connen alsoo binnen het Ca-
 steel. My dunckt dat ickt noyt soo wel te
 kennen gegeuen en hebbe als nu : om dies-
 wille dat om Godt te soecken binnen ons
 seluen al waer hy veel beter ende tot ons
 meerder proffyt gheuonden wordt dan in de
 creaturen/ gelyck S. Augustyn seyt dat hy
 hem aldaer ghebonden heeft / naer dat hy
 hem in veel ander plaetsen hadde ghesocht/
 soo ist een groot behulp als Godt die gra-
 tie doet.

Ende en pepst niet dat dit is een saec-
 ke die vercreghen wordt dooz het ver-
 standt

standt zijn seluen praemende met gheboelc om te peysen op Godt binnen ons seluen/ noch dooz de verbeeldinghe van Godt in ons: dit is wel goet / ende is een sunderlinghe maniere van meditatie / om dieswil dat zy ghesondeert is op de waerheyt/ te weteen dat Godt is binnen ons / maer ten is dat niet / want sulcx can peghelyck doen niet de gratie Godts: maer het ghene dat ick segghe / is een ander soorte: want somtyts eer datmen op Godt begint te peysen / soo is dit volck alree binnen het Casteel / ick en weet niet lancx waer/ noch hoe zy moghen ghehoort hebben het gesluyt van haeren herder: want ten is niet deur de ooren wantmen niet en hoort: maer men gheboelt merckelyck een soete vergaedinghe van sinnekens binnen ons/ ghelyck sien sal de ghene diet sal beproeuen / want ick en kan het niet beter verclaeren.

My dunckt dat ickt ghelesen hebbe dat: tet is ghelyck een flecke oft een schildpadde / als zy haer seluen intreckt: die dit gheschzeuen heeft/ moestet wel verstaen / maer ick bevinde dat dese beesten hun seluen intrecken als zy willen: maer hier en ist alsoo niet / want ten leyt in onsen wil niet / dan allecnelyck alst Godt beliest ons dese gratie te gheuen.

Van mijnen tveeghen ick houde dat als de
 Heere sulcke gratie doet / dattet gheschiet
 aen persoonen die nu verlaten hebben de
 dingen deser werelt (ick en segge niet met-
 ter daet / d'welck niet doen en kunnen de
 ghene die eenigen staet hebben aen ghenom-
 men / maer metter begeerten) ghemerckt
 dat hyse soo sonderlinck roept dat zy willen
 lusteren naer inwendighe saecken : sulcx
 dat ick gelooue ist dat wy zijne Goddelijcs-
 ke Majestejt plaetse gheuen / dat zy niet
 alleen dit gunnen en sal aen de gene die zy
 begint te roepen tot veel grooter saecken/
 maer sonder oock ander gratien by voegen.
 Die dit in zijn seluē bemerct / dat hy soch-
 buldich sy Godt grootelycx te louen: want
 t'is wel redene dat hy sulcke gratie sal be-
 kennen / ende Godt dancken / om alsoo zijn
 seluen bequaem te maecten veel meer te
 ontfanghen. Ende het is een bereydinge
 om te mogen lusteren / ghelyck in sommi-
 ghe boecken geraeden wort / datmen toefie
 zy seluen niet te verstroyen / maer alleene-
 lyck mercken ende gaede te slaen wat de
 Heere inde ziele werckt: hoe wel ist dat zy-
 ne Majestejt niet en heeft begoft onsliden
 zynen dauw te seynden / ick en kan niet be-
 grypen hoe dat mogelyc is dat het gepeys-
 hen sal weder houden / sulcx dattet niet
 meer schade en soude doen als proffyt /
 al ist

al ist dat onder geestelycke personen hier op veel gedisputeert is: van mynen tboegen ick belyde mijn cleyne ootmoedicheyt / dat zy my noyt en hebben comen ghegeuen genoechsaeme redenen om my te trecken tot het ghene dat zy seggen. Eenem heefte my booz geschoten een seker boeck vanden heylighen Bisschop Peeter d'Alcantara / die ick booz heyligh houde / onder wien ick my soude begeuen / want ick weet wel dat hyt wel wiste : ende als ick hem gelesen hebbe / hebondt ick dat hy t'selfste seyt gelyck ick / hoe wel niet met de selfste woorden / maer hy verstaet in het ghene dat hy seyt / dat de liefde nu moet al berweckt zyn. Het mach zyn dat ick berdooft zy / maer ick steune op dese volgende redenen. De eerste is dat in dese wercken des geests / die alderminste meynt ende begheert te doen / die doet aldermeest. T'ghene dat ons te doen staet is / dat wy moeten bidden als arme ende gebreckelycke personen inde tegenwoordicheyt van eenen rycken machtigen Keyser / ende terstont de ooghen nederwaerts slaen ende verwachten met ootmoedicheyt. Ende alst geschiet datret ons dunckt dat wy verstaen dooz dese verborzen secrete weghen dat hy ons verhoort / dan ist goet te zwygen / ghemeect dat hy ons heefte toeghelaten by hem te wesen: ende ten sal niet quaet

zijn dat men niet en wercke met het verstat:
 ick segge ist dat wy kunnen. Maer ist dat
 wy niet gebwaer en worden dat dese Coninc
 ons hoort ende aensiet / wy en moeten niet
 blyuen als plomp ende bot / ende de ziele ist
 al te zeer / als zy zuler besocht heeft / ende
 blyft in veel grooter doxricheyt / ende by
 auonturen in veel meerder ongerusticheyt
 mette verbeeldinghe door de crachte die zy
 gedaen heeft van niet te peysen. Maer wy
 moeten geloouen dat onse Heer begeert dat
 wy aen hem ons versoek sullen doen / ende
 peysen dat wy in zyn teghenwoordicheyt
 zyn / ende dat hy weet wat ons van noode
 is.

Ick en kan my niet beghenen tot men-
 schelycke vernustheden in dingen die Godt
 afghepaelt heeft / ende heeft willen voor
 hem bewaren / d'welck hy niet ghedaen en
 heeft in veel ander saecken die wy vermo-
 gen met zyn bystant / zoo wel in penitentie
 als wercken ende ghebeden / soo veel als de
 cracht van onse miserie vermach.

De tweede redene is / dat dese inwendighe
 werckinghen zyn zeer soet ende vriende-
 lyck / ende dat pynelycke dinghen te doen
 brenghet meer schade dan profyt: ick noe-
 me pynelycke dinghen al dat wy met cracht
 oft gheuoelt doen willen / ghelyck soude
 wesen den adem binnen te houden / maer

dat de

dat de ziele haer seluen stelle inde handen
 Godts / om te doen met haer dat hem be-
 lieuen sal / met zoo luttel sozghē booz haer
 ryghen profyt / ende soo groote ouerghe-
 uinghe inden wille Godts / alst moghe-
 lyck zal zyn. Die derde redene is / dat de
 selue sozchfuldicheyt diemen neemt om
 met te peysen / sal by auonturen de ghe-
 dachten berwoecken om beel te peysen. De
 vierde redene is / dattet principaelste ende
 Gode alderaenghenaemste stuck is / dat
 wy indachtich zyn zyn eere ende glorie /
 berghetende ons seluen / ons eygen profyt /
 vermaeck ende sinaecken. Hoe comt dan
 dat desen alsoo zyn seluen vergeet / die sul-
 ken sozghē draecht / dat hy hem niet en derft
 roeren / noch oock toelaten en wilt dat zyn
 verstant ende begheerten hun seluen roe-
 ren om te verlaughen naer de aldermeeste
 glorie Godts / ende hun te verhenghen in
 t'ghene hy besidt. Als het Godt beliest
 dattet verstant op hout / zoo weet hy dat
 te becommere op een ander maniere / ende
 verleent een licht inde kennisse soo zeer
 te bouen gaende de claericheyt die wy
 doorz ons seluen connen cryghen / dat zy
 heel verflonnen wordt : ende alsdan blyft
 het verstandt (men weet niet hoe) beter
 onderricht / dan met alle onse ondiscre-
 te neerschieden die niet en dienen dan tot

meerder bederffnisse. Want gemerckt dat Godt ons de crachten heeft ghegeuen om daermede te wercken / ende dat elck dinck zynen pyp heeft / zoo en behoeuen wy niet die niet te binden oft weder houden: maer men moetse laeten hun ampt doen tot dat Godt hun stelt in een meerder. Het ghene dat ick wete het alder bequaemste om doen beu de ziele die Godt ghestelt heeft in dese wooninghe / is t'ghene ick gheseyt hebbe / ende neer stelyck te verhueden de verstroynghe des verstants / sonder nochtans eenich geboelt oft ghetier / sonder oock t' selue op te houden / noch oock de ghedachten selue: dan het is goet te ghedencken dat zy is inde tegenwoordicheyt Godts / ende wie dien Godt is. Ist dat dit selue dwelck hy in hem geboelt hem geheel droncken maect / in Godts name seydt: dan dat hy niet en soecke te weten wattet is midts dattet ghegeuen is aenden wil den welcken hy heeft laeten genieten sonder eenige behendicheyt; dan dat hy alleenelyck ghebruycke eenighe byndelycke woorden: want al ist dat wy niet en beneerstighen al hier te wesen sonder yet te pypsen / wy seynt nochtā dicwils al ist dattet niet lanck en duert. Dan gheelyck ick op een ander plaetse gheseyt hebbe / de oorsaecke om de welke dattet om loopen van het verstant stille staet in dese maniere

maniere des ghebedts (ick segghe inde maniere van het beginsel deser wooringe/ want ick hebbe de recollectie oft ondersoekinghe ghestelt met dese die ick hadde behoort de eerste te setten / midts datse veel minder is dan die ick gheseyt hebbe bande smaecken Godts : maer het is een beginsel om daertoe te gheraecken ; want inde recollectie en moeten niet atherlaeten de meditatie / noch de werkinghe des berstants) is wt dier oorsaeken / dat- tet is een leuende fonteyne de welke niet en bloidt deur buysen oft beeken / ende dese oorsaekke knaecht haer oft doet knaegen merckende datse niet en verstaen / welck sy wel zouden willen / ende alsoo gaen zy aen d'een ende d'ander zyde als geheel verbaest / want zy nergkens op en rusten . Den wil is alsoo verflonden in Godt dat de ongherusticheyt des berstants hem groote pyne doet / ende daer om en moet hyer niet naer vraeghen : want het soude hem doen veel verliezen van het ghene dat hy ghemet : maer hy moet daer laeten / ende stellen zijn seluen rusten de armen der liefden : want zyne Majesteit sal hem leeren wat hy alsdan doen moet / ende het is bynaer alle gheleghen in zijn seluen sulcken grooten goet onwerdich te achten.

Om te tracteren van het Ghebedt der re-
 collectie / zoo hebbe ick achter ghelaecen
 te verhaelen de crachten / oft de teekenen
 die de zielen hebben / aen de welke Godt
 dese soorte des ghebets verleent. Ghelyck-
 men claerlyck verstaet dat de ziele haer
 zeluen wt bzept / min noch meer als het
 geschiedē soude waert dat het water bloey-
 ende wt een fonteyne gheen gote en hadde
 om wt te bloeyen / maer dat de selue fon-
 teyne zoo constich ghemaect ware / dat
 hoe het water meer wast / hoe den outfan-
 ger des waters meerder ende wyder wierts
 alsoo schijnt dat in dese maniere des ghe-
 bets veel ander wonderheden zijn die Godt
 doet inde ziele / de selue bequaem maeken-
 de / op dattet daer al in blyuen mochte. 107
 Ende dese soeticheyt ende inwendighe ver-
 bzydinghe wort ghemerckt in het naer-
 bolghende / mits dat zy vordaeu zoo be-
 dwongen niet en is inde dingen die Godts
 dienste aengaen als van te vordē / maer doet-
 se niet meerder byzheyt en opētheyt des her-
 ten / en dat zy ooc niet benaut en wort door
 de bzeese der hellen : want al ist dat hy veel
 meerder bzeese heeft van Godt te vertoor-
 nen / nochtans de slaeflycke bzeese wert hier
 verlozen / ende den mensch blyft niet een
 groot betrouwen van te mogen Godt ghe-
 nieten. Hy verliest oock de bzeese die zy
hadde

hadde van penitentie te doen om de gesont-
 heyt wille / ende nu dunct haer dat haer al
 mogelijk is in Godt / ende heeft veel meer-
 der begheerten om die te doen / dan zy tot
 noch toe heeft ghehadt. De bresse die zy
 plach te hebben van te aerbeyden / is nu bes-
 ter ghetempert / mits dat het ghelooue veel
 leuender is / ende weet wel / ist dat zy den
 aerbeyt verdraecht om de liefde Godts / dat
 zijne Majesteit haer sterckheyt gheuen sal
 om dien verduydelyck te lyden. Iac som-
 tyts verlangt zy daer naer / midts dat zy
 behout eenē grooten wil om yet te doen om
 de liefde Godts. Ende alsoo inde ziele wast
 de kennisse vande grootheid Godts meer
 en meer / zoo acht zy haer allendich / ende
 gelyck zy geproeft heeft de smaken Godts /
 soo merckt zy dat de smaecten des werelts
 niet en zyn dan domp ende ydelheyt : ende
 allenskens verlaet zy die ende trecht haer
 daer aff / ende wordt meer en meer mee-
 sterse haer selfs om dit te doen : ende ten
 lesten in alle denchyden wordt zy volcomen-
 der / ende en sal niet ophouden toe te ne-
 men : ten sy datse achterwaerts keert ende
 Godt vertoorent / want als dan hoe hooch
 de siele verheuen mocht wesen / soo ist al
 verlozen.

Men moet niet verstaen dat om een reyse
 oft twee als Godt dese gratis aende siele doet
 dese

dese boozepde dinghen haer by blyuen / ist
 dat zy die niet ghestadelyck en ontfanght :
 want aen dese volherdicheyt hangt al ons
 goet. Van een dinghen moet ick seer waer-
 schouwen den gheue die in desen staet is /
 te weten dat hy hem sal neerstelyck wacht-
 ten / van zy seluen te stellen inde oorsaecke
 van Godt te vergrammen / om dieswille
 dat de ziele alhier niet sterck en is / maer
 is gelyck een cleyn kindt dat begint te sup-
 gen / van het welck niet te verwachten en is
 als de doot / ist dattet schout de borstē zyns
 moeders. Ick vreesse grootelyck dat t self-
 ste mocht geschieden den gene dien Godt
 dese gratie sal gedaen hebben / ist dat zy het
 Gebedt verlaet / ten sy om eenige zeer groo-
 te ende merkelycke redene / ende dat hy wel
 gheringe daer toe wederkeere / want hy zal
 alleneen erger worden. Ick wete dat in
 dit punct grootelyck te vreesen is / ende ick
 kenne eenighe personen die my seer deren /
 den welcken ick hebbe sien ouer comen t'ge-
 ne dat ick hier segge / dooz dien dat zy hiet
 gescheyden hadden van hem / die haerliedē
 met sulcken liefde begerde te ontfanghen
 booz zyne vrienden / ende dat metter daet
 bewysen. Alsoo hertelyck vermaen ick /
 datmen schouwe de oorsaecke der sondeu /
 dooz dien dat de dupuel meerder neerstic-
 heyt doet tegen eenen van dese vrienden /

dan teghen veel ander dien Godt de boorzeyde gratien niet en doet / midts dat zy hun groot achterdeel connen doen / leyden de andere met hun / ende t'mach gheschieden dat zy groote bzuichte zullen doen inde Heylighe Kercke. Ende al en waerder anders geen redene / dan om dat hy siet dat zijne Majesteit hunlieden sonderlinghe liefde thoont / dat is genoeg om alle zijn neerlicheyt te doen / dat hyse mochte vernielen: ende alsoo wordense zeer bestreden / Jae hunlieden verlies is veel grooter dan soude wesen het verlies van andre / ist dat zy geraecken verwonnen te worden. Aengaende v lieden / mijn Susters / ghy zijt wt dit perijckel / zoo veel als men kan verstaen: maer Godt wil v behyden van opgheblasentheyt ende ydel glorie / ende van listen des duynels / als hy de boorzeyde gratien wilt naer doen: d'welck men daer wt kan mercken / dat hy sulcke werckingen niet by brengen en sal / maer heel contrarie. Ick wil v oock waerschouwen van een ander perijckel daer ick heb sien in ryfen verscheyden Godbzuchtige menschen / sonderlinghe vrouwen / want ghelijck wy crancaker zijn / alsoo comen wy lichtelijcker te vallen in t'ghene dat ick v gaen bedieden. Te weten / datteer eenighe zijn / de welke om de lange penitentie / lancduerige wakende

ende

ende ghebeden die zy doen / ende die bouen
 dien zyn teer van nature / ontfangende ee-
 nighe soeticheyt van vertroostinghe / hun
 nature brenghet hun onder / en als zy geboe-
 len eenighe inwendighe brenghet / met we-
 wendighe zwoaricheyt / compter dan eenen
 slaep diemen noemt gheestelyck / welck
 wat meer is dan wy gheseyt hebben / zoo
 dunct hun dat d'een is ghelyck d'ander /
 ende zy worden droncken / ende hoe zy booz-
 der comen / hoe zy dronckender worden /
 midts dat hunne nature lancx te meer ge-
 creucht wort : zy maecten wys dattet is
 een opgetogentheyt / ende ick noemt een so-
 ticheyt / want ten is anders niet dan den
 tyt berliesen ende de ghesontheyt quetsen.
 Het is ghebeurt aen een persoon die daerint
 was acht gheslaghen uren / die nochtans
 niet en was sonder gheboelen / ende euen
 wel en boelde zy niet van Godt : ende dese
 persoon wiert ghenesen met slapen / eten
 ende achterlaten haer ondiscrete penitencie
 midts datter een was diet ghewaer wert /
 want van te bozen was haren Bichtvader /
 ende d'ander personen daermede bedrogen
 ende zy oock selue / hoe wel dat zyse niet en
 begeerden te bedriegen : Ick geloone dat de
 duuel hier neer sticheyt toe dede om groot
 profyt wt te trecken / en dat hyer nu veel be-
 gonst wt te trecken. Van men moet weten
 alst

alst warachtelyck van Godt comt / al ist
 datter by valt inwendige ende wtwendige
 zwachicheyt / dat zy niet en cōpt inde ziele:
 want zy heeft groote veranderinghe / door
 dat zy haer ziet soo naer by Godt / ende ooc
 dit en duert niet lanck maer zeer cort. En
 hoe wel dat zy anderwerf opgetogen wort
 in het selue ghebedt / ist dattet niet en ghe-
 schiet niet zwachicheyt gelyck ick gheseyt
 hebbe / zoo en comt het soo verre niet dat
 het lichaem soude vernallen oft crygen ee-
 nich wtwendich geboelen daer aff. Daer
 om weest vermaent als ghy sulcx onder-
 lieden gebwaer worden sult / dat ghyt aen-
 geeft aen de Ouerste / ende die ghene die
 sulcx is / aff treckt zoo zeer als ghy meucht:
 ende dat de Ouerste haer verbiede soo beel-
 uren te besteden int gebet maer zeer luttel:
 ende dat zy se wel doe slapen ende wel eten /
 tot dat hurre natuerlycke crachte weder-
 comt / ist dat zy daer door verlozen was:
 ende ist dat zy zoo weech zyn van nature /
 dat hun dit niet en helpt / dat zy my geloof-
 nen / dat Godt van hun niet en begheert
 ghedient te worden / dan in het werck-
 kende leuen / want inde Cloosters moet
 van alles wesen: ende dat mensche becom-
 mere in officien / ende dat zy neerste s-
 lyck toe sien van te zeer in sochfuldich-
 heyt te zyn / midts dat zy hun gesontheyt
 teles

teeneinael soude verliesen/dit sal hunlieden
 sternens genoech wesen. Onse Heer wilt
 hier in beproeven die liefde die zy hun toe-
 draghen/ende hoe dat hun dit aff wesen des
 Heeren beuult / ende t'zal hem belien
 naer eenigen tijt de sterckheyt wederom te
 verleenen: in dien niet / eimmers zullen zy
 verdienen dooz het mondelijck gebedt/ ende
 dooz gehoorzaem te zyn/ soo veel als zy hier
 verdient souden hebben / ende by auontu-
 ren noch meer. Daer sonder mogen wesen
 zoo cranch van hoofde ende verbeeldinghe/
 ghelijck icker gekent hebbe/ dat hun dunct
 dat zy sien al wat zy pepsen: dit is zeer pe-
 riculeus / maer mits dat ick naederhant
 daerban zal mogen spreken/ zoo en wil ick
 hier niet meer segghen/want ick zeer lanck
 ben gebleuen in dese woordinghe/ dooz dien
 dat ick gelooue dat dese is daer aldermeest
 de zielen in comen. Ende alsoo zy zoo wel
 natuerlijck is als bouen nature/met eenen
 zoo can de dupuel daer meer schade mede
 ghedoen:want inde volghende wooringen
 en sal hem de Heer zoo veel middelen niet
 gheuen. Zy zy ghelooft inder eenwicheyt.
 Amen.

DE VYFDE WOO- ninghe , besluytende vier Cappittelen.

HET I. CAPPITTEL.

Daer zy begint wt te legghen hoe de ziele
haer vereenicht met Godt int Ghebedt,
ende leert waer aen men kennen sal datter
gheen bedroch en is.

O Mijn Susters / hoe sal ick v konnen
berhalen de ryckdommen / schatten /
ende breuchden die daer zijn inde vyfde
wooninghe? Ick ghelooue dat het beter
waer niet met alle te seggē van alle de vol-
ghende / midts dat het ominoghelyck sal
wesen die wt te legghen / sae te begrypen
met het berstant / daerenbouen de ghelyc-
kenissen en connen niet gediennen om te ver-
claren / door dien dat de aertsche dinghen te
leech zijn ende te onbequaem om sulcx te
doen. Seyndt o Heere wt den Hemel het
licht / op dat ic v dienerisse eenige claricheyt
mach gheuen : gemerckt dat v alsoo belieft
dat eenighe van hunlieden soo dicwoils ge-
nieten dese breuchden / op dat zy niet bedro-
gen en worden / als de duynel hem ouer sedt

12

inde

inde ghedaente vanden Enghel des lichtes:
 aenghesien dat allen heur begheerten alle-
 nelyck strecken tot v te behaeghen: ende al
 hebbe ick gheseyt van eeuighe alleenelyck;
 daer isser zeer weynighe onder haer lieder
 die niet en comen binnen de wooninghe
 daer wy nu van spreken sullen / sulcx datter
 zyn veel ende luttel: want ick segghe dat
 de gene dier in come / zyn veel van ghetale:
 maer die gheraecten tot de dinghen die ick
 zal verclaren te wesen binnen dese woonin-
 ghe / ghelooue ick datter wel weynich zyn:
 dan al en gheraecten zy maer tot den in-
 ganck / dit is een groote berinherticheyt
 die Godt hunlieden doet. Want al zynder
 veel geroepen / daer zynder nochtans wey-
 nighe werberozen / alsoo segghe ick nu / al
 ist dat wy alle die daer draeghen het habyt
 der hepligher Orden onser vrouwen van
 Karmel / gheroepen zyn tottet gebedt (mits
 dat sulcx is gheboest ons begunsel / ende
 dat wy spruyten wt de affcomste van onse
 heplighe Vaeders vanden berch Karmel /
 de welckedesen schat ende costelycke peerle
 daer wy nu van spreken / ghesocht hebben
 met sulcke zorgbuldicheyt / ende sulcke groo-
 te versmadunghe des werelts) weynighe
 nochtans onder onlieden die hun daertoe
 scrijcken om bequaem te zyn dat ons de
 Heere desen schat ondercke. Want al ist dat
 wy

wy totboendelyck / zoo wy ons nu draghen /
 wel gaen om te gheraecken tot het gheue
 datter van noode is : nochtans aengacnde
 de deuchden / ontbreect ons veel / sinder
 linghe dat wy ons seluen niet en verghes
 ten / noch en verflarpen. Daerom mijn
 Susters laet ons den Heere bidden van bo
 uen / aenghesien dat wy eenichsins van
 den Hemel moghen ghenieten hier op der
 eerden / dat hy ons jonstelyck helpe / op
 dattet aen ons niet en ghebreke / ende dat hy
 ons den wech wil leeren / ende dat hy ons
 verleene de nootelycke sterckheyt inde sie
 le / om te grauen tot dat wy desen verborgen
 schat vindē : mits dat hy waerachtelyck in
 ons is : want dit is dat ick geerne soude te
 kennen geuen / ist dattet onsen Heere belieft
 dat wyt weten. Ick hebbe gesept sterckheyt
 inde ziele / op dat ghy wecten soudt dat de
 lichaemelycke sterckheyt niet van noode
 en is den ghenen diese onse Heere Godt
 niet en verleent / hy en maect niemanden
 onmoghelyck zijn ryckdommen te roopen /
 maer hy houdt hem te breden als pegelyck
 hem geeft dat hy heeft / gebenedyt zy alsulc
 ken grooten Godt.

Kenmercke / mijn Dochters / dat om te
 gheraecken tot het gheene wy tot legghen /
 hy niet en wile dat ghy yet booz v sulc
 bewaeren luttel oft veel / ende naer dat

dat ghy aen v seluen weten sult dat ghy
 hun ghegheuen sult hebben / zoo sullen v
 gratien gegundt worden grooter oft cleyn-
 der. Daer en is gheen beter teecken om te
 kennen oft ons ghebedt gheraect tot de ver-
 eeninghe oft niet. En peyst niet dat dit is
 als eenem droom / ghelyck het ghebedt daer
 wy hier bouen aff ghesproken hebben. Ick
 segge als eenen droom / om dat het schynt dat
 de ziele als in slaep geballen zy / want haer
 duickt dat zy noch niet wel in slaep en is /
 noch oock wel wacker: maer zy is hier wel
 wacker in Godt / ende in slaep aengaende
 de werelische dinghen ende haer seluen:
 door dien dat de ziele blijft warachtelyck
 als sonder gheboelen / gheduerende den co-
 ten tyt bande vereeninghe / ende dat haer
 niet moghelyck en is yet te peysen. alwaert
 dat zy wilde.

En is niet van noode niet behendicheyt
 op te schozzen de ghedachten / oock niet de
 daetelycke liefde / ende ist dat zy bemint /
 zy en verstaet niet hoe / noch oock wat dat
 is / welck zy bemint noch wat zy begheert.
 In cozt zy is gelyck een die in alles de wer-
 relt gestormē is / om beter te leuen in Godt /
 welck is een soete doot / want het is een
 soets ende ghenoechelycke aff-treckinghe
 ende scheidninghe der zielen van alle haer
 werckinghen die zy mocht hebben ter wylē
 dat sy

dat zy int lichaem is : want al is de siele waerachtelyck in het lichaem / nochtans schyntet dat zy haer daer aff scheidt / om beter in Godt te zyn : ende dit gaet alsoo te werck dat ick selue niet en weet ofe zy leuen heeft om den adem te scheppen. Ick peyse daer op ende my dunckt neen / oft ten minsten ist alsoo / zy en weetet niet / al haer verstant wilt hem becommeren om jec te begrypen van het gheue dat zy gheboelt : ende alsoo de crachten des verstants daer toe niet en connen gheraecten / soo blyftet heel verstaeghen. Sulcx dat ist dat den mensch niet heel zyn seluen en bederft / hy en ruert noch voet noch handt : ghelyck wy gheseyt hebben van een persoon / die soo bedwelmyt blyft dat zy schyndt doot te wesen. O verholentheyt Godts / hoe gheeren soude ick arbeiden om te doen verstaen / waert dat my dochte dat icker eenichsins soude connen toe raecten / sulcx dat ick duysent redenen buyten propooft spreken sal om te proeuen jec te segghen / op dat wy daer den onsen Heere Jesu Christo loff gheuen mochten.

Ick hebbe gheseyt dattet niet en is als eenen droom / om diestwil dat inde boozgaende wooninghe de ziele / tot dat zy zeer onderbonden is / blyft als in twyffel wat dat dit gheueest is / oftet haer maer

ghedocht en heeft / oft zy niet in slaep en was / oftet van Godt was / oft de duvel hem niet en heeft ouerghesedt inde gedaente van den Enghel des lichts / ende blyft nu menichfuldich verinoeyen / ende het is goet dat zy het heeft / om dat oock ons eygen nature (gelyck ick gesept hebbe) ons-lieden hier souerijts soude mogen bedriegen : want al ist dat de benyngedingen ende beesten daer zoo lichtelyck niet en connen binnen comen / nochtans de cleyne Artissen connen daer in geraecken / midts dat zy als wesende dun ende veel / hun ouer al daer zy willen / weten te brengen : ende al ist dat zy geen groote schade en connen doen / besonder ist datmender geen werck aff en maecte / gelyck ick gesept hebbe / want het maer en zyn cleyne gedachten comende tot de verbeeldinghe / ende wort'gene hier bouen gesept is / nochtans en laten zy niet dickwoils zeer te quellen. Dan alhier hoe cleyne oft veel dat de Artiskens mogen zyn / zoo en connen zy in dese wooninghe niet gheraecken / om datter noch verbeeldinghe / noch gedencckenisse / noch verstanten is die sulcken goet mocht beletten. Ick soude wel verren verclaren / ist dat het warachtelyck is een vereeninghe met Godt / dat de duvel noch daer en kan binnen comen / noch

eenige

eenige schade geboen / door dien dat zijne
 Majesteit is gheboecht ende vereenicht
 met het wesen der zielen / sulcx dat hyer
 oock niet en sal derren naeder comen / ende
 alsoo en sal hy oock dit secreet niet verstaen:
 want gelyck het claer is dat hy niet en can
 gebieten onse gedachten / veel min sal hy
 connen verstaen een saecke die zoo secreet
 is. Dit nochtans wort verstaen bande
 werckingen van het verstant ende vanden
 wil / want aengaende de gedachten der ver-
 beeldinge / die siet hy claerlyck / ten zy dat
 Godt te dier tijt hem het gesicht beneemt.
 O wat goeden staet is dit / daer ons desen
 bermalendyden niet en can ghehinderen.
 Alsoo blyft de ziele met zoo groote profyten
 als Godt in haer can gheuercken / sonder
 dat het yemant kan beletten / oock niet wy-
 selue. Wat en sal hy niet verleenen aen
 sulcken ziele / die zoo geeren geeft / ende diet
 al vermach wat hy wilt.

Het schynt dat ick v lieden heel ver-
 draept laete / als ick segghe : ist dat het
 warachtelyck is een vereeninghe met
 Godt almachtich / ende datter oock an-
 der vereeninghen zyn / ende ist datter
 eenighe zyn / al en zyn zy maer in yde-
 le dinghen alsinen die zeer bemindt / hoe
 dat de duivel de zielen oock can verset-
 ten die op sulcken dinghen versodt zyn :

maer niet in sulcker manieren als Godt doet/noch met sulcke bzeucht ende vermakelijckheyt vande ziele/noch met sulcke ruste ende ghenoechte/die te bouen gaet allen de genuchten des werelts met alie bzeuchden ende blyschappen dessels : Daerenbouen datmen niet en can ghesien van waer dat dese bzeuchden comen / sulcke verschil isser tusschen humen oorspronck ende den oorspronck der wereltscher bzeuchden / gelycker oock is tusschen het ghevoelen oft ghenieten van die / alsoo ghyt sulc moghen beproenen. Ick hebbe eens gheseyt dat zy zyn ghelyck als in dit gross lichaem oft binnen het merck/ende my dunckt dat het wel te passe comt / ende ick en weet niet hoe dat icket beter soude konnen wtseggen ende ghelycken. My dunckt dat ghy noch niet te breden en zyt / om dieswil dat het b duncken sal dat ghy sout moghen verdoelt wesen / ende dat dese inwendige sake zwaer is om ondersoecken : ende hoe wel dat het ghene nu gheseyt is / ghenoech sal wesen booz de ghene die het sal gheproeft hebben/midts dat het verschil groot is / zoo wille ick b gheuen een claer teecken / dooz het welck ghy niet en sulc konnen clypselen oft het van Godt is gheweest: ende zyne Majesteit heeft tot my heden te bozen laeten comen/ende naer myn duncken is het heel seker

fcher. Ick wil hier tuffchen beyden ver-
 claren / dat ick altyt in zware faecken / al
 duncket my dat ickse wel verfaen / ende
 dat ick de waerheyt fegge / nochtans ghe-
 huycke ick dit woordt : my dunckt / om
 diefwille foo verre ick verdoolt zy / dat ick
 heel bereet ben te geloouen t gene dat zeer
 geleerde perfoonen daer af feggen fullen /
 want al zyn zy dusdanighe dinghen niet
 doorcomen geweest / zy hebben cenige fon-
 derlinge gheleertheyt om hier aff te soorde-
 len / ende ghelyck Godt hynlieden hout als
 lichten van zyn Heplighe Kercke / als het
 een warachtige faecke is / zoo verleent hy
 haer het licht / op dat zy soude mogen ont-
 fanghen worden : ende ist dat zy niet on-
 gefchrik en zyn maer dienaers Godts / zoo
 en verwonderen zy haer niet van zyn won-
 derlykheden / want zy weten zeer wel dat
 hy al veel meer vermach : daerenbouen al
 ist dat alle dinghen niet befchreuen noch
 wtgeleyt en zyn / nochtans binden zy an-
 der dingen befchreuen / door de welcke zy
 ten leften sien dat dese dingen konnen ge-
 fchreden. Hier van heb ick veel beproeft /
 oock van sommige half geleerde / die hun
 geheel verwonderden / want ick dit wel
 dier gerocht hebbe / ten minften ick geloou-
 ue dat de gene die niet geloouen en fal / dat
 Godt noch veel meer vermach / ende dat hyt

booz goet ghehouden heeft ende noch houdt
 somtijts dese dinghen mede te deplen aen
 zyn creaturen / hem de poorte ghesloten sal
 zyn om sulcx te ontfanghen. Daerom /
 myn Susters / dat v lieden dit niet en ghes-
 chiede : maer gheloost van Godt al veel
 meer ende meer / noch en slaet v oogen niet
 op dese personen dien Godt dese gratie
 doet / oft zy zyn goet oft onvolmaecht :
 want ist dattet zynen Majesteit kenne-
 lyck is / ghelyck ick gheseyt hebbe / wy en
 moeten ons dit niet onderwinden / maer
 alleenelyck moeten wy zyne Majesteit
 dienen met oprechter herten ende ootmoe-
 dicheyt / ende haer louen in haer wercken
 ende wonderlyckheden. Nu van comende
 tot het teekē d'welck ick segge warachtich
 te wesen / ghy siet dat dese ziele die Godt nu
 wt haer seluen getogen heeft / ende gemaect
 heel ongeboelyck / om de warachtige wys-
 heyt te beter in haer te drucken / dat zy ghe-
 durende den tijt als zy sulcx is / niet en siet /
 noch en hoort / noch en verstaet / welckē tijt
 is t elcken zeer cort / oft eimmers hy dunckt
 haer corter te wesen als hy metter daet is.
 Godt druckt zy seluen alsoo zeer in het bin-
 nenste van deser ziele / dat zy keerende tot
 haer seluen gheensins en can ghetwyselen
 oft zy en es ghetweest in Godt ende Godt
 in haer. Ende dese waerheyt blyft zoo
 baste-

vastelijck in haer / al waert datter veel ja-
 ren passeerden eer dat haer Godt anderwerf
 dese gratie dede / dat zyse niet en vergheet :
 ick late besyden staen de werckinghen die
 by haer blyuen / vande welcke ick naeder-
 hant spreken zal / mits datter aen dit punct
 veel ghelegen is . Ghy zult my vragen/
 hoe dat zyt ghesien ende verstaen heeft / ist
 dat zy niet en siet oft en verstaet ? Ick en
 segge niet dat zy het siet ter dier tijt / maer
 daer zyt naederhant claerlyck ziet / ende
 dat het enen wel geen visioen en is / maer
 een verskerheyt die inde ziele blyft / die
 daer niet en can ghestelt worden dan van
 Godt . Ick weet van een sekere persoon /
 die welcke noch niet en wylte dat Godt is
 in alle dingen door zyn tegenwoordicheyt/
 macht ende wesen : ende door een gratie
 die Godt haer dede opde boosseyde maniere
 heeft zy soo vast gheloost / dat hoe wel een
 van dese half-gheleerde mannen (van de
 welcke ick nu ghesproken hebbe / ende diet
 soo luttel wisten als zy dede / eert haer
 Godt hadde te kennen ghegheuen) aen
 den welcken zy vracchten in wat manie-
 re Godt in ons was / haer geseyt hadde
 dat hyer alleenelyck was door de gra-
 tie / zy en heeft hem niet gheloost / soo
 diep hadde zy dese waerheyt in haer seluen
 ghedruckt / ende zy heuet haer bevraccht
 aen

aen andere / die haer de waerheyt gesept
 hebben / waer door zy zeer getroost worde.
 Nochtans en moet ghy v seluen hier in
 niet bedriegen / v latende voor staen dat dese
 versekertheyt blyft in lichaemelyche
 gedaente / gelyck het lichaem ons Heeren
 Jesu Christi is in het H. Sacrament des
 Altaers / al ist dat wy niet en sien : mits
 dat hy hier niet en blyft in deser manieren /
 maer alleenelycken blyfter de Godtheyt.
 Hoe comt dan dat het gene dat wy niet en
 sien / blyft met sulcke sekerheyt? Dit en wete
 ick niet / dit zyn zyn wercken : maer ick
 wete wel dat ick de waerheyt segge / ende
 de gene die met sulcke sekerheyt niet en
 blyft / ick en soude niet willen seggen dat
 het waer geweest een bereyninge vande hee
 le ziele met Godt / maer van eene vande
 crachten alleenelyck / oft eenige ande soorte
 van gratien die Godt verscheydelyck doet
 aen de ziele. In alle dese saecken moeten
 wy neerstich zyn om de redenen te onder
 soecken om te sien hoe dat dit is geweest /
 midts dat ons verstant niet bequaem en is
 om te begrypen / om alsoo te blyuen op on
 sen niet: het is genoeg datmen merckt dat
 hy almachtich is diet doet. Nu come te
 horen tot dit propoost daer ick van sprake /
 aengaende dat wy van onsen wegen niet
 en doen / t'gene ghy gehoort hebt dat de
 Wuyt

Wijst seyt int boeck der Loff-sangen: de
Coninck heeft my geleeyt inden wyndkelder/
daer heeft hy my gestelt: ende zy en seyt niet
dat zyer henen giuck. Maer zy seyt wel
dat zy haren beminden sochte aen alle su=
den. Ick verstaen dan dat hier den wynd=
kelder is daer onsen Heere ons stellen wilt
alst hem beliest ende soot hē beliest. Maer
wy en kunnen daer niet inne gaen door on=
se eygen neersticheden: het is zyne Maje=
steyt die ons daer inne stellen moet / ende
ons doengaan tot in het Centre oft binnen=
ste onser ziele. Ende om dies te meer te
doen blycken zyne wonderlykheden / zoo
en wilt hy niet datter yet meer zal wesen
van onsen twegen / dan dat den wil aen hē
geheelyck ouerghegeuen zy. Wy en wilt
niet dat mē hem opene de poorte der crach=
ten ende der sinnen / de welke geheel ont=
slapen zyn / maer hy wilt comen in het bin=
nenste der ziele sonder eenige poorte / ge=
lyck hy binnen quam daer zyn Discipelen
waren / doen hy hun seyde / Pax vobis, dat is
vrede zy met v lieden / ende gelyck hy ge=
gaen is wt het grassonder den steen aff te
wentelen. Maer derhant suldy sien hoe dat
het zyne Majesteyt beliest / dat de ziele in
het selue haer binnenste hem genieten sal
meer als hier: maer dat sal wesen inde leste
wooninge. O myn dochters wat grooter
saecken

saccken zullen wy mercken als wy niet aen
en sien onse verwoyentheyt en miserie / en
dat wy niet weerdich en zyn sulckē grootē
Heer te dienen / wiens wonderlycheden wy
niet en connen begrypen. Wy zy geloofst in
der ewicheyt. Amen.

HET II. CAPPIT.

Daerly de selue redene veruolcht, en verclaert
het Gebet der vereeninge met een schoone
gelyckenisse, bewysende de werckinge daer
de ziele in blyft. Het is merckelyck.

V Sal duncken dat het nu al gesept is
t gene datter te sien is in dese woonin-
ge: maer daer gebreect noch veel: want ge-
lyck ick gesept hebbe / daer is meer en min:
nochtans aengaende de vereeninge / ick ge-
looue dat ick niet meer en sal weten te seg-
gen. Als de ziele / aende welcke Godt dese
gratien doet / haer seluen bereypt / zoo zynder
bele saccken die de Heer in haer werckt: ick
salder eenige verhalen / ende hoe dat de zie-
le blyft / ende om my beter te doen verstaen
sal ick een gelyckenisse gebryucken / die my
dunckt daertoe goet te wesen / ende oock op
dat wy mogen weten / dat hoe wel wy in
dit werck d'welck de Heere doet / niet en ver-
mogen / nochtans vermogen veel als wy
ons bereyden / ten eynde dat zyne Majest.
haer

haer geboerlige ons sulcke gratie te doen. Ghy moocht wel gehoozt hebben een van zyne wonderlycheden / te weten de maniere daer de zyde van comt (want hy alleen heeft sulcke sake comen eerst binden) ende hoe dat vā een sayken wesen de gelyek cleyne pepergraenkens / alser beginnē bladeren te comen op den Moerbefien-boom / dooz de hitte begint dit saet te leuen / en tot dat dit voetsel boozt comt / waermede de woornkens die daer van comen hun onderhoudē / zoo blyftet sonder leuen / ende met dit voetsel bande bladeren der Moerbefien-boom / onderhouden de woornkens hun seluen / tot dat zy hebbende hunnen wasdom / worden gestelt op cleyne takkēs met bladerē / en aldaer van selfs met hunne cleyne bekkens spinnē zy de zyde / en makē cleyne klaukēs vast gelloten / daer zy hun seluen inne sluyten / en alsoo cōt de zy-woorn (wesen de groot en leelyck) ten ende / en wt het selue klauwē comt een cleyne pepelken en liefelyck. Maer ten waer dat men dit sage / ende dat het ons allethelyck vertrocken wert van gelede tyden / wie soudet konnē geloouē? oft wat redenē soutemē connē by brenge tot een sake die schynt te wesen bouen alle redene / dā te siē cē woornkē en eē biekē soo neerstich zyn om te arbeydē tot onsen profyt / en dat met sulcke behendichz. Hier by geboecht dat het

arm woorn-

woynken daer zijn leuen in het verbolch
 quyt voort. Dit alleen / mijn Susters is
 ghenoech om eenighen tyt op te medite-
 ren / al en seyde ick niet meer : want hier in
 suldy mogen mercken de wonderlycheden
 ende wysheyt van onsen Godt : wat soudet
 dan wesen waert dat wy wisten de eyghene
 ghelegentheden van alle dingen / het is seer
 profytelyck becominert te wesen met het
 ouerpeysen vande grootheden Godts / ende
 ons te verheughen ende daer mede te ver-
 troosten dat wy zijn bruyts van eenen soo
 wysen ende machtrighen Coninck. **N**u laet
 ons weder keeren tottet ghene ick te voren
 seyde. Dit woynken begint het leuen te
 scheyppen / soo wanneer als hy door de
 boeruyte des Heplichs Gheests begint zyn
 profyt te doen motte ghemeyne bystandic-
 heyt die Godt ons allen verleent / ende
 oock mette middelen die hy ghelaeten heeft
 in zyn Heplighe Kercke : ghelyck als dick-
 wils te ghenieten de Heplighe Sacramen-
 ten / goede boecken te lesen / de sermoonen
 te hooren : welcke zijn middelen dienende
 een siele die daer doot is in haer traecheden
 ende sonden / ende verboeirt inde perycke-
 len van veel oorsaecken die zy mach heb-
 ben. Als dan begint zy te leuen / ende on-
 derhoudt haer seluen met dusdanighe din-
 ghen ende met goede meditatie / totter
 tyt

tijt toe dat zy den wasdom heeft: dit is dienende tot mijn propoost/ want aengāde de andere daer en leyt niet beel aen. Dit zy wormken dan den wasdom hebbende (welck is t'geue wy int beginsel gheseyt hebben) zoo begint hy te wercken inde syde/ ende een huys te bouwen daer hy in steruen moet. Ick soude v hier wel willen wys maken dat dit huys anders niet en is als onse Heere Jesus Christus/ volgende het seggen van S. Paulus / dat ons leuen verborghen is met Christo in Gode. Ende dat onse Heere Jesus Christus ons leuen is. Siet hier dan / myn Dochters/ wat wy connen doen met de gracie Gods dat onse Heere selue is onse wooninge / gelyck hy is in dit ghebedt der vereeninghe/ welck gebaut wort door onslieden selue. Het schynt of ick segghen woude dat wy aen Godt souden connen aff oft toe doen/ om dat ick geseyt hebbe dat hy onse wooninghe is / ende dat wy selue die connen bouwen om daer in te logeren. Dan al ist dat wy dit vermogen/ ten geschiet niet met aff oft toe te doen aen Godt / maer aen ons seluen / gelyck dese cleyne wormkens doen. Oock en hebben wy zoo haest niet hier in al voldāen dat wy vermogen/ oft onse Heere sal by desen cleyneu aerbeyt / die als niet en is/ voegen zyne grootheyt/ hem geuende

soo groote weerde / dat Godt selue zal we-
 sen den prijs van dit werck. Ende ghelijck
 hy is die hierin den meesten oncost gedaen
 heeft / alsoo wilt hy oock onsen cleynen ar-
 beyt boeghen byden grooten die zyne Ma-
 jesteit wtgheericht heeft ende dattet al een
 dinghen zal wesen. Wel aen dan / myn
 Susters / laet ons haesten te arbeiden ende
 spinnen dit cleyne klanboken / verlatende on-
 se eygen liefde ende onsen eyghen wil / ende
 t'gene dat ons enichsins doet aenclenē aen
 eenige aertsche saecken / te wercke stellende
 wercken van penitentie / van bidden / van
 mortificatie / van ghehoorsaemheyt / ende
 vā alle andere die ghy weet. Godt gene dat
 wy mogen wercken gelyck wy boeten ende
 onderwesen zyn dat ons toestaet te doen.
 Dat dit woornken by sterue als het zyn
 werck voleyndt heeft daert toe geschaeppen
 was: en ghy sult mercken hoe dat wy Godt
 sien / en ons bertweirt binden in zyne groot-
 heden / gelyck dit woornkē in zyn klanboken.
 Bemerkte dat ick noeme Godt te siene / ghe-
 lyck ick gesept hebbe dat hy zyn seluen laet
 gheboelen op dese maniere van bereeninge.
 Nu laet ons sien watter gheschiedt met
 dit zu-woornken (d'welck is de oorsaecke
 waerom ick gheseyt hebbe al datter nae
 volght) naer dat hy is in dit ghebedt de
 werelt wel ghestooren / soo compter een
 cleyt

cleyn wit Depelken tot. **D**e grootheyt
 Godts hoe daemich is de siele als zy hier
 tot comt naer dat zy een weynich is ghe-
 weest binnen inde grootheyt Godts / ende
 alsoo seer met hem vereenicht ; d'welck
 nechtans naer myn duncken niet en duert
 den tijt van een halff ure. Ich segghe v de
 waerheyt dat de siele haer seluen niet en
 kent. Want aenmerckt het verschil datter
 is tusschen eenen leelycken woorn ende een
 wit Depelken / het selue is hier oock.

De siele en weet niet waer zy sulcken goet
 verdient heeft / noch van waer het haer
 toe comen mach : zy siet in haer seluen zoo
 groote begheerte om Godt te louen / dat zy
 haer seluen soude willen te niete brengen
 en d'ysent doodē lydē om zynen twil. Ter-
 stondt begint zy te verlangen naer ar-
 beyt / sonder yet anders te connen doen : zy
 heeft groote begheerten om penitentie te
 doen / zy verlangt grootelyck naerde ee-
 nichheyt / ende dat al de werelt Godt mocht
 te kennen : hier tot comt haer eenen groo-
 ten hertzwoeyt te sien hoe dat hy vertooyent
 wordt / hoe wel dat wy van dese din-
 ghen meer int besunder spreken zullen
 inde volghende wooninghe ; midts dat
 de dinghen van dese wooninghe zyn by-
 cans een met de volghende / al ist dat de
 crachte der werkinghen verscheyden is:

want gelijck ick geseyt hebbe als Godt de ziele hier inne geleyt heeft / wilt zy haer seluen pramen om voort te gaen / zy sal groote dingen sien. Van te sien de ongerusticheyt van dit Depelken / al en heeft hy van allen zijn leuen noyt in meerder rusten geweest / is een saecke om Godt te louen: hy en weet waer zijn seluen stellen oft setten / om dat gesmaect hebbende sulcken goet / al wat hy opder aerde siet hē misnoecht / besonder als hem Godt verscheyde reysen van desen woude heeft gegheuen / ende bynaer t'elcher keeren blyft hem nieuwo proffyt aen. Hy en acht nu niet meer de wercken die hy dede doen hy eenen wozin was / te weten doen hy allenskens zyn clauwen spont. De blo- gelen zyn hem aengewassen hoe soude hy dan te byeden wesen lanc ksaemlyck te gaen / als hy bliogen kan. Al wat hy doen can ter liefden Godes / dunct hē luttel te wesen: hy en verwondert hem niet veel van t'gene de Heyligē geleden hebbē / wetende nu door het beproeuen hoe dat de Heere mede helpt ende hoe dat hy de ziele verandert / sulcx dat noch zy noch haer gedaente niet meer en schynz. Door dien dat de zwachicheyt die zy haer van te bozen liet booz staen te hebben om penitentie te doen / nu veel meer versterckt is: de liefde tot ouders oft byenden oft goeden daer zy vā te bozen soe aen-
gehecht

ghehecht was dat het werck ende boornemen van die te verlaeten haer niet genoegh en was (jae als zy daer van wilde scheidē / soo dochte haer dat syer noch meer aen ghehecht was) Dese en can haer niet meer beletten / want zy haer seluen quelt ende berdzietelyck is / om dat zy siet dat zy verbonden is te doen t'ghene dat zy aen gaende dese dinghen doet om Godt niet te vertooren. Alle dinghen vermoeden ende berdzieten haer om dat zy gheproeft heeft dat de waerachtighe ruste niet en is te binden noch te cryghen vande creaturen. Het schynt dat ick hier lanck maecte / maer ick soude veel meer dinghen moghen segghen. Ende ick ben verjckert dat de ghene dien Godt dese gratie ghedaen sal hebben / duncken sal dat ick te royt maecte : ende alsoo en behoefst men niet verwonderd te zyne al ist dat dit pepelken een nieuwe rust plaetse soeckt / bindende zyn seluen soo nieuw inde wereltse saecken. Waer sal dan het arm diercken henen trecken : weder te keeren ter plaatsen daert wt gecomen is / en bermaghet niet / want het in onser macht niet en is tot dattet Gode belieft ons wederom dese gratie te doen.

¶ Heere wat verschen aerbeyt begint in dese siele : wie soude dit gesept hebben naer het ontfanghen van sulcke hooghe gratie.

Niet te min t'zy in een oft in andere manie-
 re / zoo langhe als dit leuen duert / moeten
 wy crupskens hebben : ende die ghene die
 seggen soude dat hy tot hier toe gecommen
 waer / bliuende altyt met ruste ende ver-
 troostinge / ick soude hem segghen dat hy
 noyt zoo verre en is geraeckt / maer dat het
 by auonturen is geweest eenighen sinaeck /
 ist dat hy geweest is binnen de boozgaen-
 de wooninge / geholpen door de natuerlyc-
 ke cranckheyt / oft by auonturen door de
 duyuel / die hem by auonturen met brede
 gelaeten heeft / om hem naederhant meer-
 deren strydt te leueren. Ick en wil noch-
 tans niet seggen / dat de gene die tot hier
 gecomen zijn / geenen brede en souden heb-
 ben / want zy hebbenden / ende dien wel
 groot / door dien dat de selue aerbeyden
 zijn van sulcker boerde / ende van zoo goe-
 den oorspronck / dat den brede en de breucht
 daer wt voortcomt. Wt het zelue misnoe-
 gen / welck ons de wereltsche dingen geuen
 spruyt een begeerte om daer wt te geraec-
 ken alsoo pynelyck / dat / ist saecke datter
 noch eenige blicricheyt inde ziele is / die
 comt wt het peysen dat Godt begeert dat
 zy in dit ballinxschap leue : ende dit en is
 niet genoech / om dat de ziele met alle hare
 profyten alnoch niet soo ouergegheuen en
 is in den wille Godts / ghelyck zy hier
 naer

naer sien sal / hoe wel zy niet en laet haer seluen naer den wille Godts te boeghen.

Maer niet en geschiedet sonder groot berdziet / dat zy niet meer en vermach / dooz dien dat haer niet meer ghegeuen en is / ende oock mit vele tranen t'elcker reysen als zy haer begheeft tot het Ghebedt.

Ende dit is haeren hertzweer / die by auonturen tenichsins compt wt het mercken / hoe dat Godt vertoorent wordt / ende hoe datmen zyne Majesteit 300 luttel acht inde werelt / ende het groot getal der zielen die verlozen gaen / 300 ketters als turcken ende onghelouwighe / ende dat haer aldermeeste perft / d'welck haer doet groot medelyden hebben / dat zyn de zielen der Christenen. Ende al siet zy dat Godts barmherticheit groot is / ende dat hoe qualtyck zy mogen leuen / zy mogen bekeert / gebetert ende salich worden: nochtans breeft zy datter vele berdompt sullen zyn. **G**roocheit Godts / weynighe jaeren ende by auenturen weynighe daeghen geleden was dese siele alsoo ghestelt / dat zy niet en peysden dan op haer seluen: wie heeft haer nu ghestelt in dese pynelycke sochtyldicheit / dat hoe wel wy wel sonden begeeren vele jaeren onse meditatie te houden met sulcke pyne als dese siele nu gheboekt / wy en souden niet connen gheboelen.

O mynen Godt ist dat ick my geboelt aen
 doen ende p[er]ame om vele dagen ende jaren
 becominert te wesen in het ouerpeysen van
 het groot quaet als is / als Godt bertozent
 wo[er]dt / ende aendachtelyck te letten dat de-
 se die berdoemt worden / zyn zyne kinde-
 ren en myne broeders: ende op de perycke-
 len inde welcke wy leuen ende onderwo[er]-
 pen zyn / ende hoe goet dat het ons is te
 scheidten wt dit allendich leuen / en sal dit
 niet ghenoech wesen: neent o myn doch-
 ters / want de pyne diemen hier geboelt en
 is niet gelyck de andere: want die andere
 konnen wy door de gratie ons Heeren wel
 hebben / daer veel op peysende / maer zy en
 compt niet tot het binnenste des herten ge-
 lyck dese hier doet. Want het schynst dat
 de ziele haer seluen vernielt sonder ha-
 ren toe doen / ende somtyts sonder haeren
 wil. Wat is dit dan: van waer compt
 dit: Ick salt v lieden seggen. Heb dy niet
 gehoorst (want ick hebt v nu anderwerf ge-
 seyt al waest op een ander propoost) vande
 Wynth dat Godt haer leyde inden wyne kel-
 der / ende dat hy de liefde in haer geschichte
 gemaecht heeft. Dit isset dan. Want al-
 soo dese ziele haer seluen geleuert heeft in
 zyn handen / de groote liefde heeft haer al-
 soo zyne eygen gemaect / dat zy anders niet
 en wete oft en wilt / dan dat Godt niet haer
 doe al

doe al wat hem belieuen sal. Ende nem-
 mermeer / soo ick meyne / en zal Godt aen
 eenighe siele dese gracie doen / dan de ghene
 die hy zeer voor zyne eyghen ghenomen
 heeft. Wy wilt dat zy sonder haer woere
 daer wt come besegheit met zynen seghel:
 midts dat waerachtelyck de siele daer niet
 meer toe en doet als het was daer den
 segel inne gedruckt worde: want het was
 en dinct zyn seluen niet / maer is alle-
 nelyck bequaem ende mo: by gheinaeckt:
 jae oock om sulcke bequaemicheyt te
 hebben / zoo en vermoybet zju seluen niet/
 maer het lyd: ende laet zyn seluen ver-
 moyuen. O goetheyt Godts moctet al
 gheschieden op uwen costen / ghy verheyst
 onsen wille / ende datter gheen beletsel en
 zy in het was. Bemercht dan hier in myn
 Susters wat onsen Godt hier doet / op
 dat als dese siele bekent dat zy hem toe-
 behoort / hy haer ghene al wat hy heeft/
 ende al wat zynen Soue hadde in dit leuen;
 d'welck is een ouer groote gracie. Wie
 heeft meer moghen verlanghen te scheidē
 wt dit leuen als hy? Syne Majesteit heeft
 het alsoo verclaert in zyn leste auontmael:
 met een verlanghen heb ick verlanght.

Maer hoe Weere en hebby gheenen schroom
 bande pynelycke doot die ghy steruen
 moedt: Neen / om dat de groote liefde die
 ick

ick hebbe / ende de begeerte tot der saelicheyt
 der zielen / sulcke pynen bouen alle ma-
 ten te bouen gaet : ende de groote me-
 nichte die ick verdraghen hebbe / ende die
 ick verdraghe ter wylen ick inde werelt
 ben / zyn crachtich ghenoech / om my de-
 se teghenwoordighe te doen cleyn achten.
 Het is alsoo dat ick my seluen dickwils
 begheuen hebbe tot dit te ouerpeysen / ende
 wetende dat alsoo onuerdraegelyck is de
 pyne / de welcke gheleden heeft / ende al-
 noch lydt een sekere ziele die ick kenne van
 Godt te sien vertoornen / dat zy lieuer had-
 de te steruen dan dit te verdraeghen / zoo
 peysde ick : ist dat een ziele met zoo luttel
 liefde / diemen mach segghen te wesen als
 niet gheleken by de liefde ons Heeren Je-
 su Christi / gheboelde zoo zwaren toornent /
 Wat moeste dan wesen het ghene dat on-
 se Heere Jesus gheboelde / van het gene
 hy verdroech ? Ende hoedanich moeste
 zyn leuen zyn / ghemerckt dat alle din-
 ghen hem teghenwoordich waren / ende
 dat hy altyt voor ooghen hadde de groo-
 te vertooringhe die aen zynen Vader ghe-
 schiede. Ick ghelooue sonder twyfel dat
 dit lyden meerder was als in zyn heylighe
 Passie : want hy alsdoen sach het eynde
 zynder pynen / ende het vermaeck dwelc
 hy sचेpte wt het mercken onser verlos-
 singe /

singhe door zyn doot / ende wt het ver-
thoonen vande liefde die hy zynen Vader
toedroech lydende zoo veel om zynen twil:
hier door wierden zyne pynen versoet /
ghelyck als hier ghebeurt den genen die
door ghewelt der liefden / groote peni-
tentien doen / ende nochtans die nauwe-
lijer en gheboelen : maer souden wel bege-
ren meer ende meer te doen / ende het dunct
hun al zeer weynich / hoe moestet dan
met onsen Heere wesen / die zyn seluen
bondt in zoo groote ende bequaeme oor-
saecke om zynen Vader te thoonen / hoe
volcomelyck dat hy volbracht zyne ghe-
hoorsaemheyt ende liefde tot den naesten.
O groote vzeucht te lyden in het volbrin-
ghen van Godts wille ? Maer ghesta-
delyck te sien zoo veel vertoorninghe te-
ghen zyne Majesteit / ende zoo vele zie-
len ter hellen varen / dat houde ick booz
sulcke herde saecke / dat ick peyse / al en
waerder maer een slecht mensche eenen
dach gheweest in sulcke pijn / dat het ge-
noech waer om veel leuens te vercoeten /
hoe veel te meer een alleen.

HET

HET III. CAPPIT.

Daer sy veruolcht de selue redene, en spreect van een ander maniere van vereeninghe, tot de welcke de ziele can gheraecken door haer seluen, door de gratie Godts, ende hoe veel dat daertoe belanght de liefde des naeste. Het is seer proffytelijck.

No laet ons weder keeren tot ons **W**epelken/ ende besien yet van het ghene dat **G**odt in desen staet berleent: men moet altyt verstaen dat wy ons seluen moeten praemen om toe te nemen inden dienstons **W**eerden/ ende inde kennisse ons selfs. Want wiltmen niet meer doen dan slechts dese gratie ontfangen / ende die hebbende als een verskeret dinck onachsaelmelyck lenē/ ende aff wycken vanden wech des **H**emels/ welck is de onderhoudinge der **G**eboden/ zoo salt geschieden het gene dat ghebeurt aen het **S**p-worinken / van het welck fact comt om andere boort te brenge/ ende blyft doot boort altyt. Ick segghe dat het fact boort brenge / want ick laet my voorstaen dat **G**odt niet en wilt dat sulcke groote gratie te bergeefs gegundt zy / maer wilt/ ist dat die gene diese ontfangt daer gheen profyt mede en doet/ dat zy ten minsten de andere te bate sal commen. Want alsoo
de ziele

de ziele blyft met de boozeyde begheerten
ende deuchden / ter wylen dat zy volhert
ende blyft in het goet / zoo doet zy altyt pro-
syt aen andere zielē / en geeft haer werinte
bā haer werinte: en als zy nū het goet quyt
is / zoo behout zy noch de begeerte dat dāder
daer noch prosyt mede mochtē doē / ende zy
berheucht haer als zy mach te kennen ge-
uen / ende verbeyden de gratie die Godt
doet den ghenen die hem beminnen ende
dienen. Ick hebbe een persoon gekent aen
de welke dit selfste geschiedde / want sy we-
sende zeer beroost / nam genuchte dat ander
prosynt deden met de gratien die haer Godt
gedaen hadde / ende dat zy mochten wysen
den wech des gebets / den genen dien niet
en wisten: ende zy dede veel prossyts. Na-
derhant gaff haer Godt het licht wederom:
het is wel waer dat zy noch niet en hadde
die werckingen van de welke wy gespro-
ken hebben. Van hoe menige zynder de
welcke onse Heere roept tot den Apostolis-
schen staet / gelyck als Judas / oft om Co-
ningen te zyn / gelyck als Saul / de welke
nochtans door haer eygen faute naerder-
hant verloren gaen. Waer wt wy trecken
sullen / myn Sisters / dat om meer te ver-
dienen / ende niet verloren te gaen ghelyck
dese / de verskermingen die wy konnen heb-
ben is de gehoorzaamheyt / en niet te wycke
bande

bande weth Godts : Ick spreke tot die gene dien Godt sulcken gratie doen sal / ja tot alle. My dunckt dat met alle t'gene ick nu gesept hebbe / dese wooninghe noch blyft zeer duyster / ende ghemerckt datter zoo groot profyt gelegen is in daer binnen te gaen / soo salt goet wesen niet te dencken dat de gene dien Godt geen bouen-natuerlycke dingē en verleent / soude wesen sonder eenige hope : gemerckt dat de warachtige bereeninge zeer wel can vercregen worden met de gratie ende gunst ons Heeren / ist dat wy ons seluen pramen om die te creygen / geenen wil hebbende / die niet bereenicht en zy met den wille Godts. O hoe beel zyn wy die dit seggen / ende ons dunckt dat wy anders niet en willen / ende wy souden willen de doot steruen booz dese woerheyt / gelyck ick meyne dat ick gesept hebbe. Maer ick segge u dat al waert alsoo dat ghy dese gratie van onsen Heere vercreghen hadt / ghy en sont niet met allen bragen naer de andere bermakelycke bereeninge daer aff gesproken is / want t'gene dat daer in alder meest te weerderen is / is dat zy boort comt bande gene daer ick nu affspreke. O hoe is dese bereeninge om naer te verlanghen. Shelucksalich is de ziele diese vercregen heeft : want zy sal leuen in dit leuen met ruste / ende en sal niet

benau

benaut worden door het affloopen bande
aerfche faccken / ten ware dat zy haer
feluen saeghe in eenich perpckel van Godt
te verliesen / oft dat zy fiet dat hy verto-
rent wordt. Noch fiekte / noch armoe-
de / noch doot en fal haer eenighe verdrie-
telyckeyt aen doen / ten waer van yeman-
den die zeer nootelyck soude zyn door de
Heylighe Kercke. Want dese ziele fiet wel
dat hy beter weet wat hy doet / als zy weet
wat zy begeert. Ghy moet nochtans be-
mercken datter verdrietelyckheden zyn / de
welcke lichtelyck voortcomen tot de natu-
re / ende tot de liefde / door het medelyden
datmen heeft ouer onsen naesten : gelyck
het ghebeurde onsen Heere / doen hy La-
zarum soude verwecken : ende desen en be-
letten niet / datmen vereenicht zy niet den
wille Godts / noch oock en turberen de
zielen niet met eenighe passie oft ongheru-
fticheyt / de welcke lange soude dueren.
Dese verdrietelyckheden gaen haest voor-
by / ghelyck ick gheseyt hebbe / dat doet
de brenghden des Gebets : ende het schynt
dat zy niet en comen tot den gront ende
binnenste der zielen / maer alleenelick
tot de sinnen ende crachten. Sy gaen wel
door de hoorgaende wooninghen / maer
zy en comen niet tot de leste die wy noe-
ten verhalen.

Soo dan tot dese maniere van bereeninghe
 en is niet van noode opschorsinghe der
 crachten daer aff ghesproken is : want on-
 se Heere is machrich genoegh om de zielen
 rijk te maecten / ende die te leyden door
 verscheide weggen tot dese wooningen /
 sonder die te doen gaen lanck den corten
 wech / daer aff gesproken is. Maer aen-
 merckt / mijn Dochters / dat het van noo-
 de is dat het woynken sterue / ende te meer
 tot uwen cost / midts dat in t'gene bouen
 geseyt is / grootelyck helpt tot het steruen /
 zy seluen te sien in soo nieuwe leuen / maer
 alhier ist van noode dat / leuende in dit
 leuen / wy seluen han doen steruen.

Ick bekenne wel dat dit meerder moete
 costen sal / maer heeft zyuen prijs : sulck
 dat den loon veel meerder zyn zal / ist dat
 ghy victorie crycht. Van daer en is gheen
 twyfel aen oft het is moghelyck behonde-
 lyck daer zy waerachtelycke bereeninghe
 me ten wille Godes. Dit is de bereeninge
 daer ick alle mijn leuen naer beclanght
 hebbe / dit is zy die ick altyt begheere van
 onsen Heere / ende die is de alderclaerste
 ende sekerste. Maer helas arme als wy
 zyn / hoe cleyn is het ghetal der ghenen die
 daer toe gheraecten : hoe wel dattet dunct
 den ghenen die hem wacht van Godt te
 vertoornē / ende die inde religie gecomē is /

dat hyt nu al gedaen heeft. **O** hoe veel
cleyne woornkens blyuender noch / die hun
niet en openbaren / tot dat zy (ghelyck dien
de welcke gheknaecht heeft het reetvelc van
Jonas) alle onse crachten doorknaech heb
ben met een eygē liefde / met eene grootach
tinge zyn selfs / met lichtueerdige oordeelen
ons naesten / al en ist maer in cleyne saec
ken / ende dit by gebreck van liefde tot hun
alsmen die niet en beymint gelyck ons sel
uen : want al ist dat wy linderende vol
brenghen daer wy toe verbonden zyn / om
by te wesen van sonden / soo en geraecken
wy niet dan zeer verre tot het ghene datter
wesen moet / om gheheelyck bereeicht te
wesen met den wille Godts. Wat meyn
dy Dochters / wat zynen wille is. Te we
sen / dat wy heel volmaecht sullen wesen /
om teelemael cen te worden met hem ende
zynen Vader / gelyck zijne Majesteit dat
begeerde. **W**est hoe veel dat ons noch ont
breekt om hier toe te comen / ick segghe
b dat ick dit schynue met grooten hert
zweer / siende my zoo verre van daer / ende
dat al dooz mijn schult. Want hier toe en
ist niet van noode dat **S**odt ons gene groo
te brenghden / maer t'gene hy ons gegeuen
heeft is ghenoech / ons geuende zynen So
ne om ons den wech te wysen. En dencke
niet dat het daer in gelegen is / ist dat myn

vader oft mijn broeder sterft / dat ick mi
 alsoo ghelyck sette met den wille Godts /
 dat icker gheen geboelen aff en lyde : oft in
 te verdraeghen met blyschap / pynen ende
 siechte als zy ouer comen : dit is wel goet.
 Maer souerijts doetmen dit niet met discretie /
 om dat wy anders niet en connē ende maec-
 ken banden noot een denucht. Hoe veel heb-
 ben de Philosophen deser gelycke ghedaen /
 oft waeren zy niet dier gelycke / andere em-
 mers / om groote wetentheyt te vercrygen.
 Hier zyn alleenelyck van noode twee din-
 gen die onse Heere van ons begeert / de lief-
 de van zyne Majesteit ende de liefde van
 onsen naesten : dit is daer wy toe moeten
 aerbeyden / want dese volcomelyck bewa-
 rende / sullen wy volbrēghen zynen wil /
 ende alsoo sullen wy met hem vereenicht
 zyn. Maer eplacen hoe verre zyn wy van
 dese twee dinghen et volbrēghen soo als wy
 schuldich zyn dien grooten Godt / ghelyck
 ick gheseyt hebbe. Ick bidde zyne Ma-
 jesteit / dat zy ons de gratie verleene / dat
 wy tot dien staet moghen gheraeken /
 want het is in onse macht / ist dat wy
 willen. Het alderscherste tecken om te
 kennen oft wy dese twee dinghen wel on-
 derhouden / is naer mijn goetduncken /
 ist dat wy wel bewaeren de liefde tot on-
 sen naesten : om diesswille datmen niet
 en kan

en kan gheboeten oft wy Godt lief hebben / hoe wel datter groote teekenen zijn / daerment aen kan ghemercken: maer de liefde tot den naesten wortmen beter geswaer. Ende zyt verskert dat ghy des te meer sult voorderen in de liefde Godts / hoe ghy beuint meer toeghenomen te hebben inde liefde des naesten / midts dat de liefde die zijne Majesteit ons toedraecht / zoo groot is / dat tot vergeldinghe van de liefde die wy onsen naesten toe draeghen / hy maccken sal dat de zijne in ons vermeerdert sal worden / door vele ende verscheyden weghen / ende hier in en can ick geen twyfel hebben. Daer is veel aen gheleghen dat wy sozchfuldelyck waer nemen hoe wy ons hier inne draeghen: want doen wyt volcomelyck / soo hebbent wy al ghedaen / maer ghelyck onse nature quaet is / ist dat onse liefde niet en spruyt wt de wortel van de liefde Godts / nimmermeer en sullen wy volcomelyck hebben de liefde ons naesten.

Wel aen dan / mijn bemirde Sisters / aenghesien dat hier zoo veel verlanck aenhanght / laet ons aerbeyden ons seluen te kennen in clepne saecken / ende en laet ons zoo veel woerck niet maecten van een zeer groote saecke / die alsoo int

groot voozcomen int ghebedt / dat wy doen
 oft laten willen vooz onsen naesten ende
 vooz de salicheyt van een ziele: want ist dat
 de wercken naederhant hier niet op en pas-
 sen / wy en hoeuen ons seluen niet laeten
 vooz te staen dat wyt doen sullen. Van ge-
 lycken segge ick vande oormoedicheyt ende
 van alle de deuchden: de schalckheden des
 duyuels zyn groot / want om ons te doen
 gheloouen dat wy een deucht hebben die
 wy niet en hebben / sal hy duyfent keeren
 maecten inde helle. Ende hy heeft gelyck/
 mits dat dit ons zeer schaedlyck is: want
 sulcke gebede deuchden en zyn nemmer-
 meer sonder ydel glozie / als dingen die wt
 sulcken wortel spruyten: ghelyck ter con-
 trarien de dingen die van Godt zyn / zyn
 daer by aff / ende oock vā hooneerdicheyt:
 ick moet lachen met sommige zielen / den
 welcken schynt als zy int ghebedt zyn / dat
 zy souden willen openbaerlyck om de lief-
 de Godts veracht ende versmaect wesen /
 ende naederhant costen zy / zy souden geer-
 ne bedecken een cleyn ghebzeck d'welck zy
 ghedaen hebben / oft d'welckmen hun op-
 leyt / ist dat zyt niet ghedaen en hebben /
 Godt wilt ons behoeden. Sulcken dan die
 dit niet verdraghen en can / die moet wel
 letten op zyn seluen / op dat hy niet groot
 en achte t'gene hy by zyn seluen (ghelyck
 hem

hem dunckt) vast booz ghenomen heeft te doen; want dit niet oprechtelyck en quam wt den wil. Maer alst waerachtelyck banden wil compt / dan ist al een ander saecke. Dit booznemen d'welck niet oprechtelyck banden wille en compt / en is anders niet als eenighe verbeeldinghe inde welke de dupuel zynen opbal ende listen leydt. Hier soude hy dickwils moghen bedriegen de vrouwen / ende personen die gheen gheleertheit en hebben / mits dat dese niet en connen onder kennen het verschil datter is tusschen de crachten ende de verbeeldinghe / ende dus sent andere inwendighe dinghen dier zyn. **O** mijn Susters / hoe claerelyck can men ghemercken in de welke van b lieden dat waerachtelyck is de liefde des naesten / ende inde welke die soo volcomelyck niet en is. Waert dat ghy kenden hoe beel dat ons aen dese denicht gheleghen is / ghy en soudt v niet gheen ander dinghen becommeren. Als ick sommighe sielen mercke alsoe neerstich om te mogen onder kennen wat soorte van gebedt dat zy hebben / wesenende soo bebreest als zy daer inne zyn / dat zy hun niet en derren be-roeren / noch oock hun ghedachten dra-pen; op dat zy niet verliesen en souden het luttel smaecte ende deuotie d'welck zy hadden. Dat gheeft my te kennen hoe

luttel wetentheyt dat zy hebben vanden
 wech / lancx den welcken men moet co-
 men tot de bereeninghe / ende meynen dat
 al geleghen is in sulcke maniere van doen.
 Neen / myn Susters / neen / onse Heere
 wilt wercken hebben / ende ist dat ghy een
 siecke siet / die ghy sout connen eenighe
 verlichtinghe aen doen / en maect geen
 zwaaricheyt in uwe deuotie te verliesen /
 ende medelyden te hebben met haer / ende
 ist dat zy eenighe pyne lydte / hebter in v
 seluen eenich gheboelen aff / ende ist van
 noode dat ghy vasten sult / ende v ten on-
 trecken op dat zyt mochte ghebruycken /
 doet niet soo zeer om haren twil / als
 om Godts wil die dat begheert. Dit is
 een warachtighe bereeninghe met zynen
 wil. Ende siet ghy yemanden zeer gepre-
 sen worden / dat ghy v daer van meer ver-
 heucht / dan oft in v seluen prese : dit is
 inder waerheyt seer licht / want ist datter
 ootmoedicheyt is / soo salt v meer pyne
 wesen als ghy v seluen sult hoozen prisen.
 Maer dese breucht ende blyschap / om dat
 de deuchden der Susters kennelyck wor-
 den / is een groote saecke / ende oock als ghy
 in huncenich ghebreck sien sult / dat ge-
 boelen ende bedecken al oft het v eyghen
 waer. Hier aff hebbe ick elders veel ge-
 sproken / om dat ick wete dat dit onse
 bederf-

bederffenisse wesen soude: ende zoo daer eenighe faute in ware / ick bidde Godt dat hy ons wille bewaren. Ist dat dit alsoo is / zoo segghe ick v / dat ghy niet en sult ghemissen van Godt de voorszeyde vereeninghe te vercrughen. Als ghy oock v seluen hier in ghebreckelijck vint / al hadt ghy oock deuotie ende vertroostinge / sae dat v dochte dat ghy nu gecomen waert tot eenighe opghetogentheit in het gebet der ruste. (Want het eenige terstont duncken sal dat het al gedaen is) gelooft my dat ghy noch niet gheraecht en zijt tot de vereeninghe / ende begeert van onsen Heere dat hy v dese liefde des naesten met volmaecktheit verleene / ende laet zijne Majesteijt gheuerden / want zy sal v meer verleenen dan ghy sout connen begheren. Behoudelijck dat ghy nuwen wille gewelt doet / op dat den wil der Susters in alle dinghen gheschiede / al sout ghy oock van v recht verliesen.

Behoudelijck oock / dat ghy sult verghesten v eyghen goet ende ghemack om haerentwil / al ist dat v natuere daer veel stercker teghen is / ende dat ghy sochfuldich ende gereet zijt om aente nemen / pynen ende aerbeyt / als de oorsaeke alsoo vooz compt / om nuwen naesten by te houden.

En pepst niet dat ghy dit beruygen sult/
sonder dat het v wat costen sal. Besiet hoe
dier dat onsen Bruydegom ghecost heeft
de liefde die hy ons toe droecy / als hy om
ons vander doot te verlossen / de selue ver-
dragen heeft alsoo bitter ende pynelyck / ge-
lyck is de doot des Cruycen.

HET III. CAPPIT.

Daer sy de selue redene veruolcht, naerder
verclarende dese maniere des Ghebedts :
ende thoont hoe veel datter aen gheleghen
is, in zijn seluen waer te nemen, midts dat
de duyuel zeer neerstich is, om het arghste
te doen dat hy kan, om ons te doen verla-
ten den begosten wech, ende ons doen ach-
terwaerts gaen.

Mij dunckt dat ick v sien verlangen
om te wisten waer dat het Poppelken
geuaren is / waerop dat het sidt / midts dat
het heel kennelyck is / dat het niet en is in
geestelycke smaecten / noch in eenige eert-
sche breuchden / het vliecht veel hooger.
Dan ick en wille v hier in niet voldoen /
tot dat wy comen aen de leste wooninghe.
Ick bidde Godt dat het my ghedencken
mach / ende dat ick tyt cryge om te schry-
uen: want het is nu wel byff maent ghele-
den dat icket begoft hebbe / tot dese tegen-
woor-

woordighe ure : ende alsoo ick niet sterck
 van hoofde en ben om te moghen herlesen/
 soo sullender by auonturen sommighe din-
 gen tweemaal geseyt zyn ; dan daer en lecht
 geen verlanck aen / mits dattet voer mijn
 Susters is. Ick hebbe oock groote begeer-
 ten om wat breeder te verclaeren wat my
 dunckt dat is dit gebedt der vereenigen :
 ende naer mijn goetduncken sal ick ghe-
 bruycken een ghelyckenisse / ende daer naer
 sullen wy wat meer verhaelen vā dit sleyt
 Wepelken / het welck niet en rust / hoe wel
 dat hy altyt vruchten doet / goetdoende soo
 aen sy seluen als oock aende andere zielen/
 mits dat hy in zyn seluen geen waerachtighe
 ruste en vindt. Ghhy hebt nu dickwils
 gehoozt / hoe dat Godt de zielen geestelyck
 trouwt (gebenedyt sy zyne barmherticheyt
 die haer gheueerdicht haer alsoo te veroot-
 moedigen) ende hoe wel dese ghelyckenisse
 wat groff is / nochtans en vinde ick gheen
 andere om beter te doen verstaen t'gene dat
 ick voer hebbe / als het Sacrament des
 houwelyckx. Hoe wel dattet anders is als
 het ghene daer wy nu van spreken / wesende
 heel gheestelyck / het welck is seer verschey-
 den van het lichaemelyck : mits dattet al
 is liefde met liefde / ende de werkinghen
 zyn heel pure ende net / ende soo soet ende
 vermaeckelyck dattet niet wt te spreken en

is / dan onse Heere cant doen gheboelen.
 Wy dunckt dan dat de bereeninge niet en
 compt tot de geestelycke onder-crouwe :
 maer dat ghelyck hier alsinen spreckt van
 een houwoelyck tusschen twee personen /
 zoo aensietmen dat zy malcanderen gelyck
 zyn / ende d'eene ende d'andere den wille
 heeft / ende dat zy malcanderen sien / op
 dat d'een met d'andere beter te vreden zy :
 alsoo hier ghenomen dat het accord nu ge-
 maecht zy / ende dat de ziele wel onder-
 richt zy hoe zeer dat haer dit betaemt / ende
 dat teenemael booz genomen heeft in alles
 te boldoen den wil van haeren Wyude-
 gom / alsdan onse Heere / ghelyck hy wel
 weet oft het alsoo is / zoo hout hy hem te
 vreden / ende ghebruickt die berinhertic-
 heyt met haer / dat hy wilt dat zy hem
 meer sal kennen / ende (zoo men seyt) dat zy
 malcanderen sien / ende t'samen gheboecht
 worden. Wy moghen segghen dat het al-
 soo gaet / dan dit gaet zeer subytelyck booz-
 by / want daer en is niet meer te gheuen
 noch te nemen / dan dat de ziele siet op
 een verborghen maniere wie desen Wyu-
 gom is die zy nemen moet / om dat het
 de sinnen ende de crachten gheensints en
 konuen begrypen / oock niet op duysent
 jaren / t'ghene dat zy hier op corten tyt
 begrypt. Maer alsoo hy sulcken Wyu-
 degom

degom is / door dit sien alleen maecht hu-
 se weerdigher / om hem de handt te co-
 men gheuen : midts dat de ziele zoo ver-
 lieft blyft / dat zy van haerenweghen doet
 t'ghene zy vermach / op dat dese Godde-
 lycke onder-trouwe niet gebroken en wor-
 de. Maer waert dat dese ziele haer sel-
 uen soo zeer bergate / dat zy hare affectie
 elders stelden dan op hem / zoo sal zy al
 verliezen : ende het verlies is soo groot /
 als groot zijn geweest de gracie die haer
 verleent zijn / ende veel grooter dan men
 soude moghen wt spreken. Ende daer
 om / Christene zielen de welcke onse Hee-
 re Jesus dus verre ghebracht heeft / ick
 bidde om de liefde van hem / dat ghy v
 doch niet en verghet / maer dat ghy v
 wilt ontrecken van alle oorzaken / midts
 dat de ziele in desen staet soo sterck niet
 en is / dat zy haer soude moghen stellen
 in perycel int midden van dese voorszey-
 de oorzacken / ghelyck zy wel is naer dat
 dese onder-trouwe ghedaen is / het welck
 gheschiedt inde volghende Wooninghe /
 om dat de ghemeynschap maer gheschiet
 en is niet het ghesicht alleen / ende de
 dupuel doet alle neersticheyt / ende ghe-
 bruyckt alle middelen ende crachten om
 haer te bestryden / ende dese onder-trou-
 we om te stooten : Want naerderhandt
 als

als hy hier siet geheel ouerghegeuen inde
 handen des Bruydegoms / zoo en derft hy
 zoo veel niet voort te stellen / om dat hyse
 ontstet / ende boert door onderbondentheit /
 ist dat hyse souertyts comt bestormen / dat
 hy groote schade crucht / ende zy ter contra-
 rien groot proffyt. Ick segghe v / mijn
 Dochters / dat ick personen gekent hebbe
 zeer verheuen / ende nu geraecht tot desen
 staet daer wy van spreken / de welcke de
 duyuel door zijn listen ende schalckheden
 wederom gewonnen heeft / midts dat al de
 helle vergadert wort tot sulck werck / om
 dat / gelyck ick geseyt hebbe / niet een ziele
 alleen / maer vele quyt worden / gelyck zy
 dat wel onderbonden hebben : want ist
 dat wy aensien de menichte der zielen die
 Godt door een tot hem treckt / ende de duy-
 senden der zielen die de Martelaers be-
 keerden / het is een oorsake om hem zeer te
 louen. Hoe veel heeft er een Maget Vy-
 sula ten Hemel ghetogen ? hoe veel oock
 heeft er de duyuel verlozen door S. Domi-
 nicus / S. Franciscus / ende andere fon-
 deers der Religien / de welcke alle / ghe-
 lyck wy lesen / hebben van gelycke gracie
 ontfangen van Godt ? Waer door was dit /
 dan dat zy hun seluē waer namen om door
 hun faute / dese Goddelycke onder-trouwe
 niet te verliezen ? O mijn Dochters / onse
 Heere

Heere is nu zoo gerecht om ons dese gracie
 te verleenen als hy doen was / Jae eenich-
 sins meer mochtment segghen / als noot
 hebbende bande gene diese begeeren te ont-
 fangen / om datter zeer luttel zyn / die naer
 zyn eere sien / gelycker doen terijt waren /
 wy hebben ons seluen zeer lief / en daer is al
 te groote toeficht op ons stuck / op dat wy
 ons recht niet en verliesen : **W**at grooter
 bedroch macher wesen ? **O**nse Heere wil
 ons door zyn barmherticheyt licht verlee-
 nen / op dat wy in sulcke duysternissen niet
 en ryfen. **G**hy sout my mogen bragen / ende
 wesen in twyfel van twee dingen. **H**et eer-
 ste is / ist dat de ziele zoo ouerghegeuen is
 inden wille **G**odts / gelyck geseyt is / hoe
 kan zy bedrogen zyn / aengesien zy in alles
 niet haren / maer zynen wil begeert te vol-
 gen ? **H**et tweede is / door welcke weghen
 de duuel kan in geraecken zoo periculeu-
 selyck / dat nuoe zielen souden verlozen gaen
 daer zy soo gescheyden zyn bande werelt /
 zoo dickwils naeckende de **H.** Sacramen-
 ten / ende int geselschap (machmen seggen)
 der **H**eyliger Engelen : aenghemerck dat
 zy alle door de goetheyt **G**odts anders geen
 begeerten en hebben / dan hem in alles te
 dienen ? **W**ant aengaende de gene die noch
 zyn int midden bande oorsaecken des we-
 relts / ten waer geen wonder al gingen zy
 verlo-

verloren. Ick segghe dat ghy daer in groot
 gelyck hebt / dat Godt ons groote barmher-
 zicheyt ghedaen heeft. Maer als ick aen-
 sien dat Judas altyt onder d'Apofte-
 len was / berkeerende altyt met den seluen
 Godt / ende hoorende zyne woorden / soo
 moet ick belyden datter gheen sekerheyt in
 dese werelt en is. Antwoordende dan op het
 eerste punct / soo seg ick / dattet claer is /
 dat dese ziele niet verloren en zal gaen ist
 dat zy altyt ghehecht ende vereenicht is aen
 den wille Godts : maer de duvel comt
 met groote listicheden / ende ondert de-
 cel van goet scheidt hy haer in cleyne sae-
 ken van desen wil / ende steltse in andere sae-
 ken / die hy haer wys maect niet quaet te
 wesen / ende allenskens verduyftert hy het
 verstandt / ende verkaut den wil / ende
 doet in haer de eyghen liefde wassen / tot dat
 hyse van d'een saecke tot de andere scheidt
 vanden wille Godts / ende trecktse tot haer-
 en eyghen wil. Hier mede is oock het
 tweede punct beantwoort : want gheen
 slot soo nauw daer hy niet in en kan / noch
 wildernisse zoo verlaten noch ernich daer
 hy niet en comt. Iae ick segghe v noch
 een ander stuck / te weten dat onse Heer
 Iesus Christus toe laet / om te sien hoe
 dit haer dese ziele draghen zal / die hy wilt
 stellen als een licht van de andere.

Want

Want als zy vallen moet / soo ist beter dattet int begintfel gheschiede / dan als zy d'andere soude moghen schade doen. De toe-sicht ende sekerste remedie hier teghen / naer datmen int ghebedt altijt Godt ghebeden zal hebben / dat hy ons sonder ophouden wil houden in zyn handt / ende ghestadelyck in onse ghedachten dra-ghen / dat ist dattet ghebeurt dat hy ons verlaet / wy terstont moeten ryfen in eenen diepen af-grondt / ghelyck waerach-tich is / ende noyt betrouwen op ons seluen / want dat waer groote dwaes-heyte : soo is daerenbouen goet / sunder-lingh te letten hoe wy ons draghen inde deuchden / oft wy voo'deren / oft dat wy ergherincx in achterwaerts gaen / besun-der inde liefde tot malcanderen / ende inde begheerten van de alderminste te wesen / ende in ghemeyne saecken. Want ist dat wy hier acht op slaen / ende dat wy onsen Heere bidden om verlichtinghe / wy sullen wel haest mercken ons proffyt oft onse schade. En seyft niet dat Godt de ziele die hy dus verre ghebracht heeft zoo lichtelyck soude laeten gaen van zynder handt / oft de dupuel zal moete genoech hebbē: en het ver-lies vā dese ziele gaet onsen Heer soo ter her-ten dat hy haer inwendelyck duysent waers-schouwingen sent op verscheyde manieren /

zoo dat zy niet boozby en kan sonder haer
 verlies ende schade ghewoer te worden.
 Ten lesten het slot hier van sal wesen / dat
 wy sozchfuidich zullen zijn / altyt boozt te
 gaen / ende ist dat dit niet en geschiet / zoo
 moeten wy in groote breesse wesen / want
 de duynel wilt ons eenigen strypt leueren /
 om dat het niet mogelyck en is dus verre
 geraecht zijnde / niet boozt te gaen: want
 de liefde en is nemmermeer ledich / eude al-
 soo is datmē geenē booztganch en siet / het
 sal een quact tecken zijn / dooz dien dat de
 ziele / die meynt de Bruyt Godts te wesen /
 ende heeft nu met hem getracteert / zijnde
 gecomen tot de boozseyde palen / dese en
 mach niet slapen. Dan op dat ghy mocht
 sien wat Godt doet den ghenen die hy nu
 genomen heeft booz zijne Bruyt / laet ons
 beginnen te spreken van de seste wooninge /
 ende ghy sult sien hoe luttel dat te bedieden
 heeft al t'ghene dat wy konnen doen oft ly-
 den / om ons tot zoo groote gracen bequaē
 te maecten. Ende by auonturen heeftet
 onse Heere zoo geschiet / datmen my beuelē
 soude dit te schryuen / ten eynde dat wy aen-
 merckende den grooten loon / ende hoe on-
 matich dat zijne bermherticheyt is / die
 hem ghewoerdicht mede te deplen ende te
 vertoonen aende eertboozmhens / mochten
 vergeten onse cleyne aertsche ghenichren /
 ende

ende onse oogen slaende op zyne grootheyt/
 tot hem loopen brandende in zyn liefde.
 Wy wil my gratie gheuen dat ick mach yet
 verclaeren van zoo zwaere saecken: want
 ten zy dat zyne Majesteit mijn penne
 gheleydt / soo wete ick wel dattet my om-
 moghelyck is: ende zoudt oock niet stre-
 ken tot v lieden proffyt / zoo bid ick hem
 dat ick niet en segghe / midts dat zyne
 Majesteit wel weet / dat mijn begheerte
 (zoo veel als ick kan bebroeden) anders
 niet en is / dan dat zynen heylighen Naem
 mocht gheprezen worden / ende dat wy alle
 aerbeyden / om sulcken goeden Heer te die-
 nen / die sulcke vergeldinge gheeft / oock
 hier beneden op der aerden / waer wt men
 eenichsins mach mercken ende oordeelen
 van t'gene hy ons inden Hemel sal gheuen
 booz het berdyet / aerbeyden ende peryphe-
 len die in dit leuen vallen. Ende daerom
 waerder geen perypkel van hem quyt te mo-
 gen worden ende te vertoornen / het waer-
 eenen troost / dat zy mochten bliuen
 duren tot het eynde des werelts toe / alle
 die lydende om sulcken goeden Heere Je-
 sus Christus onsen Bruydegom. Syne
 Majesteit wil ons gunnen dat wy hem
 eenigen dienst mogen doen / sonder zoo veel
 gebreken te doen gelyck wy dagelycx doen/
 oock in de goede werken.

DE SESTE WOON-
ninghe, besluytende elf
Cappittelen.

HET I. CAPPIT.

Alwaer ghesproken wordt hoe dat Godt be-
ghinnende meerder gratien te doen, soo
komender oock meerder swaericheden,
waer van sy sommighe verhaelt, ende hoe sy
hun draghen die nu zyn in dese wooninge.
Het dient eyghentlyck voor de ghene die
inwendich verdriet verdragen.

Liet ons dan nu metter hulpen des H.
Schefts spreken van de seste woonin-
ghe / al waer de ziele haer nu gheboelt ghe-
wordt met de liefde des Bruydegoms /
ende soeckt meer de eenicheyt ende afstandt
te doen van al dat zy kan naer haeren
staet / ende dat haer mochte van dese eenic-
hent af keeren. Dese boorzeyde aenschou-
winghe is zoo seer ghedrucht inde ziele / dat
alle haere begeerte zoude zyn die noch eens
te ghenieten. Ick hebbe nu gesept datmen
in dit ghebedt niet en siet / dwelck mocht
heeten ghesien te zyn / oock niet met de ver-
beeldinghe. Ick segghe de aenschouwinge
ter oorzaecken vande ghelyckenisse bouen
ghestelt

gestelt. De siele dan heeft nu heel bast booz-
ghenomen / anders gheen en Wyrdgom te
willen nemen: Dan de Wyrdgom en ac-
fiet niet de groote begeerten die zy heeft dat
de ondertrouwe soude geschieden: want hy
wilt dat zy noch meerder begheerte tot hem
zal hebben / ende dat sulcke groot goet
(d'welck is het goet bouen alle goeden /
waer by alle ander goet zeer luttel is) haer
wat costen sal: ende ick segge v / mijn doch-
ters / datter wel noodich zyn eenige mer-
teekenen / om dat te moghen hebben. **G**
Godt / hoe groot is der zielen aerbeyt / in-
wendich ende wtwendich / eer sy comt inde
seste wooninge. Doozwaer ick ouerpeyse
dit somtyts / ende ick bzeese / waert dat men
van te bozen wiste dat onse crancke nature
qualyck daertoe soude verstaen / om te ver-
dragen / oft aen nemen dit te passeren om
eenighe goeden diemen haer mochte belo-
uen / ten waer dat zy gecomen ware inde
seuenste wooninge: want daer en bzeest-
men geen dingen zoo zeer / dat zy souden de
ziele mogen beletten die gewillichlyck te
berdragen om de liefde **Godts** / de redene is
dat de ziele bynaer altyt zoo geboecht ende
bereenicht is met de **Goddelijcke** **Maje-**
stejt / dat haer de sterckheyt van daer
comt. Ick ghelooue dat het goet sal wes-
sen dat ick v berhale eenige pynelijckheden

die ick sekerlyck weet datmen moet passe-
 ren: het mach nochtans wesen dat alle ziele-
 nen niet geleyt en worden dooz desen wech/
 hoe wel dat ick zeer t'wyssele dat de zielen/
 die somtijts Hemelsche dingen genieten/
 niet en zullen by wesen van aerbeyt ende
 pynen opder aerden / op d'eene oft d'ander
 maniere. Ende hoe wel dat ick niet en
 hadde vooz genomen hier van te spreken:
 zoo hebbe ick nochtans gepeyst / dat dit ee-
 nen grootē troost sal wesen / vooz eenige die
 in desen staet sal zyn / te mogē wetē watter
 geschiet inde zielen / dien Godt sulcke gra-
 dien doet / om dat het alsdan warachtelick
 schynt / dat al verlozen is. Ick en sal geen
 ordre houden in dese zwaarigheden te verha-
 len achter een gelyck zy geschieden / maect
 ghelyck zy my inde memorie te voren co-
 men: ende teghenwoordelyck wil ick be-
 ginnen van de alderminste / te weten / het
 geroep van persoonen daermen mede ver-
 keert / jaee oock daermen geen gemeynschap
 mede en heeft / ende sulcke dat de ziele die in
 die zwaaricheyt is / niet eens ghemeent en
 hadde / dat zyer op soude denckē / zy roepē /
 dat zy haer heyligh maect / dat zy vzeinde
 dingen doet om de werelt te bedrieghen /
 ende om andere menschen luttel te doen
 achten / die nochtans zyn beter Christenen
 dan zy / sonder sulcke maniere van doen.

Wier tegen en dient niet beter / dan soch-
suldich te zyn om te leuen naer zynen staet.
De ghene die zy hielt vooz hare vrienden/
ontrecken hun van haer / ende die zyn die
haer meest byten / ende die hun meest aen-
trecken dat dese ziele verlozen gaet / zoo hun
dunckt dat zy merckelyk bedrogen is /
d'welck zyn al trecken handen boosen geeft.
Item dat het met haer sal zyn / gelyck met
sulcke oft sulcke persoon die verlozen is /
dat het een oorsaek van schandael der
deucht sal wesen: dat zy hare Bicht-baders
bedriecht / waerom zy tot hun gaen / ende
waerschouwent hun / by brenghende exem-
pelen / van t'gene aen sommige is gebeurt /
die daer vooz zyn verlozen ghegaen / ende
duysent ander soorten van spotterpen / ende
diergelycke balsche trecken der tonge. Ick
weet een seker persoon / die in groote byese
was / dat zy geenen Bicht-bader en soude
konnen binden / die haer biechte soude wil-
len hoozen / naer dat de saecken passeerden /
de welke zoo veel waren / dat het niet van
noode en is / daer op langer te blyuen staen.
Het quaetste is / dat dit niet terstont ge-
daen en is / maer duert bynaer t'gheheel
leuen lanck: ende dat den eenen den an-
deren waerschout / dat zy hun wachten
van met sulcke personen omme tegaen.
Ghy sult my segghen / datter oock som-

mighe zyn dier goet aff segghen. **O** mijn
 Dochters / hoe luttel zyn die int ghetal/
 by de menichte der ghenen die haer ver-
 woorpen : daerenbouen is hun dat noch
 een ander meerder pijn als de boorzeyde :
 midts dat de ziele claerlyck siet / heeft zy
 eenich goet / dat het haer van Goet ghe-
 gunt is / ende gheensuls van haer en comt/
 aenghesien dat zy onlancx te voren haer
 seluen kende te wesen zeer arm ende ghe-
 breckelyck / ende in vele sonden. Dit is
 haer een onderdraghelyck torment / beson-
 der int beginnsel / want naederhant en
 acht zyt zoo niet / ende dat om sommighe
 redenen. De eerste is / om dat zy metter
 daet claerlyck bemerkct / dat men zoo haest
 van haer goet seyt als quaet : ende daer
 om acht zy d'een zoo veel als d'ander. De
 tweede / om dat onse Heere Jesus Chri-
 stus haer meerder licht ende kennisse ge-
 geuen heeft / om te sien datter gheen goet
 en is d'welck haer toe comt / maer dat
 het haer ghegeuen is van de Goddelijcke
 Majesteit / ende daer om al oft zy dat
 maer in eenen derden persoon ghesien en
 hadde / vergeiende teelemael dat zy daer
 eenich paert in heeft / zoo keert zy haer tot
 Godt te louen. De derde / om dat als zy
 eenighe zielen siet proffyt doen door het
 bemerkken vande gracen die Godt haer
 doet /

doet / zoo peyst zy dat zyne Majesteyt
 dit middel ghebrycken wilt / dat men
 haer acht goet te zyn / al ist dat zyt niet
 en is / op datter hyn proffyt aff soude co-
 men. De vierde / om dat zy meer booz-
 ooghen hebbende de eere ende glorie Godts
 als haer eyghen / berwint de temptatie
 die de duvel int beginsel boort brenghet / te
 weten dat dit pynsen haer oorsaecke van
 val sal zyn : ghelyck zy aen sommighe
 heeft ghesien / ende dat zy zeer luttel soect
 gheert te worden : ende als Godt door
 haer ten minsten eens gepresen mach wor-
 den / dat achternaer come wat wilt. Des-
 se ende andere diegelycke redenen sissen de
 groote pynne die dit pynsen haer aendede :
 hoe wel datmen altyt wat daer aff ghe-
 boelt / behaluen als men luttel oft niet ge-
 waer en wordt. Maer de zwaricheyt die
 zy heeft / is onghelyck meerder / als de
 andere boorsejde / zoo waer zy siet dat-
 men haer sonder redene openbaerlyck acht
 goet te wesen.

Ende alst compt dat zy hier van gheen
 pijn oft verdriet en crycht / soo crycht
 zyt noch veel min van de andere / maer
 veel te vyer soude zy haer daer van ver-
 heughen / ende het sal haer wesen als een
 soete wel-klinckende ende zeer lieffelyc-
 ke Musicque (dit is zeer waerachtich)

en sal de ziele meer verstercken / dan bloode
 oft veruært maecken / om dat het ondee-
 bunden haer leert / wat groot profyt dat
 haer door desen wech toe-compt. Maer
 dunckt dat de ghene die haer veruolghen/
 Godt niet en vertoornen; maer dat zyne
 Majesteit dat toelaet tot haer meerder
 bate / d'welck alsoo zy merckelyck ghe-
 boelt / zoo draecht zy hun een sonderlinge
 teere liefde toe: want haer dunckt dat het
 haer meerder vrienden zyn / die haer oor-
 sake zyn van groot profyt / als de gene dier
 goet aff segghen. Onse Heere oock heeft
 booz een maniere groote siecten toe te seyn-
 den / dit is meerder verdriet / sonderlinge
 alst groote stekende pynen zyn: want als
 de pynen sterck zyn / my dunckt eensdeels
 dat het is den meesten aerbeyt dier is op
 der eerden (ick segghe wtwendelyck) wat
 zwaaricheyt datter ouer comt met sulche
 menichte alst wilt / ist dat het zyn van de
 gene daer ick af spreke / want zy den men-
 sche zoo zeer ontschicken inwendelyck ende
 wtwendelyck / dat de ziele gheperst ende
 ghesloten wesende / en weet niet haer sel-
 nen wat maken / oft waer weirts haer kee-
 ren: ende soude veel lieuer kiesse eenighe
 corte martyrie / als dese zwaaricheden / hoe
 wel dat dese pynen ten wtersten soo lan-
 ghe niet en dueren / want Godt emmers
 en seynt

en seyndt niet meer toe / dan men kan verdraeghen / ende zyne Majestejt geest eerst booz al de verduldicheyt / maer hy seyndt noch andere zwaaricheden ende siecken van verscheyde soorten. Ick kenne een persoone / de welcke zedert dat Godt de Heere begoft heeft haer dese boozseyde gracie te doen / niet en kan met der waerheyt ghesegghen / dat zy binnen den tijt van veertich jaeren / teneu dach geweeft is sonder te hebben eenighe pijnen ende andere soorten van lyden / ick segghe by gebreke van gesontheyt / sonder andere verscheyden zwaaricheden : wel is waer dat zy zeer sondich was gheweest / ende teghen de helle die zy verdient hadde / zoo dunc ket haer al luttel te zyn. Aengaende d'andere die onsen Heer zoo zeer niet vertoorrent en hebben / die sal hy leyden dooz eenighen anderen wech : maer booz my ick soude altyt kieser den wech des Cruyce / al en waert maer om den Heere Jhesum naer te volghen / ende al en waerder geen ander proffyt als dit / hoe wel datter altyt int besonder verscheyden ander is. **N**o ist saecken dat wy comen te spreken van de inwendighe zwaaricheden / dese eerste sul len zeer cleyu schynen / co stmen die andere gheopenbaren : maer het is onmogelyck die te kennen te geuen ghelyck zy zyn.

Laet ons beginnen van het verdriet dat men cricht als men geraecht eenen Bichtvader te zeer neus-wijs / ende soo luttel onberbonden / datter niet en is d'welck hy bersekert hout / die alle dingen breeft / ende in alle dingen twyfelt / soo haest als zy eenige breevnde dingen siet / sonderlinghe ist dat zy eenige onbolmaecktheyt ghebaer woerd in de ziele die zy aen leyt : want hem dunckt dat de gene dien Godt sulcke gracen doet moeten Engelen wesen / het welck onmogelyck is zoo lanck als zy leuen in dit sterffelyck lichaem / ende verstant wort het al berwesen ende geoordeelt dat het van den duyvel comt / oft dat het spruyt wt melancohe / ende de werelt is zoo vol van sulcke dingen / dat ick my niet en verwonder / aengesien dat de duyvel door desen wech soo veel schade doet / al ist dat de Bichtvaders met alle redene achterdencken hebbē / en daerop wel letten. Maer de arme ziele die met de selue breeve bevangen is / en gaet tot haren Bichtvader als tot haren Richter / zynde van hem berwesen / ten kan niet anders / oft dit moet haer wesen een groot torment ende beroerte: die alleen die dit beproeft heeft / weet hoe groot dat dit verdriet is / want het is een vande grootste die sulcke zielen verdragen / besonder ist dat zy sondareffen zyn gheweest / te pey-
sen dat

fen dat by auonturen Godt om huijre son-
den wil toelaet / dat zy bedroghen worden.
Ende hoe wel dat zy te dier tyt als hun
Godt dese gratie doet / wel versekert zyn/
ende niet en kunnen geloouen dat het eenen
anderen Gheest soude zyn als Godts geest/
alsoot een sake is die haest voorby gaet /
ende de ghedenckenisse der sonden altyt
blyft / ende daerenbouen noch gebreken in
hun binden (wanter altyt zyn) zoo compe-
dit verdriet ter stont wederom. Als nu de
Wicht-vader haer versekert / zoo stelt zy
haer te vreden / maer als hy haer helpt met
een ander veel meerder vrees / dat is een sa-
ke bynaer onberdragelyck / sonderlinghe
als bouen desen haer noch dorricheden
ouercomen zoo groot / dat het schynne / dat
zy noyt op Godt ghedacht en heeft / noch
en behoest te dencken. Alsinen tot haer
spreekt van zyne Majesteit / het valt
mij noch meer / dscinen sprake van een
persoon daer zy in langhen tyt niet aff
hooren spreken en heeft. Dit is noch al
luttel / ist dat het daerenbouen niet en
gheschiet / dat haer dunckt / dat zy haer
niet wel en heeft verclaert aen hare Wicht-
vaders / ende dat zy hun oock bedroghen
heeft. Ende al ist dat zy daer op veel
ledt ende veel siet / datter oock in haer
niet en zyn eenighe eerste beroerten /
die zy

die zy niet en ontdeckt ende berclaert / noch:
 tans zoo en helpt niet : want het verstant
 is zoo berduystert dattet niet bequaem en
 is om de waerheyt te mercken / maer alle-
 nelyck te gheloouen tghene dat haer de ver-
 beelvinghe vooz brenghet / want als dan is
 zy meer sterffe / met de d' waesheden die de
 duuel haer wilt vooz brenghen / wantet
 hem Godt toelaet om haer te proeuen / ende
 om haer te kennen te gheuen dat zy van
 Godt gheproeft is. Ende om dieswille
 dat de dinghen die haer beuechten veel zyn /
 heeft zy een inwendighe gheperstheyt zoo
 herdt ende onberdraghelyck / dat ick die
 niet en wete waer by ghelycken / als by
 t' ghene datmen lydte inde helle / midts dat-
 men gheduerende dese perffinghe gheen
 troost toe en laet : ende meyntmen dien te
 cryghen vanden Bicht-bader soo schyndt
 dat de duuelen tot hem zyn gheweest / op
 dat zy haer noch meer zoude bezwaeren.

In deser vneghen eenen Bicht-bader trac-
 terende met een ziele die in dese quellinghe
 was / alst ouer was / soo dorchte hem dattet
 was een zeer peryculeuse perffinghe / om dat-
 tet was van zoo veel dinghen te samen / soo
 seyde hy haer / dat zyt hem zoude waer-
 schouwen alst alsoo met haer gestelt wae-
 re : ende het was altyt noch argheer : sulck
 dat hy ghewaer wierdt / dattet in haerder
 macht

macht niet en was. Daer naer als zy wil-
de eenen boeck inde handt nemen / al waest
in ghemeyne tale / zoo en verstonde zy niet
meer / dan oft zy niet een letter ghekendt en
hadde / doo dien dat het verstandt niet be-
quaem en was. Somma in dese zwaerich-
heyt en is gheenen raedt / dan te verwach-
ten Godts barmherticheyt / de welcke met
een woordt onverbacht / oft met eenighe
oorsaecke dier by gheval oner comt zoo
rasch al wech neemt / dattet schyndt dat-
ter gheen wolcke in dese ziele gheweest en
is / soo vinght zy haer verbult met den
sonneschyn / ende veel meerder vertroostin-
ghe / ghelyck eenen die wt zynen perpen-
leusen strydt ontcomen wesende victorie
ghecreghen heeft : sy danct onsen Heere /
de welcke vooz haer heeft ghestreden ende
verwonnen : want zy claerlyck bekendt
dat zy niet en vermach / ende dat haer
dinct dat zy alle haere waepenen / daer
zy haer zoude mede mogen beschermen / siet
in handen van haer woeder partye : jae zy
bekent claerlyck selue haere miserie / ende
hoe weynich dat wy vermoghen / ist dat
Godt ons verlaet. Het schyndt datter geen
bemerckinge van doen en is om dit te ver-
staen / want het beproeven d'welck zy ghe-
hadt heeft dit passerende / ende haer seluen
alsoo siende in alles onbequaem / haer
genoech

ghenoech te kennen gheeft onsen niet: want hoe wel dat zy niet sonder gratien en is / midts dat zy met alle dese zwaericheyt Godt niet vertoorent en heeft / noch om geen dinc ter werelt en zoude vertoornen: nochtans is dese gratie zoo verborghen / dat haer dunckt / dat zy niet een cleyn ghensterken der liefden Godts en heeft / noch oock ghehadt en heeft: want heeft zy yet goets ghedaen / oft heeft zijne Majesteit haer cenighe gratie ghedaen / haer dunckt dattet maer eenen droom en is / ende dattet haer maer ghedocht en heeft: maer aengaende haere sonden / die siet zy dat zuse sekerlyck heeft ghedaen.

Ⓞ Jesu: wat ist te sien een ziele alsoo verlaeten / ende ghelyck ick gheseydt hebbe / hoe luttel helpt haer alle aertsche consolatie: daerom mijn Susters en peyst niet / al siet ghy somtyts rycke menschen / oft die huue byvicheyt hebben / dat zy te dier tyt meer remedie hebben als d'andere. Neen / geensints: want my dunckt dattet is ghelyck ofmen de verdoemde voorbracht alle de wellusten des werelts / want die en sullen hun niet kunnen cenighe verlichtinghe ghegheuen / maer ter contrarien hun pynen vermeerderen: van ghelycken hier oock / de zwaericheyt comt van bouen /
 ende

ende de dinghen hier beneden en konnen daer niet teghen. Desen grooten Godt wilt dat wy sullen bekennen dat hy Godt is / ende bemercken onse alende / ende daer is veel aen ghelegghen tot t'ghene datter volghen moet. Dan wat zal dese arme ziele tot richten / als haer dit alsoo vele daghen dueren zal ? Want ist dat zy bidt / het is al oft zy niet en bade : ick segghe aengaende den troost / want dit tot int binnenste niet en comt / noch zy en verstaet niet wat zy leeft / noch haer seluen oock / al ist oock een mondelyck ghebedt / want voer het inwendich oft hertelyck ghebedt en ist gheen tyt / om dat de crachten daer toe niet bequaem ghemaect en zyn / maer ter contrarien de eenicheyt doet haer noch meerder schade / het welck haer noch een ander zwaericheyt is / midts dat zy niemanden niet haer en kan ghelyden / noch oock datmen haer toesprekt zulck dat wat ghewelt dat zy doet / zy blyft met eene walghinghe ende ende amperheyt met een quade ghesteltnisse in het gene dat inwendich is / d'welck zeer goet te mercken is.

Ende voerwaer te willen tot segghen t'ghene dat zy heeft / ten is niet moghelyck om te doen / want dit zyn gheestelycke pynen ende perffinghen daer
men

daer men gheenen naem roe en kan ghebinden. Den besten raedt / ick en seg niet om boech te nemen / maer om te moghen berdraghen / is / zyn seluen te becommen met wtwendighe woercken der liefde / ende te verwachten Godts barmerticheyt / de welcke noyt en ontbreect den genen die in hem hopen. Wy zy altijd gebenedyt. Amen.

HET II. CAPPIT.

Sprekende van sommighe manieren mette welcke Godt de ziele weckt, die schynen sulcx te wesen datter niet aen te vreesen en is, al ist datter seer hooghe dinghen, ende groote gratien zyn.

TEn is niet van noode te spreken van andere wtwendighe pynen die de boose gheesten aendoen / de welcke voor de meeste deel niet zoo ghemeen / noch soo pynelyck en zyn / midts dat het meeste dat zy doen / zy en maecten naer myn goetduncken de crachten der zielen niet onbequaem / noch en turberen de ziele soo seer niet : want emmers daer is redene om te peysen / dat zy niet meer en konnen gedoen dan hun Godt roelaet : ende als de redelycheyt niet verloren en is / zoo ist al zeer luetel te ghelycken by t'ghene datter gheseydt is. Wy sullen in dese wooninghe verhalen eenige andere
inwoen-

inwendighe pijnen / als wy sullen spreken
 van het verschil van het ghebedt ende gra-
 cien des Heeren. Sommighe van dese pij-
 nen zijn veel herder om te verdraghen / als
 daer wy van gesproken hebben / gelijckmen
 sal moghen mercken aen de ghesteltemisse
 daer zy het lichaem inne laten: dan zy en
 zijn niet weert pijnen ghenoeemt te worden /
 jae ten is geen redene datmense alsoo noe-
 men sal / om dat het soo groote gracie des
 Heeren zijn / ende dat de ziele daer onder ge-
 stelt zijnde die booz gracie bekendt / haere
 verdiensten verre te bouen gaende. Van
 dese groote pijn / met verscheyden andere /
 compt aen in het innegaen bande seuenste
 booringhe. Ick salder van die eenighe
 verhalen / want het waer onmogelijck al
 by te brenghen ende wt te legghen ghelyck
 als zy zijn / om dieswille dat zy spruyten
 wt eenen veel hoogheren oorspronck als de
 boozseyde / ende ist dat ick die niet en hebbe
 kunnen boozder verclaren dan geseyt en is /
 noch min sal ickt dese kunnen ghedoen.
 Godt wil ouer al zijn hulpe verleenen door
 de verdiensten zijns Soons / Amen.

Het schynt dat wy het cleyn pepelken
 zeer achter ghelaten hebben / nochtans en
 doen wy / mits dat dese pynten zijn die hem
 doen zyuen bleuch veel hoogher nemen.

Laet ons dan nu beghinnen te tracteren

bande maniere hoe de Bruydegom hem
 draecht met haer / ende dat eer hy noch tee-
 nemael haeren Bruydegom is. Hy doet
 haer wel verlanghen naer hem met sulcke
 soete ende subtile behendicheden / dat de
 ziele die niet en verstaet : ende alsoo en ghe-
 looue ick niet dat zyse soude kunnen doen
 verstaen / ten waer de ghene die de selue
 gheproeft hebben : want het zyn sekere
 steeckfels soo soet ende subtyl / dat zy co-
 men van het alder inwendichste der zielen /
 ende dat ick niet en wete wat ghelyckenisse
 dat ick zoude ghebruycken dier toe passen
 mochte. 'T is wel een andere zaecke als al
 dat wy kunnen benerstighen / jae oock
 als de sinaecken daer wy aff ghesproken
 hebben : want dickwils als de persoon daer
 niet op en denckt / ende sonder ghedencke-
 nisse van Godt te hebben / zoo comt zyns
 Majesteys haer op wecken als met eenen
 blicreim oft donder / hoe datmen gheen
 gheluydt en hoorst : ende de ziele verstaet
 zeer wel dat zy gheroepen is van Godt /
 ende dat alsoo claerelyck / dat hy haer som-
 tyts / besunder int beghintsel / doet in haer
 woterste ligghe ende claghen / sonder dat
 zy jet heeft d'welck haer zeer doet / zy ghe-
 hoelt wel dat zy seer soetelyck ghequetst
 is / maer zy en kan niet begrypen hoe oft
 wie dattet is die haer ghequetst heeft :
 zy be-

zy bebroedt wel dattet een costelycke saecke
 is / ende zy en zonder noyt af begheeren
 ghenesen te zyn : ende met lieffelycke woord-
 den / oock welwendelyck / sonder anders te
 kommen deen / claecht zy tot haeren Bruy-
 degom / midts dat zy wel verstaet dat hy
 reghenwoordich is / maeren wilt zyn selnen
 niet openbaren : ende het is een groote py-
 ne al is zy soet : ende al wilde zy die niet
 hebben / zy en kan niet : jae zy en zoudese
 noyt begheeren quyt te zyn / om dat zy haer
 meer behaghen dan de versaydtheyt of
 dronckenschap van het ghebedt der ruste /
 d'welck is zonder pijn. Ick vernicle my
 seluen / mijn Susters / om b lieden te doen
 verstaen dese werckinge der liefde / ende ick
 en wete niet hoe / midts dattet schynt te we-
 sen een heel contrarie saecke / dat aen d'een
 zyde den bemindē claerlyck te kennen geeft
 dat hy mette ziele is : ende nochtans schynt
 dat hyse roept met een teecken alsoo seker /
 ende niet een ghesluyt alsoo scherp / op dat-
 tet de ziele mochte verstaen / dat zy niet en
 kan getwyselen / noch en kan voozby sonder
 te hoozen / want het niemant anders en
 schyndt te wesen die spreekt / dan de Bruy-
 degom selue die inde seuenste wooninge is :
 door dese maniere vā spreke / die geen facon-
 neerde sprake en is / en derren hun niet roerē
 alle de gene die inde andere wooningē zyn /

noch sinnen / noch verbeeldinghen / noch crachten. **O** mynen almachtighen **G**odt hoe groot zijn uwre verholentheden / ende wat verschil isser tusschen **G**eeftelycke dinghen / ende de andere diemen hier beneden kan sien oft verstaen / aenghesien datmen dese sake geensints en kan verclaren die zoe cleyn is / gheleken by andere groote die ghy inde ziele werckt. **D**it maectt in haer soo groote werckinghe / dat zy in haer seluen verdoynnt van verlanghen / eude en weet niet wat begeeren / om dat haer claerlyck dunckt dat **G**odt met haer is. **G**hy sult my segghen : ist dat zy dit verstaet / wat zoude zy moghen begeeren ? oft wat isser dat haer pijn aen doet ? wat grooter goet soude konnen begeeren ? **I**ck en wetet niet : dan ick weet dat zy lydt / ende dat dese pijn haer comyt tot in het binnenste / eude dat als de ghene die haer gequest heeft den pyl wedertreckt / zoo schynt warachtelyck dat hy de ziele naer hem treckt / zoo teer is het geboelen der liefde. **I**ck staen en peyse oft dit anders niet en is dan gelyck het vier van dese ontsteken vier-panne / welck **G**odt is / als daer ten genster wotsprinct / die alsoo werckt inde ziele dat het haer doet geboelen dit brandende vier : ende alzo de selue genster de ziele niet en kan heel te niet brengen / ende dat zy nochtans zeer vermackelijck

lijck is / soo blyft de ziele in dese pyne / ende in het aen raecken doet zy dese werckinge: ende my dunckt dat dit is de beste ghelyckenisse die ick hebbe konnen vinden: om dat dese pyne niet pynelyck en is / noch en blyft niet altyt in eenen staet / hoe wel zy somtyts langh duert / ende somtyts haest bergaet / ghelyck onsen Heere beliest tot te deylen: want ten is gheen saecke diemen dooz menschelycke middelen kan berreyghen: dan al duert zy somtyts zeer langh / zy gaet ende comt; emmers zy en is noyt in eenen staet / ende daerom en verbrandt zy de ziele niet teenemael metter daet / maer als zyse beghint te ontsteken / soo sterft het ghensterken: ende de ziele behout een begheerte van dese lieffelycke pyne wederom te moghen lyden die zy haer aendoet. Hier en kunnen niet ghedencken dat dit zoude zyn een saecke botter naturen comende / oft veroorsaeckt dooz de melancolie / oft oock veel min eenich bedroch des duyuels / oft dattet den mensch maer en dunckt / want het is een saecke die haer seluen wel te kennen gheest te wesen een beroerte comende van daer Godt is / de welcke onberanderlyck is / ende de werckingen en zyn niet ghelyck als andere deuotien / de welcke / als wy die hebben ghesmaecht / ons moghen doen thuyffelen.

Hier zijn de sinen ende crachten sonder
 drincken oft sintaecken / ouerpeysende wat
 dit mocht wesen / sonder nochtans eenich-
 sins te beletten oft aff te keeren / oft doek
 sonder dese soete pyne te kommen int minste
 doen wassen oft vergaen / soo my dunckt.
 De gene die van Godt dese gracie sal geno-
 ten hebben / sal dit ter stont wel verstaen: en
 dat zy hem wel danckbaer zy / want zy en
 derf gheensins breefen oftet bedroch soude
 zijn: maer alleenelyck moet zy breefen / dat
 sy niet ondancbaer gebonden en boorde / van
 sulcke groote gracie ende weldaet / ende dat
 zy aerbeyde ende haer selue prame hem te
 dienen / ende al haer leuen te verbeteren / en
 zy sal wel sien hoe zy baren sal / ende hoe zy
 al meer en meer ontfangen sal / hoe wel dat
 een seker persoon sulcx gecregen hebbende /
 lange jaren daermede bleef / en met dese gra-
 cie hiel zy haer boord wel betaelt: sulcx dat al
 hadde zy menige jaren den Heere ghedient
 met grooten aerbeyt / zy achten haer seluen
 wel voldoen te wesen met dese gracie / hy
 moet ghebenedyt zijn inder eubwieheyt /
 Amen.

Hy sout hier mogen dubben / peysen-
 de welck de redene mach wesen / waerom
 dat in dese saecke meer verskerheyt is als
 in de andere? Naer mijn duncken ist om
 dese redenen. De eerste / om dat de dupuel
 noyt

noyt en gheeft soet- smacckende pyne/ ghe-
 lyck dese is : hy sal wel konnen geuen ee-
 nige soeticheyt oft wellust die sal schynen
 geestelyck te wesen / maer daer by een pyne
 te boeghen/ ende die soo groot als dese/ ende
 dat met ruste ende smaeck der zielē / dat en
 is in zijnder macht niet / want alle zyne
 machten zijn van buyten/ ende zyne pynen
 als hyer geeft / en zyn naer myn duncken
 noyt vermaeckelyck oft soet / noch met
 brede / maer met ongherusticheyt ende
 strydt. **De tweede /** om dat dese vermaec-
 kelycke tempeest comyt al van een ander
 landt/ dan daer hy kan heerschappye heb-
 ben. **De derde/** om de groote proffytten die
 de ziele van behout / welke zyn al ghe-
 meynelyck / een vast boornemen van te
 lyden om de liefde Gods / een begeerte
 om veel aerbeyts te cryghen / ende een
 vaster ende stercker boornemen van zyn
 seluen te scheidē endt te vertrecken van
 de wellusten ende ommegeen met de we-
 relt : ende andere die ghelycke. **Het is**
 claer dat dit gheen duncken en is d'welck
 de ziele haer maer en laet voozstaen/ midts
 dat zyt t'andere tydt selue beneersticht
 heeft / nochtans en zal zyt niet konnen
 naer ghecontrefeyten : ende tis een saecke
 alsoo kennelyck / datse gheensints en can
 geballen inde ziele gelyck een verbeeldinge

diemen meynt alsoo te wesen: Ick segghe
 dat het haer dunckt te wesen / al en ist soo
 niet: noch oock en kanse in twyffel geual-
 len oft het alsoo is / ende ist datter eenich
 twyffel blyft inde ziele / soo moet zy weten
 dat dit geene warachtighe boozstouwin-
 gen en zyn. Ick segge ist dat zy twyfelt
 oft zy se ghehadt heeft / oft niet: om dat ment
 wel gheboelt / min noch meer als een
 groote stemme inde ooren. Voorts dat het
 melancolie soude zyn / en heeft oock gheen
 verwe / om dat zy alle haere fantasyen rim-
 mert inde verbeeldinghe: ende dit ander
 comt wt het binnenste der ziele. Het mach
 nochtans wesen dat ick verdoolt zy / dan
 ick blyue by myn gheboele tot dat ick an-
 der redener hoorre van yemanden dies hem
 verstaet. Ende alsoo weet ick van een per-
 soon / de welcke achterdencken ghenoech
 hadde booz sulcke bedroch / maer aengaen-
 de dese soorte des ghebets en konst zy noyt
 breefe hebben. Noch is onse Heere gewoon
 te gebuycken andere manieren om de ziele
 te verwerken / onberhuedt als zyt minste
 peyst / lesende mondelijck sonder bemerk te
 nemen op wtwendighe dingen / soo schynt
 datter comt eene lieffelycke ende vermaec-
 kelycke ontfunkinge: al ofter subitelyck
 ouer quame eenen soo grooten reuck / dat
 alle de sinnen mededoelden: ick en segghe
 niet.

niet dat het eenen reuck is / oft eenich dinck
 desgelycx / maer ick gebruyck dese ghelpe-
 kenisse om te doen gevoelen dat de Wuy-
 degom daer is. Hy verweckt inde ziele een
 soete begheerte van hem te genieten / ende
 daer hy blyft de ziele bequaem om groote
 wercken te doen / ende den Heere groote
 louingen te schencken. Den oorspronck van
 dese gracie is van daer wy geseyt hebben /
 maer hier en is niet dat pijn medebrengt /
 oock niet de begeerten van Godt te ghenie-
 ten. Dit is het aldergheboonelyckste
 d'welck de ziele gheboelt / ende my dunckt
 oock dat hier niet te breefen en is / om som-
 mighe bande redenen die nu verhaect zyn:
 alleen ist van noode te arbeiden dese gracie
 te ontfangē met behoorlycke dācbaarheyt.

H E T III. C A P P I T.

Daer zy spreekt vande selue redene, wtleg-
 gende de maniere hoe Godt, alst hem be-
 lieft, spreekt tot de ziele, ende onderwyft
 hoemen hem hier in draghen moet, ende
 niet te volgen zyn eyghen goetduncken: sy
 verclaert oock eenige teekenen om te on-
 derkennen ofter bedroch is oft niet. Het
 is zeer proffytelijck.

Godt ghebruyckt noch een ander ma-
 niere om de ziele te wecken / ende hoe
 wel

wel dat dese gracie eenichsins schynt veel
 grooter te wese als de boozf. nochtas soude
 zy veel periculoser mogen wesen/daerō sal
 icker wat låger op blyuē. Het zyn seker sprake
 ken met de ziele/die geschieden op verschey-
 de maniere/de sommige schynen van buytē
 te comen/ d'andere van het alderbinnenste
 der siele/d'andere vā haer opperste deel/d'ā-
 dere vā het botwendich/alsoo datmense met
 lichamelijke oorzē hoort/wat het schynt eē
 gemaecte stemme te wese. Het mach som-
 tyts / jae dicwils ghebeuren / datmen sal
 meynen alsoo te zyn / besonder in persoo-
 nen die cranck zyn van verbeeldinghe / oft
 merckelycke melancolie. Want van dese
 twee soorten der menschē en derfinen (naer
 myn duncken) geen werck maken/ al waert
 dat zy seydē dat zift hoorzē en verstaē/noch
 oock ongerust maken hun seggende dat het
 de duyvel is: maer men moetse aenhooren
 als siecke menschen / ende de Bizozinne oft
 Bicht-vader/daer zyt aen te kennen geuen
 moet hun alleenelyck seggen/ dat zy sulcke
 dingen niet en achtē/dat het niet te bediedē
 en is ten dienste Godts/dat de duyvel daer
 dooz veel menschen bedrogen heeft / dat het
 by auonturen alsoo in hun niet en sal zyn/
 ende dat om hun niet te quellen. Maer
 seymen hun dat het melancolie is / soo en
 salt noput ghedaen wesen: want zy sullen
 zweren/

zwoeren / dat zyt hoorzen ende sien / om dat het
hun alsoo dunckt. Het is waer datmen
moet toefien hun het gebet te ontnemen / en
soo zeer als men kan geen werck aff maken:
om dieswille dat de duyvel gewoon is zyn
proffyt te doen met dusdanige crancke zie-
len: niet soo zeer tot hunder schade / als tot
schade van andere / in sulcke saken is altyt
achterdencken te hebben / tot datmen den
geest wel kent. Ende ick segge dat het altyt
beter is in het begintsel te wederstaen / en
hun het duncken ontnemen: want ist van
Godt / soo salt meer helpen om boorder te
gaen / wat het meer waft alst beproeft wort.
Dit is alsoo: maer men moetet soo beschic-
ken / dat het niet en geschiede met de ziele te
zeer te quellen oft ongerust te maken / wat
zy inder waerheyt niet meer en kan. **A** b we
derkeerēde tot t'gene dat ick seyde aengaen-
de de spraken die gehouden worden met de
ziele / op alle de manieren die ick verhaelt
hebbe konnen zy van Godt gebwesen / en vā
den duyvel / en vā onse eygen verbeeldinge.
Ick sal b verclaren (kan ick) met de gracie
Godts / de teckenē vā het verschil vā dese
spraken / en wannecr datse periculus sullē
zyn / mits datter veel zyn onder de zielē die
hun oeffenē int gebet / diese geboelē: en ick
wilde wel / **S**usters / dat ghy b niet en liet
voorstāē / dat ghy qualyc doet als ghye niet
en geloofst / noch oock als ghyse gheloofst.

Als zy alleenelyck v lieden aengaen / t'zy datse zyn van troost / oft dat sy v waers-
 schouwen van uwe gebreken / laetse comen
 van wien dat het zy / oft vande fantasie /
 dat het v alsoo dunckt / daer en leyt gheen
 berlanck aen. Maer een dinghen waer-
 schouwe ick v / al waert datse van Godt
 waren / dat ghy daerom v niet en laet booz-
 staen dat ghy beter zyt / want hy heeft dic-
 wils genoegh ghesproken tot de Phariseen /
 maer al het goet is ghelegen inde vruchten
 diemen wt dese spraken treckt. Ende aen-
 gaende de gene die niet ouer een en comen
 met de heylige Schryfture / daer en moocht
 ghy niet meer wercx aff maecten / dan oft
 ghyse van den duyuel selue gehoozt hadt :
 want al ist dat zy comen wt de cranckheyt
 van uwe verbeeldinghe / nochtans moet-
 mense nemen als een temptatie teghen de
 saecken des gheloofs : ende alsoo weder-
 staet die altyt / op dat zy allenskens mo-
 gen vergaen / ghelyckt metter daet geschie-
 den sal / want zy luttel crachte met hun
 hebben. Mb dan comende tot t'ghene wy
 int beginsel geseyt hebben / t'zy dat sy comē
 van het binnenste / oft van het opperste der
 ziele / oft wtwendich / het en volcht niet dat
 mense sal nemen als van Godt de alderse-
 kerste teekenen diemen daertoe kan heb-
 ben / zyn dese naerbolgende. Het eerste en
 warach-

warachtichste is / de macht ende heerschapp-
 ppe in het spreken en wercken. Ick sal my
 beter verclaren : daer is een ziele gestelt in
 alle de tribulatie ende inwendige beroerte /
 daer wy van gesproken hebben / met een ver-
 duysterheyt des verstants ende doxicheyt
 met een alleen van dese spraken / als maer
 seggende: en hebt geen verdriet / oft en quele
 v niet / soo blyft de ziele sonder eenich ver-
 driet / heel stil / ende in vrede / met een groot
 licht / al verlost van dese pynne ende beroerte
 die zy gevoelde / hoe wel dat haer te voren
 dochte al hadden alle Doctoren en alle de
 werelt vergadert geweest om haer te ver-
 lossen / dat zyt niet en souden hebben kon-
 nen doen wat moytte dat zy daertoe hadde
 mogen doen. Sy is benaut / doordien dat
 haren Wicht: vader ende andere haer geseyt
 hebben / dat het den boosen gheest is die zy
 heeft / oft die hem vertoont / ende zy is vol
 vreesse ende verschroomtheyt / ende met een
 woort d'welck hy haer seyt : ick bent / en
 vrees niet / soo vergaet alle dese benautheyt
 ende zy blyft seer wel getroost / ende met een
 vast goetduncken / dat niemant haer en sal
 anders doen gelouen. Sy is in groot ver-
 driet om eenige gewichtige saken / niet we-
 tende hoe die sullen aff loopen / hier op ver-
 staet zy datmen haer zeydt / dat zy gherust
 ende wel te vreden zy / dattet al wel vergaen
 zal :

sal/ en verstant blyft zy met een groote seker
 heyt sonder ancxrt/ dat het al wel sal af loo-
 pen/ ende soo veel ander saken. Met tweede
 teecken is/ datter inde ziele blyft een groote
 ruste/ ende een deuote aendachticheyt/ bly-
 nende zeer bequaem om Godt te louen. O
 lieue Heere/ ist dat een woordcken d'welck
 ghy ontbiet door eenen van uwe pagien/
 soomen seyt (want in dese wooninghe / ist
 Godt niet die spreekt / ten minsten ist ee-
 nen Engel) sulcke crachte heeft/ hoedanich
 sult ghy laeten de ziele die door de liefde aen
 h gebonden is/ ende ghy aen haer: Met der-
 de teecken is / dat dese spraken zeer lanck
 zyn eer zy tot de memorie scheidten: jae som-
 mige zijnder d'yer noyt tot en gaen: gelyck
 wel doen de proposten die wy hier hooren
 bande menschen / want al zynse oock zeer
 tresselyck gesproken van geleerde mannen/
 wy en houdense soo vast niet gedruct inde
 memorie / al ist oock van saken die te ghes-
 chieden staen / wy en geloouense zoo vast
 niet/ als men dese doet / die een groote verse-
 kerheyt medebrengen. Sulcx dat somtyt
 in saken die ons duncken zeer onmogelyck
 te wesen een twyfelachticheyt ouer comt /
 oft het geschieden sal oft niet/ ende het ver-
 stant sal oock eenichsins twyfelen / noch-
 taus isser inde selue ziele een vaste verseker-
 heyt / die niet en kan verlozen worden / al
 dunct

dunet haer dat het heel contrarie gaet/ van
 t'gene zy gehoozt hadde/ en het loopt eenige
 jaeren aen dat dese gedachte haer by blyft /
 dat Godt wel andere middelen binden sal
 die de menschen niet en weten/ ende dat het
 ten langen lesten geschieden sal / en het ge-
 schiet alsoo. Hoe wel dat zy daerentusschen
 veel te lyden heeft/ siende zoo vele beletselen
 want alsoo de werckingen die zy doen ter-
 tijt hadde/ doen zyt hoorde/ en de versker-
 heyt die zy tegenwoordelyck heeft dat het
 Godt is / nu gepasseert is / zoo comen dese
 twyffelinge plaetse te gruytē / dat zy begint
 te pypsen oft het de duuel niet geweest en is:
 oft het de verbeeldinge niet en was : maer
 doen haer dat ouer quam/ en was zy in ge-
 twyfel/ dan ter contrarien zy souder haer le-
 uen booz gestelt hebben om dese waerheyt
 staende te houden. Niettemin (gelyck ick
 segge) niet tegenstaende alle de verbeeldin-
 ge die de duuel by brygt om de ziele te quel-
 len en bezetst te makē / besonder alst is in
 een stuck/ doozd'welck t'ghene datmen ge-
 hoort heeft / comende te gheschieden groot
 goet der zielen mede sal brengen / oft wer-
 ke grootelyck streckende tē dienste Godts
 ende daer groote zwaaricheyt in gelegen is/
 wat en sal hy niet doē: tē minstē hy maect
 het geloof cranck: wāt het is groote schade
 niet te gheloouen dat Godt almachtich

is om wercken te doen die onse verstandent
 niet en konnē begrypen. Siet tegenstaende
 alle desen opbal/ende noch datter eenige zyn
 (ick segghe van Bicht-vaders mette wele-
 ke men dese dinghen handelt) die tot de sel-
 ue persoon segghen: dattet niet en dooght/
 ende dattet een sotticheyt is: oock niet te-
 ghenstaende al het qualijck lucken d'welck
 zy merckt ghenoech te wesen / om te ver-
 staen / dat de saecken niet en kunnen vol-
 bracht worden: soo blyfter nochtans inde
 ziele / ick en wete niet van waer/ een leuen-
 de ghinster / dat de saecke sal gheschieden/
 ende moet gheschieden: sulcx dat al waeren
 alle de andere hopen doot/ dese ghinster der
 versekerheyt / en kan niet ghelaten leuende
 te blyuen / al waert dat de ziele niet en be-
 gheerde: ende ten langhen lesten (ghelyck
 ick gheseydt hebbe) wordt het woort des
 Heeren volbracht / ende de ziele blyft zoo
 wel te breden ende verblydt / dat zy wel
 zoude willen anders niet doen als zyne
 Majesteit louen: veel meer om dat zy siet
 gheschiedt te wesen t'ghene hy haer ghe-
 seydt hadde / dan om het werck seluen / al
 ist datter haer oock veel aen ghelegghen is.
 Ick en wete niet welck de oorsaecke is / de
 ziele maect soo veel wercks / dat dese spra-
 ken sullen waerachtich vallen/ dat ick ghe-
 looue / al worde zy selue op lenghenen be-
 uonden

nonden / dattet haer alsoo naer niet gaen en
 soude / al oft zy niet meer en kon ste / niet
 anders doende als verhalen t'ghene haer
 gheseyt is. Een sekere persone in die stuck
 was dickwils denckende op den Propheet
 Jonas / doen hy vreesde dat hi in die niet en
 soude ondergaen. Eimmers aenghesien dat
 dit den gheest Godts is / soo ist wel redene
 dat men hem houden zal dese ghetrouwic-
 heyt der begheerten / dat hy niet leugenach-
 tich ghehouden en worde / want hy de op-
 perste waerheyt is. Soo datment siet vol-
 bracht te wesen naer duysent keeren ende
 beletselen / ende oock in zeer zwaere saecken:
 ende al zoude de persoon selue daer groote
 zwaericheden door moeten cryghen / zy
 heefse liever te verdragen / dan niet vol-
 bracht en zoude worden d'welck zy booz
 seker houdt / haer van Godt gheseydt te
 wesen. By auenturen dat alle sorten der
 menschen dese krancheyt niet hebben en
 sullen : ist dat eimmers crancheyt is / want
 ick en kanse niet verwysen als quaet. Ist
 dat de spraken tot de verbeeldinghe comen /
 zoo en salder niet een van dese teekenen
 zyn / noch eenighe verskerheyt / noch vze-
 de / noch inwendighen smaecte : behaluen
 dattet ghebeuren mach (jae ick weet van
 sommighe personen dient ghebeurt is als
 zy zeer verblonden waeren in het gebedt der

ruste ende gheestelycken slaep) dat eenige zullen zijn soo weerk van ghesteltenisse / oft van verbeeldinghe / oft ick en wete wat de oorfaecht is / dat zy inder waerheyt in dese groote versamelinghe der sinnen alsoo buyten hun seluen zijn / dat zy hun van buyten niet en gheboelen / ende al hun sinnen zijn alsoo slapende / dat zy zyn ghelyck penant die slaept / ende inden droom dunckt hem datmen hem toespreekt / oft dat hy yet siet / alsoo dese meynen dattet Godt is. Het kan oock gheschieden / dat zy van onsen Heere jet begheerende met grooter affectien / soudent meynen dat tot hun ghesproken wierdt t'ghene dat zy gheerne hadden / ende dat ghebeurt somtyts. Van de ghene die goede onderbondentheyt heeft vande maniere hoe Godt spreekt / die en zal hier in niet bedrogghen woorden. Aengaende de verbeeldinge van den dupuel / daer is zeer in te vreesen / maer ist datter de teekenen zijn die ick hier bouen ghestelt hebbe / zoo mach men vooz scker houden dattet van Godt is : alsoo nochtans / ist dat de saecke ghevichtich ende van grooter weerden is / ende datse moet te wercke gestelt worden dooz de persoon zelue die de spraek ontfanghen heeft : oft ist eenich stuck raeckende eenighe derde persoonen / zoo en behoort dese niet te bestaen yet te doen /
sonder

sonder eerst te hebben het goet duncken van eenen gheleerden Bichtvader / wesende een wys ende boorsichtich dienare Godts / hoe groote verskeringe oft kennisse dat zy heeft / ende hoe claerlyck dattet haer dunckt dat de saecke van Godt comt. Want zyne Majesteit sulckx begheert: ende dit en is niet te achten al oft men niet en wilde doen t'ghene hy beveelt / midts dat hy ons gheboden heeft / dat wy den Bichtvader zullen houden in zyne plaetse / waer aen emmers niet en kan gheboysfelt worden / oft het zyn zyne woorden die hy gesproken heeft. Ende sulcke woorden dienen om den moet te verstercken ist dattet eenich zwaer stuck is / ende onse Heere salt in het herte des Bichtvaders laeten comen / alst hem beliest / ende zal hem doen ghelooouen dattet den Gheest Godts is: indien niet / men en is niet schuldich meer te doen dan boorsydt is: ende dat doch niemant en pijn in sulcke dingen haer eyghen goetdunckē te volgen: sulcx dat ick v waerschouwwe / myn Susters / van Gods wegen / op dat v dit noyt en ghebeure. Daer is een andere manire van spreken die onse Heere tot de siele ghebruyckt / de welcke ick boozheel seker houde datse van zynen tveeghen comt / met eē verstandelyck visioen / dwelck ick naerderhant seggē zal / hoe dat zy zyn in

het binnenste der zielen / ende haer dunckt dat zy soo merkelyck hoorz mette ooren der ziele dusdanighe woorzen van onsen Heere selue / ende zoo int secreet / dat de selue maniere om die te verstaen midtsgaders de werckinghe die t'selue visioen doet / goede versekeringhe gheeft / dat de dupuel daer geen deel in hebben en kan : ende laet grooste werckinghen om alsoo te gheloouen : oft ten minst en blyfter sekerheyt datse niet en comen bande verbeeldinghe : ende euen wel isser middel om daerop te lette / men macht doen om de volghende redenen. De eerste / om dat de maniere van spreken moet verscheyden wesen inde claerheyt der woorzen / de welcke sulcx is / dat zoo verre daer maer een syllabe aen ontbreect van t'ghene zy ghehoort heeft / terstondt ghedencht zy des / ende oock oftet gheseydt is op een maniere van styl van spreken / oft op een ander / al waert oock inde selue redene.

Maer alst een saecke is die wy door de verbeeldinge hoorz ons sien / ende die ons alsoo dunckt te wesen / zoo en zal de maniere van spreken zoo claer niet zyn / noch oock de woorzen zoo just ghedeelt / maer t'sal wesen als half ghedroomt. De tweede / om datmen dickwoils niet eens en peysden op t'ghene datmen ghehoort heeft / ick wil segghen / dattet onverschens comt / somtyts
oock

oock als men in gheselschap is / ende dat
 past op t'ghene datter rass'helyck passeert
 door het ghepeys / oft op t'ghene dat men te
 beuren ghepeyst heeft : ende dit zal die wilts
 gheschieden in saecken diemen niet eens
 ghepeyst en zoude hebben datse souden
 kunnen oft moghen ghebeuren / sulcx dat
 de verbeeldinghe die niet en kan ghetim-
 mert hebben / op dat de ziele zoude bedro-
 ghen worden in haer te laeten voozstaen
 dinghen die zy niet begheert noch ghewilt /
 Jae oock niet gheweten en heeft. De derde /
 om dat d'een is ghelyck yemant die maer
 aen en hoort : ende dat bande verbeeldinge
 comyt / is ghelyck yemant die allensken
 dicht t'ghene hy wel wilde dat men hem
 seyde. De vierde / om dat de woorden zeer
 versheyden zijn / ende met een woort alleen
 begrypt men zeer veel / t'ghene dat ons ver-
 standt niet zoo haest en soude kunnen dich-
 ten. De vyfde / om dat dickwils met de
 woorden (ick en kan niet wt ghesegghen op
 wat maniere) veel meer te verstaen wordt
 ghegheuen / dan de woorden luyden / ende
 dat sonder eenighe woorden. Van dese ma-
 niere van verstaen sal ick op een ander
 plaetse meer spreken / want het is een sun-
 derlinghe saecke / seer bewegende om Godt
 te louen. Want in dese maniere van spre-
 ken ende het onderscheydt zynder veel

perſoonen gheweeft in groote twyffelach-
 ticheyt / ende ſunderlingh eene / aen de
 welcke dit ghebeurt is : ende vier ghelyc-
 ken inoghender noch andere weſen / die zoo
 berreniet en comen dat zy hun ſeluen ver-
 ſtaen / ende alſoo wete ick dat deſe perſoon
 daer groot ghemerck op ghenomen heeft /
 om dat onſe Heere haer dicwils deſe gracie
 heeft ghedaen : ende de meeſte twyffelach-
 ticheyt die zy hadde int begintſel / was daer
 aen / te weten / oftet haer maer alſoo en
 dochte : want oftet de duyuel is / kan men
 lichtelycker onder kennen / hoe wel dat zy
 liſten zoo groot ende ſubtyl zyn / dat hy
 den Gheeft des lichts wel kan naer gebruy-
 ſen / te weten alleenelyck inde woorden (naer
 myn duncken) dat hy die claerlyck wor-
 ſeydt / zoo datter gheen twyffel en blyft oft
 men heeſe zoo wel verſtaen al waert van
 den gheeft des waerheytis : maer de werck-
 kinghen die wy verhaelt hebben en kan hy
 niet naer ghedoen / noch achter laeten inde
 ziele den byede / noch het licht / maer ter con-
 trarien oproer ende ongheruyſticheyt : Van
 luttel oft geen ſchade en zal hy kommen ghe-
 doen / iſt dat de ziele ootmoedich is / ende
 dat zy doet t'gene ick geſeyt hebbe / te wete :
 dat zy haer niet en pyne jet te doen om t'ge-
 ne zy gehoozt heeft. Iſt dattet zyn gunſten
 ende vertrooſtinghen Godts / dat zy zeer
 neerſte-

meestelyck daer op lette / oft zy haer seluen
 daerom beter acht te wesen : ende ist dat zy
 hoozende woorden bande alder meeste ver-
 troostinghe niet meer beschhaempt en blyst/
 zoo mach zy wel gheloouen dat den gheest
 van Godt niet en is. Want dit is een sche-
 re saecke / alst den gheest Godts is / hoe de
 gracie meerder is / hoe dat de ziele haer
 meer houdt op het minste / ende heeft meer-
 der ghedenckenisse haerder sonden / ende
 meerder verghetentheyt van haer eyghen
 hate / ende hout haerē wil ende haer memo-
 rie meer besich om alleen de glorie Godts te
 soecken / sonder te peysen op haer eygen pro-
 fyt oft boozderinge / ende gaet met meerder
 vreesse van te wycken in eenige sake vanden
 Goddelycken wille / ende met meerder se-
 kerheyt / dat zy sulcke gracie niet verdient
 en heeft / maer de helle. Soo verre als de
 graciën die de siele int gebedt ontfangt / dese
 boozseyde werkingen doē / dat zy haer niet
 en verflae : maer hebbe goet betrouwen inde
 barmerticheyt des Heerē / de welcke getrou
 is / ende en zal niet toe laeten dat de duuel
 haer zonde bedriegen / hoe wel dattet goet is
 dat zy altyt met achterdenken blyue. Met
 mach gheschieden dat de ghene die Godt
 lancx desen wech niet en leydt / sullen pep-
 sen / dat sulcke sielen souden konnē niet luy-
 steren naer dusdanige spraecken / en als zy

inwendich zijn dat zy hun souden moghen
 zoo zeer verstroyen dat zyse niet en souden
 ontfanghen / ende alsoo booz dese perycle-
 len bezydt zijn. Ick antwoorde hier op/
 dattet onmoghelyck is: ick en spreek niet
 van de ghene diet hun maer en laeten booz-
 staen / want alst jet is datmen zoo seer niet
 en begheert / noch soo groote werck en
 maect bande verbeeldinghe / daer ist goet
 mede te doen: maer hier niet / midts dat
 den seluen gheeft die spreeket / doet alsoo
 alle de andere ghepeysen op schozssen / ende
 letten op t'ghene datter ghesproken wordt /
 dat my eenichsints dunckt (ende ick ghe-
 looft alsoo) dattet lichter om doen zoude
 zyn / dat yemant zeer goet ghehooz hebben-
 de niet en zoude verstaen eenen die met luy-
 der kelen riep / want hy soude moghen niet
 aendachtich wesen ende draven zyne ghe-
 peysen ende zyn verstandt tot andere din-
 ghen. Maer in t'ghene dat wy nu booz
 handen hebben en kant niet gheschieden:
 want daer en is gheen middel om de ooren
 te stoppen / oft om eenichsints op yet an-
 ders te peysen / als t'ghene datter gheseydt
 wordt: midts dat de ghene die ter begeerte
 van Josue heeft de sonne doen stille staen /
 kan oock de crachten ende al het binnenste
 der ziele ophouden: alsoo dat de siele wel
 kan ghemercken / datter eenen inderdeven
 Heer

Meer als zy dit Casteel regheert: d'welck
 haer groote deuotie ende ootmoedicheyt
 aen brenghet. Sulcx datter gheenen raedt
 en is om te ontcomen. Syne Majesteit
 wil ons dese gratie verleenen / op dat wy
 alleenlyck moghen soecken hem te beha-
 ren / ende ons seluen vergheten / ghelyck
 ik geseyt hebbe. Amen. Ick bidde Godt/
 dat ick yet mach gheseyt hebben wel die-
 nende om te doen verstaen t'ghene dat ick
 booz hadde / ende dattet mach dienen tot
 waarschouwinghen booz den ghenen diet
 handoen hebben.

HET III. CAPPIT.

Int welck ghesproken wordt hoe dat Godt de
 siec op treckt met een opgheroghentheyte,
 ende hoe datmen eenen stercken moet heb-
 ben sal om soo groote graciën van zyne
 Majesteit te ontfanghen.

Vat ruste mach het cleyn Depelken
 hebben met alle dese boozseyde
 pijnen ende arbeiden? Het is al om meer-
 der begheerte te hebben tot het ghenieten
 des Wyndegoms. Ende zyne Majesteit
 als wel kennende onse cranckheyt maecht
 haer allenskens bequaem dooz sulcke ende
 meer andere dinghen / op dat zy den moet
 mochte hebben om te versamelen met eenen

soo grooten Heere / ende hem te aenbreeden
 tot haeren Bruydegom. Ghy moocht la-
 chen dat ick dit segghe / ende het zal v een
 sotticheyt schynen / want elck van v zal
 peysen / dat sulcken moet niet van doen en
 is : midts datter gheen vrouwe zoo slech-
 oft verwoopen en is / oft zy sal moets ghe-
 noech hebben om te houwen met den Co-
 ninck. Ick gheloof wel met den aertseken
 Coninck : maer met den Coninck des He-
 mels / ick seg v / datter meer van noodt is
 dan ghy wel meynt : midts dat onse nature
 te seer bloode ende leegh is / tot eeni zoo
 groote saecke: ende ick houde voor seke: / ten
 zy dat Godt het principaelste gheue / al siet
 ghy dattet ons zoo grooten goet is / dattet
 gansch onmogelyck zoude zyn. Ende hier
 wt suldy merckē wat zyne Majesteit doet
 om dit houwelyck te Nuyren / het welck (soo
 beel als ick begrypen kan) moet geschieden /
 als hy opghetogentheden verleent / door de
 welcke hy de siele treckt bytē haere sūnē /
 want waert dat zy blyuende by de selue sin-
 nen saghe haer zoo naer te wesen dese groote
 Majesteit / ten zoude haer by auenturen
 niet moghelyck zyn te blyuen int leuen.
 Dit is nochtans te verstaen van waerach-
 tige opghetogentheden / ende niet van
 de weeckelijcheden der vrouwen / gelyckmē
 hier somtyts heeft / de welcke ons al schynē
 opghe-

opgetogentheden te zyn. Ende gelyck ick
geſeyt hebbe zoo ic meyne/daer iſſer wel ſoo
weeck bā nature/ dat zy ſteruē met een ge-
bet bā ruſte. Ick wil hier ſtellē cenige ma-
niere bā opgetogentheden/daer ick ſomtyts
van verſtaen hebbe/om dat ick met ſoo vele
perſoonen hebbe gehandelt; hoe wel dat ick
niet en wete oft ickt zoo wel zal konnē ver-
halen/als ickt elders hebbe geſchreuen; met
noch eenige andere dingen die hier geſchie-
den/ de welke om ſekere redenen wil my
dumckt dat niet ſchadē en zal/ dat ick ſe hier
wederom verhaale: al en waert maer op dat
alle de wooninghen tſamen by een mochten
ſtaē. Daer is eene ſorte/ in de welke de ſiele
(al iſt onder het gebet) wordt geraekt met
een woordt/ d'welck zy gedenckt/ oft d'welck
zy hoort van Gode/ende het ſchynē dat zyne
Majeſteyt van het binneſte der ziele doet
waſſen de genſtere daer wy nu aff geſprokē
hebben: het welck hy doet betweecht met me-
deliden ouer t'gene hy haer ſoo langhen tyt
ſiet verdzagē/ door de groote begeerte die zy
hadde tot hem: ſulcx dat zy geheel ont ſteken
zunde wort vernieut/ gelyck mē ſchryft van
den Phenicx/ en mē mach godtbruchtelyck
ghelouen/ dat haere ſonden vergeuen zyn.
Dit moet nochtans verſtaē worden met het
bereytsel/ ende de middelen/ die deſe ziele zal
gehadt hebben: gelyck de H. Kercke leert.

Ende

Ende alsoo zynde heel supuer boecht hy
 haer met hem sonder dat hier yemandt yet
 verstaen kan/behaluen zy twee: ja de ziele
 selue en verstaeghet soo niet dat zyt naer-
 derhandt soude konnen wt segghen: hoe
 wel dat zy niet en is sonder inwendich ghe-
 boelen ende verstandt / want het niet en is
 ghelyck met yemanden die eenige flautotz
 crecht zoo gheweldich / dat hy niet mit
 allen noch inwendich noch wtwendich en
 verstaet. ¶ Ghene ick desen aengaende heb
 konnen verstaen / is dat de ziele noyt bly-
 tich en was tot de dinghen die Godt aen-
 gaen / noch met zoo groote licht ende ken-
 nisse van zyne Majesteit. Dit sal ommo-
 ghelyck schynen te wesen: want ist dat de
 crachten alsoo verlozen ende verflommen
 zyn / datmen soude maghen segghen dat zy
 doot zyn / ende de sinnen oock van ghelyc-
 ken / hoe sullen wy verstaen / dat zy soude
 verstaen? Dit secreet en weet ick niet / noch
 by auenturen eenighe creature / dan den
 Schepper alleen / ghelyck oock veel andere
 dinghen die in desen staet ommegeen / ick
 seg in dese twee leste wooninghen. De
 welcke wel hadden mogē r'samen geboecht
 worden / midts datter tusschen beyden
 gheen poozte ghesloten en is / maer om dat-
 ter eenighe dinghen inde leste wooninghe
 zyn / die niet gheopenbaert en worden de
 ghene

ghene die daer niet inne gheraectt en zijn /
soo heeftt my goet ghedocht die te scheid-
den. De ziele wesende in desen optreck /
alst onsen Heere beliest haer eenighe ber-
borghen saecken te verhoonen / ghelyck
banden Hemel / oft verbeeldelycke visioe-
nen / dat kan zy naerderhant wel verha-
len / want dat blyft alsos inde memorie ghe-
drucht / dattet noyt bergheten en wordt :
maer alst verstandelycke visioenen zijn /
die en kan zy gheensints verhalen / midts
datter eenighe zijn alsoo hooch / dattet niet
goet en waere dat de ghene die alnoch op
der aerden leuen die souden verstaen om
hoort te segghen / hoe wel dat zy hier by
haere sinnckens zynde veel weten te seggen
van dese verstandelycke visioenen. By
auenturen zynder onder v lieden die niet en
verstaen / wat een visioen is / ende sunder-
lingh verstandelyck. Ick salt v verklaren
op zynen tyt / midts dat de ghene die ghe-
bode ouer my heeft / my dat heeft benolen /
ende al schynet buyten propoost te wesen
by auenturen zalt sommighe zielen te bate
comen. Voorts zuld y seggen : Ist dat men
naerderhandt niet en ghedenckt van alful-
ke gracen die zoo hooch zijn / ende den Hee-
re aen de ziele doet / wat proffyt ercht men
dan daer aff? O mijn Dochters / het proffyt
is zoo groot / dattet niet wt te spreken en is :
want

want al en can zy die niet verhalen / noch zans sullen zy seer wel gheschreuen blyuen inden gront vander ziele / ende en worden noyt vergeten. Ten anderen suldy seggen / zyn zy sonder verbeeldinge / ende comen de crachten die niet begriypē / hoe can men dan daer ghedenckenis af hebben ? Dat en verstaen ick oock niet : maer ick wete datter in dese ziele blyuen eenighe waerheden vande grootheyt Godts alsoo vast ghegrancert / dat al en hadde zy het gelooue niet d'welck haer leert / wie hy is / en hoe zy gehouden is in hem te geloouen als Godt / zy soude hem ter seluer stont vooz sulcx aen bidden : gelyck Iacob dede doe hy die leeder sach / ende met eenen moeste hy verstaen eenige andere secreten / die hy niet en conste wt seggen : want dooz te sien alleenelyck een leeder / daer de Engelen op ende af gingen / en soude niet soo groote verholentheden begrepen hebben / gelyck hy dede / hadde hy gheen meerder licht ghehadt van binnen. Ick en wete niet oft ick wel segge : want al ist dat ickt hebbe hoozen seggen / ick en wote niet oft ickt wel onthouden hebbe. Noch Moyses oock en soude hebben connen seggen / al dat hy sach aen de dooyne hage / dan alleenelyck t'ghene Godt wilde dat hy segghen soude / maer en hadde Godt aē zyn ziele niet verthoont met vaste sekerheyt eenige groote se-

te secreten / op dat hy soude sien en geloouen
dattet Godt was / hy en soude zijn seluen in
soo menichfuldigen grootē arbeyt niet ge-
stelt hebben : dan hy moeste sulcke groote
dingen verstaen hebben tusschen de doornen
van die hage / dat zy hem den moet gauen /
om te bestaen t'gene hy voor het volck van
Israel gedaē heeft. Daerom mijn Susters /
aengaende de verborzgen zaccken Godts / en
moeten wy geen redenen onder soecken om
die te verstaen : maer gelijk wy geloouen
dat hy almachtich is / alsoe ist seker dat wy
geloouen moeten / dat een aert-wormken /
hebbende de crachten alsoe gebouwt gelyck
wy doen / syne grootheidē niet en sal connen
begrypen. Laet ons hem grootelyck louen /
dat hem beliest / dat sommige van ons hem
sullen kennen. Ick heb groote begeerte om
te mogen eenige gelykenisse vinden / waer
door men mochte verstaen yet van t'ghene
ick nu verclaere / ende ick meyne datter
gheen bequaemer en is / maer laet ons dese
stellen. Ghy comt inde vertreck camer
van eenen Coninck oft grooten Heer (men
noemt se een cabinet) al waer zijn verschey-
de soorten van gelasen / koppen / costelycke
vaten / ende andere verscheyden dingen / soo
wel in orden geschickt / dat men se by naer al
t'samen siet als men inne comt. Men heeft
my eens gelypt in eē bande cabinette in het
hoff

heff vande Hertoghinne van Alba / daer
 ick passeerde / en men bebal my door de
 ghehoorsaemheyt twee daghen daer stille te
 bliuen / midts de groote begheerte van dese
 Princesse : sulcx dat ick daer binnen comen-
 de bleef heel verflaghen / ende ick dachten
 waer toe dat dese menichbuldicheyt van
 alle dinghen soude moghen dienen : ende
 ick sach dat onse Heere soude moghen ghe-
 looft worden van dese menichbuldicheyt te
 aeuften : ende nu verblude ick my dattet al
 hier wel te passe comt. Soo dan al was
 ick daer eenighen tijt / daer waeren zoo veel
 dinghen te sien / dat ickt terstondt al ver-
 gheten hadde : sulcx dat in my gheen ghe-
 denckenisse en bleef van eenighe stucken / al
 oft ickse nouw en hadde ghesien / noch ick
 soude niet konnen seggen wat factoen datse
 hadden : alleenelyck blyft in my eenighe
 gedenckenisse dat ickse al te samen ghesien
 hebbe : Van ghelycken oock hier / zynde de
 ziele gheheel een ghelworden met Godt /
 ende gheromen zynde inde wooninghe of
 cabinet van den vierighen Hemel (die wy
 moeten hebben in het binnenste onser siele /
 want het is claer midts dat Godt inde siele
 is / dat hy moet hebben ende besitten een-
 ghe wooninghe) ende hoe wel dat Godt
 als de siele aldus op gheroghen is / niet en
 begheert dat zy altyt zyne secreten zal sien /
 want

want zy soo versapt is in het genieten / dat sulcke grooten goet haer genoch is / en som-
 wyle belieft hem dat zy zal wat vertrocken
 zijn van dese versaptheit / en dat zy seer haest-
 stelyck sal sien t'ghene datter in dit cabinet
 is : ende alsoo wederkeerende tot haer sel-
 nen zoo houdt zy in haer de verthooninghe
 bande dinghen die zy ghesien heeft / maer
 zy en kander niet van ghesegghen / ende
 haere naturelycke crachte en streckt haer
 niet boorder / dan tot t'ghene dat Godt be-
 lieft heeft dat zy gheestelyck sien soude. Al-
 soo dan belyde ick dat het is gesien te heb-
 ben / maer dat het zoude een verbeeldelyck
 visioen zijn / dat en wil ick niet segghen :
 want daer van en spreke ick nu niet / maer
 van een verstandelyck visioen : want alsoo
 ick gheen gheleertheit en hebbe / zoo en
 kan mijne plompicheyt niet segghen : ende
 aengaende t'ghene ick tot noch toe gheseydt
 hebbe van dit ghebedt / ick bekenne heel
 opetlyck isser jet wel gheseydt / dat en bē ick
 niet dret geseyt hebbe. Ende van mynen
 twegghen ick houde dat / ist dat de siele de
 welcke Godt dese opghetoghentheden ver-
 leent / niet somtyts en verstaet eenighe van
 dese secreten / dat het geene opgetogentheden
 en zijn / maer alleenelyck eenighe natueres-
 lycke crancheden die ouer comen moghen
 den persoonen weeck van complexie / gelyck

wy vroude personen / als onsen gheeft met
 eenighe crachte onse nature te bouen gaet /
 ende alzoos bliuen wy heel verflonden als
 in slauwte / ghelyck ick gheseydt hebbe in
 het ghebet des ruste zoos ick meyne. Dusda-
 nighe en hebben niet te sien met de opgeto-
 gentheyt / mits dat inden genen daer de op-
 getogētheyt is / ick gelooue dat Godt de ge-
 heele ziele tot hem treckt / als een saecke die
 hem eygentlyck toecomt / ende dat hy haer
 als zijne bruyt vertoont eenich cleyn deel
 van het ryck d'welck zy bereghen heeft:
 want al datter in dien grooten Godt is (hoe
 cleyn dat het is) is zeer groot. Oock en be-
 geert hy niet dat yemant hem belette / noch
 de crachten / noch de sinen / maer op den
 staenden boet beneelt hy dat alle de poozten
 bande wooninghen sullen gesloten worden /
 laetende alleenelyck open de poozte van
 zijne wooninghe daer hy is / op dat wy
 daer souden inne gaen. Ghebenedijt zy
 sulcke groote vermherticheyt: ende te recht
 sullen zy vermaledijt zyn / die daer gheen
 proffyt van ontfanghen en willen / ende
 die sulcken Heer verliesen sullen. O myn
 Susters / al wat wy verlaten is niet / oock
 al wat wy doen / oft souden mogen doen /
 hoor sulcken grooten Godt / die hem sel-
 uen alsoo ghemeyn maect met een eert-
 woynken. Ende ist dat wy hope heb-
 ben

ben binnen dit leuen sulcken goet te mogen ghemeten / wat doen wy ? waerom ver-
 toenen wy ? wat soude ons moghen belet-
 ten ? ick segghe alleenelyck booz eenen cley-
 nen ooghenblick als wy desen Heere soec-
 ken / ghelyck de Zyuyt dede lanx de stra-
 ten ende wycken. ¶ Wat groote ghecks-
 meer ist al watter inde werelt is / alst
 ons niet en dient om hier in te boozderen /
 al waert oock dat dese vzeuchden / genuch-
 ten ende ryckdommen sulcke alsuien sou-
 de moghen verdencken eenwelyck duer-
 den. Ten is al niet dan ydelheyt / ghele-
 ken by dese Hemelsche schatten diemen
 ghenieten moet sonder eynde : ende dese
 selue en zyn oock niet / gheleken by den
 schat / alsuien booz ons eyghen heeft den
 Heere van alle schatten des Hemels ende
 der aerden. ¶ verblintheyt der menschen /
 hoe lanck / hoe lanck en sal dese aerde
 niet wech ghenomen worden van uwe
 ooghen ? Want al ist dat wy onder ons
 meynen / dat de selue aerde soo crachtich
 noch soo groot niet en is / dat zy ons
 heel blindt soude maecken / ick siender
 nochtans cleyne steenkens ende mozzelin-
 ghen in / de welcke ist dat wy laeten was-
 sen / zy sullen ons groote schade komen
 doen : Dan / myn Susters / laet ons om de
 liefde Godts ons proffyt hier mede doen /

om onse miserie te kennen / dat het ons beter ghesicht by brenghen / ghelyck het slyck dede den blinden / dien onse Wyrdigom genesen heeft. Soo dat wy merckende hoe onbolmaecht dat wy zyn / hem des te meer ende te hierigher moghen bidden / op dat hy bate trecke wt onse miserien / om in alles zyne Goddelycke Majesteit te behaghen. Ick ben zeer buyten schreue ghelopen sonder te bemercken : vergheestet my / myn Susters / ende ghelooft dat ick comende tot de grootheden Godts (te weten om daer van te spreken) niet voor by en kan sonder my zeer te bedroeven / ende groot medelyden te hebben / siende hoe veel dat wy berliesen door onse schult. Want al ist dat dit dingen zyn die van Godt ghegundt worden diet hem beliest : nochtans waert dat wy hem beminden ghelyck hy ons bemindt / hy soude se vegelycken ghenen. Wy en begeert anders niet / dan te vinden eenige diet hy mochte geuen : ende euen wel zynen ryckdom en mindert niet. Wederkerende dan tot t gene ick geseyt hebbe / de Wyrdigom bebeelt / dat de poorten der wooningen ghesloten worden / ende oock de poorten des Casteels ende daer ontrent / want willende dese ziele optrecken / zoo ontgaet haer den adem : zoo dat al duren de andere sinnkens somtyts wat langher / nochtans en kan zy
geensints

geensints spreken : hoe wel datse op andere tijden haer al terstondt begeuen / de handen ende de boeten worden roudt / zoo dattet schyndt datter geen siele in en is / ende somtijts en weetmen niet ofter eenighen ademt is. Dit duert luttel tijts (ick seg in eenen staet) midts dat dese groote opgetogentheyte een weynich affgaende / zoo schyndt dat het lichaem een weynich tot zijn seluen compt / ende herneemt een weynich zynen adem om wederom te steruen ende meerder leuen te gheuen aen de siele ; dan met allen desen en duert dese groote opghetogentheyte niet langh. Dan het geschiedt / al ist datse affgaet / den wil blyft zoo verflonden / ende het verstandt zoo verbrempt (het welck oock duert eenen dach oft eenige dagen) zoo dattet schynt onbequaem te wesen / om bekomert ende aendachtich te wesen tot eenighe saecken die niet en dienen om dē wil te verwecken tot liefde / ende zy blyft van haerentweeghen daertoe blietich ende aendachtich genoegh / ende ter contrariē traech ende slaeplich tot t gene dat haer zoude mogen doen rusten oft verballen op eenige creature. ¶ Wat een schaemte isser in de siele / als zy wederom teenemael tot haer seluen compt : ¶ Wat ouer groote begeerten heeft zy om haer geheel te mogen begeuen ende beroumeren ter liefden Godts tot eenige dingen daer hy

haer sal willen gebuycken? Want ist dat
 bande boosseyde manierē des gebets/ sulc-
 ke werckingen inde ziele blyuen / hoedani-
 ge moeten daer comen van zoo groote gra-
 cie als dese? Sy souden wel willen duysent
 leuens hebben/ om die alle aen Godt te be-
 steden/ en dat alle de dingen die opder aer-
 den zyn veranderden in tongen/ om hem te
 louen in hunnen naem: de begheerten om
 penitentie te doen zyn groot/ ende die doet-
 se sonder arbeit oft moyte/ want midts het
 geweld bande liefde / soo en gevoelt zy niet
 zeer t'gene zy doet: ende zy meret claerlyck/
 dat de Martelaers in alle hunne tormentē
 die zy geleden hebben/ geenēn grooten aer-
 beyt en deden/ want met de hulpe ons Hee-
 ren Jesu Christi ist al licht / sulcx dat dese
 zielen hun grootelycx beclagen ouer Godt/
 als hun niet te lyden acu en comt. Als hy
 hun dese gracie secretelyck doet/ achten zy-
 se zeer groot: want alst booz eenige mensche
 gheschiet / is de beschaemtheyt in hun zoo
 groot/ dat se eensdeels de ziele beneemt t'ge-
 ne dat zy was genietende: bouen noch het
 achterdencken d'welck zy heeft van t'gene
 de menschen seggen sullen / diet gesien heb-
 ben/ midts dat zy de boosheyt des werelts
 kent / ende weet dat zy dit by auonturen
 niet en sullen houden booz sulcx alst is /
 maer ter contrariē daer zy den Heere van
 behoort

behoorden te louen / sullen by auonturen
 oorzacck wt nemen van lichtbeerdighe oor-
 deelen te doen. Dese pyne dunct my eenich-
 sins te spruyten wt gebreck van ootmoedic-
 heyt / hoe wel dat het in hare macht niet en
 is te beteren : want ist dat sulcke persoon
 begeert veracht te worden / wat wilt zy haer
 hier mede quellen? Ghelyck een sekere per-
 soon woefende in dese quetlinghe heeft ghe-
 hoort van onsen Heere : en quelt v niet /
 seyde hy / want oft zy sullen my louen / oft
 zy sullen ouer v murmureren / ende in elc-
 ke van desen suldy winnen. Ich hebbe ge-
 weten dat dese persoon naederhant zeer wel
 gemoet ende getroost wiert door dese woor-
 den : de welcke ick hebbe hier willen stel-
 len / op datmen hem daermede mochte be-
 helpen / soo verre yemant in sulcke quel-
 linge quame te ryfen. Het schyndt dat onse
 Heere begeert dat elck een sal weten dat dese
 siele nu hem toe behoort / ende dat niemant
 haer en behoort te naer te comen noch aen
 lichaem / noch aen eere / noch aen goeden :
 In Godts naem moettet zijn / want in al-
 les salder wt spruyten de eere zynder Ma-
 jesteit. Dan hy en wilt niet dat de siele dit
 wete / want ten zy dat zy niet te zeer groote
 ende quade stouticheyt haer seluen ber-
 treckt van haeren Zyuydegom / hy salse be-
 scher...en tegen al de werelt ende al de helle.

Ick en weet niet oft ick yet wel wtgheleyt hebbe aengaende de opgetogentheynt / want al wel te doen verstaen is ominoghelyck / gelyck ick geseyt hebbe: ende ick meyne dat het niet en schaet dat icht gheseyt hebbe / op datmen de warachtighe opghetogentheynt mach kennen / want daer wel valsche ende gebeynsde opghetogentheden (ick en segge niet gebeynsde / om dat de persoon diese cruyt ons wilt bedriegen / maer om dat hy selue bedrogen wordt) ende alsoo de teekenen ende werckinghen niet ouer een en comē met zoo groote gracie / soolyt de deucht achterdeel : midts datmen daer naer niet gheloouen en wilt den ghenen dien Godt warachtelyck dese gracie doet. Hy zy geloofst en gebenedyt inder ewicheyt. Amen.

HET V. CAPPIT.

Daer sy de selue faecke vervolcht, ende stelt een maniere van opghetogentheynt, door de welcke Godt de ziele opheft met een vlieghe des gheests, ende op een ander maniere als de voorseyde : Sy brengt eenighe redenen by waerom datmen grooten moet van doen heeft, zy verclaert oock wat aengaende dese gracie die Godt doet op sulcke soete maniere. Het is zeer profsytelijck.

Daer

D Aer is een ander maniere van opgeto-
 gentheyt/die ick noeme blieginge des
 gheests/ende al hoewel dat het metter daet
 een is/ nochtans inwendich ghevoeltment
 zeer verscheydelyck: midts datmen som-
 tyts op eenen ooghenblich gevoelt een be-
 roerte der ziele soo rasch/ dat het schynt dat
 den geest ghetrocken is met sulcke snellig-
 heyt / datse int begintsel groote vreesse by
 brenghet: welck is de redene / om de welcke
 ick v seyde dat de ghene dien Godt sulcke
 gracie doet/ moeten eenen grooten stercken
 moet hebben / jae een sterck ghelooue / be-
 trouwen / ende ghelatenheyt in Godt/ op
 dat hy vande ziele doen mach al wat hem
 behuen sal. En duncke v niet dat het eenen
 grooten oproer maect als een mensche
 zijnde volcomelyck by zijne sinnen/merck
 dat zijn ziele wort opgenomen / jae het lic-
 haem oock met eenen/ gelyck wy van sou-
 mige lesen / sonder te weten waer zy henen
 treckt / noch wie dat het is diese optreckt/
 noch hoe? besonder ghemerckt datter int
 begintsel van dese subite beroerte gheen se-
 kerheyt en is dat het Godt is. Maer isser
 eenigen raet om te mogen beletten? Secn-
 sinte/dan het is veel arger. Ick weet dat
 van een seker persoon/de welcke schynt dat
 het Godt inder zielen heeft willen te ken-
 nen geuen/naerdemael dat zy soo dickwils

ende met zoo groote oprechte hertelyckheyt
 haer seluen ouerghegheuen hadde in zijne
 handen / offerende haer seluen met soo vols-
 comen wil / dat zy sal weten / dat zy nu geen
 deel meer en heeft aen haer seluen / ende dat
 zy noch merckelyck opgetogen wort met
 veel geweldiger beroerte. Dese die ick seg-
 ghe hadde vastelyck voozghenomen / van
 harentwoeghen niet met allen toe te doen /
 niet meer dan een stropken doet alst van
 den Amber opgheheuen wort / ist dat ghyt
 opint ghesten hebt : ende haer seluen te laten
 onder de handen des geens die zoo mach-
 tich is / want zy siet dat het beter is banden
 noot een deucht te maecken. Ende aenge-
 siendat ick vā stroo hebbe gesprokē / het is
 seker dat ghelyck eenen grooten reuse zeer
 lichtelyck een stropken kan opheffen / alsoo
 desen onsen grooten ende machtigen reuse
 kan opgetreken den geest. Het en schynt
 niet / dan aen dien back met water / daer
 wy van gesproken hebben inde vierde woo-
 ninge / zoo ick meyne / want het en gedenct
 my niet wel / die welcke verbult wort met
 sulcke soeticheyt ende stillicheyt / ick segge
 sonder eenighe beroerte oft geweld. Dien
 grooten Godt die den loop der wateren
 teghenhout / ende niet toe en laet dat de
 zee buyten hare palen sal commen / die
 opent hier de aderen waer door het water
 comt /

rompt / ende met groot geweld soo verheft hem het water zoo crachtelyck / dat het r'cleyn schipken onser zielen om hooghe heft. Ende ghelyckt niet en is inde macht van het schip / noch van den Pilot / noch van alle de ghene die het schip regeren / te maecken dat de gheweldighe wateren het selue schip sullen laten varen daert hun belieft: alsoo segge ick dat het veel min is in de macht van het inwendich der ziele haer te wederhouden daer zy soude willen / noch te maecken dat haere sinnen ende crachten anders souden doen als haerlieden beuolen is / want van het wtwendich en wort hier geen werck gemaeckt. Het is seker / myn Susters / dat ick dit alleenelyck schryuēde heel verflaghen ben van de maniere op de welke desen grooten Coninck hē hier ver- toont : hoe salt dan wesen met de gene diet ouercomen sal. Dooz my ick gelooue waert dat zijue M^r. haer seluen alsoo bloot gaue aenden genen die inde werelt naer de ver- doemenisse loopen / gelyck hy aen dese zielē doet / al waert niet wt liefde / tē minstē wt breefe souden zy laten hem te vertoornē. ¶ Hoe zeer sullen die gehoudē wesen met alder cracht / hun te wachiē desen Heere te beron- weerdigen / die dooz sulckē hoogē wech zun gewaerschout geweest. Ick bid' v ter liefde vā hē / Susters / diē Godt zulcke graciē doē sal / dat

dat ghy b seluen niet en vergheet / ende dat
 ghy niet onachtsaem en zyt / anders niet
 doende als ontfangen : denckt dat die veel
 ontfangt / oock veel betalen moet. Daer
 om isser van doen eenen grooten moet / wāt
 het es een sake die den mensch zeer bebreest
 maect / ende ten zy dat Godt hem den moet
 ende couragie gheue / hy sal altyt in groote
 quellinghe wesen / ende sonder twyfel wort
 hem geenen moet ghegeuen / hy sal bezwy-
 ken / aenmerckende t gene zyne Majesteit
 hem doet / ende keerende te sien op zyn sel-
 uen / siende den cleyne dienst die hy doet /
 gheleken by t'ghene hy schuldich is / ende
 noch het luttel dat hy doet zoo vol ghebre-
 ken / onachtsaemheden / ende cranckheden.
 Soo dat hy om niet te gedencken de onbol-
 maectheyt met de welcke hy eenige wer-
 ken doet / heeft lieuer die te vergeten / ende
 inde memorie te nemen zyne sonden int ge-
 nerael / ende hem seluen te woypē in Godts
 barmherticheyt / hem biddende / aengesien
 dat hy niet en heeft om mede te betalen /
 om de selue zyne barmherticheyt ende me-
 delyden / die hy altyt heeft ghebruyckt ouer
 de arme sondaers : ende by auonturen sal
 Godt dese ziele antwoorden / gelijk hy eens-
 dede aeneen seker persoon / de welcke booz-
 het cruycifix was in grooter benaetheyt /
 bedenckende dit punct / dat zy noyt yet en
 hadde

hadde gehad om Godt te schencken / oft om
 ter liefden van hem te verlaten. Den seluen
 gecrupsten Heere haer vertroostende heeft
 geseyt / dat hy haer gaff alle de pynen ende
 smerten die hy verdragen hadde in zyn pas-
 sie / ende dat zy die soude houden als hare
 eygen / om die te offeren aen zynen Vader.
 Dese ziele bleef zoo wel getroost / ende zoo
 ryck / ghelyck ick van haer selue verstaen
 hebbe / dat zy dit niet en coste vergheten :
 maer t'elcker reysen als zy haer merckte soo
 miserabel te wesen / des gedenckende / wiert
 zy wel ghemoet ende getroost. Ick soude
 hier noch eenige dierghelycke saecken mo-
 gen verhalen / want alsoo ick met soo vele
 heylige persoonen hebbe verkeert die hun
 vossenden int gebedt / soo weet icker veel af-
 dan op dat ghy niet peysen en sout dat icht
 selue ben / zoo sal ick ophouden. Dese booz-
 seyde dunct my zeer proffytelyck te wesen /
 om daer wt te verstaen / hoe zeer dat het on-
 sen Heere behaecht / dat wy ons seluen ken-
 nen / ende dat wy altyt arbeiden te bedene-
 ken ende herdencken onse armoede ende mi-
 serie / ende dat wy niet en hebben / oft wy
 hebbent ontfangen. Zinder buegen / myn
 Susters / dat om dese saecke ende meer an-
 dere dier ouer comen aen een ziele / de wel-
 ke onse Heere nu hout in desen staet / zeer
 van noode is grooten stercken moet ende
 coura-

couragie/ende meer 300 my dunckt/boor dit
 leste/als boor eenige andere sake / iſſer oot-
 moedicheyt: de Heer wilſdt ons gunnen om
 t'gene dat hy is. Wederkeerende dā tot deſe
 ſubyte optreckinge des geeſts / zy geſchiet
 alzoo / dat het waerachtelyck ſchyndt / dat
 den geeſt wt het lichaem ſcheydt: ende aen
 d'āder zyde blyckt claerlyck dat de perſoon
 niet doot en is: maer eumers en kan zy niet
 geſeggen/ oft zy duerende eenige ooghenblic-
 ken in het lichaem is/ oft niet. Waer dunckt
 dat zy gelyckelyck met ſiel ende lichaem is
 geweest in een ander lant zeer verſcheyden
 van dit daer wy hier leuen: alwaer men
 haer berthoont heeft een ander licht / zo
 verſchillende van dit licht / dat al wilde zy
 al haer leuen beſteden om dat te beſchry-
 uen met meer andere dinghen / het waer
 haer ommoghelyck te woghe te bzenghen.
 Ende het ghebeurt datmen haer op eenen
 ooghenblick zo beel dinghen t'ſamen leert/
 dat al waert dat zy beel jaeren aerbeyden
 met haer verbeeldinge ende ghedachten die
 te ſchicken / zy en ſout niet een van duyſent
 konnen ghedoen. Dit en is niet alleen een
 verſtandelyck viſioen: maer oock verbeel-
 delyck/het welck beel beter geſien wort met
 de oogen der ziele / dan wy hier ſien met de
 lichamelijke ooghen: ende ſonder eenighe
 woorden wordt haer gegeuen kenniſſe van
 ſom-

sommige saecken/ende ick seg/siet zy eenige
Heyligen/ zy kentse / al oft zy langh en veel
met hun gehandelt hadde. Op andere tyden
behaluen de saecken die zy siet met de oogen
der siele / worden haer dooz een verstande-
lyck visioen verthoont andere dingen/sun-
derlingh de menichte der Enghelen / met
hunnen Heere:ende sonder yet te sien met de
lichamelijcke oogen/dooz een wonderlycke
kennisse die ick niet en kan wt ghesegghen/
wordt haer verthoont t'gene dat ick segge/
met noch meer andere dinghen die niet van
noode en zyn te seggē. Neman dier beproeft
zal hebben/ende daer toe bequacmer zal we-
sen als ick/die zalse by aenturen beter doē
verstaē/hoe wel nochtās dat het nu dunckt
zeer zwaer te wesen. Oft dit al geschiedt ter
wylē de siele int lichaem is/oft niet/en sou-
de ick niet konnē seggen:ten minstē en sou-
de ic niet derrē zwerē dat de siele in t'lichaē
zoude zyn/noch oock dat het lichaem zoude
zyn sonder de siele. My is dicwils ingebal-
lē/oft het niet en geschiet gelyck met de son-
ne/de welcke staende inden Hemel/ hebben
haere stralē sulcke crachte/dat zy subtylpe
hier beneden komen sonder dat de sonne vā
daer wykt: oft ooc alsoo de siele en dē geest
de welcke een zyn / gelyck de sonne en haere
straelen/kan blyuende in haere plaetse dooz
de crachte vande hitte / die zy crycht vande
waer-

waerachtige sonne des rechtbeerdicheyts/
naer eenich opperdeel wt haer seluen tree-
ken. Somma ick en weet wat ick segghe :
dan de waerheyt is / dat zoo snellyck als
het loot wt de busse bliccht alsinen bier daer
aen steeckt / soo wordt daer inwendelyck
op gheheuen een gheblicch (want ick en
weetet anders gheenen naem te gheuen)
het welck al en maectet gheen gherucht /
nochtans maectent een beroerte zoo claer
ende seker / datmen gheensints segghen en
kan dattet maer fantasie soude zyn : ende
alsoo den gheest wesende zeer buyten zyn
seluen / zoo veel als ick kan verstaen / zoo
worden hem groote dinghen gethoont /
ende als hy weder zyn seluen gheboelt / zoo
en ist niet sonder groot proffyt / want hy
zoo luttel acht alle aertsche dinghen ghele-
ken by de ghene die hy ghesien heeft / datse
hem schynen anders niet te zyn als eenen
roock ende ydelheyt : ende voorten leefc hy
in dese werelt niet groot verdriet / ende hy
en siet gheen van alle de dinghen die hem
te booren eenichsints schenen goet te wesen /
daer eenich werck affzoude maecten. Het
schyndt dat onse Heere hem heeft willen
jet berthoonen van het landt daer hy henen
gaen moet : ghelyck die ghesonden wae-
ren van het volck van Israel naer het
landt van beloften mede brachten eenighe
merck-

merckteekenen : op dat hy verdragen soude den arbeit des wechs / wetende waer hy gaen rusten zal. Ende al schynet dat een saecke die soo haest voorby gaet / niet zoo zeer proffytelyck en kan gebwesen / nochtans de proffytten die inde ziele blyuen / zyn soo groot / dat niemant de weerde van die en kan geweten van diet beproeft heeft. Waer wt wel te mercken is / dat dit gheen saecke en is comende vanden duyuel : want aengaende de eygen verbeeldinge ist onmogelyck : jae de duyuel en kan gheen dinghen berthoonen die soo groote werckinge achterlaeten soude / vrede / stilte / ende baete der zielen : ende sonderlinge dy zeer hooge dingen. Het eerste is / een kennisse vande grootheid Godts / midts dat hoe wy daer meer dingen van sien / hoe wy daer meerder kennisse aff sullen hebben. Het tweede is een kennisse zyns selfs met een groote ootmoedicheyt / aenmerckende dat een soo slechte ende verworpen creature / te ghelycken by den Schepper ende by soo groote saecken / heeft hem derren vertoornen oft derren aensien. Het derde is / cleyu achten de aertsche dingen / behaluen die haer mogen te passe comen ten dienste vanden grooten Godt : Dit zyn de subweeten die de Bynpdegom begint te schencken aen zyn Blypt / die van sulcker weerde zyn / dat hyse niet en sal late

in quaede bewaernisse: want dese aenschou-
 winghen bliuen alsoo inde memorie ghe-
 buecht / dat ick niet en meyne dat het mo-
 ghelyck waer die te vergheten / tot dat zy
 die eenwelyck zal genieten: ten waer dooz
 haere groote schult. Van wederkeernde tot
 den moet dier van noode is / duncket v zoo
 lichte saecke te zyn / dat waerachtelyck de
 ziele schyndt te scheidt wt den lichame /
 om dat zy siet dat zy haer sinnen ende ver-
 standt quyt wordt / ende en weet niet tot
 wat eynde? Het is van noode dat de ghene
 die al de reste gheeft / den moet oock ghene.
 Ghy sult segghen dat dese bycese wel betaelt
 is / ick segget oock. Ghelooft zy hy inder
 eenwicheyt die zoo veel gheuen kan. Sijne
 Majesteit wil ons de gratie geuen dat wy
 mogen weerdich wesen hem te dienen. Amē

HET VI. CAPPIT.

Daer zy verhaelt een werckinghe van het ge-
 bedt daer zy het voorgaende Cappittel af
 heeft ghesproken, ende waer aen men kan
 gheweten oftet warachtich is, ende gheen
 bedroch: Daerenbouen spreckt zy van
 een ander gratie die Godt de ziele doet, op
 dat zy becommert soude wesen met zynen
 lof.

Door dese soo groote gracen blyfter in
 de ziele sulcke begeerte om gheheelijck
 te gheuieten den genen diese haer ghedaen
 heeft / dat zy leeft in groot torment / hoe wel
 dat het soet is : midtsgaders een bangich
 verlangen om te steruen / ende alsoo bidt zy
 met gewoonelycke tranen / dat Godt haer
 wil helpen wt dit ballingschap. Al wat zy
 inde werelt siet vermoet ende verdriet haer /
 ende als zy haer allcen bint / soo crycht zy
 eenige verlichtinghe / dan ter stont veruult
 zy wederom op haer pyne / ende sonder die
 en kan zy niet gedueren. Somma dit Des-
 pelken en kan gheen gheduerige ruste bin-
 den: maer alsoo de ziele soo teer is van lief-
 de / wat oorsake datter valt om dien brant
 te vermeerderen / die doet haer opbliegen /
 sulcx dat de opgetogentheden in dese woo-
 ninge zeer menichfuldich zyn / sonder dat
 men die kan ontcomen / al ist int opēbaer /
 alwaer ter stont opspraken ende verbolgin-
 gen ryfen : soo dat al wilden zy wel sonder
 eenighe breefen zyn / zy en verlaeten haer
 daer om niet / door dien datter versche-
 den personen zyn die haer de breefe aen
 jaeghen / ende sonderlinghe de Bicht-
 baders . Ende hoe wel het schynt dat
 zy inwendich inde ziele groote versker-
 heyt heeft / sonderlinghe als zy apart met
 Godt alleen is : nochtans aen d'andere

zyde is zy seer benaut / vreesende oft de duy-
 uel haer quame soo verre te bedriegen / dat
 zy soude vergrammen den genen die zy soo
 zeer bemint / want aengaende de opspza-
 ken / daer en vreescht zy niet veel naer / ten
 waer als de Bichtvader haer praemt ende
 benaut maecht / al oft zyt koste gebeteren.
 Sy en doet niet dan yghelycken bidden /
 dat zy Godt booz haer souden bidden / ende
 zy bidt hem oock selue / dat hy haer wil ley-
 den dooz eenen anderen wech / om datmen
 haer seyt dat zyt alsoo soude doen / ghe-
 merckt dat desen soo periculcus is: dan al-
 soo zy dooz desen wech zoo grooten proffyt
 ende boozderinghe gecreghen heeft / dat zy
 niet en kan gelaten te peysen op den ghenen
 die haer leyt / ghelyck zy leeft / hoorc ende
 weet dooz die geboden Godts / dat moeten
 wandelen die ten Hemelwaerts gaen / zoo
 en kan zy niet anders willen oft begeeren /
 dan haer seluen te stellen inde hande Gods
 hoe wel dat dit / te weten / dat zy anders
 niet en mach begheeren / haer groote pijn
 doet / om dat haer dunct dat zy haren Bicht
 vader niet onderdanich en is. Want haer
 dunct dat haren besten raet om niet bedro-
 ghen te wesen / is ghehoorzaem zyn / ende
 Godt niet vertoornen: en alsoo haer dunct
 dat zy niet en soude boozdachtelyck ende
 willens wetens een dagelycxe sonde doen /
 al sou-

al soudemen haer vernielen / zoo quelt zy haer grootelycx siende dat zy haer niet en kan ghehouden zonde veel te doen sonder haer wete. Godt gheeft sulcke sielen zoo groote begheerte / van hem niet te misnoeghen in eenighe saecke hoe cleyu dat het zy / ende niet te ballen in eenige onbolmaechtheit waert moghelyck / dat zy daerom alleen / al en waerder anders gheen meerder oorsaecke / haer wel zoude willen teene-mael vertrecken tot het geselschap der menschen / ende heeft grooten treck tot de ghene die gheleest hebben ende alnoch leuen inde wildernissen. Alen d'ander zyde soude zy wel willen zyn int midden vande werelt / om te besien oft zy soude konnen ghemiddelen dat eenighe siele Godt meer mochte louen : ende ist sen vrouwe persoon / zoo quelt zy haer om haere onbequaemicheyt / midts dat zy hier niet en kan toe ghedoen / ende zy heeft grooten treck tot de ghene die de byzicheyt hebben om met luyder stemmen te roepen ende te berondigen desen grooten Heere der heir crachten. O arm Pepelken met zoo veel ketenen ghebonden / datmen v niet en laet bliegen daer ghy wel zoudt willen ? hebdt daer medelyden mede o Heere Godt. Maeket alsoo dat het selue Pepelken in eenighe dingen mach comen tot zynder begheerten tot uwer eeren ende glorie. En

bemerckt niet zyn cleyne verdiensten/ noch
 zynen slechten aert. Ghy hebt de macht/ o
 lieue Heere om de groote zee te doen ver-
 trecken / ende oock de rivier bande Jor-
 dane/ om de kinderen van Israeël te laten door
 passeren. En hebt geen medelyden / noch
 en spaert haer niet/ want gheholpen zijnde
 met uwe sterckheyt / kan zy veel aerbeyts
 verdragen : zy isser oock tecuemael toe be-
 reet / ende verlangt daer naer. Streckt o
 Heere/ uwe machtige armen bot/ op dat die
 leuen niet versleten en worde in sulcke slech-
 te verwozpen saecken : laet uwe grootheyt
 berthoont worden in alsulcke cleyne saecke
 van een vrou- persoon / op dat de werelt
 verstaende datter niet en is d'welck van v
 niet en comt / v mach in eeniger manieren
 loff toeschryuen : want dat is d'welck dese
 ziele soeckt / begheerende oock daer aen te
 hangen duysent leuens (waert dat zyer soo
 veel hadde) op dat eenige ziele ter oorsaecke
 van haer v meer mocht louen/ ende zy sou-
 dese houden door wel bestaeyt : ende zy be-
 kendt warachtelyck dat zy niet weerdich
 en is om uwentwil te lyden den minsten
 arbeyt dier zoude mogen te lyden vallen/ en
 noch veel min de doot. Ick en weet niet/
 mijn Susters/ waertoe dat ick dit gheseyt
 hebbe/ noch wt wat oorsaecke : ick en heb-
 be myn seluen niet verstaen. Maer laet
 ons

ons verstaen / myn Susters / dat dit zijn de
 werckingen dieer blyuen naer dese vooz-
 seyde opgetogenheden sonder eenich twy-
 fel: want dit en zijn gheen begheerten die
 haest voozby gaen / maer blyuen in eenen
 standt / ende ist datter eenighe ghelegent-
 heyt vooz balt om die te doen metter daet
 blycken / zoo sietmen dat het geen gebeynst-
 heyt en was. Ende want ick gesept hebbe
 dat zy in eenen stant blyuen / soo moet
 ghy nochtans weten / dat de ziele somtyt
 haer alsoo bloode gheboelt / ende zoo
 cleyn van moet / oock inde alderminste
 saecken / dat het haer niet en dunckt dat zy
 den moet eenichsins sal kunnen vercrigen.
 Ick verstaen dat Godt haer alsdan laet
 in haer nature tot haerder meerder bare-
 midts dat zy alsdan merckt / heeft zy te vo-
 ren eenigen moet oft sterckheyt gehat / dat
 het haer verleent is geweest van zyne Ma-
 jesteit: soo dat zy met een groote claricheyt
 ende kennisse blyft in haer seluen vercleyn /
 ende met een meerder kennisse van Godts
 barmherticheyt ende van zyne groothent /
 die hy gewerdicht te laten blycken in sulc-
 ke verwozpen saecke. Maer gemeunelyck
 gebeurter op de maniere die nu voozseyt
 is. Hout u gewaerschont / myn Susters /
 van een saecke die geschiet in dese groote
 begheerten van Godt den Heere te sien:

want somtijts perffen zy soo sterckelijck
 datter niet aen te helpen en is / maer allees-
 nelyck aff te keeren / te weten ist v moghe-
 lyck / want inde andere daer ick naerder-
 hant aff spreken sal / en ist gheensints ont-
 doen / ghelyck ghy wel mercken sult. Aen-
 gaende dese eerste / het sal somtijts moghen
 geschieden / midts dat de redelycheyt noch
 in haer gheheel is / om haer te boegen met
 den wille Godts / ende te segghen t' gene S.
 Marten seyde. Ende ist dat dese begeer-
 ten zeer benauwen / soo machuen die ghe-
 dachten daer aff drapen / midts dat alsoo
 dit schynt te wesen een begeerte van perso-
 nen die zeer toegenomen hebben / soo soude
 de duuel die in ons mogen verwecken / op
 dat hy ons soude doen denckē dat wy sulck
 zyn : dan het is altyt goet met bresse te
 wandelen. Van mynen tworgen / ick hou-
 de vastelijck dat hy in de ziele niet en sal
 konnen stellen de ruste / bresse ende stilte die
 sulcke pijn mede brenghet / maer hy sal sul-
 ke beroerte verwecken met eenige passie /
 gelyck gebeurt als men eenige zwaricheyt
 heeft om de dingen deser werelt : maer die
 noch d'een noch d'ander beproeft en sal heb-
 ben / die en salt niet verstaen / ende meynen-
 de dat het een groote sake is / sal hy daertoe
 willen helpen zoo zeer als hy kan / ende dat
 sal hem zeer schaden aen zyne gesontheyt /
 om dat

om dat dese pijn is geduerich / oft ten min-
 sten zeer gemeyn. Ghy moet oock gewaer-
 schouwt wesen / dat de weerke natuere
 plach sulcke pynen aen te brenghen: besun-
 der alst eenighe personen zyn die teer zyn
 ende lichtelyck weenen om eenighe cleue
 saecke / ende duyfent werv meer zal hy te
 verstaen gheuen dat zy weenen om Godts
 wil / hoe wel dat alzo niet en is / ja dat
 het oock kan ghebeuren / alffer een groote
 ouerbloedicheyt van tranen comt / ick seg
 booz eenen tijt / dat zy elck woort d'welck zy
 hoozen / oft peysen van Godt / die niet en
 kunnen weder houden : zoo dat het schyndt
 dat zy noyt en moeten ophouden van wee-
 nen / meer dooz eenighe humeuren die tot
 het herte ghecomen zyn / dan dooz de liefde
 die zy Godt toe dragen: ende alsoo zy hoozen
 seggen hebben / dat de tranen goet zyn / zoo
 en wederstaen zy die niet / ende zouden wel
 willen anders niet doen / ja zy helpense /
 ende doen al wat zy moghen om die te doen
 verbolgen. T'gene de duyuel hier in soecht
 is dat zy zoo weeck zullen worden / dat zy
 achter naer noch hun en sullen kunnen oef-
 fenen int gebedt / noch hunnen reghel onder
 houden. My dunckt dat ick v hooz seggen /
 wat ghy sult moetē doen / gemerckt dat ick
 in alle dingen perypckel sien / ende dat oock
 in sulcke goede saecke als de tranen zyn kan

bedroch gewesen / dat ick selue moet bedro-
gen zijn. By auonturen ist zoo: dan geloofse
my / dat ickt niet en segghe sonder t'selue
eerst gemerckt te hebben aen eenige perso-
nen / ende niet aen myn seluen / midts dat
ick geensints teer tot weenen en ben / maer
ter contrarien ben ick soo styf van herten
dat het my somtyts quelt / hoe wel dat als
het vier daer in zeer groot is / hoe styf dat
mach wesen / soo druppender eenige traen-
kens tot / ghelyck tot een distilleer-clocke.
Ghy sult zeer wel onderkennen als de tra-
nen daer af comen / want het zijn meer mid-
del van versterckinge / van brede ende stil-
te / als van opvoer ende ongerusticheyt / en
ist dat zy somtyts eenich quaet by brengen
dat is zeer seldom. Het beste datter af is van
dit bedroch (alffer eenich schynle) is / dat
de schade alleen gheschiet aen het lichaem
ende niet aen de ziele / ist datter ootmoedig-
heyt is / ende alffer oock gheen ootmoedig-
heyt en is / zoe en ist niet quaet dese dubbin-
ge ende achterdenken te hebben. En laet
ons niet denken dat wy al gedaen hebben
als wy veel weenen: maer laet ons oprech-
telyck de hant slaen acnde wercken ende
aen de denckden / de welcke zijn daer ons
het meeste verlanck aen leght: Ende aen-
gaende de tranen / laet die comen alst
Godt sal belieuen die toe te seyn den /
son-

sonder dat wy ons onderbinden door onse neersticheyt die te doen commen.

Dese tranen die Godt toe seynt / sullen dese dorre eerde bochtich maecken / ende als wy daer alderminst op acht nemen sullen / zoo sullen zy ons grootelycx helpen / om vruchten voort te brenghen / mits dat het een water is vallende tot den Hemel : maer de tranen die wy met gheboelt wt persen / en hebben daer by niet te ghelycken : want dickwoils sullen wy ons seluen wt merghelen / ende blyuen heel moede ende mat / ende sullen nauwelycx een cleyu hoopken waters binden / zoo verre ist van daer dat wy eenen put der leuender wateren souden vinden.

Daer om / mijn Susters / ick achte het beste te wesen / dat wy ons stellen in de teghenwoordicheyt ons Heeren / ende dat wy ouerdencken zyne berinberticheyt ende grootheid / ende onse cleynichheit : ende dat wy wachten tot dat hy ons geeft t'gene hem beliest / wilt hy het water / oft wilt hy oock / de dorricheit : hy weet beter dan wy wat ons dient / ende hier mede sullen wy in ruste wesen / ende de duuel en sal zoo veel middel niet hebben om ons te bedriegen. Onder dese pynelycke ende soete dingen te samen geeft ons Heere somtyts de ziele bouen maten groote vrechden /
ende

ende een soo vzeemde maniere van bidden /
 dat zy selue niet en kan verstaen wat het
 is. Ende oft by auonturen Godt v dese
 gracie verleende / op dat ghy sout weten dat
 het een saecke is van hem comende / ende
 dat ghy hem grootelycx daerbā sout danc-
 ken / zoo sal ick hier stellen. Het is naer
 myn duncken een groote vereeninghe der
 crachten / sonder dat Godt haer inde vzeic-
 heyt laet om dese vzeucht te genieten / ende
 desgelycx ghebeurtet oock met de sinnen /
 sonder dat zy verstaent gene daer zy aff ge-
 nieten / noch hoe dat zyt ghenieten / ende dit
 schynt een onbekende sprake te wesen: maer
 inder waerheyt het gebeurt alsoo / ende het
 is de ziele sulcke ouer groote vzeucht / dat zy
 wel soude willen die niet alleen te ghenie-
 ten / maer vegelycken voort te segghen / op
 dat zy alle haer mochten helpen Godt te
 louen / want hier toe besteeet zy alle haer be-
 roerten. ¶ Wat feesten ende teekenen
 soude zy thoonen mochte zy / op dat ve-
 ghelyck haer vzeucht mocht weten: haer
 dunckt dat zy haer seluen weder gheuon-
 den heeft / ende dat zy wel soude willen
 met den Vader vanden verlozen sone ve-
 ghelycken nooden / om haer ziele in sul-
 ken staet te sien: want zy en twyfelt niet
 oft zy is alsdan op den sekeren wech: ende
 ick laet my booystaen dat zy gelyck heeft /
 midts

midts dat het niet moghelyck en is dat de duynel soude sulcke groote inwendige brencht teghemeten gheuen int binnenste der ziele / ende dat niet zoo groote brede / dat allen haer behaghen is Godt te louen. 'T is quaet ghenoech dat zy wesende in sulcke gheuel van brencht kan zwoyghen ende haer binnen houden: ende dit en is gheen cleyne pijn. S. franciscus moeste yet desghelycx gheboelen / doen hy gaende ouer belde ontmoetten de moorde-naers tot hem roepende met luyder stemmen / ende als hy hun seyde dat hy was een Herault des grooten Coninx: ende andere Sancten oock de welcke naer de wildernissen ginghen / om te moghen roepen ende singhen t'gene dat de selue S. franciscus sancck / te weten / lof-sanghen van hinnen Godt. Ick hebbe eenen gekent / ghenoeint Broeder Peeter van Alcantara (die ick meyne heulich te wesen / naerbolghende het leuen d'welck hy gheleydt heeft) die oock desghelycx dede: ende de gene die hem sombylen hoorde / hielen hem boozsot. O mijn Susters / wat een goede sotticheyt / oft het Godt beliefden ons allen die te verleenen: ende hoe veel gracie heeft v Godt ghedaen / dat hy v ghebracht heeft ter plaetsen / alwaer / oft v Godt dese gracie verleende / ende dat ghy die liet blycken /
het

Het soude meer wesen om v daer in te helpē /
 dan om daer op te spreken / ghelijck zoude
 geschiedt hebben hadt ghy inde werelt ghe-
 bleuen / daer dusdanighe roepinghen soo
 luttel in gebuyck zijn / dattet geen wonder
 en is / al worden se gade gheslagen. **O** on-
 gheluckigen tijt / ende allendich leuen / daer
 wy in zijn : ende gheluckich de gene die
 ghebeurt is zoo groote goet dat zy daer wt
 zijn : Dit is my somtijts eene sunderlinge
 breucht als dese Susters al by een wesende
 ick in hun sien een zoo groote inwendighe
 blyschap : ende dat de gene diet meeste kan
 offert den Heere de meeste loffsangen / siende
 haer in het Clooster te wesen : mits dat men
 claerlyck merct dat dese blyschappen voort-
 comen wt het binnenste der siele. Ick wil
 den wel / myn Susters / dat ghy dit dicwils
 dedet : want alser eene is die beghindt / zoo
 verweert zy de andere. Waer in kondt ghy
 uwe tonge beter gebuycken als ghy by een
 zyt / dan in Godt te louen / midts dat wy
 daer zoo veel oorsaecken toe hebben. Ick
 bidde zyne Majestejt dat hy v dicwils dese
 maniere van bidden wil gheuen / gemerck
 dat zy zoo seker ende zoo proffutelyck is :
 want wy en kunnen die van ons seluen niet
 bereyghen / midts dattet een bouen na-
 tuerlycke saecke is : ende het ghebeurt
 somtijts datse eenen heelen dach langh
 deurt

tuert / ende de ziele binght haer seluen
ghestelt ghelyck eenen mensch die zeer veel
ghedroncken heeft / nochtans zoo veel niet
dat hy bukten zyne sinnen zoude zyn :
ofc ghelyck eenen melancholycken mensch /
die alnoch al zyne sinnen niet verlozen en
heeft : nochtans en kan hy niet quyt wor-
den t'ghene dat hem in zyne verbeeldin-
ghe is ghecomen / ende daer hem niemant
en kan aff ghetrecken. Dese ghelyckenis-
sen zyn wel plomp om sulcke costelycke
saecke te verclaren : dan mynen gheest en
kander gheen andere binden / want het
gaet alzo te werck dat dese blyschappen
ende brenchden doen de ziele haers selfs
ende alre andere dinghen alzo vergheten /
dat zy niet en ledt / oft niet en merckt / ja
niet en kan ghespreken van eenighe din-
gghen / dan de ghene die haere brenchden
aengaen / welck zyn dancksegghinghen
Godts. Laet ons dese ziele helpen / mijn
Dochters / waertoe willen wy voortaan
noch sinnen hebben ? Wat dinck mach ons
meer brencht aen doen ? ende alle creaturen
moeten ons hier in helpen in allen reuwic-
heden der reuwicheden. Amen.

HET VII. CAPPIT.

Alwaer ghesproken wort van een soorte van verdriet, d'welck sulcke zielen dien Godt de voorseyde graciën doet gheuoelen om hunne sonden wil. Ende zy seyt dat het een groote dwalinghe is, hoe gheestelijck datmen zy, sijn seluen niet te offenen om altyt te hebben de teghenwoordicheyt van demenscheyt ons Heeren ende Salichmakers Iesu Christi, ende van zijn alderheyllichste leuen ende lyden, ende van zyne glorieuse moeder, ende der Heylighen. Het is leer proffytelijck.

V Zal duncken / mijn Susters (ende sonderlinghe de ghene die almoech sooberre niet en zijn gecomen / dat zy de vordseyde graciën souden ontfanghen / dese sulleent moghen peysen : want de ghene diese hebben genoten ende van Godt ontfangen / die sullen wel behoeden t'gene dat ick sal segghen) dat alsulcke zielen aende welcke Godt zyn seluen zoo merckelijck mededeelt nu alreede zoo verskeret souden wesen van hem eenwelyck te mogen genieten / dat zy niet met allen meer te vreesen en hebben / noch en behoeven hunne sonden te beschryden : het welck een groote dwaelinghe soude wesen / midts hoe wy meer van Godt ontfangen

fanghen / hoe de droefheyt ouer de sonden
meer waft. Ende van mynen tweghen
ick houde / datmen dese pijn niet quyt en
wordt / tot datmen gheraecht zy ter plaet-
sen daer gheen dinck ons en kan pijn oft
berdziet aen doen. Wel is waer dat dese
pijn d'een reyse meer benaubot als d'ander
jae dat zy selue comyt op verscheyde ma-
nieren / midts dat dese ziele niet en denckt
opde pijnen die zy vooz de selue sonden ber-
dient : maer dat zy zoo ondancbaer is ghe-
weest den ghenen daer zy zoo zeer aen ver-
bonden was / ende die zoo wel verdient
heeft van ons ghedient te worden / om dat
hy vooz de grootheden die haer mede ghe-
deelt wordt / beter begrypt de grootheid
Godts : zy is verschroomt vooz dien dat zy
alsoo stout is gheweest : zy weent om het
cleyn opsicht dat zy tot hem ghedraghen
heeft / het dunckt haer sulcke bzeinde ende
wtsinnighe saecke te wesen / dat zy gheen
eynde en vint van haer droefheyt ende spyt /
als zy ghedachtich wort / dat zy zoo groote
Majesteit heeft ghelaten om sulcke slechte
verwoyden dinghen. Sy denckt hier veel
meer op / dan zy doet op de gracen die zy
ontfanght / de welcke wesende zoo groot als
de ghene die wy nu verhaelt hebben / ende
dier noch zyn te verhalen / zoo schynt dat
ten groot Rivier die wech voert op hunnen

tyt: ende aengaende de sondē / het is gelyck
 een mozaesch het welcke telcker reysen schynt
 weder inde memorie te herleuen / en̄ dat is
 een groot crups. Ick weet vā een persoon de
 welke behaluē de begeerte die zy hadde om
 te steruen om Godts wil / zoo begeerden zy
 oock op dat zy dese pyne zoo gemeynelijck
 niet en zoude gevoelen / welcke pyne zy ghe-
 boelde / waanneer zy begonst te peysē hoe on-
 dankbaer dat zy was geweest dē genē daer
 zy zoo zeer aen verbonden was geweest / en̄
 noch metter daet was : ende alzo dochte
 haer dat niemants boosheidē haer sondē en
 konsten te bouen gaen / midts dat zy beken-
 den datter niemant en was / die van Godt
 alsoo verdraghen ende verwacht was / ende
 die hy zoo veel gracies hadde ghedaen / als
 zy. Aengaende de breefse bande helle / die en
 hebben zy niet: dan ist dat het ondertusschē
 gebeurt dat zy Godt verliesen / dit bezwaert
 ende perst hun zeer / maer het gebeurt zeer
 selden : alle haer breefse is dat hun Godt als
 soo niet en verlate / dat zy hem gheraecten
 te vertoornen / en hun seluen binden in sulc-
 ken allendigen staet / als zy t'anderen tyden
 zijn ghetweest / want booz hun eyghen ver-
 driet oft glozie en draghen zy gheen sorghe :
 Ist dat zy een begheerte hebben van niet
 langh int baghe- bier te blyuen / het is meer
 om dat zy soo lanck vā Godt niet en souden
 geschey-

gescheyden wesen / als zy daer sonden zyn / dan om de pynen die zy daer sonden moeten lyden. Van mynen tborgen ick en hout booz geen geruste saecke / hoe zeer dat oock eenige siele begracpbt waere van Godt / dat zy gheheel zoude vergeten t'gene zy aen haer seluē gesien heeft in dien allendigen staet / midts dat al ist zeer pynelyck / het is nochtans proffytelyck tot veel dingen: ende by auenturē alsoo ick zoo allendich bē geweest / het dunckt my alsoo / ende het is de oorsaecke waerom dat ickt altyt in myne memoire hebbe: de gene die goet sullē geweest hebbē / en zullē sulcke geboelen niet hebbē / hoe wel dat er altyt eenige gebreken zyn zoo lanch als wy in dit sterffelyck lichaem leuē. Aensgaende dit verdriet / het en wort niet met alle verlicht / dooz het peysen dat Godt ons nu onse sonden heeft vergeuen / en dat zy nu al vergeten zyn: maer soude daer dooz noch eer vermeerdert worden / aenmerckende sulcke groote goetheyt / ende dat hy graciën doet den genen die niet verdient en hadden dā de helle. Ick meyne dat dit eenē grooten hertzweir was booz S. Peeter / ende S. Maria Magdalena: want alsoo zy groote liefde hadden / en hadden zoo veel graciën ontfangen / en de grootheyt ende Majesteit Gods wel kendē / dit moeste hun wel hert om verdragē wesen en seer teerelyck doen geboelen.

Het zal oock duncken dat een die nu sulcke
 hooge dingen is genietende / niet en behoeft
 te mediteren op de verholentheden van de
 alderheyligste menscheit ons Heeren Je-
 su Christi / dooz dien dat hy hem nu teene-
 mael oeffent inde liefde. Hier van hebbe
 ick elders lanch en breed gheschreuen / en al
 heestmen my gheseyt / dat icht niet en ver-
 stont / midcs dat dit zyn wegghen daer onse
 Heere ons dooz leyt / ende naer datmen het
 beginsel doozcomen is / dat het beter waer
 hem te oeffenen in de saecken vande Godt-
 heyt / verlatende de lichamelijke : Sy en
 sullen my nochtans niet doen belyden / dat
 dit eenen goeden wech soude wesen : ende by
 auonturen ben ick verdoolt / ende dat wy al
 een dinghen segghen : dan ick heb bebroeyt
 dat de duuel aen die zyde my wilde be-
 dryegghen / zoo dat icker soo opgebeten ben /
 dat icht hier noch eens wil verhalen / al ist
 dat icht dicwils hebbe geseyt / op dat ghy
 daer wel sout ghemerck op nemen / ende
 denken dat ick verre segghen / dat ghy niet
 en ghelooft den genen die v anders zal seg-
 gen. Ick sal arbeeyden om my beter te doen
 verstaen / dan ick elders gedaen hebbe / oft
 het by auonturen yemant by schrift hadde
 gestelt / ghelyck hyt heeft geseyt / hy seyde
 wel / hadde hy zyn seluen wat breeder wt-
 geleyt / maer alsoo cortelyck wt te segghen
 tot

tot ontsieden die niet veel begrypen en kon-
 nen / dat zoude veel quaets moghen doen.
 Het sal oock sommighe sielen duncken / dat
 het hun niet moghelyck en is te peysen op-
 de passie / ende noch veel min opde alder-
 heyligste Maghet / ende op dat leuen der
 Heylighen / der welker ghedenckonisse ons
 zoo groote proffyt ende moet medebrencht.
 Ick en kan niet begrypen wat zy moghen
 peysen / dat zy hun alsoo ontrecken van al
 dat lichamelijck is : want altyt verflonden
 te zyn inde liefde / is een saccke die de En-
 ghelsche gheesten toestact / ende niet ons-
 liden die alnoch in dit sterffelijck lichaem
 leuen / alwaer wy moeten handelen / peys-
 sen / ende ons boeghen met de ghene die le-
 uende ghelyck wyliden in dit vleesch heb-
 ben zoo groote dinghen gedaen om de liefde
 Godts : ende des te meer / dat zy hun willen
 scheyden plat aff van al ons goet ende on-
 derstandt / d'welck is de alderheyligste
 menscheit ons Heeren Jesu Christi. Van
 mijnen tweghen / ick en handt wy niet lae-
 ten voorstaen / dat zy doen : maer ick dene-
 ke dat zy hun seluen niet en verstaen / ende
 alsoo zullen hun seluen schade doen ende
 andere mede. Ten minsten versker ick
 hun / dat zy inde twee leste wooninghen
 niet comen en zullen : want ist dat zy den
 leydsman verliesen / de welke is de Heere

Jesus / soo en zullen zy den wech niet binden : ende het sal noch veel zijn konnen zy inde andere wooningen gherustelyck blyuen : midts dat de selue Heere zeydt / dat hy is den wech ende het licht / ende dat niemant en kan tot den Vader gaen dan door hem : ende die my siet / seydt hy / die siet mynen Vader. Sy zullen segghen / dat men op dese woorden eenen anderen sin gheeft : Ick en wete van dese andere sinnen niet : maer met desen die mijn ziele gheboelt waerachtich te wesen heb ick my wel ghebonden.

Daer zijn sommige zielen / jaer zeer vele / die met my hebben ghehandelt / de welke als Godt heeft doen comen tot volmaecte contemplatie / zoo wilden zy altyt daer blyuē / ende dat en mach niet zijn : maer door dese gracie die zy vanden Heere ontfangen hebben / blyuen zy alsoo gestelt / dat zy naer der hant niet en connē besich wesen / met de verholentheden der passie / en t'leuen ons Heeren Jesu Christi / gelyck zy van te bozen deden : en ick en wete niet welck dat de oorsake is / dan gemeynelyck is / dat het verstant min bequaem is om te mediteren. Ick gelooue dat de redene hier aff is / dat alsoo / al t'gene datter gedaen wort inde meditatie is Godt soecken / als hy eens gebonden is / en dat den geest ghewoon is hem wederom te soecken met de werckinge van den wil / zoo en wilt

en wilt hy niet boozder vermoeden met het
 berstant. Daerenbouē oock soo dunckt my/
 als den wil eens verflonden is / zoo en wile
 dese edele crachte haer niet d'andere niet be-
 helpen ist dat zy kan : ende zy en doet niet
 qualpck : dan dat en zal haer niet mogelijk
 wesen / sonderlinghe eer dat zy inde leste
 wooninghe geraecte zy : ende zy zal den tyt
 berliesen / midts dat zy die wils het berstant
 van doen heeft om verflondē te wesen. Ende
 bemerkte dit puntt wel / myn Susters / wāt
 daer is veel aenghelegen : ende daerom wil
 ick breeder wtleggen. Dese siele soecht ende
 begeert haer seluen geheelyck te bestapen in
 de liefde / jaē zy en zoude niet wille letten op
 andere dingen : maer het is een saecke die zy
 niet gedoen en kan / al ist dat zy wilt : want
 hoe wel dat dē wil niet doot en is / nochtā
 het vier dat haer plach te ontsteken en doot
 branden is wt geblust : sulcx datter permant
 wese moet diet opblase zal / op dattet mach
 warmte geuen. Sout geradē wesen dat dese
 siele inde doxricheyt zoude blpue / bewach-
 tende vier wt den Hemel / om de offerande te
 ontsteken die zy van haer selue Gode offert /
 gelyck onse vader Helias dede? Neent booz
 waer. Ten is niet goet naer miraculen te
 wachten : onse Heere Jesus Christus doet se
 alst hem belieft booz dese siele / gelyck geseyt
 is / ende hier naer noch geseyt zal worden.

Maer zijne Majesteit wilt dat wy ons
 zoo allendich sullen achten / dat wy niet en
 verdienen dat hyse doen soude / dan dat wy
 ons sullen behelpen met al wat wy vermo-
 ghen. Ende ick laet my booz staen / dat
 dit van noode is totter doot toe / hoe hooge
 ghebet wy oock mochten hebben. Wel is
 waer dat de ghene die Godt inde seuenste
 wooninghe stelt / selden oft bynaer nemmer-
 meer van noode en heeft sulcke neersticheyt
 te ghebruycken / om de redene wil die ick
 daer sal verhalen ist dat my te bozen comt:
 dan dit is haer zeer gemeyn / dat hy niet en
 scheidt van het gheselschap ons Heeren Je-
 su Christi / ende dat dooz een wonderlycke
 maniere / dooz de welke zy hem altyt in
 haer geselschap heeft in zijne Godtheit ende
 menscheit te samen. Ende daerom als het
 boozseyde vier in den wil niet onsteken en
 is / en datmen de tegenwoordicheit Gods
 niet en gheboelt / zoo ist van noode dat wy
 die soecken / want zijne Goddelycke Ma-
 jesteit dat begeert / ghelycker staet in het
 boeck Canticorum, dat de Bruyt ghedaen
 heeft / ende dat wy de creaturen bragen / wie
 hun ghemaect heeft / ghelyck S. Augu-
 styn dede / in zijne meditacien oft bichten /
 soo ick meyne / ende dat wy zoo slecht niet
 en zyn / dat wy den tyt souden verliezen /
 wachtende naer t'gene dat hy by auontu-
 ren ons

ren ons eens ghegeuen heeft in het beginsel. Het mach gebeuren dat het zijne Ma-
 jesteit in een jaer / oft by auenturen in vele
 jaeren niet en zal verleenen: hy weet de re-
 dene waerom / wy en deruen die niet soec-
 ken te weten: ende ten is oock niet van noo-
 de / naerdenaer dat wy den wech weten/
 doorden welken wy Gode moeten beha-
 ghen / te weten door de onderhondinghe
 van zijne gheboden ende raden. Laet ons
 hier in zeer neerstich wesen / ende oock in
 het ouer peysen ende mediteren op zyn le-
 uen / doot ende passie / ende hoe grootelyck
 wy in hem ghehouden zyn: vooz de reste /
 dat het come alst onsen Heere belieuen zal.
 Hierop ist dat zy antwoorden dat zy op dese
 dingen niet en kunnen blyuen staen: en by
 auenturen om de oorzacche die ick gheroert
 hebbe mogen zy eenichsints gelyck hebben.
 Dan ghy west wel / dat een sacche is te han-
 delen niet het verstandt / ende een andere
 alst de memorie vertoout aen het verstant.
 By auenturen suldy seggen / dat ghyt niet
 en verstaet / ende waerachtelyck het mach
 wesen dat ick my seluen niet en verstaen
 om te moghen wt segghen: dan ick zal seg-
 ghen dat ick kan. Ick noene meditatie
 als men niet het verstandt spreekt ende
 handelt in deser manieren: Wy beghin-
 nen te peysen op de gracie die Gode ons
 ghedaen

ghedaen heeft / als hy ons zynen eenighen
 Done heeft ghegheuen / ende wy en blyuen
 daer niet op staen / maer wy comen vooz-
 der tot de verholentheden van zyn gloriens
 leuen : oft wy beginnen aen het ghebede
 van het Hoffken van Oliueten / ende ons
 verstant en staet niet stille / tot dat hy aen
 den cruyce ghehanghen is : oft wy nemen
 maer een punct vande Passie / ghelyck by
 exempel zyne ghebanckenisse / ende wy bly-
 uen staen op dit mysterie / om int besonde-
 re ouerpeysen de dinghen die daer in te pey-
 sen ende te geboelen zyn / soo vande berra-
 derpe van Judas / als van de bluchte der
 Apostolen / ende alle de andere : ende dit is
 een wonderlyck ende zeer verdienstelyck
 ghebede. Ende dit ist d'welck ick segghe
 dat de gene die Godt heeft verheuen tot bo-
 nen natuerlycke dinghen / ende tot de vol-
 maecte contemplatie / met reben souden mo-
 gen seggen dat zy niet en kunnen onderhou-
 den: de oorzaecke waerom (gelyck ick ge-
 seyt hebbe) en wete ick niet: maer doorgaens
 en sullen zy niet konnē. Dā zy en soudē geē
 gelyck hebben souden zy willen seggen dat
 zy niet en kunnen blyuen staen op eenich
 vā dese verholentheden / en die die twils vooz-
 oogen hebben / sunderlinghe als de Catho-
 lycke kercke daer gedenckenisse af hout.
 Ten is niet mogelyc dat een ziele diet al vā
 Godt

Godt ontfangen heeft soude verliesen de ge-
 denckenisse van zoo costelycke teekenen vā
 liefde: want dit zyn leuende gheufteren om
 haer noch meer te ontfunckē inde liefde die
 zy onsen Heere toedzaecht: ten zy dat zy haer
 seluen niet en verstaet/door dien dat de siele
 dese verholenthedē begrypt door eē veel vol-
 maecter maniere/de welke is/dattet ver-
 stāt haer die boozhout sonder te ouerloopē/
 ende datse inde memoze gedrukt worden/
 alsoo dat alleenelyck te acusen onsen Heere
 ter aerden liggende met het schroomelyck
 zweet / haer genoegh is niet alleen booz een
 ure/maer booz veel dagen. Ouer peysende
 en bemerckende met een simpel opsicht/wie
 hy is/en hoe ondancbaer wy hem geweest
 hebben booz sulcke groote pijnē: en ter stout
 daer ouer comt dē wil / al en ist niet met eē
 geboelycke beweegelycheyt/hem begeerēde
 in eenige dingen te dienē booz sulcke groote
 gracie/en oock yet te lydē booz hem/die zoo
 veel booz haer geleden heeft: en andere die
 gelycke dingē/waermede zy de memoze en
 het verstāt becōmert. En ick gelooue dattet
 daerō is dat zy niet en kan de passie boozder
 ouerloopē: en dit doet haer dunckē dat zy er
 niet meer op peysē en kan. En ist dat zy dit
 niet en doet/het sal goet zyn dat zy arbeude
 om te doen: want ick wete wel dat dit niet
 en sal beletten het alderhoochste ghebedt:

ende

ende van mijnen twegen/ ick en houde niet
 dat het goet is/ dat zy haer hier in niet dic-
 woils en oeffent. Ist dat onse Heere van hier
 haer optrecket/ in Godts naem zy / want al
 en wilt zy niet hy sal haer doen affstande
 doen van de saecke daer zy is was: ende ick
 houde vooz een seker saecke / dat dese ma-
 niere van doen geen beletsel en is/ maer een
 groot behulp tot alle goet: het welck niet
 zijn en soude waert dat zy zeer aerbeyden
 om te ouerloopen / inder vueghen ghelijck
 ick int beginsel hebbe gheseyt: ende ick laet
 my voozstaen dat de genedie tot veel groo-
 ter dingen gecomen is niet en sal konnen;
 nochtans macht wel zoo wesen/ waet Godt
 leyt de ziele vooz verscheyde wegghen: dan
 men mach de ziele niet verbopsen die lancx
 daer niet en sullen konnen gaen / noch hun
 achten onbequaem te wesen om zoo groote
 goeden te mogen ghenieten alffer beslotten
 zijn inde verholentheden van ons opperste
 goet: noch niemant en sal my konnen wyx
 maecken (hy mach zoo geestelyck zijn als
 hy wil) dat hy vooz sulcken wech wel sal
 gaen. Daer zijn sekerre begunsels/ jaer oock
 voozganghen die eenighe zielen hebben/ de
 welke alsoo zy beginnen te comen tot het
 ghebet der ruste/ ende te geboelen de smaec-
 ken ende vertroostinghen die onse Heere
 heeft/ zoo dunct hun dat het een groote sa-
 ke is/

ke is / altijd inden smaeck te zijn. Maer dat zy my ghelooouen / ende dat hy hun daer zoo diep niet in en steke / gelyck ick elders geseyt hebbe: want het leuen is lanck / ende daer veel lydens in / ende wy moeten aensien onsen Patroon Iesus Christus / ende ouerpeysen hoe hy die geleden heeft / ende doorcomen is / jaer oock mede letten op zyne Apostolen ende op zyne Weplyghen / op dat wy niet met volmaectheyt moghen berdraghen. Het is een zeer goet gheselschap met den Heere Iesus / ende zyne alderheylighste moeder ons te boogen: en hy neemt groot vermaeck als hy ziet dat wy zyne pijnen ende smerten gheboelen: jaer dat wy somtijts onse brencht ende soete smaecken sullen laeten staen / en noch veel meer / myn Dochters / de vertroostinghe die niet zoo gemeyn en is in het ghebet / datter geen en tyt boozal en zoude zijn: ende die souden willen seggen dat dese vertroostinghe alryt in een wesen soude zijn / daer soude ick quaet vermoeden op hebben / ick spreke van de gene die niet soude kunnen doen t'ghene wy hierbouen verhaelt hebben / en alsoo houts booz sulcx / ende maect dat zy wt dese doelinghe gheraecken / ende arbeyt v daer aff te trekken niet alder crachten / ende ist dat ghy daer toe niet sterck ghenoech en zijt / geestet de Pziorinne aen / op dat zy v sulcke lastige bekoms

bekommeringe oplegge / die v van dit pe-
 rycikel mach bezijden: want ten aldermin-
 ften soude dit zeer periculeus zyn vooz het
 hooft ende de sinnekens oft de herffenen /
 waert dat het lanck duerde. Ick gelooue
 dat het nu genoeg te verstaen gegenen is /
 zoo veel alst betaemt / dat hoe gheestelyck
 dat zy zyn / zy niet zoo zeer en mogen de li-
 chamelijcke dingen schouwen / dat hun sou-
 de duncken dat oock de alderheplichste
 menscheyt ons Heeren hun soude schade
 doen. Sy brengen voozt t'gene onse Heere
 seyt tot zyne Discipulen / dat het noodich
 was / dat hy soude wech gaen. Dit en kan
 ick niet berdraghen: ick ben verskert dat
 hyt niet en seyde tot zyne gebenedyde moe-
 der / midts dat zy vast genoeg was in het
 ghelooue / wel wetende dat hy Godt ende
 mensch was / ende hoe wel zy meer bemin-
 den zyne menscheyt als zylieden / het was
 nochtans niet sulcke volmaecktheyt dat
 zyer meer vooz geholpen wiert. D' Apo-
 stelen en waren doen tertyt zoo vast niet
 int gelooue als zy wel naederhant waren /
 ende alst wel soude betamen dat wy nu sou-
 den zyn. Ick segge v / mijn Dochters / ick
 houde desen wech vooz zeer periculeus / ende
 dat de dynuel wel soude zoo verre comen /
 dat hy ons soude doen verliesen de deuotie
 tot het H. Sacrament. Het bedroch d'welck
 my

my dochte dat hy my aen dede / en quam zoo
 verre in my niet / dan alleenelyck quame
 tot daer toe / dat ick zoo veel smaer niet
 en hadde / in te pepsen op onsen Heere Je-
 sus / ende ginck al voort in dese versaetheyt
 verwoachtende desen troost : ende ick sach
 claerlyck dat ick qualyck ginck / door dien
 alsoo ick die niet altijt en coste hebben / zoo
 drapden de gedachten herwaerts ende der-
 waerts / ende my dunct dat mijn ziele was
 gelyck eenen blieghenden vogel / die niet en
 weet waer op rusten / verliefende alsoo veel
 tijts / ende niet toenemende inde deuchden /
 noch voortderende int ghebedt. Ick en ver-
 stont die redene hier van niet / jae ick sou-
 det oock naer mijn goet duncken niet heb-
 ben verstaen / om dat my dochte dat dit zeer
 goet was : tot dat ick ben comen te spreken
 van mijn maniere des ghebedts met een
 seker persoon / wesende een sonderlin-
 ghe dienaer Godts / diet my heeft ghe-
 waerschout : ende voortaan merckte ick
 claerlyck hoe qualyck dat ick wandelde :
 ende ick en binde nouwt gheen eynde van
 het spijt ende verdriet het welck my toe-
 comt / door dien datter eenen tyt is ghe-
 weest / in den welcken ick meynden pro-
 syt te doen met zoo groote schade.

Ende al mochte ick / ick en begheer geen
 verley goet het welcke niet vercreghen
 en zy

en zy door dien Heere door alle ons goet gecomen is. Wy zy gheloost iuder eeuwigheyt. Amen.

HET VIII. CAPPIT.

Daer zy wtleecht hoe Godt zyn seluen mededeylt aen de siele door een verstandelyck visioen; ende gheeft daer eenighe waerschouwinghen op, verhalende de werkinghen dier comen als het visioen waerachtich is, ende beueelt datmen sulcke gratien secret houden zal.

Op dat ghy/mijn Susters noch claerder sout mogen sien / dat t'ghene ick u geseyt hebbe alsoo is / ende dat een ziele soo beel te meer toe neemt / hoe zy meer bergeselschapt is met den Heere Jesus / soo salt goet zyn dat wy nu verhalen hoe dat / alst hem beliest / wy niet anders en kunnen doen / dan altyt met hem te wesen / ende dat sal nu claerlyck mercken tot de manieren ende middelen met de welcke hy hem aen ons mededeelt / ende beuyft de liefde die hy ons toedraecht / door zoo wonderlycke werkingen ende visioenen / ende op dat ghy niet en sout verschicken / soo verre hy u eenighe ban dese gracie dede / soo wil ick se u verclaren / ist dat hem beliest my gracie te geuen / op dat wy hem moghen loff toe schryuen /
dat hy

dat hy wesende van sulcher grooter Majesteyt / hem seluen alsoo wilt ghemeyn maken aen een creature / al ist dat sulche gracie aen ons niet en zyn geschiet. Het gebeurt dan / dat als de ziele alderminste peyft dese gracie te ontfangen / jae sonder oynt gepeyft te hebben dat zy des weerdich soude wesen / zy gevoelt by hoer onsen Heere Iesum / hoe wel dat zy hem niet en siet / noch met de oogen des lichaems noch der ziele. Dit visioen wort ghenoeemt een verstandelyck visioen / ick en wete niet die redene waer om. Een seker persoon aen de welke Godt dese gracie dede / met noch andere die ick hier naer seggen sal / was zeer benaut int beginnen / om dat zy niet en coste geweten wat het was: mits dat zy hem niet en sach / ende nochtans was wel versekert dat het onsen Heere Iesus was / die hem in sulcher boeghen bertoonde / want zy en kost niet ghetwiffelen oft hy en was daer / maer zy en wiste niet oft het een visioen van Godt was oft niet / hoe wel dat de werkinghen wel groot waren / om daer tot te verstaen datse van Godt was / zoo dat zy in grooter breesen was / want zy en hadde noyt hoozen spreken van verstandelyck visioen / ende en peyden niet datter salcke waren / maer zy berstont claerlyck dat het dien Heer was / die die wils tot haer sprack

under manieren bouen verhaelt. Want tot-
 ter tyt toe dat hy haer dese gracie dede / en
 wiste zy niet wie hy was die tot haer
 sprack / al waft dat zy de woorden verstant.
 Ick wete dat zy in achterdencken wesende
 om dit visioen / midts dat het niet en is ge-
 lyck de verbeeldelycke de welcke haest voor
 by gaen / maer duert veel dagen / jae som-
 tyts meer als een jaer / ghinck tot haeren
 Bicht-vader zeer ghequelt zynde : ende hy
 bzaechde haer : als zy niet en sach / hoe zy
 konste weten dattet onsen Heere was / ende
 dat zy hem seggen soude wat aensicht dat hy
 hadde : zy antwoorde hem / dat zyt niet en
 wiste / ende dat zy zyn aensicht niet en sach /
 ende dat zy anders niet en konste gheseg-
 ghen / dan zy gheseydt en hadde : dat t'ghe-
 ne zy wel wiste was / dat hy tot haer
 sprack / ende dat dit gheen fantasie en was /
 die haer maer en dochte. Ende hoe wel
 datmen haer groote breefe aenjoech / noch-
 tans dicwils en conste zy niet getwyffelen /
 sonderlinghe als hy tot haer seyde : en breeft
 niet / ick bent : dese woorden hadden sulcke
 crachte dat zy aldoen niet en conste twyffe-
 len / ende zy bleef zeer versterckt / berheucht
 ende verblydt met sulcke goede geselschap /
 het welck zy geboelde haer zeer behulpelyck
 te wesen / om altyt te wandelen met een
 ghestadighe ghedenckewisse Godts / ende
 met een

met een groote zorghe / van niet te doen
 d'welck hem mochte mishagen / midts dat
 haer dochte / dat hy haer altyt sach : ende
 telcker reysen als zy hem wilde bidden ende
 haer ghebede spreken / ja oock bukten het
 ghebedt / soo dochte haer dat hy zoo by haer
 was / dat hy niet voorby en konst sonder
 haer te moeten hoozen : hoe wel dat aen-
 gaende de woorden te verstaen / en was
 niet als zy wilde / maer als zy daer niet op
 en peysden / ende alst van noode was.

Sy geboelde dat hy giuck aen haere rechte
 zyde / nochtans niet met zulcke gheboelic-
 heyt / noch zoo geboelyck / gelyck wy kon-
 nen gheboelen datter yemandt by ons is /
 midts dat dit geschiedt op een andere ma-
 niere veel subtylder / de welke niet moghe-
 lyck en is tot te drucken. Dan het is een
 saccke heel seker / ende veel meer / midts
 dat in t'ghene dat van hier beneden is / het
 soude ons moghen alzo duncken te wesen
 al waert oock alzo niet : maer hier in
 niet : want het comt met soo groote
 proffytten ende inwendighe werckingen /
 dat het niet moghelyck en waer die te
 hebben alst maer melancholie en zoude
 zyn / ende merckelyck en zoude de boose
 gheest zoo veel goets niet kunnen doen /
 noch de ziele en zoude niet zoo groo-
 te vrede niet wesen / noch niet zoo

gestadige begeerten van Godt te behagen/
 noch met zoo groote verachtinghe van al
 t'ghene dat hem niet en raecht: ende boort
 aen zoo kende zy claerelyck dat dit de duy-
 nel niet en was/ midts dat hy hem allens-
 kens meer ende meer liet kennen. Niet te-
 min ick wete wel dat zy bouen allen desen
 was somtijts in grooter breesen/ ende som-
 tijts in groote beschaemptheyt/ niet wetens-
 de van waer haer zoo veel goets toe comen
 was. Wy waeren alsoo vereenicht zy ende
 ick / datter in haere siele niet en gheschiede
 oft ick wistet / zoo dat icker goet getuyghe-
 nisse aff kan gheuen: ende ghy moecht wel
 ghelooouen dat t'ghene ick v hier van seggen
 zal waerachtich is. Het is een gracie van
 Godt / de welcke mede brencht groote be-
 schaemptheyt ende groote ootmoedicheyt:
 ende waert van den duyuel / zoo soudt heel
 contrarie wesen. Ende alsoo dit een saecke
 is diemen merckelyck weet van Godt ghe-
 gindt te wesen / midts datter gheen mens-
 schelycke vernufticheyt en is / die den mensch
 soude kunnen sulcx doen gheboelen / zoo en
 mach de gene die dit heeft geensints peyse/
 dat dit een goet zoude zyn haer toebehoos-
 rende/maer ter contrarien dattet ghegeuen
 is van der hant Godts: ende ghelyck my
 dunct dattet een veel meerder gracie is / dan
 eenige bande gene die tot noch toe verhaelt
 zyn/

zyn/soo brēght zy met haer een sonderlinge
kennisse Godts / ende van die gestadich ge-
selschap comt een zeer reere liefde tot zyne
Majesteit / met groote begeerten om zyn
seluen geheelyck te mogen begeuen ende be-
kommeren met zynē dienst/al veel meerder
dan eenige die wy gesept hebben: daerenbo-
uen noch eē groote supuerheyt der conscien-
tie/doo? dien dat dese tegenwoordicheyt die
zy gevoelt ontrent haer / doet haer op alles
wel tofsicht nemen. Want wylieden al ist
dat wy wel weten dat Godt tegenwoordich
is ontrent al wat wy doen: nochtans is on-
se nature sulcx dat zy lichtelyck bergheet
daerop te pepsen: d'welck hier niet en kan
gheschieden/ om dat onse Heere die by haer
is haer bevrecht ende verweckt: jaet oock
aengaende de gracen hier bouen verhaelt
(aengesien dat de siele bynaer ghestadelyck
is met eene daetelycke liefde tot den ghenen
die zy siet/oft weet by haer te wesen) die zyn
al veel gemeynder. Ende ten lesten aen het
groot ghewin ende proffyt vande siele / siet-
men wel dat het een zeer groote gracie is/
die grootelycx te pepsen is / ende diemen
grootelyck behoort te bekennen aen den
Heere diese verleent heeft/sonder dat wy die
konnen verdienen / ende de siele en zonde
die niet willen verwisselen met eenighe
schatten oft wellusten des werelts.

Ende daerom alst onsen Heere beliest haer
 die te ontnemen / zoo blyft zy in groote ee-
 nicheyt: dan alle hare neerfticheden die zy
 daertoe soude moghen doen om die weder-
 om te crygen / en sullen niet veel helpen/
 want onse Heere verleentse als hy wilt /
 ende men kanse niet ghecrygen. Sontijts
 oock is dit geselschap van eenighen Hepli-
 ghen / ende is van gelycken zeer proffyte-
 lyck. Ghy sult my segghen / ist alsoo dat
 men niet en siet / hoe kanmen dan gheken-
 nen dat het onse Heere Jesus is / oft wan-
 neer dat het zyne glozieuse Moeder is / oft
 wanneer dat het eenen Heplighen is? De
 ziele en sal dit niet kunnen verclaren / jae
 zy en kan selue niet begrypen hoe dat zyt
 verstaet ende kent / dan zy wetet niet een
 zeer groote sekerheyt. Als onse Heere sprecet
 zoo onderkent de ziele veel lichtelycker dat
 den Heplighen daer allecnelyck is om haer
 te helpen / ende haer gheselschap te houden:
 ende alsdan is het stuck veel wonderlyc-
 ker. Desgelycx zyn oock andere geestelyc-
 ke dingen / diemen niet en soude kunnen wt
 spreken / dan wt de selue bekentmen hoe
 slecht ende cranck dat onse uature is om de
 grootheden Godts te verstaen / midts dat
 wy dit alleen niet en kunnen begrypen /
 maer dat de ghene dien dese gracion van
 Godt gheschieden / de selue moet ont-
 fangen

fanghen met verwonderinghe / ende hem bekommeren met hem te louen / ende alsoo hem sonderlinghe danckbaerheyt vergelden / want aenghesien dat dit is een gracie die yeghelycken niet en ghebeurt / zoo moet hyse hooch achten / ende aerebeyden hem den aldermeesten dienst te doen / ghemerckt dat Godt hem dooz zoo vele middelen helpt om dien te doen. Hier wt compt dat de ziele haer daerom niet meer en acht / ende dat haer dunct dat zy Godt min dient dan alle menschen des werelts / om dat zy haer laet boozstaen / dat zy daer meer toe verbonden is / ende hoe cleyn ghebreck dat zy doet / het gact haer dooz het herte / ende alder redene.

Doo wie van v lieden sal van Godt geleyt worden dooz desen werck / die sal moghen ghemerck nemen op dese werckingen die de ziele met haer heeft / om te kennen dat het gheen bedroch en is / of fantasie die schynt te zyn.

Want ghelyck ick gheseyt hebbe / waert maer sulcke fantasie / of waert de daniel / ten waer niet moghelyck dat het zoo langhe soude konnen ghedueren / of dat het zoo merckelyck proffyt soude doen aen de ziele / haer laetende met sulcken inwendighen vrede / d'welck hy booz gheen ghewoonte en heeft / want sulcke boose

creaturen zoo grooten goet niet en soude
 kunnen doen: want terstont souder opco-
 men eenighen roock van eygen glorie ende
 ghedachten/dar men beter is als d'andere.
 Maer dese maniere van doen door de woel-
 ke de ziele zoo aen Godt ghehecht is / heb-
 bēde hem alsoo geschildert in haer binnen-
 ste / ende houdende haer gedachten soo be-
 sich met hem / soude haer sulcke dzoefheyt
 maecken / dat al waert dat zyt bestont te
 doen / het en soude niet dickwils wederom
 comen. Ende oock Godt is zoo ghetrouw /
 dat hy de duyuel zoo veel macht niet en
 soude gheuen ouer een ziele / die anders niet
 en soecht van hem te belieuen / ende haer le-
 uen te schicken tot zynder eeren ende glorie:
 maer hy soude maecken dat zy tot dit be-
 droch soude getrocken worden. Mijn ge-
 boelen is ende sal wesen / dat zoo verre de
 ziele wandelt op deser boozseyder manie-
 ren / al ist dat dese gracen Godts haer ber-
 laten / Godt nochtans haer sal trecken met
 proffyt / ist dat somtijts de duyuel haer ge-
 raecht te bangen / en hy sal beschaemt bly-
 uen. Daerom / mijn Dochters / ist dat ye-
 mant van v lieden door desen wech wan-
 delt / en weest niet verflaghen / het is goet
 datter achterdencken is / ende dat wy beter
 op onse hoede zyn / ende oock dat ghy zoo
 veel betrouwen niet en hebt / dat ghy sout
 peysen

peysen aengesien dat ghy zoo begrapt zyt
 van Godt / dat het v geoorloft zoude zyn te
 slapen / wāt dat waer een teekē dat het vā
 Godt niet en soude zyn / als ghy de booz-
 seyde werckingen in v niet en siet. Het is
 goet dat ghyt int beginsel te kennen gheeft
 inde biechte aen eenich wel gheleert man:
 want sulcke moeten ons licht gheuen / oft
 aen eenich zeer geestelyck persoon / ist dat
 ter zyn : want vintmen gheen zeer gheeste-
 lyck / zoo ist beter zeer gheleert / oft ist mo-
 gelyck aen alle beyde : ende ist dat zy v seg-
 gen dat het v dunct / ende dat het maer een
 fantasie en is / en braecht daer niet naer /
 want sulck gheboelen oft verbeeldinge en
 kan niet beel quaets / noch oock beel goets
 gedoen in uwer zielen: bebeelt v aen Godt /
 op dat hy niet toe en laet dat ghy sout be-
 droghen worden. Ist dat zy segghen dat
 het de duyuel is / dat sal v meerder pijn we-
 sen: hoewel ist een wel gheleert man / ende
 datter de boozseyde werckingen zyn / zoo
 en sal hyt niet segghen. Dan al waert dat
 hyt seyde / ick weet wel dat den seluen die
 met v is / v sal troosten ende seker maecken
 en hem licht verleenē / op dat hyt v mach
 gheuen. Ist yemant die Godt door desen
 wech niet en leyt / al oeffent hy hem int ge-
 bet / terstont sal hy zeer verwondert wesen /
 ende salt verwysen / daerom rade ick v / dat

de ghene die ghyt aenghenen sult zeer gheleert zy / ende oock gheestelyck met eenen / ist datter sulcken te becomen is / ende dat de Prioress daer oorloff toe gheue. Want hoe wel de ziele naer haer goetduncken is in verskerheyt / aenmerckende haer goet leuen: nochtans en zal de Prioress niet laeten oft niet min ghehouden wesen te benestighen dat zyt aenghene / tot verskerheyt van hun beyden. Ende als zyt aen de boosseyde personen heeft aengeneen / dat hy haer dan gherust stelle / sonder inerder gherucht te maecten / oft vorder inden mont te gheuen: want somtyts daer niet te vreesen en is / stelt de duyuel soo groote vreesen / dat zy de siele quellen / ende haer niet te vreden en honden eens daer van ghesproken te hebben: sonderlinge ist dat de Wichtbader niet zeer onderbonden en is / ende dat zy hem siet beducht ende bezyest te wesen / ende dat hyt selue haer doet aengeneen aen andere. Sulcx dat t'ghene dat behoort secreet ghehouden te wesen wort openbaer / ende de ziele wort daer door verbolcht ende gepynicht / om dat zy siet openbaer te wesen t'ghene dat zy meynden secreet te zyn: waer wt haer beel quellinghen comen / ja oock souden naer gheleghentheyt moghen gheschieden aen de heel Orden.

Ander vueghen dat hier in groote wysheyt

heyt ende discretie moet ghebruycet worden/ ende ick beveelt hertelyck aen de Dierinnen: oock dat zy niet en sullen peysen dat eene bande Susters hebbende dusdanighe dinghen/ beter zy als d'andere. Onse Heere leyt pghelycken naer dat hy siec te betamen. Het is een bereytsel om tot grooter volmaecktheyt te comen/ ist dat de ziele van haerder zyden haer seluen helpt: maer somtijts leyt Godt de crauche lanc desen wech/ ende daer en is niet in te wysen noch te wederlegghen. Alleenlyck moetmen gemerck nemen op de deuchden/ ende op de ghene die met meerder mortificatie/ ootmoedicheyt/ ende supuerheyt der consciencie onsen Heere dienen sal: want dese sal de alderheylighste wesen/ hoe wel datmen hier van niet en kan met volcomen sekerheyt gheoordeelen/ tot dat den warrachtighen richter pghelycken sal geuen naer verdiensten. Als wy daer sullen wesen/ zullen wy ons zeer verbaonderen/ siende hoe zeer dat zijn oordeel berescheiden is van t'ghene wy hier kunnen bemerken.

Wy zy altyt geloofc
Amen.

Hee

HET IX. CAPPIT.

Daer zy wtleeght hoe onse Heere hem ghemeyn maectt aen de ziele door het verbeeldelijck visioen: ende geeft een merckelijck onderwys, datmen hem wachte van te begeeren door desen wech te gaen, ende dat om goede redenen. Het is seer proffytelijck.

Laet ons nu comen tot de verbeeldelijcklike visioenen / onder de welck men seyt dat de duyvel hem lichtelijcker menghelt / dan onder de gene die nu verhaelt zyn / ende het moet wel alsoo wesen : maer als zy van onsen Heer zyn / soo dunckt my dat zy eenichsins proffytelijcker zyn / om dat sy meer trecken op ons natuer / wtgenomen de ghen die de Heere kennelijck maectt in de seeste wooninge / want daer geene ointrent en comen. Laet ons dan nu gaen sien / ghelijck ick in het boorogaende Cappittel hebbe geseyt / hoe dese Heere in ons is / ghelijck oft wy eenen costelijcken steen van grooter weerden ende crachten hadden in een stuck gouts: wy weten sekerlyck dat hy daer in is / hoe wel dat wy hem noyt ghesien en hebben / maer ist dat wy hem ouer ons bragen / soo en sullen zyn crachten niet late onste stade te comen: want wy weten dooz het beproeuen dat de selue crachten ons hebben

hebben genesen van eenige siekten daer zy
 goet tegen waren / maer wy en derren niet
 bestaen den steen te besien / noch het kasken
 open doen daer hy in is / jae wy en konnēt
 niet doen / mits dat de meester alleen / dien
 het juwoel toerōt / woet de middel om open
 te doen : ende al heeft hyt ons gheleert om
 ons te helpen / nochtans heeft hy den sleutel
 by hem ghehouden / ende ouersulcx als een
 dinck hem eyghen toebehoorende / sal hyt
 open doen alst hem sal belienē ons te too-
 nen / jae salt oock weder heyschen alst hem
 sal goet duncken / ghelyck hy oock doet.

Ab laet ons nemen dat het hem gelieft het
 juwoel open te doen / somtyts op eenen oo-
 genblich / om te besien den ghenen dient
 hy heeft geleert : het is een claere saecke dat
 zyne brencht naerderhant grootter zal zyn /
 als hy zal indachtich worden den schoonen
 luster van desen steen / de welke alzo
 veel dieper ghepzent zal blyuen in zyne me-
 morie. Alsoo ghebeurt het hier alst onsen
 Heere belieft dese ziele meer te vermaecken /
 zoo verthoont hy haer zyne alderheplichste
 menscheyt in sulcker manieren als hem
 belieft / ghelyck hy in dese werelt was /
 oft ghelyck hy was naer zyne verrusse-
 nisse : ende hoe wel dat dit zoo subtylyck
 te wercke gaet / dat wyt wel zonden mo-
 ghen ghelycken by den blixem / nochtans
 blyft

blyft dit gloriens beelt alsoo ghedrucht in de berbeeldinghe / dat ick vooz onmogelyck houde datment daer wt soude konnen nemen / tot dat zy hem siet ter plaetsen daer zy hem eeuwelijck sal ghenieten. Al ist dat ick spreke van een beelt / ten is niet te verstaen / dat het een gheschildert beelt soude zyn / soot dunckt den ghenen diet siet / maer het leeft warachtelijck / ende sonnyts spreekt het tot de ziele / ende vertoont haer zeer groote secreten. Nochtans moet ghy verstaen al ist dat de ziele daer eenighen tyt op blyft staen / nochtans en kan zyt niet voorder aensien dan de Sonne / sulcx dat dit visioen altyt zeer haest voozby gaet. En denckt niet ghelyck het schynsel der Sonne de lichamelijcke ooghen zeer doet / dat oock alsoo dit schynsel soude pijn doen aen het inwendich gesicht / met het welck men dit al siet (want als men sulcx met het wtwendich ghesicht siet / daer en wete ick niet af te segghen / midts dat dese persoon daer ick zoo merckelijck af weet te spreken / ghelyck ick gheseyt hebbe / dit niet beproeft en heeft / ende datmen niet onderbonden en heeft / daer kanmen qualijck sekere redenen af gheuen) want dit schynsel is als een inghestort licht / ende als van een Sonne die bedeckt waere met eenich dunck zoo doozluchtich als eenen

eenen Diamant / costet alsoo ghebrocht worden / zyn cleet schynt te wesen als van Hollants lynwaet : ende bynaer t'elcker reysen als Godt de ziele dese gracie verleent / zoo blyft zy opghetoghen / midts dat haere cleylicheyt sulcke schrickelyck bisioen niet en kan verdraghyn : ick segghe schrickelyck / midts dien al ist het alderschoonste / ende alder vermaeckelycxste datter soude konnen ghepeyft worden / want niemant en soudet konnen verbeelden / al leefde hy duysent jaer / ende aerbeyden sonder ophouden daer op te peysen : nochtans is zyn teghenwoordicheyt soo heerlyck / dat zy de ziele sulcke verschricheyt aen jaecht / dat het niet van noode en is / dat zy hier sal vraghen wie hy is / noch datment haer van elders sal waerschouwen / want hy laet hem getoech kennen dat hy is de Heere des Hemels ende der aerde / het welck de Coningen deser werelt niet en souden konnen doen / want wt hun seluen souden zy luttel geacht worden / als zy hunnen Conincklycken staet ende pomperpe quyt waren / ende datmen niet en seyde dat het de Coninck is.

De Heere / hoe luttel kennisse hebben wy Christenen van v? wat salt in dien dach wesen / als ghy sulc comen oordeelen de levende en de doode / aengesien dat ghy hier comen-

comende met sulcke liefde om met uwe
 Wuyt ghemeynschap te maerken door v
 aen te sien alleenelyck / sulcke verschrik-
 cheyt medebrenghet? O myn Dochters wat
 salt dan wesen als hy met schroomelycker
 stemme sal seggen: gaet van my ghy ver-
 malendyde? Dat dit doch in onse memo-
 rie blyue / dat Godt de ziele dese gracie doet
 ende het sal zeer goet wesen / aengesien dat
 S. Hieronymus zoo heplich wesende wt
 zyn memorie niet en liet ryfen / zoo sal alle
 de strengicheyt die wy inde religie lyden/
 ons niet met allen duncken te wesen.
 Waerop wachten wy? aengesien dat het
 maereenen oogenblick en is geleken by de
 eenwoicheyt / al duerdent zeer langhe. Ick
 segghe v inder waerheyt / hoe allendich dat
 ick ben / ick en hebbe noyt soo verschroomt
 ghetweest vooz de tormenten der hellen / oft
 ick hebse als niet gheacht / gheleken by
 t'ghene dat my dochte dat de berdoem-
 de sullen lyden / siende de ooghen des Hee-
 ren / die zoo schoon / soet ende goedertie-
 ren zyn / op hun verstoort: want my dunct
 dat myn herte dit niet en soude kunnen ver-
 draghen / ende dat hebbe ick al myn leuen
 lanck ghehadt: hoe veel meer sal een per-
 soon verschrikt wesen / aen de welcke de
 Heere hem in deser manieren sal vertoont
 hebben / want haer veranderinge soo groot
 is die

is die zy daer door gheboelt / dat zy blyft sonder gheuoelen? Dit moet de oorsaekke wesen / dat zy opghetoghen wort / te weten dat onse Heere haere cranckheyt te hulpe comt / op dat zy haer soude boeghen ende bereenighen met zijne grootheyt / in dese hooge weerdighe gemeynschap met Godt. Als de ziele langhen tijt mach wesen aenschouwende desen Heere / dan en ghelooue ick niet dat het een visioen is / maer wel eenighe gheboeldighe ouerpeysinghe / ghestinnert inde verbeeldinghe / ende als eenighe figure / de welcke zy ghelyck een doode saeckke ghelicken by dese andere. Het gebeurt sommighe personen / ende ick weet dat het warachtich is / midts dat zy met my daer af ghesproken hebben / ick en segge niet d'yt oft vier / maer zeer vele / die zoo weeck zijn van verbeeldinghe / oft het verstant zoo crachtich / oft ick en weet niet wat het is / dat zy hun soo verflonden houden in de verbeeldinghe / dat zy segghen dat zy claerlyck sien al wat hun in hun ghepeysen comt / ghelyckt hun dunckt / hoe wel hadden zy het warachtich visioen gesien / zoo souden zy wel verstaen de dolinge daer zy in zijn / sonder eenighe twyfelachticheyt te behouden : want zy by hun seluen gaen dichten t'ghene dat zy sien met hunne verbeeldinghe / ende daer en volcht gheen

werckinge naer / maer zy bliuē veel couder
 dan oft zy maer een denoot veelt ghestien en
 hadden / het is kennelyck dat daer gheen
 werck aff te maecten en is / ende alsoo
 wordt het haester vergheten als eenen
 droom. Het ghene daer by hier van spreken
 en is alsoo niet / maer sonder dat de siele
 eens soude peysen sulcx te sien / oft dat het
 haer eens inden sin soude comen / op eenen
 ooghenblick wort het haer zeer naerby ver-
 thoont / ende de crachten ende sinnekens
 worden beroert met een groote breefe ende
 oproer / om alzoo ter stonde ghestelt te wor-
 den in dien gheluckighen brede. Ghelyck
 doen S. Paulus wierdt ter aerden gewor-
 pen / die tempeest quam van den Hemel /
 alsoo geschiet het in dese inwendige werelt /
 daer comt een groote beroerte ouer / ende
 op eenen ooghenblick ist al in brede: ende al-
 soo blyft dese siele zoo wel gheleert met zoo
 groote waerheyt / dat zy anders geenē mee-
 ster van doen en heeft. Want de waerachtig-
 ge waerheyt sonder haeren arbeyt heeft de
 ontvoertentheyt wech genomen / ende dese sie-
 le blyft verskert dat dese gracie van Godt
 comt / en al seyt men haer contrarie / mē kā
 haer geen breefe doen hebben datter eenich
 bedroch soude schuylen / maer cōt dē Vicht-
 vader naeder hant haer eenich achterdenc-
 ken aen jaghen / zoo laet Godt toe / dat zy
 swans

twantelt oft het om hare sonden wil alsoo
 mocht wesen / nochtans en geloofst zyt niet
 bastelyck / dan gelyck ick in andere dingen
 geseyt hebbe / by maniere vāde tētation uē-
 gaende de puncten des geloofs / daer de duy-
 uel wel eenige beroerte kan maken / maer
 niet dat de ziele daer niet vast op blyuen en
 soude / en ist dat hyse voozder comt bestoz-
 mē / soo woort zy inder verskeret / dat de duy-
 uel haer niet soo veel goets en soude achter
 laten als zy heeft / soo dat hy soo veel cracht
 niet en kā hebbē in het binnenste der ziele.
 Hy soudet haer wel konnē vertoone / maer
 niet met sulcke waerheyt / heylicheyt ende
 crachtige werkingē. De Wicht-baders al-
 so zyt niet en konnē siē / en de gene diē Godt
 de gracie doet / dat niet wel en konnen wt
 leggen / soo vreesen zy / en dat niet redene: en
 daerom moet daer wel sozchfuldelyc op ge-
 let woorden / tot datmen inetter tijt siet de
 burchten die vā sulcke openbaringē comē /
 ende men moet allenskens aenmercken de
 dootmoedicheyt die de ziele blyft behouden /
 ende de stercheyt inde deucht / want ist de
 duyuel / soo sal hy haest eenich teckē geuē /
 ende sal op duyfent logenen betrapte wor-
 den. Ist dat de Wicht-bader onderbonden
 is / ende dat hy dusdanige dingen doorco-
 men is / soo en sal hy niet veel tijts be-
 hoeven om te verstaen ende onderkennen /

want ter stonde alleenelyck in het verhalen
 sal hy wel bevroeden / oftet Godt is / oft
 eenighe verbeeldinghe / oft de duyuel / son-
 derlinghe ist dat Godt hem ghegeuen heeft
 de gaue van de gheesten te onderkennen :
 want ist dat hy die heeft / ende heeft hy daer
 by de gheleertheit / al waert dat hy de
 onderbondentheit niet en hadde / zoo zal
 hy seer wel onderkennen. ¶ Ghene dat zeer
 van noode is / myn Susters / is dat ghy
 niet den Vicht-vader recht wt wandelt /
 ende dat ghy hem wel de waerheit seght :
 ick en seg niet alleenelyck in het verclaren
 van uwe sonden / want dat is kennelyck
 ghenoech / maer oock hem te verkondigen
 uwe maniere van bidden : want isser dit
 niet / zoo en zoude ick v niet verskeren dat
 ghy wel wandelt / noch dat het Godt is die
 v leert. Want hy heeft gheerne datmen al
 soo claclyck ende waerachtelyck handele
 niet den ghene die in zyn plaetse ghestelt
 is / ghelyckmen niet hem selue zoude doen :
 ende begheert / dat hy alle uwe ghedachten
 weten zal / hoe cleyn dat zy oock zyn / ende
 heel meer uwe wercken. Daerenbouen en
 woest niet gheturbeert noch ongherust :
 want al ist dat het van Godt niet en is /
 ist dat ghy de ootmoedicheyt hebt / niet
 een goede consciencie / zoo en zal v dit
 gheen achterdeel doen : want zyne Majes-
 teyt

seyt kan wel goet trecken wt het quaer/
ende kan ghemaecten dat door de middelen
met de welcke de duyuel v wilde doen ver-
liesen / ghy noch meer winnen zult : ende
meynende dat het Godt is die v zoo groote
gracien doet / sult ghy des te meer aerbey-
den hem te belien en ende uwe memorie be-
kommert te houden met zyne verbeeldin-
ghe : ghelyck een treffelyck Doctoer seyde
dat de duyuel eenen grooten schilder is /
ende dat hy niet qualyck te bzedden en zonde
zyn al verthoonde hy hem het beelt ons
Heeren seer naer d'leuen / om daer mede
zjne deuotie te vermecderen : ende dat hy
hem dan soude bestormen met zyne eyghen
wapenen. Want al waer de schilder noch
zoo boosch / daerom en moeten niet laeten
te eeren het beelt dwelck hy gemackt heeft /
ist dat het is van Iesus Christus al ons
goet. Hy en vinght niet goet dat sommige
raden / datmen de byghe geuen sal / alsmen
alsoo eenich vif oen comyt te sien : want hy
seyde tot wat plaetsen dat het zy / daer wy
sien het beelt ons Coninc / daer moeten wy
dat eeren. Ende my dunkt dat hy gelyck
heeft / want oock hier opder werelt yemant
die een ander zeer lief hadde / souden hem seer
aentrecken / waert dat yemant zulke cley-
nicheyt gethoont hadde aen zyn beelt. Hoe
beel te meer dan moeten wy altyt opsicht

ende cere dragen tot een crucifix / oft tot eenich beelt vā onsen Keyser. Al ist dat ic hier van noch elders geschreuen hebbe / nochtans ben ick blyde dat ick hier stelle / mits dat ick een seker persoon hebbe gesien seer gequele / om datmen haer hadde benolen dusdanige remedien te gebruiken: ick en kan niet gebeten wie dat dit eerst heeft gevonden om te quellen den genē die anders niet en mach doen dan onderdanich zyn: want zy haer laet voorstaen / alst haer Wichtvader is die haer sulcken raet geeft / doet zyt niet / dat zy verloren sal wesen.

Mynen raet soude zyn als men v sulcx gehooft / dat ghy hem dese redene sout voorhouden met ootmoedicheyt: ende dat ghyt niet en sout volgen: ick bout bouen maer zeer goet de redenen die my op dit propoost ghegheuen werden van den ghenen die my dit seyde.

De ziele treckt groot proffyt tot dese gracie ons Heeren / de welcke is als zy op hem peyst / oft op zyn leuen ende passie / gedachtich woordende zyns ouerschoons ende minnelijcx aensichts / d'welck is eenen zeer grooten troost / gelyckt ons hier meer vermaccken soude te sien eenigen persoon / die ons veel goets dede / dan dat wy hem nemmermeer en sagen. Ick segge v dat dusdanige soete gedenckenisse groot proffyt doet

ende

ende veel anders goets medebrengt. Dan hebbende nu soo veel gesproken vande werkingen die dese dingen maechen / ghelyck daer noch meer van te seggen sal vallen / zoo en sal ick daer niet voo,der inne treden / dan dat ick u sal neerstelyck waerschouwen / als ghy comt te weten dat Godt sulcke graciën aende zielen verleent / dat ghy hem noyt en sult bidden / noch begeeren / dat hy u dooz desen wech soude leyden / al schynt het u zeer goet en van grooter wercken te wesen / nochtans en betaemt het niet daer om te bidden om eenige redenen. De eerste / om dat het is by ghebreck van ootmoedicheyt / te willen dat u geguenen worde t'gene ghy noyt en hebt verdient : ende alsoo ghelooue ick / dat die daer om bidden / niet beelootmoedicheyts en hebben. Want gelyck eenen armen aerbeyder verze is van te begeeren Coninck te wesen / om dat het hem dunckt onmogelyck te zijn / dooz dien dat hy sulcx niet en verdient : alsoo is den ootmoedigen verre van sulcke dingen te begeeren : ende ick gelooue wel datse niet en sullen ghegundt worden dan den ghenen die ootmoedich zijn / om dat onsen Heere Jesus Christus vooz het verleenen van dese gracie gheeft de ziele een groote kennisse haers selfs.

Daer en bouē hoe soude sulcke ziele die dese gedachtē heeft/haer konnen metter waerheyt laten voorstaē/ dat de Heere haer noch groote gracie doet/ dat hyse niet en laet ter hellen varen? De tweede/ om dat zy wel verskert moet zyn/ oft emmers in groot perijckel dat zy sal bedrogghen worden.

Want de duuel en behoeft niet meer dan een cleyn poortken open te hebben om ons duysent listen en lagen te leggen. De derde om dat door de verbeeldinge alffer groote begeerte by is/ de selue persoon haer laet duncken dat zy siet ende hoort t'ghene daer zy naer verlanght: ghelyck de ghene die s'daechs groote begeerte hebben tot eenighe saecke/ ende alsoo zy daer veel op peysen/ soo ghebeurtet dat zy somtyts daer van droomen. De vierde om dat het een groote lichtbeerdicheyt ende stouticheyt is/ te willen wt v seluen eenen wech kiesē/ daer ghy niet en weet welcken wech dat v dient: want ghy behoort dat lieuer te laten in den keur des Heeren/ die v wel kent/ op dat hy v leyden mochte door den wech die hem beste ghelieft. De vyfde/ om dat ghy meynt dat de ghene dien Godt sulcke gracies doet/ niet veel arbeys en hebben/ ende nochtans hebben zy veel ende verscheyden. Wat weet ghy oft ghyt sout konnen verdragen? De sesste/ om dat ghy by auon-

turen

turen schade sount mogen lyden / daer ghy
 incynt te winnen / ghelyck Saul dede om
 Coninck te zyn. Emmer's myn Susters /
 behaluen dese redenen zynder noch andere /
 ende ghelooft my / dat het aldersekerste is
 niet te begeeren dan den wille Godts. Laet
 ons ons ouergeuen in zijne handen / want
 hy ons zeer lief heeft / ende wy en konnen
 niet dolen / ist dat wy niet eenen ghesecten
 wil hier in bliuen volherden. Oock moet
 ghy weten / datmen dooz het ontfanghen
 van vele dusdanige gracieu geen meerder
 glozie en verdient / maer blyuen dies te
 meer verbonden om hem te dienen. Den-
 gaende t'ghene dat onse verdienste mochte
 doen wassen / en sal de Heere ons niet ont-
 nemen / want dat hebben wy in onse hant:
 sulcx datter veel Heylighen zyn die noyt en
 wisten van dusdanighe gracieu te ontfan-
 ghen ende vele diese ontfangen hebben ende
 nochtans niet heyligh en zyn / en peyst oock
 niet dat dit altyt duert / maer booz een rep-
 se als onse Heere de gracie doet / moetmen
 groote moyte doen / zoo dat de ziele niet en
 peyst oft zy die noch eens sal moeten ontfan-
 ghen / maer hoe zy die sal ghebruyken.
 Wel is waer dat dit een groot behulp moet
 wesen om de denckden volcomelycker te
 vercryghen : maer diese sal bereygen heb-
 ben met zynen eygen arbeit / die sal oock

beel meer verdienen. Ick weet van een
 persoon der welke Godt de voorszeyde gra-
 cien hadde ghedaen / jae van twee / bande
 welke d'een een mans persoon was / de
 welke zoo groote begeerte hadden om zijne
 Majesteit goetsmoets te dienen sonder al-
 sulcke voorzcoimentheden ende vertroostin-
 gen / oock met alsulcke hertelyck verlan-
 gen om te lyden / dat zy oock hun beclaech-
 den aen onsen Heere / dat hy hun dusdani-
 ge graciën dede / ende hadden zy voorzby ge-
 kost om die niet te ontfangen / zy souden
 hun ontrocken hebben : ick spreke van de
 vertroostingē ende breuchden / ende niet
 van dese visioenen : want zy bemerkē het
 groot proffyt datter van comt / en dat se zeer
 te prysen zijn. Van de gene die onse Heere
 berleent inde contemplatie / t'is wel waer
 dat het oock zijn bouen natuerlycke be-
 geerten (naer mijn duncken) ende van
 zielen seer brandende inde liefde / de welke
 wel souden willen toonen aen onse Heere
 dat zy hem niet en dienen om loon : sulcx
 dat zy noyt en dencken dat hun eenige glo-
 rie toe staet te ontfangen / om daer door
 beteren moet te crygen : maer zy letten al-
 leenelyck om de liefde te mogen boldoen :
 wiens natuer is altyt te wercken in duy-
 sent manieren / ende de siele / waert in
 haerder macht zy soude wel willen altyt
 duy-

dusfent bonden soecken om dat te doen: Jst oock alsoo ghelegen tot meerder glorie Gods dat zy altyt vercleent blyue / zy salt gheerne doen. Wy zy altyt gheloofte die zy seluen alsoo vernederende tot de allendighe creaturen / wilt hun zyne grootheyt mede deelen. Amen.

H E T X. C A P I T.

Daerghesproken wordt van andere graciën die Godt doet aen de siele, op andere maniere als de voorseyde, ende van t'groot proflyt datter van compt.

Offse Heere boecht hem met de siele door dese openbaringen op bele manieren: somtijts als zy benaut is: somtijts als haer eenighe zwaericheyt aen staet: somtijts op dat zyne Majesteit zyn vermaeck ende gemachte mochte nemen met haer: Ende oock om haer te vertroosten ende te verheughen / ende ten is niet van noode dit elck int besonder breeder wt te legghen: ghemerckt mijn boornemen maer en is te bewysen de verscheydenheden die in desen boech zyn / zoo veel als ick sal konnen ghebatten / op dat ghy / mijn Susters / sout moghen weten hoe die zy / ende de werckingen die zy doen: op dat wy
niet

niet en meynen dat elcke verbeeldinghe een
 visioen soude zyn/ende oock op dat alst een
 waerachtich visioen wesen sal / ghy niet ge-
 turbeert noch onstelt en zyt / want de dup-
 uel wint veel/ende is blyde als hy een ziele
 ongherust siet/om dat hy wel bebroet/dat
 haer dit een groot beletsel is om haer sel-
 ue ganschelyck te becommeren met Godt
 lief te hebben ende te louen. Sijne Maje-
 steyt vertoont haer noch op andere ma-
 nieren die veel hoogher ende min pericu-
 leuser zyn/om dat de dupuel die niet en sou-
 de kommen naer maerken / gelyck ick mey-
 ne/300 dat zy niet wel wt te spreken en zyn/
 want het zyn saecken zeer verborzen/maer
 die verbeeldelyck zyn kunnen beter te ken-
 nen gheuen. Het ghebeurt als de ziele in-
 ghebedt is/ ende volcomelyck by hare sin-
 nen/dat haer op den staenden voet een op-
 ghetogenheyt ouercomt/inde welcke onse
 Heer haer te kennē geest groote verholent-
 heden / alsoo dat haer dunckt dat zy die in
 Godt selue siet/ende dit en zyn geen visioe-
 nen van de alderheplichste menscheyt: ende
 al segge ick dat zy siet/zy en siet niet/ want
 ten is gheen verbeeldelyck visioen / maer
 een verstandelyck / in d'welck haer ver-
 toont wort hoe alle dinghen ghesien wor-
 den in Godt / ende hoe hy die al in hem
 heeft. Ende sulck visioen is zeer profsu-
 telyck

telyck / want al vergaethet op een ooghen-
 blick / nochtans blyft het zeer ingedruckt /
 ende verweckt een groote schaempte / ende
 men fiet veel claerder hoe quaet dat het is
 Godt te vertoemen / om dat wy in hem
 zynde / teghen hem selue sulcke boosheyt
 bedrueuen. Ick wil een ghelyckenisse ghe-
 bruycken om beter te doen verstaen : laet
 ons nemen oft Godt waere een wooninghe
 oft schoon groot Palays / ende dat binneu-
 tselue de heele werelt begrepen zy : de vrage
 is / oft de sondaer wel sal kunnen wt dit
 Palays gheraecken om zyne boosheden te
 bedrueuen? Neen hy booz seker / maer alle
 onse affgryffelycheden ende sonden die wy
 sondaers wtrechten moeten geschieden in
 den seluen Godt. **O** schroomelycke saecke/
 waerdich om wel op geleet te worden. **O**
 proffytelycke ouerpeysinge booz onslieden
 die niet veel en weten / ende die zoo verre
 niet en kunnen comen dat wy dese waer-
 heyt wel zouden bebroeden. Want konsten
 wy die wel bebroeden / ten waer niet moge-
 lyck dat wy sulcke dwase stouticheyt sou-
 den kunnen hebben. Laet ons ouerpeysen/
 myn Susters / de groote goetheyt en berm-
 herticheyt Godts / dat hy ons te deser stout
 niet en doet versinken / laet ons hem daer
 bā grootelyc danken : en laet ons ons scha-
 men / dat wy verdriet crygen in yet d'welck
 tegen

tegen ons gedaen oft gheseyt wordt: want
 het is het leelijckste stuck vande werelt / te
 sien dat onsen Schepper soo veel van zijne
 creaturen binnen zijn seluen verdraecht:
 es dat wy ons quellen in een woort d'welck
 achter ons gheseydt wordt / by auonturen
 wt gheen quade meyninge. **O** allende dee
 menschen: wanneer zullen wy / mijn
 Dochters / in eenich stuck naer volgen de-
 sen grooten **G**odt: Laet ons dan niet peys-
 sen als wy eenich leedt verdraghen dat wy
 yet te bedieden doen: maer laetet ons ouer-
 setten ende lyden met goedē moet / ende lief
 hebben den genen diet ons aen doet: ghe-
 merckt dat desen **H**eer niet op en houdt ons
 lief te hebben / al ist dat wy hem soo ver-
 toorent hebben: ende ouer sulcx heeft hy
 groot gelyck als hy wilt dat wy al vergueē
 sullen / wat ongelijck dat ons geschiet. **I**ck
 seg v / mijn Dochters / al ist dat dit visioen
 haest boorzby gact / dat het een groote gracie
 is die **G**odt de siele doet / ist dat zy daer
 proffyt mede doen wilt / houdende de selue
 gestadelyck boorz oogen. **H**et gebeurt oock
 wel / ende dat zeer haestelyck / ende in sulc-
 ker buegen dat het niet wt te seggen en is /
 dat **G**odt in zijn seluen eenighe waerheyt
 berthoont / alsoo dat alle dandere die in de
 creaturen zijn verduystert worden / ende
 dat hy zeer clacreljck te kennen gheeft / dat
 hy alleen

hy alleen de waerheyt is die niet liegen en kan. Ende hier wt wordt wel verstaen t'ge-
 ne David in eenen Psalm seyde : dat alle
 mensch lozhenachtich is : het welck men
 noyt alsoo en soude verstaen / hoe dicwils
 dat niet hoorde / dat het de waerheyt is daer
 niet aen onbzekken en kan. My comt te
 boozen dat onse Heere Iesus zynde seer on-
 derzocht van Pilatus op den dach zyn-
 der passie tot hem gheseyde heeft dat hy de
 waerheyt was : ende hoe luttel verstandts
 dat wy hier hebben vā dese hoochste waer-
 heyt. Ick soude hier van wel willen bree-
 der verclaringhe gheuen / maer ten is niet
 om tot spreken. Laet ons / mijn Susters /
 hier wt trecken / dat om ons in eenige saec-
 ke gelyck te maecten onsen Godt en Wy-
 degom zeer goet zal wesen / dat wy arbejdē
 te wandelen in dese waerheyt : Ick en segge
 niet / dat wy ons alleenelyck wachten van
 liegen : want ick mercke wel dat ghy (Godt
 zy gedanet) daer sochbildich genoeg in zyt
 vā niet te liegē om eenich dinck ter werelt :
 maer dat wy inde waerheyt wandelen booz
 Godt en de mensche / in alle manierē die ons
 mogelyck zyn : besonder niet begeerēde dat
 men ons booz beter houden sal / dā wy zyn :
 en in onse wercken geuende Godt dat hem
 toecomt / en ons seluē dat ons toerōt / soec-
 kende in alle dingē de waerheyt te volgen /
 ende

ende alsoo sullen wy dese werelt luttel achten / die niet dan loghen ende valscheyt en is. Ick overpeysden eens / waerom dat onse Heere Jesus zoo beminden de denucht van ootmoedicheyt / ende my quam strac te boven sonder veel op te letten / dat het was om dieswil dat Godt is de opperste waerheyt / ende ootmoedicheyt is in de waerheyt te wandelen. Want dit is een oprechte waerheyt / dat wy niet goets van ons seluen en hebben / maer veel miserie / ende dat wy maer eenen oprechten niet en zyn: die dit niet en bebroedt wandelt inde logen / en diet aldermeest sal bebroeden des sen sal alderaengenaemste zyn de opperste waerheyt / want hy in haer wandelt. Godt wil ons dese gracie geuen / dat wy nouwts en schepden van dese kennisse ons selfs. Amen.

Dusdanige gracie doet Godt aen de ziele / aengemerckt dat zy nu zijne Bruyt is / woefende heel gereet om zynen wil in alles te volbrengen / zoo wilt hy haer eenige kennisse geuen waer in zy dat sal moeten doen / ende van zijne grootheden. Hier en halt niet meer te seggen / ende dese twee dingen hebbe ick geseyt / om dat zy my dochten zeer proffutelyck te zyn / ende dat in diergelycke dingen niet te bresen en is / maer alleenelyck den Heere te louen diese berleent / want naer myn duncken / noch

de duy

de duynel / noch de eyghen verbeeldinghe
en konnen hier grooten toeganck hebben /
ende ouersulcx blyft de ziele in groote ruste
ende vzeucht.

H E T X I. C A P P I T.

Sprekende van eenighe groote ende ghewel-
dighe begeerten die Godt aen de siele geeft
van hem te moghen ghenieten, de welcke
den mensch brenghen in peryckel van het
leuen te verliefen, ende van het proffyt
datter van dese gracie comt.

Sillen alle dese gracie ende gunsten die
De Wyudegom de ziele verleent / ge-
noechsaem zijn om dit cleyn Bevelken (en
denckt niet dat ickit vergeten hebbe) te vze-
den te stellen / ende te doen rusten daer hy
steruen moet? Neen zy boozwaer / maer
het is noch arger / al ist veel jaren geleden
dat hy dese gracie ontfangt / hy sucht son-
der ophouden / ende doet niet dan weenen /
midts dat elke van die zyn pijn vermeer-
dert. De redene hier van is / aengesien dat
de ziele doorgaens meer en meer toeneemt
inde kennisse van de grootheden van haren
Godt / ende bemerct dat zy soo verre van
hem is om hem te genieten / soo ist dat ha-
re begeerte veel meer wast / om dat de lief-
de oock vermeerdert wort / hoe zy al meer
bezoet

bebroet / hoe grootelyck dat desen grooten
 Heere ende Godt weerdich is bemint te we-
 sen: ende geduerende dese jaeren soo waest
 hare begeerte allenskens zoo zeer / dat zy
 haer brenghet in sulcke pyne ghelyck ick nu
 seggen sal. Ick hebbe gesproken van jaren
 om te accorderen met den tyt die dese per-
 soon ouer comen is / de welcke ick gheseyt
 hebbe dat sulcx gheproeft heeft: want ick
 weet wel datmen Godt geenem termyn stel-
 len en mach / want op eenen ooghenblick
 kan hy een ziele brenghen tot het hoochste
 van al dat wy hier gheseyt hebben / zijne
 Majest. is almachtich in alles wat haer
 belieft te doen / ende daerby zeer gewillich
 om veel te doen voor ons. Het gebeurt dan
 somtyts dat dese benautheden / tranen /
 ende suchten / ende de groote gheweldiche-
 den die wy gheseyt hebben / schynen te co-
 men wt onse eyghen liefde / met een groot
 verdriet: maer dit is al niet gheleken by
 dese andere / want dat schynt eenen brant
 te wesen die roockt / diemen kan verdras-
 ghen al ist met pyne. Dese ziele dan aldus
 brandende in haer seluen / het gebeurt som-
 wylen door een blicghende gedachte / oft
 door een enkel woort d'welck zy is hoo-
 rende / van dat de doot wtghestelt soude
 zyn / dat zy van een ander zyde (men weet
 niet van waer noch hoe) crycht eenen slach
 al oster

al oster eenen vierighen pyl quante: ick en segghe niet dat het eenen pyl zy/maer wat het is / men merckt claerlyck dat het van onse natuer niet en kan comen: t'en is oock gheenen slach al hebbe ick dit woort ghebruyckt/dan het quetst zeer diep: ten comt oock niet alhier daer wy ghemeynelyck de pynen geboelen (naer myn duncken) maer in het alderdiepste ende binnenste der ziele / alwaer desen blixem die zoo haest vergaet / verandert op eenen ooghenblich in affchen / al wat hy vinght aengaende dese aerde onser nature / sulcx dat het ter boelen dit duert / onmogelyck is eenige gedenckenisse te hebben van eenich dunck van ons wesen / door dien dat hy terstont de crachten zoo vast bint / dat zy geen byricheyt en hebben tot eenige dingen / dan de ghene die dienen tot vermeerderinge van dese pyne. Ick en soude niet begeeren dat ghy blietet boozstaen dat ick dit te zeer bezware int segghen / want ick sien inder waerheyt dat icht te zeer rozt maecke / om dat het niet wt te seggē en is. Het is een opgetogētheyt der sinnen en crachten / om niet te sien al t'gene dat niet en diēt om dese benaetheyt te geboelen. Want het verstat is zeer leuende om de redene te verstaen vande pyne diemen heeft wt het merken dat de ziele verre van Godt is / en zijne M^o. helpt daertoe met sulcke

leuende kennisse zijns selfs te dier tijt / soo dat de pyne zoo hoogh wast dat de persoon die sulcx heeft groot gheschreeub maecht / al ist dat zy andersints patientich ende wel ghewoon is groote pijn te verdraghen: ende zy en kan rechteboort anders niet doen / midts dat de pyne als dan niet en is in het lichaem / maer in het binnenste der siele.

Daerom heeft de voorszeyde persoon hier wt gheleert dat de pynen der siele zwaerder zyn als de pynen des lichaems: ende haer quam te booren / dat de pynen diemen int baghe- bier lydēt sulcx zyn / al hebben zy daer gheen lichaem / dat enen wel de sielen meer lyden / dan alle de gene die int lichaem zyn.

Ende ick sach een seker persoon in sulcken staet / dat ick sekerlyck meynden dat zy stierf: ende ten hadde gheen wonder ghe- woest / want daer boort seker groot perychel van sternen is: al ist oock dat dit niet langhe en duert / het brenghet het lichaem tot sulcke ghesteltenisse dat alle de leden schynen ghebroken te wesen / den pols verlozen / al oft den mensch terstoude zynen gheeft zonde gheuen: ende ten is niet veel min / midts dat de natuerlycke warmte haer begheeft / ende verandert alsoo / dat niet noch wat meer Godt haere begheerte soude volbrachte hebben: niet om dat zy re- nighē pynen int lichaem gheboelt al ist
alsoo

alsoo qualijck ghestelt / ghelijck sck gheseydt hebbe / zoo dat het twee oft drie daeghen blijft sonder de macht te hebben om te schryuen / ende hebbende groote pynen : jae my dunckt dat het lichaem altyt onstercker blijft dan het van te vooren was : ende datmen de pyne des lichaems niet en gheboelt / is om de inwendighe pyne inde ziele die veel grootter is / de welcke maect datmen de pyne des lichaems niet en acht / al wierdt het in stucken ghetrocken. **S**ij sult segghen / dat het een onbolmaecktheyt is / ende hoe dat comyt dat sulcke ziele haer niet gelyck en maect met den wille Godts / ghemerckt zy hem soo onderdanich ende ouerghegheuen is : tot daer toe zoude zy sulcx moghen doen hebben / ende alsoo haer leuen ouerbrenghen / maer nu en kan zy niet / want haere redene is alsoo ghestelt dat zy haers selfs gheen meesterse en is / ende zy en kan niet ghepeysen dan op de redene waerom zy haer quelt ende bedroeft : want ghescheyden zynde van haer hoogste goet waer toe zoude zy begheeren te leuen : **S**ij gheboelt in haer soo brenghde enicheyt / dat al het gheselschap des werelts haer gheen vreucht en soude doen / noch des Hemels oock / behaluen den ghenen die zy bemindt / jae het soude haer eer torment aen doen : maer zy siet

haer seluen ghelyck een verlozen mensch
 die gheen vermaeck en heeft in eenighe
 dinghen op der aerden / ende ten Hemel
 en kan zy niet opclimmen ; zy is bran-
 dende van desen dorst / ende en kan tot
 het waeter niet gheraecken : ende ten is
 gheenen dorst die verdragelyck is / maer
 zy is in sulcken staet ghestelt / datter geen
 water en is dien soude konnen blusschen ;
 oock en soude zy niet begheeren daer van
 ontslaghen te wesen / ten waer door het
 water van d'welck onse Heere tot de Sa-
 maritaensche vrouwe sprack / ende dit en
 wort haer niet ghegheuen.

O lieue Heere Godt / hoe hout ghy de mens-
 schen gheperst die v lief hebben : dan dit
 heeft al luttel te bedieden geleken by t'ge-
 ne ghy naederhant verleent . 'Tis meer
 dan redene dat costelycke ware dier ghe-
 cocht worde / hoe veel te meer / ist dat de
 ziele daer door ghesuyuert wort / om te
 moghen binnen de seuenste Wooninghe
 comen : ghelyck die inden Hemel comen
 ghesuyuert zyn in het Waghe-bier.

Oock al datmen hier lydt / is zoo luttel
 als een druppel waters / gheleken by de zee.
 Des noch te meer dat met alle dese pijn-
 nen ende tormenten / die / soo ick meyne /
 alle pynen des wecrelts te bouen gaen
 (want dese persoon hadder vele ghepas-
 scert

seert ende verdraghen zoo lichamelijcke als gheestelyck : maer het dochten haer al niet gheleken by dese) de ziele gheboelt dat de pyne zoo costelyck is / dat zy wel bekendt / dat zyse noyt en kan verdienen; ende euen wel is het gheboelen bande pyne sulcx / dat gheen dinck haer en kan verlichtinghe ghegheuen. Nochtans bouen allen desen verdraecht zyt gheerne ende ghewillichlyck / ende zonde boel alle haer leuen willen verdraghen dat het Godt alsoo beliesde : hoe wel dat dit niet en is eens steruen / maer altyt steruende te zyn : want ten is inder waerheyt anders niet.

Laer ons dan nu wel ouer peysen / mijn Susters / de ghene die inde helle zyn / de welcke niet alsoo ouerghegheuen en zyn in Godts wille / noch voek dien smaeck ende brencht die Godt inde siele seynt door bemercken van het proffyt dat ter van dit lyden comt : maer die lyden sonder ophouden meer ende meer : ick segghe meer aengaende de byvallende pynen / wesen de pynen der zielen bouen maeten zwaerder ende herder als de lichamelijcke / ende dese die zy-lieden daer lyden onghelyck veel meerder dan de gene die wy verhaelt hebben : bouen noch den hertzweer die zy gheuoelen siende dat dit

inder eenwicheyt dueren moet. Wat salt
 van dese onsalige zielen wesen? Ende wat
 mochten wy in dit leuen / d'welck zoo cort
 is / doen oft verdragen / d'welck helpen
 mochte / om ons te verlossen van sulcke
 grouwelycke ende eenwichtduerende tor-
 menten? Ick verclare v dat het onmo-
 gelyck is te doen verstaen sonder beproeuen/
 hoe pynelyck dat het is t'ghene de ziele ge-
 boelt / ende wat verschil datter is tusschen
 haere pynen ende de pynen des lichaems:
 Godt gane dat wyt costen verstaen / op dat
 wy des te beter mochten bebroeden / hoe
 grootelyck wy in hem ghehouden zyn /
 dat hy ons tot desen staet heeft ghebracht:
 want wy hopen dat hy ons door zyn barm-
 herticheyt sal verlossen / ende onse sonden
 sal vergeuen. Wederkeerende dan tot t'ge-
 ne dat wy seyden / ende daer wy dese ziele
 gelaten hebben in vele pynen / de welke
 naer hunne hardicheyt niet zoo lanck en
 dueren / ten hoochsten dy oft vier uren/
 zoo my dunckt / want duerde zy lanck / het
 waer de cranchheyt onser naturen omno-
 gelyck te verdragen / ten waer hy mirakel.
 Het is somtyts gebeurt / dat dese pijn maer
 een vierdeel urs gheduert en heeft / ende dat
 nochtans de persoon was geheel om stuc-
 ken. Het is waer dat te dier tijt / gelyck
 het torment niet grooter gewelt aenquam /
 de per-

de persoon al haer geboelen verloos: ende zynde onder geselschap den lesten dach van Paesschen/dat is te seggen vande verruyssnisse / zynde dooz de heele seeftē met sulcke doiricheyt ghewoest / dat zy selue bynac niet en bebzoede dat het sulcke seeftē was: ende dit quam dooz het hooren van een woort / dat zy noch niet steruen en soude. Doozts datmen soude meynen dit te wederstaen / daer en is niet meer raets toe / dan / oftmen wesende in eenen byant / wilde maecten dat hy geen hitte noch crachte en soude hebben om te verbzanden. Ende dese pyne en kannen alsoo niet bedecken / oft de gene dier omtrent zyn konnen verstaen het perypckel daer zy in is / hoewel dat zy geen getuygenisse en konnen geuen van de inwendige gesteltēnisse / ende het is warachtich / dat het geselschap haer niet meer brencht en doet dan oftet maer schadulwen en waeren / ende desgelycx dunckt haer oock van alle dinghen des werelts. Ende oft ghy v seluen tot eenigher tyt gheraecte te vinden in dierghelycke saecke / op dat ghyt mochte weten / dat oock onse cranczheyt ende natuere haer hier tusschen menghelt / het ghebeurt somtyts / dat de ziele in sulcken staet ghestelt zynde / als ghy hier bouen ghesten hebt / ende dat zy schijnt te steruen van groote begheerte die zy heeft

om te steruen als haer dese perffe soo zeer ouerbalt / soo dat het schynt dat de ziele is op het wterste om wt den lichame te scheyden / soo breeft zy warachtelyck / ende soude wel willen dat dese pyne minder viert om niet teeneinael te steruē. Mē moet wel verstaē dat dese breefe comt wt de natuerlycke cranckheyt / om dat aen d'ander zyde haer begeerte niet en mindert / ende oock en ist niet mogelyck dat dese pyne vergaen sal / tot dat onse Heere die wech neemt : het welck ghemeynelyck gheschiet met een groote opgetogentheyt / oft door eenich visioen / daer den warachtigen vertrooster haer vertroost en versterct / op dat zy mach crygen de begeerte om soo lange te leuen als hy sal willen. Dit is wel een pynelycke saecke / dan de ziele behout zeer groote werkinghen // ende sonder breefe van de moeytte die haer souden moghen ouercomen : want dit gheleken by de pynelyckheyt die de ziele gheleden heeft / dunckt haer als niet wesen. Sulcx dat zy sulcken proffyt behout / dat zy dit wel dickwils soude willen lyden / dan het en is in haere macht niet / want zyt niet en kan weder cryghen in eenigher manieren / noch daer en is gheenen raet toe / tot dat het onsen Heere belieft : ghelyckt oock niet moghelyck en is te wederstaen alst comt.

Sy blyft oock houden een meerder ver-
 achtighe des werelts als van te vooren /
 midts dat zy merckt dat gheen dinc des
 werelts haer en coste ghehulpen doen zy
 in pyne was : oock blyft zy veel meer ver-
 breemt ende af ghetrocken vande creatu-
 ren / om dat zy siet dat alleenlyck de
 Schepper haer kan vertroosten ende ver-
 saden / met oock meerder bzeese van hem /
 ende sorghe om hem niet te vertoornen om
 dat zy siet dat hy kan troost ende pyne
 gheuen / alst hem belieft. My dunct dat-
 ter in desen geestelycken wech twee din-
 gen zy die perijckel van steruen mede bren-
 gen : d' een de pyne / ende toziment / want booz-
 seker t'en is niet sonder perijckel : d' ander
 de onmatige bzeucht ende genuechte / als zy
 alsoo int wterste is / dat het schynt dat de
 ziele haer begeeft / zoo datter niet veel en
 ghebreecht / dat zy metter daet niet en
 scheyt wt het lichaem / ende inder waer-
 heyt dat waer booz haer een groot ghe-
 luck. Hier wt sult ghy moghen mercken /
 mijn Susters / oft ick gheen redene ghe-
 hadt en hebbe om te segghen datter moet
 ende couragie van noode is / ende dat
 onse Heere Jesus Christus b met redene
 sal moghen antwoorden / als ghy hem
 sulcx sout willen heyschen / het ghene hy
 antwoorde aen de kinderen van Zebedens /
 doen

doen hy hun braechde/ oft zy den kelck wel
 souden rommen drincken. Ick gelooue noch
 tans/ myn Susters/ dat wy al souden ant-
 woorden/ sae : ende met alder redene/ mits
 dat onse Heere den moet ende de sterckheyt
 verleent den genen die hy siet dat zyt van
 doen hebben / ende in alles beschermt hy
 dusdanige ziele / ende antwoort booz hun
 in de veruolgingen ende opspraken die te-
 gen huu geschieden / ghelyck hy dede booz
 S. Maria Magdalena : ende al geschiet
 dit niet met woorden / hy doet noch
 tans met wercken / ende noch achternaer
 ter zy steruen / soo betaelt hyt huu al te
 samen / ghelyck ghy nu sien sult.

Hy zy inder eeuwichheyt ghebene-
 dyt ende ghelooft van alle de
 creaturen. Amen.

(.:.)

DE

DE SEVENSTE WOO-
ninghe, inhoudende vier
Cappittelen.

HET I. CAPPIT.

Int welck gesproken wort vande groote gratie die Godt doet aen de zielen die ghecomen zyn binnen de seuenste VVooninghe: Ende hoe dat haer dunckt datter eenich onderscheyt is tusschen de ziele ende den gheest, hoe wel dat zy al een zijn in het wesen. Daer zijn dingen weert te noteren.

V Sal duncken / mijn Susters / datter alreede zoo veel gesproken is van desen geestelycken wech / datter niet meer te seggen en valt / maer die dit peysen soude / waer zeer verdoolt: want aengesien dat de grootheyt Godts geen eynde noch palen en heeft / zoo en zijn zyne wercken oock niet gepaelt: wie isser die volcomelyck soude verhalen zyn barmherticheden ende grootheden? Het is onmogelyck / ende alsoo en verwondert b niet van t'gene datter gesept is / ende datter noch gesept sal worden / midts dat het soo veel als niet is / geleken by t'gene datter te seggen is van Godt.

Wy doet ons bermerticheyt ghenoech / dat
 hy dese dinghen heeft mede gheedeelt aen een
 persoon / daer wyt van weten moghen / op
 dat hoe wy beter kennisse crygen dat hy zyn
 seluen de creaturen ghemeen maecht / hoe
 wy meerder oorsaecke mogen hebben zyne
 grootheyt te louen / ende ons te wachten
 van de siele zoo cleyn te achten / inde welcke
 Godt sulcke ghenuchte scheept / ghemerckt
 wy elck eene hebben : maer ghelyck wyse
 niet alsoo weerd en achten / als betaempt
 een heylighe creature ghemaecht naer het
 beelt Godts / alsoo en begrypen wy oock
 niet de groote verholentheden die in haer
 zyn. Ick bidde zyne Majesteit dat haer
 belieue mijn penne te geleiden / ende my te
 leeren het middel / om v lieden yet te mogen
 seggen / van zoo veel dingen alser noch te
 seggen zyn / ende vā i' gene zyne Majesteit
 belieft te verthoonen den ghenen die zy stelt
 in dese wooninge : Ick hebbe de selue zyne
 Majesteit veel ghebeden / midts dat haer
 kennelyck is dat mijn voornemen anders
 niet en is / dan zyne bermerticheden te ver-
 thoonen / op dat zy niet verborghen en blu-
 uen / ende dat zynen Heylighen naem
 mochte ghepresen worden. Ick betrouwe
 niet om mynen twil / maer om v lieden
 wil / mijn Susters / dat hy my dese ghenade
 doen zal / op dat ghy weten moecht hoe
 veel

heel daer aen ghelegghen is dat uwen Bruydegom zal houden ende verbullen dit gheestelyck houwelyck met uwe zielen / midts dat hy zoo vele goeden met hem brenghet / ghelyck ghy sien sult / ende dat het aen u niet en lieghe. **O** groote Godt / het schynt dat een zoo allendige creature als ick ben / heeft / te moeten verclaeren een saecke daer zy soo luttel aff verdient te verstaen : ende het is waerachtich dat ick in groote verdaptheyt ben gheweest / denckende oftet beter waer / dese wooninghe met coorte woorden te voleynden / om dat my dunckt dat men zal peysen dat ick het wete door onderbondentheyte / d'welck my zeer beschaeint maecht / midts dat ick kennende wie ick ben / dat houde hoer een schrikelycke saecke. Alen d'ander zyde dunckt my dat het is een temptatie ende crancheyt / al ist dat ghy lieden daer ander gheboelen van hebben moecht / midts dat Godt daer door een weynich zal ghepezen worden / ende meer ghekent : ende dat alle de werelt tegen my roept / hoe wel dat ick by auenturen zal gestooren zyn eer ghyt sult comen te sien. **G**hebenedyt zy hy die leeft ende leuen zal inder eeuwichheyt. Amen.

Naer de mael dat het onsen Heere Godt beliest medelyden te hebben ouer v'ghene dat de ziele die hy nu gheestelyck heeft

heeft aenghenomen tot zijne Wuyt / ver-
 draechte ende berdragen heeft / midts de be-
 gerte die zy heeft tot hem / al eer dat hee
 geestelyck houwelyck verbult wort / zoo
 stelt hyse in zijne wooninge / welck is dese
 seuenste: want gelyck inden Hemel / alsoo
 isser inde ziele een wooninge daer zijne
 Majesteit resideert / jaet laet ons seggen
 eenen anderen Hemel / want daer leyt veel
 aen / myn Susters / dat wy niet en sullen
 dencken dat de ziele is yet donckers oft duy-
 sters / want al ist dat wyse niet en sien/
 dooꝝgaens moet ons duncken / datter geen
 ander licht inwendich en is / dan t'gene dat
 wy sien / ende dat binnen onse ziele eenige
 duysterheyt zy. Aengaende de ziele die in
 de gracie Godts niet en is / zoo belyde icht
 wel / niet by gebreke bande Sonne des
 rechtueerdicheyts die in haer is / ende die
 haer het wesen verleent / maer dooꝝ dien dat
 zy niet bequaem en is het licht te ontfan-
 gen / gelyck wy geseyt hebben inde eerste
 wooninge. Laet ons myn Susters / son-
 derlinge neerstich zyn om Godt te bidden
 booꝝ de gene die in dootsonde zyn / dat sal
 een groote aelmoesse zyn. Want ist dat
 wy een Christen mensch zien met gebonden
 handen op den rugge / met een stercke keten
 vast gemaect aen eenen pilaer / steruende
 van honger / niet by gebreke van spysen /
 midts

midts dat hyer achter hem heeft zeer wt-
ghenomen staende / maer om dat hyse niet
en kan ghelangen om in de mont te steken/
ende is ghecomen in sulcke benautheyt / dat
hy zynen gheest zal gaen gheuen / niet inde
tytelijke doot / maer inde eeuwighe doot :
en soudet niet een groote voreetheyt wesen
datmen zal bliuen op hem staen sien / son-
der hem de spyse aen te dienen op dat hy
eten mochte : oft oock sonder booz hem te
bidden / alsinen doorz ons bidden hem de
ketenen zoude aff doen : Ick bidde v om de
liefde Godts dat ghy altyt dese zielen wilt
hebben in v gebedt. Tegenwoordelyck en
spreken wy tot dese niet / maer alleenelyck
tot de gene die penitentie gedaē hebbē booz
hun sonden / ende doorz Godts barmhertic-
heyt zyn nu inden staet der gracen. Wy
moghen nemen niet als een dinck gestelt in
eenen hoeck oft eenighe plaetse : maer een
inwendige werelt / in de welcke zyn zoo be-
le ende schoone wooninghen / ghelyck als
ghy gesien hebt / ende ghelyck het betaemt
te wesen / aengesien dat in dese ziele oock is
een wooninge booz Godt. Als het dan zy-
ne Majesteit belieft haer te doē dese booz-
seyde gracie van dit Goddelyck houwelyck
zoo brengt hyse eerst binnen zyne woonin-
ghe / begeerende dat het niet en zy ghelyck
op andere keeren / als hyse ghestelt heeft in

opghetoghentheden / want ick gheloone dat hyse alsdan met hem vereenicht / ende oock in het ghebedt der vereenighe daer aff gheseyt is / hoe wel dattet de siele daer niet en dunckt dat zy geroepen wordt van Godt om te comen in haer center oft middelste (ghelyck in dese wooninghe gheschiet) dan tot het opperste deel : maer hier en is niet veel aen gheleghen oftet gheschiedt op d' eenre / oft d'ander maniere : datter aen verlanght is / dat haer de Heere aldaer boecht ende vereenicht met hem / haer maeckende blindt ende stom / ghelyck S. Paulus in zyn bekeringhe wierdt / ende haer ontne- mende het geboelen / op dat zy niet ghewaccen worde hoe oft by wat manieren dat dese gracie gheschiedt die zy ontfanght : midts dat de groote breucht ende vermaeck welck de siele alsdan gheboelt is / als zy haer siet naeckende ontrent Godt : maer als zy gheboecht ende vereenicht is met hem / en verstaet zy gheen saecken / midts dat alle de crachten haer beghenen. Hier ist op een ander manier : want onsen goeden Godt haer nu wilt aff nemen de schellen bande ooghen / op dat zy wat sien ende verstaen mochte bande groote gracie die hy haer doet / al isst op een byempde maniere.

Ende want zy binnen dese wooninghe ghe-
comen

comen is door een visioen des verstants / op een sekere maniere van verbeeldinghe des waerhepts / soo worden haer verthoont alle de dyve personen der alderheyllichste Opbuldicheyt / met een ontfunkinghe die alder eerst comt inden gheest by maniere van een wolcke van grooter claricheyt : ende door een wonderlycke kennisse die de siele wordt ghegheuen / verstaet zy met grooter waerheyt / dat dese dyve verscheyde personen zyn een selfste wesen / een selfste macht / een wysheyt / ende eenen Godt : sulcx dat wy mogen seggen dat de siele aldaer verstaet ende kendt / als door het aenschouwen t'ghene dat wy weten door het gheloof / hoewel dat dit aenschouwen niet en gheschiet door de lichamelijke ooghen midts dat dit gheen verbeeldelyck visioen en is . Sy heeft hier ghemeynschap met alle de dyve personen / die tot haer spreken / ende doen haer verstaen dese woorden die het Euangelie getuyche dat de Heere seyt / dat hy ende zynen Vader ende den Heylighen Gheest / zullen comen woonen met de siele die hem lief heeft en zyn gebode onderhout . O Heere Godt wat verschil isser tusschen dese woorden te hooren en die te geloouen / oft die op dese maniere te verstaen hoe warachtich dat zy zyn / en alle dage verwondert haer de siele lancx te meer /

om dat haer dunckt dat dese personen
 noyt van haer en scheidten / maer dat zy
 merckelijck siet (opde voorszeyde maniere)
 ende gheboeit dat dit Goddelycke ghesel-
 schap is met haer in het binnenste der zie-
 le / in een seer diepe saecke / die zy niet en
 kan wtleggen hoe het is / om dat zy de ghe-
 leerttheyt niet en heeft. **W**sal duncken dien
 volgende dat zy binnen haer seluen niet en
 gaet / maer alsoo verflonden ende verbult
 is / dat zy niet en kan verstaen. **S**y be-
 gheeft haer veel meer als van te booren tot
 al t'ghene dat Godts dienst aengaet / ende
 als haer de bekommeringhen ontbreken /
 zoo blyft zy met dit minnelyck geselschap /
 ende ist dat het de ziele aen haer niet en laet
 lieghen / **G**odt en zalt noyt aen hem laeten
 lieghen (naer myn goetduncken) haer al-
 soo merckelijck te kennen te gheuen zyne
 regentwoordicheyt : ende zy heeft een groot
 vertrouwen / dat **G**odt die haer dese genade
 ghedaen heeft / haer niet verlaten en zal om
 verlozen te gaen / ende dat mach zy alsoo
 gheloonen / hoe wel zy euen wel veel meer-
 der sorghe draecht als opyt te booren / om
 hem nergens in te mishaghen. **M**en ver-
 staet niet dat zy dese teghenwoordicheyt
 altyt heeft zoo geheelyck / ick seg zoo clae-
 lyck als haer vertoont wierdt de eerste rey-
 se ende eenige andere reyse die **G**odt beliest
 heeft

heeft haer dese gunste te doen: want waer dat alsoo / het waer onmoghelyck eenighe andere saecken te verstaen / oft sock te lenen onder de menschen: maer al en isset altyt niet met sulcke claericheyt / teker repen als zyt waer neemt soo vinght zy haer in dit gheselschap. Wy seggen dan gelyckerwoys oft een persoon waere met andere personen in een camer / oft een sale zeer claer / ende dat de vensteren ghesloten worden / soo dat zy in duysternisse zyn: al ist dat zy het licht quyt is / euen wel zoo weet ende verstaet zy / dat de personen aldare zyn. Maer de braghe is / ofiet inde macht bande siele is de vensteren open te doen / om de personen te sien alst haer beliest? Dit en vermach zy niet / dan alst den Heere beliest het verstant te openen: hy doet haer berinherticheyt genoegh / dat hy van haer niet en scheidt / ende dat hy begheert dat zy hem zoo opentlyck zal kennen.

Het schynt dat zyne Goddelycke Majesteit door dit wonderlyck gheselschap de siele wilt bequaem maecten tot meerdere saecken: want het is claer dat zy grootelyck gheholpen zal worden / om boorts te gaen tot de volmaecticheyt / ende om quyt te worden de breefe die zy somtyts ghehadt heeft bande andere gracen die haer gheschiedden / ghelyck gheseyt is.

Ende alsoo ghebeurt het dat zy haer seluen in alles vint ghebetert ende gheboordert; ende haer dochte dat om geen moeytte / aerbeyt / noch becummeringhe het wesen haerder zielen / noynt wycken en soude van dese camere oft woninge / sulcx dat haer dochte datter onderscheyt was tusschen haer ende haer ziele: ende coets daer naer dat Godt haer dese gracie dede / wesende in grooten aerbeyt / soo beclaechde zy haer gelyck Martha die gesclaccht heeft oiter haer iuster Maria / om dat zy altyt naer haren lust gheniette dese gherusticheyt / ende dat zy haer alleen verliedt in zoo vele moeytten ende becummeringhen / dat zy haer niet en coste geselschap houden. Dit sal v schynen een dwase redene / ende buyten propoost te woesen / maer inder waerheyt het gheschiet alsoo: want al verstaetmen wel dat de ziele onberscheyden is / nochtans t'genie dat ick segghe en is gheen fantasie / oft lecht goetduncken / maer zeer gemeyn: ende dit is de redene om de welcke ick seyde / datmen de inwendighe dinghen alsoo siet / datmen daer sekere kennisse aff heeft. Daer is een onderscheydt clær ende wel bekend tusschen de ziele ende den geest: ende al ist datse maer een dinck en zyn / nochtans onderkentmen een verschil zoo nauw

nauwe / dat het schynst dat d'een ende d'an-
 der wercken op verscheyde manieren : ghe-
 lijk zy moeten dien onse Heere de gracie
 doen wilt : ende my dunckt oock dat de ziele
 een verscheyden saecke is vande crachten.
 Daer zyn in onsen inwendighen mensche
 zoo vele nauwe saecken / dat het hoor my
 een groote vermetentheyt zoude zyn / dat
 ick die zoude willen wt leggen : wy sullense
 daer bouen sien ende verstaen / ist dat de
 Heere door zyn goetheyt ons ghenadelyck
 daer begheert te brengen.

HET II. CAPIT.

Daer zy de selue redene vervolcht, ende stelt
 het onderscheydt datter is tusschen ghec-
 stelycke vereenighe ende gheestelyck hou-
 welyck, d'welck zy wtleydt met schoone
 bequame ghelyckenissen.

Niet laet ons gaen spreken van het God-
 delijck ende gheestelyck houwelyck :
 hoe wel dat ick het gheboelen hebbe dat
 dese groote gracie niet verbult en wordt
 in alder volcomentheyt gheduerende dit
 leuen / want ist dat wy scheyden van
 Godt / zoo wordt sulcke groote goet
 verloren. De eerste reyse dat Godt dese gra-
 cie doet / zoo beliest het zyne Goddelycke

Majestept haer te vertoonen aende ziele
 in een verbeeldelyck visioen van zyne al-
 derheyllychste menscheyt / op dat zy hem wel
 verstaet / ende niet onbekent en zy van sulcs
 ke ouergroote goet als zy ontfanght. Aen
 andere persoonen macht geschieden op een
 ander maniere : maer aen de persoonen
 daer wy af spreken vertoonde hem onsen
 Heere / het Heyllych Sacrament ontfangen-
 de / in zyne gedaente met groote claricheyt /
 schoonheyt ende majestept / ghelyck hy
 was naer zyn veruyffnisse / tot haer seg-
 gende / dat het nu tyt was / dat zy zyne saec-
 ken soude ter herten nemen / ghelyck haer
 eyghen / ende hy soude sozge draghen vooz
 haer saecken / met noch andere propoostell
 diet beter waer te geboelen dan wt te spre-
 ken. U sal duncken dat dit niet nieuws en
 was / midts dat onse Heere t'andere tyden
 hem vertoont hadde aen dese ziele op ande-
 re manieren / dese vertooninge was soo ver-
 scheyden / dat zyer zeer aff verflagen was
 ende buyten haer seluen : eerst om dat dit
 visioen geschiede met groot geboult : ten an-
 dere om de woordē die hy tot haer sprack /
 ende oock om dat zy in het binnenste der
 ziele / daer dese vertooninge gheschiedde /
 noyt ander visioen gesien hadde als dit.
 Want ghy moet verstaen datter een zeer
 groot onderscheyt is tusschē de voozgaende
 ver-

vertooningen/ ende de gene die in dese wooringe geschieden / ende zoo groot tusschen de geestelycke onder-trouwe/ ende het geestelyck houwelyck / ghelycker is tusschen personen die alleenelyck onder-trout zyn/ ende die niet meer scheid en moghen.

Ik hebbe hier voze gesept / al ist datmen dese gelykenissen ghebruyckt / om datteer gheen beter te passe en comen/ datmen moet verstaen / dat hier gheen gedetickenisse en is van het lichaem / niet meer dan ofter de ziele niet in en ware / maer waer alleentelyck renen geest: ende in het geestelyck houwelyck noch veel min / midts dat dese secrete vereeninge gheschiet in het midden van het binnenste der ziele / d'welck moet wesen daer Sedt selue is. Ende naer myn goetduncken hy en behoest gheen poorte om in te gaen/ midts dat al datter tot noch toe is gheseyt passeert door het middel van de sinnen ende crachten/ en dese vertooinge van de menscheyt Christi moet oock wesen inder seluer voegen: maer t'gene datter om gaet in het geestelyck houwelyck / is wel anders. De Heere vertoôt hem in het Centre oft midden der ziele sonder verbeeldelyck vinstoen/ maer verstandelyck / hoe wel dat het veel lieflucker is / ghelyck hy hem vertoonde aen zyne Apostolen de dooren gesloten weseude/ doen hy hun seude/ Pax vobis.

dat is/ Wyde zy v lieden. T'gene dat Gode
 daer de ziele mede deelt op eenē oogeblick
 is sulcke groot secret/ ende zoo hooge gra-
 cie / ende de vrecht die zy ghevoelt is zoo
 groot / dat ickse niet en weet waer hy ge-
 lycken / dan dat onse Heere haer wilt op
 dien oogeblick openbaren de glorie die in
 den Hemel is / dooz een veel hooger manie-
 re / als dooz eenich visioen oft geestelycken
 smaeck / hier en is niet meer te seggen / dan
 dat den geest van dese ziele / soo veel als men
 kan begrypen / is geworden een met Godt /
 de welcke ghelyck hy oock eenen geest is /
 heest willen toonen de liefde die hy ons toe-
 draecht / lachende blycken aen eenige per-
 soonen hoe verre dat zy streckt / op dat zyne
 grootheid dooz ons mochte gepresen wor-
 den / die hem gheweerdicht heeft op sulcke
 maniere te boegen ende vereenigen met de
 creature / dat hy van haer niet meer en be-
 greert te scheidē. De geestelycke onder-
 trouwinge is anders / want zy dicwils ge-
 scheidē wort : de vereeninge is oock an-
 ders / want al en is de vereeninge anders
 niet als twee dingen t'samen in een boegē:
 emmers zy konnen gescheidē worden en
 blyuen elck besonder / gelyck wy gemeyne-
 lyck sien dat dese gracie des Heeren haest
 boozhy gaet / ende dat dan de ziele achter
 waer blyft sonder dit geselschap / te boeten /
 soo

zoo als men dat bestaet. Dan alsoo en ist niet in dese andere gracie ons Heeren / om dat de ziele altyt blyft met haren Godt in dit Centre oft midden. Laet ons nemen dat de bereeninge is gelyck als twee wasse keerffen die zoo vast t'samen gheboecht zijn / dat het licht maer een licht en ware / oft dat de lemet het licht en het was maer een dinck en waere : dan euen wel kan men naederhant d'ene keerffe scheidt van de andere / van gelycken oock de lemet van het was. Van hier ist gelyck oster water viel tot den Hemel in een rivier oft fonteyne / daer wordet al een water / sulcx dat men niet en kan gescheidt het rivier-water van het regen water : oft ghelyck alsser een cleyn beekken vloeyt in de zee / dan en kant niet meer ghescheidt worden : oft alsser twee vensters zyn in een camer dooz welcke het licht inne comt / het welck licht al ist dat het ghescheidt inne comt / het wort nochtans teemael een.

By auonturen ist dat dat Sinte Paulus seyt : die Godt den Heere aen haught / wort eenen gheest met hem / aengaende dit hooch-weerdich houwelijck / het welck mede brenghet dat zijne Goddelijcke ende groote Majesteit haer seluen boecht by de ziele dooz bereeninge. Ende het selfste seyt by: mihi viuere Christus est, & mori lucrum.

Dat

Wat is te seggen / Christus Jesus is my
 d'leuen / ende het steruen ghewin. Alsoo
 schynt dat de ziele hier t'selue seggen mach:
 want hier ist dat dit cleyn Pepelken daer
 by af geseyt hebben sterft met ouergroote
 breucht / mits dat Jesus Christus nu haer
 leuen is. Ende dit merckmen beter met
 der tyt door de daet ende werkingen / mits
 datmen claerlyck siet door de secrete ver-
 blaefingen / dat Godt is de gene die der zie-
 len het leuen geeft / ende dickwils zyn dese
 verblasingen zoo leuende / datter geensins
 aen te royselen en is / midts dat de ziele die
 wel geboelt / al en kan zyse niet wtseggen:
 maer dit gheboelen is zoo groot / datter
 dock somtyts woorden van liefde wt co-
 men / die schynen niet belet te konnen wo-
 den / gelyck als / o leuen myns leuens / o
 boetsel die my boedt / ende andere dierge-
 lycke woorden / mits dat wt de Goddelijc-
 ke borsten / met de welcke schynt dat Godt
 altyt de ziele boet ende onderhout / wt spruy-
 ten stralen van melck tot versterkinghe
 van alle de ghene die in het Casteel zyn.

Sulcx dat het schynt dat onse Heere begeert
 dat zy lieden eenichsins sullen gemeten het
 ghene dat de ziele loo ouerbloedelyck ghe-
 niet / ende dat van dit groot riuier daer dit
 cleyn beekken zy seluē in verliest / somtyts
 boeder wt bloeden sal eenen bloet waters /

om te boeden de ghene die in de lichamelijke saecken dese twee gehoude moeten dienen. Ende gelyck oft yemant quame onberhuedt int water te vallen / dien en sal daer om niet laten het water te gheboelen / jae hy en kan niet hoorby oft hy moetet gheboelen : alsoo ende oock met meerder sekerheyt wortmen ghewaer dese werckingen die ick segghe. Want ghelyck niet en kan gheschieden datter eenen grooten bloet waters soude comen / oft hy moet eenen oorspronck ende beginsel hebben / soo ick gheseyt hebbe : alsoo verstaemen ende weetmen claerlyck / datter eenen binnen is die dese pylen schiet / ende die het leuen gheeft aen dit leuen : ende datter een Sonne moet wesen vande welckehet groot licht voort comt / d'welck hy seynt tot de crachten int binnenste der ziele. Dan zy (gelyck ick geseyt hebbe) en roert haer niet van het centre oft binnenste / noch en verliest haren vrede / mits dat de selue dien gaf aen zyne Apostolen doen zy vergadert waren / haer dien oock kan verleenen. My is inne gheualen dat dese groetenisse ons Heeren Jesu Christi / meer moet bedieden dan de woorden luyden : ghelyck oock dede het woord d'welck hy sprack tot Maria Magdalena / dat zy soude henen gaen in vrede.

Want

Want gelycker wyse de woorden ons Heeren alsoo woordē zyn/ dat zy ooc zyn wercken in ons : in sulcker boeghen moesten zy oock alsoo wercken in de zielen die alreede bequaem gemaeckt waren / dat al t'ghene dat lichamelijck is / in haer af gescheyden worde / ende dat de ziele blyue puer gheestelijck / om alsoo in dese Hemelsche bereyninge geboecht te worden met den onghe-schapen gheest. Want het is een seker saecke/ als wy ons seluen ydel ende zynner maken van alle creaturen/ ende dat wy die afstant doen om de liefde Godts/ dat de selue Heere niet laten en sal ons te verbullen met zyn seluen. Alsoo onse Heere Jesus op eenen rijt biddende voor zyn Apostolen begeerde dat zy souden een wesen met zynen Vader ende met hem : ghelyck de selue Heere Jesus inden Vader is / ende de Vader in hem. Ick en weet niet wat meerder liefde datter kan wesen als dese : ende en laet ons niet laeten alle hier in te comen / want zyne Majesteit alsoo gesept heeft : ick en bidde niet alleen voor hantlieden/ maer oock voor alle de gene die in my geloouen sullen. Ende seyt oock / ick ben in hantlieden O lieue Godt/ wat woorden zynder soo warachtich / ende hoe wel verstaetse de ziele die in dit ghebedt is ende staetse in haer seluen? Ende hoe en souden wy

den wy die alle te samen niet verstaen
 waert dat het aen ons niet en loghe / ge-
 merckt dat de woorden ons Heere Jhesu
 Christi niet lieghen en moghen? Maer
 gelyck wy in faute zyn ons te bereyden
 dooz het verwoyden van al t'gene dat die
 licht mochte beletten / zoo en spiegelen wy
 ons niet in desen spiegel die wy sien / daer
 ons beelt inne schynt. **N**u wederkeeren-
 de tot t'ghene wy geseyt hebben: onse Heere
 stellende de ziele in dese wooninge / welck
 de zyne is / te weten het centre / oft middel-
 ste der seluer / gelycken seyt dat den hooch-
 sten Hemel alwaer Godt is / niet beroert
 en wort / ghelyck de andere Hemels : alsoo
 schynt dat de beroerten in dese ziele niet en
 zyn / als zy hier binnen geraecht is / die
 gheineynelyck plagen te wesen inde crach-
 ten / ende inde verbeeldinghe / om haer
 te moghen hinderen oft den brede ont-
 nemen.

Het schynt al oft ick soude willen seggen
 dat de ziele die tot hier toe ghecomen is
 om dese gratie te ontfanghen / dat zy sou-
 de verskerct zyn van haere salicheyt /
 ende van niet meer te konnen vallen.

Dit en segghe ick niet / ende ouer al daer
 ick van dese materie roere / ende daert
 schynt dat de ziele soude in verskerheyt
 zyn / moet verstaen worden / ter wylen
 dat

dat zijne Majesteit haer alsoo metter
 handt houdt / ende dat zy hem niet en ver-
 toozent. Dan ick wete sekerlyck al ist dat
 de siele daer ick van spreke / haer seluen in
 desen staet vindt / ende dat zy daer vele jaer-
 ren in heeft volherdt / dat zy nochtans haer
 niet en houdt voor verskert / maer dat zy
 niet noch veel meerder vreesse als van te
 voren haer seluen wacht te bedryuen de
 minste vertooyninghe teghen Godt / ende
 dat zy in haer heeft zoo groote begheerten
 om Godt te dienen / ghelyck hier naer ghes-
 seydt zal worden : doozgaens oock een ver-
 driet ende beschaemptheyt in te mercken
 hoe luttel dat zy doen kan / ende hoe groote-
 lyck dat zy verbonden ende ghehouden is /
 het welck haer gheen cleyn crups en is /
 maer een zeer groote penitentie : midts dat
 hoe de siele meer penitentie doet / hoer haer
 meerder vrecht is. Haer oprechte peni-
 tentie is / als Godt haer de ghesontheyt
 ende sterckheyt ontrecht om penitencie te
 doen : want ghelyck ick elders gheseydt
 hebbe den hertzweir diemen daer van
 crucht is hier veel grooter : ende het moet
 al comen tot de wortel naer de plaetse daer
 hy gheplant is : ghelyck als den boom die
 neffens het loopende water gheplant is
 bochtigher is ende meer vruchten voort
 brenghet. Wat wonder ist van dese siele dat
 zy sulc-

zy sulcke begheerte heeft / ghemerckt dat
 haren geest warachtelyck een geboren is
 met het hemelsch water dat wy geseyt heb-
 ben? Keerende dan tot t'gene dat ick seyde
 ten is niet te verstaen dat de crachten / de
 sinnen ende de passien altyt in desen brede
 souden zyn / maer wel de ziele. Ende booz-
 gaende wooninghen en hadden zy geenen
 tyt sonder stryden / arbeiden ende vermoet-
 heden / zoo nochtans dat zy haren brede
 niet en verliest / ende dit is ghemeynelyck
 doorgaens. Het is sulcke zware saecke om
 wt te legghen ende oock om te gheloouen/
 hoe dat dese geest is in het centre ende mid-
 delfte onser ziele / dat ick wel dencke / mijn
 Susters / dat ghy lieden / by ghebreke dat
 ick mijn seluen niet wel en kan doen ver-
 staen / sult eenighe temptatie cryghen van
 my niet te geloouen / om dat het zwaer om
 geloouen is dat men seyt datter pynen ende
 arbeiden zyn / ende dat nochtans de ziele
 in brede is. Ick wil een oft twee ghelyc-
 kenissen voorszalen / ende ick bidde Godt
 dat zy sulcx mogen wesen dat icker yet dooz-
 mach verclaren: oft zy nochtans sulcx niet
 en waren / zoo wete ick euen wel dat ick
 niet en lieghe in t'gene dat ick segghe. De
 Coninck is in zyn Hoff / ende euen wel
 heeft hy veel oorloghen ende zwarigheden
 in zyn ryck: nochtans en laet hy daerom

niet te bliuen in zyn plaetse : alsoo hier
 oock / al zynder inde andere wooninghen
 bele beroerten ende wilde benyuighe bee-
 sten / ende datmen het ghetier hoozt / gheen
 nochtans en compree binnen dese woonin-
 ghe die haer zoude doen rupmen / ende al
 doen zy haer wat quellinghe aen / ten is
 nochtans niet dat zy haer konnen turberen
 ende beroouen van haeren vrede : om dat
 de passien nu alreede zoo gheslagen zyn dat
 zy vreesen daer weder te comen / want zy
 botgaen tot hunder schade ende nederlage.
 Het heel lichaem doet ons wec / maer is
 het hoost wel te pas / daer en is gheen scha-
 de. Ick spotte met dese ghelyckenissen /
 om dat zy my niet en boldoen : maer ick
 en weeter gheen andere : Weyst dat ghy
 wilt / het is waerachtich dat ick ghes-
 seyt hebbe.

HET III. CAPIT.

Daer zy wtlegt de groote werckinghen die
 dit voorseyde ghebedt by brenght : men
 moet hier aendachtich wesen, ende op de
 werckinghen wel letten, want het verichil
 tusschen dese ende de voorgaende is seer
 wonderlyck.

No dan want wy gheseydt hebben dat dit Wepelken nu ghestoruen is met groote ghenuchte ende vzeucht dat hy ruste gebonden heeft / ende dat onse Heere Jesus in hem leeft : laet ons gaen sien wat leuen dat hy nu leydt / ofe wat vershil datter nu is teghen den tye doen hy selue leefde: want wt de werkingen sullen wy mogen merken ofe al dat wy gheseyt hebben waerachtich is. Ende soo veel als ick kan bebroeden soo zynne dese die ic seggen sal. Eerst een verghetentheyt zyns selfs : want het waerachtelyck de siele dunckt / dat zy niet meer en is gelyckt gesept is / midts dat zy geheelyck sulcx is / dat zy haer seluen niet en kendt / noch oock en ghedenckt datter voor haer is noch Hemel / noch leuen / noch erre / dooz dien dat zy haer seluen teene-mael bestaydt heeft om te venerstighen t'ghene dat Godt aen gaet / sulcx dat het schyndt dat de woorden die onse Heere haer gesept heeft (te weten : dat zy soude waer nemen de saecken die hem aengaen / ende dat hy haer saecken soude gade slaen) hun crachte ende werck alreede hebben gebrocht. Alsoo dat zy geen derlepe sozge en draecht van al t'gene datter zoude mogen geschieden / maer heeft sulcke vrende vergetentheyt / dat haer alreede dunct (ghelyck ick gesept hebbe) dat zy niet meer en is / noch oock en zoude begeeren te zyn /

ten waere als zy wiste dat door haer de eere
 ende glorie Godts eenichsints soude mo-
 ghen vermeerdert worden / want om sul-
 ke oorsaecke soude zy gheerne haer leuen ten
 besten geuen. En denckt niet / mijn Doch-
 ters / dat zy daer om achter laet waer te
 nemen het eten ende slapen (d'welck haer
 gheen cleyne quellinghe en doet) ende alles
 te doen dat haer naer haeren staet toe staet
 te doen : dat wy seggen is te verstaen van
 inwendighe dingen / want vande wtboen-
 dige wercken is seer luttel te seggen : want
 eer is dat haer pyne / te sien dat het niet te
 bedieden en heeft t'ghene haere stercheden
 vermoghen. Al t'ghene dat zy weet te stre-
 ken ten dienste ons Heeren en soude zy niet
 achter laeten te doen om gheen dinck ter
 werelt. Ten tweeden heeft zy een groote
 begheerte om te lyden: nochtans alsoo niet
 dat haer dit ongherust soude maecten / ge-
 lyck te boozen / midts dat de begheerte die
 in dese zielen blyft / dat den wille Godts in
 haerlieden gheschiede / is zoo wtterlycke
 groot / dat zy vooz het alder beste achten
 ende ontfanghen / al wat zyne Majesteit
 schickt: Ist dat Godt wilt dat zy lyden sul-
 len / in Godts naem : in dien niet / zy en
 quellen hun niet gelijk zy te boozen deden.
 Dese zielen oock hebben een groete inwen-
 dige blyschap als zy verbolcht worden / met
 beel.

met veel meerder brede dan wel hadden de gene daer wy hier bouen aff gesproken hebben: noch zy en dragen gheen byandtschap tegen de gene die hun vervolgen/maer meer een sonderlinge liefde: sulcx als zy se souden sien in eenighe benaetheyt oft pijn / dat zy dat zeer teerelyck gevoelen/ende met goeder herten ende zeer gewillichlyck beuelen zy se Gode: ende zy souden hun verblyden / al wierden zy selue berooft bande gratien die zy van Godt ontfangen/als hyse huilieden wilde ghinnen / op dat zy de Goddelyke Majesteit niet en vertoornen. Dat my alder meest verwondert is / gelyck ghy gesien hebt de groote pijn ende verdriet d'welck zy gehad hebben / begheerende te steruen om onsen Heere Iesum Christum te mogen genieten: ende dat nu de begheerte die zy hebben / om hem te dienen / ende dat hy dooz hun mochte gheloofst worden / ende om proffyt te moghen doen aen eenighe ziele / waert hun moghelyck / alsoo groot is / dat zy niet alleen niet meer en verlaughen naer steruen / maer begheeren veel jaeren te leuen verdraghende grooten aerbeydt / om te maecten (konsten zy) dat Godt dooz hun mochte gheloofst worden / hoe luttel dat het waere.

Ende al wisten zy sekerlyck dat hunne zieleen soo haest als zy wt de lichamen zonden

scheidt / Godt souden ghenieten / dat en
 doeter niet toe: oock niet het beypfen van
 de glorie die de Heplighen genieten / want
 zy recht boort daer niet en begeeren te zyn.
 Alle hun glorie is ghelegen in eenichsints
 den ghecrupsten te mogen helpen / waert
 hun mogelyck; besonder als zy sien dat hy
 soo zeer vertooynt wort / ende datter soo
 weynighe personen zyn / die warachte-
 lyck zyn eere ter herten nemen / ende gade
 slaen / wesende by ende ontlast van alle an-
 dere saecken. Wel ist waer dat zy hun
 hier in somtyts vergeten / ende verlangen
 teerelyck Godt te ghenieten / ende te ghe-
 raecken wt dit ballingschap / bemerkende
 den clynen dienst die zy doen: maer ter-
 stont keeren zy weder tot hun seluen / ouer-
 peysende dat zy Godt altyt met hun heb-
 ben / en daermede blyuen zy te vreden / ende
 offeren aen zyne Majesteit den wil die zy
 hebben om te leuen als de alderaenghe-
 naemste ende costelycxste offerande die zy
 hem souden moghen schenken. Sy en
 hebben niet meer vreesse boort de doot / dan
 boort een soete opghetoghentheit.
 De oorzaecke hier van is / dat de ghene die
 hun alsdoen sulcke begheerten gaf niet soo
 ouergroot verdriet / die gheeft hun nu de-
 se: hy zy ghebenedyt ende gheprezen inder
 eeuwichheit.

Soo dat nu de begheerten van dese zielen
 gheen vertroc stingen noch smaecten meer
 en zijn / ghemerct dat zy den Heere selue
 niet hun hebben / de welcke nu in haer lie-
 den leeft : ende ghelijck seker is dat zijn
 leuen anders niet en was als een gestadich
 torment / alsoo maect hy dat het onse oock
 zy / ten minsten mette begeerten : want hy
 leyt ons als cranche zwacke persoonen / hoe
 wel dat hy alst van noode is hun van zyne
 sterckheyt mede deylt / ende gheeft hun een
 ontslaghentheyt van alle saecken / een be-
 geerte van altyt alleen te wesen / oft becom-
 mert in saecken die strecken moghen tot
 proffyt van eenighe ziele : zy en hebben geen
 dorricheden / noch inwendige pyuen : maer
 een teere ghedenckenisse ons Heere Jesu
 Christi / ende souden wel willen anders
 niet doen als hem louen : ende als zy zyns
 bergheten / de selue Heere verwoecte ende
 stout haer boort . Sulcx datmen claers-
 lyck siet / dat dit ingeuen (ick en wetet an-
 ders niet te noemen) comyt van het bin-
 nenste der ziele / ghelijck als geseyt is van
 de dorricheden : maer hier ist niet groote
 soeticheyt / en nochtan en comtet niet / noch
 van gedachten / noch van memorie noch van
 enige sake daermen af soude mogen denc-
 ken / datter de ziele van haerlieden niet toe
 gedaen soude mogen hebben : en dit is zoo

ghemeyn / ende zoo die wils als men daer
 nauwacht op ghenomen heeft. Want ge-
 lijk het hier hoe zeer dat ment wilt onste-
 ken zijn blamme niet nederwaert en slaet /
 maer om hooghe / alsoo merckten hier
 dat dese inwendighe beroerte comt van
 het centre oft middelste der ziele / ende ver-
 boerct de crachten. Ende boodwaer al en
 waerder in desen weck des ghebets anders
 geen proffyt dan het kennen ende acqueren
 van de sonderlenghe sorghe die Godt
 draecht / om zijn seluen aen ons te moghen
 mede deulen / jae selue ons te bidden / dat
 wy by hem souden wille blyuen / zoo dunct
 my dat alle de moyte diemen mochte doen
 om te ghenieten de soete treken van zyne
 liefde / zeer wel besteedt souden zijn. Ghy
 moecht / myn Susters / dit een weynich be-
 proeuen / want ick meyne / als ghy comt
 tot dit ghebedt der vereeninghe / dat onse
 Heere dese sorghe draecht / ten ware dat wy
 van onsen toeueghen ons vergaten inde on-
 derhoudinghe van zijn gheboden. Als u
 dit gebeurt / gedenckt dat het comt wt dese
 inwendige wooninghe / daer Godt is in
 onse ziele / ende looft hem zeere / want het is
 seker dat dese boot schap van hem comt als
 eenen brief gheschreuen met sulcke liefde /
 ende in sulcker bueghen / dat hy wilt dat
 ghy alleen desen brief sult verstaen / ende

t'ghene dat hy v daer in ontbiedt. Ende daerom en wilt niet laten eenich hsinus zyne Majestejt te antwoorden/ wat becommen- ringen dat ghy verbovendichlyck mocht heb- ben/ oft in wat gheselschap dat ghy mocht wesen met andere personen: want het dic- wils ghebeuren sal dat onse Heere v dese verborgen gratie sal toe seyn den int open- baer/ ende de maniere om daer op inwen- delijck te antwoorden is zeer licht / te we- ten/ doende eenich werck der liefde/ oft seg- gende t'ghene Paulus seyde: Heere / wat wiltu dat ick doen sal? Daer zal hy v in veel manieren leeren/ hoe dat ghy hem sulc moghen behaghen: ende het is eenen wel geleghen tyt/ midts dat het schynt dat hy ons verhoort: ende dien soeten treck maect doorgaens de ziele bequaem om te doen dat wy gheseyt hebben met eenen vasten ende wel gemoetten wil. Het onderscheyt dat- ter is in dese wooninge is / datter by nae- nemmermeer dorricheden en zyn/ noch in- waendige beroeringen / maer de ziele is by naer altyt in ruste ende stilte: ende zy en heeft geen achterdencken dat de duyvel sou- de alsulke hooghe gracen conuen naer maecten/ maer zy is wel versekert dat het Godt is: midts dien/ gelyck gesejt is/ dat de sinnen ende crachten hier niet te sien en hebben / want zyne Majestejt heeft haer

bloot ghegheuen aen de ziele / ende haer by hem gestelt in die plaetse / daer naer mijn duncken de duuel niet en sal derren binnen comen / jae onse Heere en salt hem niet toelaten; ende alle de graciën die onse Heere der ziele alhier doet / zyn alsoo dat de ziele selue daer niet niet allen toe en helpt / behaluen alleenelyck / t'gene zy nu alreede gedaen heeft / dat zy haer seluen teene-mael ouer gheeft inde handen Gods. Al het proffyt dat onse Heere verleent aen de ziele / ende al dat hy haer leert / gaet niet sulcke ruste ende stilte te werck / dat het my dunckt te wesen ghelyck inde bouwinghe van Salomons tempel / alwaer geen gerucht ghehoort en wert: alsoo in desen tempel Gods de welke is zyn wooninghe / alwaer hy en de ziele malcanderen genieten niet een ouer groote stilte. Het verstant en heeft hier niet te ondersueken om hem te roeren: want de Heere diet geschapen heeft wilt dat het hier rusten sal / ende door een cleyn spleetken aenschouwen t'ghene datter omme gaet: want al ist dat ondertusschen dit aenschouwen verloren wort / ende dat niet toe en laet te sien / dat is hoor een cozt respyt des tijts / mits dat naer mijn duncken de crachten hier niet verloren en worden / maer zy en wercken niet / ende zyn maer gelyck als beslaghen. Ick ben verwondert dat de ziele

ziele hier ghecomen zijnde / verliest alle de
 opgetogenheden / ten waer somtyts (maer
 het verliesen bande opghetogenheden ghe-
 lyk ick hier segghe / is aengacnde de wt-
 wendige werckingen / als van de sinnen te
 verliesen ende de wermtē / want men seyt
 my dat dit maer eenen by-bal en is / ende
 dat zy metter daet niet verlozen en worden
 midts dat het inwendich meer waest ende
 vermeerdert wort) sulcx dat de opgetogen-
 heden ophouden / inder buegen als ick ges-
 seyt hebbe / ende de ziele en is niet meer in
 dese opgetogenheden / ende op-bliegingen
 des geests / oft isser somtyts / het is zelde :
 ende bynaer altyt niet int openbaer / gelyck
 dat van te horen gemeyn was : ende zy en
 maectt geen werck van te sien oorsaecken
 der deuotie / ghelyck zy plach : want sach
 zy een deuoot beelt / oft hoorde zy een ser-
 moon / d'welck by naer was of tet niet ghe-
 hoort en ware / alle dingen maecten haer
 verbaest / ende dedese opbliegen / gelyck het
 arm Depelken alst in verbaertheit is.
 Maer nu / oft het is om dat de ziele haer
 ruste ghebonden heeft / oft om dat zy zoo
 beel ghesien heeft in dese wooninghe / dat
 zy haer nergherin en verstaet / oft om
 dat zy haer niet en vint in sulcke eenich-
 heit / midts dat zy nu sulcke gheselschap
 heeft : emmers / myn Susters / ick en
 weet

en boete niet waer aen dat het liecht / noch
 waer om dat het is / naer dat onse Heere
 haer heeft begunnen te toonen t'gene datter
 in dese wooninghe is / ende haer daer inne
 ghestelt / dat haer de groote zwachicheyt
 ontuomen is / die haer een groote pijn
 was / en van te bozen haer niet en verliet :
 by auonturen dat de Heere haer heeft ver-
 sterckt / verbreyt ende bequaem gemaect /
 oft by auonturen dat hy heeft int openbaer
 willen te kennen gheuen t'gene dat hy met
 sulcke doet int verborghen / ende dat om te-
 nige redenen die zyne Majesteit weet /
 midts dat zyne oordeelen te bouen gaen al
 dat wy hier beneden kunnen verdencken.
 Aengaende dese ende alle andere goede
 werckinghen / daer wy aff gesproken heb-
 ben in de verscheide trappen des ghebets /
 dese geeft Godt aen de ziele als zy hem naert
 met dien eus die de bruyt begheerde / ende
 zo veel als ick bebroeden kan / het is hier
 dat haer begeerte herbult wort / t'is hier
 dat het water ouerbloedelyck ghegheuen
 wort aen den gebonden hert : t'is hier dat
 het duyfsken d'welck Noe wt liet om te be-
 sjen oft de wateren vermindert waren / bint
 den Olyf-tack / tot een tecken dat zy va-
 sken aert-grondt gebonden heeft int mid-
 den der wateren ende tempeesten deser we-
 relt. **O** Jesu / die bebroeden coste de groote
 dingen

dinghen dier zijn inde Heylige Schrif-
 ture/om dese vrede der ziele te kennen te ghes-
 uen. **O** myn Godt / midts dat ghy weet
 hoe veel ons hier aen ghelegen is / maect
 dat het de Christene menschen wel soecken
 mogen : ende door uwe barmherticheyt en
 ontneemt niet den genen die ghyt gegeven
 hebt : want emmers moeten zy altyt in
 achterdenken leuen / tot dat ghy hun geest
 den warachtighen vrede / ende dat ghyse
 brencht ter plaetsen daer men niet en kan
 wt ghestooten worden. **I**ck segghe den
 warachtigen vrede / niet dat ick niet en woe-
 te wolk dat die is : maer om dat den eer-
 sten scrift soude moghen wedercomen / ist
 dat wy ons bertrecken van Godt. **M**aer
 hoe sullen dese zielen gesint zijn / als zy sien
 dat zy noch sonden kunnen verooft worden
 van alsoo groote goet : dit sal hun meer oec-
 forse doen dragen / ende sal maecten dat zy
 stercken / sullen trecken tot de zwackheit om
 door hun gebreck ende onachtsaemheyt niet
 achter te laten te doen / van t ghene dat te
 te doen valt ten dienste Godts ende om
 hem meer te belieuen. **H**oe dat zy meer gun-
 sten ontfangen van zijne Majesteit / hoe zy
 meer bezeest ende beducht zijn onse hun
 seluen : ende alsoo zy door de grootheden
 Godt gecregen hebben dieper kennisse van
 hunne miserien / en hunne sonden zwaerder
 dunc

duncken / soo ist dat zy somtyts hutme oog-
gen niet en derren ophessen / gelyck de Pu-
blicaen: somtyts verlangen zy om te wesen
aen het eynde huns leuens / om in berse-
kertheit te wesen / hoe wel dat zy terstonde
weder keeren met de liefde die zy Gode toes-
draghen / begeerende noch te leuen om hem
te dienen / ghelyck geseyt is / ende van alle
t'ghene dat hun aengaet / betrouwen zy op
zune barmherticheit. Somtydts doet de
groote menichte der gracen hun verley-
nen / ende vreesen dat zy souden mogen ten
gronde gaen / ghelyck ghebeurt met het
schip d'welck te zeer geladen is. Ick seg b/
myu Susters / dat hun gheen cruyden en
ghebreken / behoudelyck dat zyer niet booz-
ontrust en worden: maer zy gaen haest booz-
by / gelyck het water ofc een tempeest / ende
de stilte comt wederom. Want de tegen-
woordicheits ons Heeren die zy hebben
doet hun dit al stract vergeten. Wy zy ghe-
benedyt ende geloost inder eeuwichheit van
alle de creaturen. Amen.

HET III. CAPPIT.

Daer zy voleynt, te kennen geuende wat het
schyndt dat onse Heere voor heeft, doende
der siele soo groote gracen: ende hoe noo-
dich dattet is, dat Martha ende Maria t'samē
gaen. Het is seer proffytelyck.

Ghy en moet niet verstaen / mijn Su-
sters / dat dese werckingen die ick gheseyt hebbe in sulche sielen altyt zyn in eenen
staet : want daerom heb ick gheseydt / dat
onse Heere hun somtyts laet in hunne na-
ture : ende ten schynde anders niet / dan dat
als dan alle de beynighe dingen han buy-
ten de wooninghen des Casteels bergade-
ren / om hun te wercken ouer de selue sielen /
boorden tyt dat zyse niet en hebben konnen
houden onder hun handen. Het is waer
dat dit niet langk en duert / eenen dach oft
woat meer / ende doorden desen grooten oproer /
die ghemeynelijck comt wt eenighe oor-
saecke / kunnen ghemercken wat dat de
siele bindt doorden goet gheselschap d'welck
zy heeft / midts dat onse Heere haer gheeft
een groote boordenheyt / om in gheene
saccken haer te soecken te maccken in zynen
dienst / oft int goet boorden d'welck zy
heeft / maer het schynde dat het meer wast
ende vermeerdert wordt / soo dat zy dan het
selue boorden niet en wyckt oock niet
mette eerste beroeringe. Ghelyck ick geseyt
hebbe / t'is selden : maer onse Heere wilt dat
zy niet en vergete wat zy is / op dat zy haer
altijt mach houden in ootmoedicheyt / ende
bekerne t'gene zy zyne Majesteit schuldich
is / en niet eenen kenne de groote gracen die
zy han hem ontfanght / en dat zy hem loue.

En peyft oock niet al ist dat dese sielen hebben zoo groote begheerte ende een zoo vast boornemen van om gheen dinck ter werelt eenighe onvolmaecktheyt te doen / dat zyer daerom niet veel en doen / jae oock sonden: van niet willens wetens / want onse Heere hun daer toe sonderlinghe bystandt verleent. Ick spreke van daghelijcke sonden / want aengaende dootelycke sonden die zy waeren sulcx te wesen / daer zyn zy by aff: hoe wel zy niet verskerct en zyn / dat zyer gheen en hebben die zy niet en weten / het welck hun gheen cleyn verdriet en is. Het is hun oock groote pijn te sien de zielen die verloren gaen: ende al hebben zy gort berouwen dat zy van dit ghetal niet zyn en sullen / nochtans als zy ghedencken van sommighe daer de schristure aff inelt / die sekenen zeer begracpdt te zyn van Godt / ghelyck Salomon / die soo groote ghemeynschap hadde met zyne Majesteit / zoo en konnen zy niet ghelaeten grootelyck te bresen: ende die van v lieden haer aldergheruste bringht / dat die aldermeest bresen: want zoo David seydt: ghelucksalich is den man die den Heere bresst. Laet ons hem bidden dat hy ons altyt bewaere / dat wy hem niet en verdoemen: dit is de meeste verskertheyt die wy hebben moghen: hy zy gheloost inder eeuwichheit. Amen.

Het zal goet wesen / myn Susters / dat
 ick u verlaere het eynde waerom onse Hee-
 re soo groote gracie doet aen de siele in dese
 werelt : hee wel dat ghyt hebt kunnen ghe-
 batten tot de werckingen / ist dat ghy daer
 acht op gheslagen hebt. Ick wilt hier noch
 eens herhalen / op dat niemant en peyse
 dat het maer en zonde zyn om sulcke sielen
 te vertroosten ende doen verheughen / want
 het waer een groote doolinge. Want zijne
 Majesteit en mocht ons gheen meerder
 gracie ende troost verleenen / dan dat hy
 ons doe leuen naerbolghende het leuen
 d'welck zynen beminden Sone gheleydt
 heeft : sulcx dat ick booz seker houde / dat
 sulcke gracie dienen tot versterckinge van
 onse crancheit / om te lyden om zynen twil.
 Wy hebben altyt gesien dat de gene die on-
 sen Heere Jesu Christo alder naeste zyn ge-
 woest / zyn oock de ghene die aldermeeste
 berdziet gheleden hebben. Laet ons aen-
 merken t'ghene dat de alderglorieuſte
 Moeder ende de glorieuse Apostolen ver-
 dragen hebben. Hoe meyndy dat S. Pau-
 lus soude hebben kunnen sulcken grooten
 aerbeyt verdragen ? Wt hem moghen wy
 merken wat werckingen dat doen de wae-
 rachtighe visioenen / ende oock de contem-
 platie / als zy van Godt is / ende niet een
 verbeeldinghe oft een bedroch des duyuels.

Oft hy ter aenturen hem hier mede ver-
 borghen hout / om alleenelyck sulcke vrench-
 den te ghenieten / sonder yet anders te ver-
 staen : Dan ghy siet wel dat hy niet eenen
 dach ruste en hadde / naer dat wy konnen
 verstaen / jae doock s nachts niet / want hy
 als doen moeste zynen kost winnen. Ick
 ben seer vermaect te sien Sinte Peeter wt
 het ghebanckenis comen / als onse Heere
 hem openbaerde / ende hem seyde / dat hy
 naer Koomen ghinck om wederom ghes-
 cruyft te worden. Roynt en lesen wy den
 dienst van dese seecke van die gheschiede-
 nisse / oft dit brenghet my een sonderlinghe
 vertroostinghe te peysen / hoe Sinte Peeter
 ghesindt bleef door dese gracie die onse Heer
 hem dede : want ter stonde ghinck hy tot de
 doot / ende ten was gheen cleyne bermher-
 terheyt des Heeren / te binden de ghene diese
 hem aen dede. O mijn Susters / aenmerck
 hoe luttel de ziele (inde welcke onse Heere
 is op dese sonderlinghe maniere die wy
 gheseydt hebben) besorght is voor de eere /
 ende hoe verre dat het van haer is / dat
 zy soude willen gheacht wesen in eenighe
 dingen / verghetende zoo merckelyck haere
 eyghen ruste ende schade. Ende ist dat zy
 langhen tyt met hem blyft in desen staet
 (gelyck wel redene is) soo zal zy ten lesten
 hebben zulcke verghetentheyt haers selfs /
 dat

dat alle haer ghedenckenisse zal wesen / hoe
 dat zy desen Heere sal moghen belieuen /
 waer in oft waer mede dat zy sal moghen
 doen blycken de liefde die zy hē toe draecht.
 Hier toe dient het gebedt / myn Dochters /
 hier toe dient het gheestelyck houwelyck /
 op dat altyt wercken tot wercken spruyten
 moghen : dit is het warachtich teecken
 ende bebops / dat het is een saecke ende gra-
 cie die van Godt comt : want het my lutz-
 tel baet te wesen zeer eenich ende vertrocken
 woerkende met onsen Heere / boornemende
 ende belouende wonder dinghen te doen tot
 zynen dienst / ist dat ick van daer comende /
 als de oorsaecke haer hertoont / gaen heel
 contrarie doen. Ick hebbe qualyck gesept
 dat het luttel baten sal : midts dat al den
 tyt als men met Godt is groot proffyt mede
 blyngt / ende dat al zyn wy cranch om naer
 der hant dese schoone boornemen te volbren-
 gen / somtyts geest ons zyne Majesteijt de
 gracie / die te doen ende te volbrennen / oock
 selue tegen onsen danck : gelyckt dicwils ge-
 beurt / dat hy siende een ziele die zeer bloode
 is / haer toe seynt eenen grooten arbeyt
 oft zwareicheyt teghen haren danck / ende
 recktse van daer met groot proffyt / ende
 naer der handt als de ziele dat ghewaer
 wort / soo bergaet de vreesse veel meer /
 zoo dat zy haer presenteert tot den arbeyt.

Ick hebbe willen seggen dat het zeer luttel
 is / gheleken by t'ghene dat veel meer is /
 ghelyck als de wercken passen met den wil
 ende de woorden : ende de siele diet niet en
 zal kunnen al t'samen te weghe brenghen /
 dat zy allenskens boordere / bouwende ende
 brykende haeren wil / ist dat zy tot het ghe-
 bedt begeert proffyt te trecken : Want tus-
 schen dese mueren en zal geen gelegentheyte
 ghebreken om te oeffenen. Aenmerckt dat
 hier meer verlanck aen hanght / dan ick v
 soude kunnen tot leggen : werpt v ooghen
 op den ghecruysten / ende het zal v al luttel
 schynen te wesen. Ist dat onse Heere zijne
 liefde aen ons heeft doen blycken mette
 wercken ende met sulcke schrikelycke tor-
 menten / hoe comt dat ghy hem met woor-
 den meyndt te payen ? Wildy weten wat
 dat is oprecht gheestelyck te wesen ? 'T is
 zyn seluen te maecken slauen Godts / op
 dat hy ons ghereeckent hebbende met zyn
 marcktecken des H. Cruys / mochte ver-
 coopen voor slauen van al de werelt / ghe-
 lyck hy gheweest is / ghemerckt dat ghy
 hem uwe vylicheyt ouer ghegheuen hebt ;
 ende daer in en zal hy v gheen onghelyck
 doen / maer groote gracie : ende ten zy dat
 de zielen hun daer toe begheuen / nemmer-
 meer en sullen zy groot proffyt doen : midts
 dat ghelyck ick gheseyt hebbe / al het fonda-
 ment

ment van dese bouwinghe is ootmoedicheyt / ende ist dat die daer niet oprecht en is / onse Heere en salse niet willen zeer hooch op trecken / wt vrese dat het niet eenemael in d' asschen en valle / ende dat zal tot uwen boordeel zyn. Daerom dan / mijn Susters / op datter goede fundamenten mochten wesen / dat elcke van v lieden soecke ende aerbejde de alderminste te zyn / ende de slaue van de andere / ondersoeken de hoe ende by wat middele ghy hun soude konnen vrintschap ende dienst doen: ghemerck dat r'ghene ghy hier inne doen sulc is meer boor / als boor hun lieden / leggende sulcke vaste stercke steenen / dat die Casteel niet en valle. Ick segghe anderwerf / dat hier toe niet alleen van noode en is het fundament op het ghebedt oft contemplatie: want ten zy dat ghy vpractijc ende aerbejde de deuchden te berreygen door de oefeninghe der seluer / ghy sult altyc naentkens bliuen: Ende Godt gaue dat het maer en waer te doen om niet te wassen: want ghy weet wel dat die niet toe en neemt / die neemt aff / want ick honde boor onmoghelyck dat de liefde altyc soude konnen bliuen in tener staet. V sal duncken dat ick alkenelyck spreke tot de ghene die beghinnen / ende dat zy naederhandt zullen moghen rusten.

Ick hebbe v nu gheseyt / dat de ruste die sulcke zielen hebben inwendelyck / is om die beel min te hebben vrbwendelyck.

Tot wat eynde meynde dat dienen die inblasinghen / oft om beter te segghen toebasingen ende bootschappen die de ziele wt hare centre oft middelste seynt tot het volck van het Casteel / ende andere wooningen / die daer zyn buyten haer wooninghe daer zy is? Iffet om dat zy souden slapen? Ict geenints. Want op dat de crachten ende sinnen ende al datter lichamelijck is / niet en souden ledich wesen / soo doet zy hun van daer meerderen stryct aen / dan zy dede doen zy met hun te lyden hadde: want doen verstant zy niet het groot gewin ende proffyt datmen cruycht van de aerbeyden / de welcke by auonturē zyn gelooft de middelen door de welcke haer Godt aldaer heeft gebrecht. Ende alsoo het geselschap d'welck zy heeft / haer ghegeuen heeft meerder sterckte dan zy opt gehadt heeft (want ist dat hier / gelyck Dauid seyt / wy hier met de Heiligen sullen heyligh wesen / daer en is geen twyffel aen / als wy een gewordē zyn met den stercken door zoo hooge bereeninge des gheests met onsen geest / soo zal zyne sterckheyt ons mede gedeylt worden: ende alsoo moghen wy mercken de sterckheyt die de Heiligen gehat hebben om te lyden en te sterue)

zoo ist heel seker dat bande crachten die
 haer aldaer mede ghedeylet zyn een weynich
 toe comen zal tot alle die binnen het Ca-
 steel zyn: jae oock tot het lichaem / het
 welck schynt somtyts zyn seluen niet te ge-
 boelen / nochtans blyft het versterckt door
 de sterckheyt die de ziele ontfanght als zy
 drinckt van den wyne tot den kelder daer de
 bypdegom haer gestelt heeft / ende niet en
 laet wtgaen: welcke sterckheyt comt tot
 het cranck lichaem daer zy mede geboecht
 is: ghelyck de spys die inde mage comt
 sterckheyt geeft aen het hoost ende aen het
 geheel lichaem. Sulcx dat zy al haer leuen
 groote pyne ende moyre heeft: midts dat
 hoe zy meer werckt / hoe haer sterckheyt
 meerder wort / ende hoe oock meer waest de
 streyt diemen haer aendoet / ende nochtans
 dunckt haer dat het al niet is. Hier wt
 moesten comen de groote penitentien die
 verscheyde Heiligen ghedaen hebben: son-
 derlinghe Sinte Maria Magdalena / die
 altyt soo ghemackelyck was opgeboet / en
 den grooten puer tot de cere Godis die on-
 se vader Helias hadde / ende die S. Domi-
 nicus ende Sinte Franciscus hadden om
 zielen te vergaderen / op dat Godt soude ge-
 presen worden: want ick segge u dat zy niet
 luttel en moesten te lyden hebben / vergeten
 hebbende hun eygen seluen.

Dit is / myn Susters / d'woel ick wel wil-
 de dat wy aerbeyden te vercrigen / dat wy
 groote begheerten mochten hebben / ende
 ons vossenden int gebede niet om vrecht
 te genieten / maer om sterckheyt te hebben
 om te mogen dienen. Laet ons niet soec-
 ken te gaen door eenen ongebaenden wech /
 want op den lesten tyt souden wy verdo-
 len: ende dit waer wel wat men vs dat
 wy souden peysen sulcke gracen te hebben
 door eenen anderen wech / als den wech ons
 Heeren Jesu Christi / ende alder Heyligen.
 Keert dat wt uwe gedachten / geloost my
 dat Martha ende Maria moeten t'samen
 zyn om onsen Heere te moghen herbergen /
 ende altyt mede te hebben / ende om hem
 niet qualyck te ontfanghen / hem niet te
 eten geuende / gelyckmen soude seggen van
 Maria altyt sittende aen zyn voeten / had-
 de haer Suster haer niet gheholpen. Sijn
 spyse is / dat wy in alle manieren die ons
 mogelyck zyn sullen zielen versamelen / op
 dat zy moghen salich worden / ende hem
 altyt louen. Ghy sult my segghen twee
 dinghen. Het eerste / dat hy van Maria
 seyt / dat zy het beste deel verkoson hadde.
 Maer dat is / om dat zy nu het officie van
 Martha gedaen hadde / dienende den Hee-
 re met zyn voeten te wasschen / ende die aff-
 te droogen met haren hare: ende dunck
 h dat

b dat dit een cleyn steruen was booz een
 zoo groote Jhouffrouwe / te gaen lanck der
 straten / ende by auonturen alleen : want
 haer viericheyt en liet niet toe dat zy acht
 slaen soude hoe zy ginck / ende daer naer te
 comen in een plaetse daer zy noyt ghetweest
 en was / daer en bouen te verdraghen het
 sterf-punct van den Phariseus ende veel
 andere / siende inde stadt een vrouwe van
 sulcke qualiteyt sulcke veranderinge doen /
 ende dat onder zoo boosen volck : want het
 was ghenoech al en hadden zy maer ghes-
 mercht dat zy vrientschap hadde met onsen
 Heere / dien zy soo zeer haecten / om haer te
 bozen te brengen haer boozgaende leuen /
 ende dat zy haer nu wilt heyligh maecken :
 want het is claer dat dit niet en coste ge-
 boesen sonder terstont te veranderen haer
 cleederen en al wat zy hadde : alst nu ghes-
 sept woordt tot personen die tot zoo goeden
 saem niet en staen / wat salt dan wesen ?

Ich segge b / myn Susters / dat het beste
 deel haer toegelcomen is naer veel moeten
 ende sterf-puncten : al en hadden maer ge-
 boreft dat zy sach haren meester zoo in den
 haet / dat was haer een onverdregelycke
 pyne / behaluen noch den hertzweer die zy
 leet in de doot ons Heeren. Ich houde van
 mynen tweghen dat de redene waerom
 dat zy niet en geraekte tot het martirie /

anders geen en was / dan om dat zift ghes
 noech geleden hadde als zy hem sach ster-
 uen/ende om dat de jaren die zy daer naer
 leefde haer waren een grouwelyc torment/
 haer bindende van hem gescheyden. Hier
 wt is genoeg te mercken dat zy niet altyt
 geweest en is niet bzeucht ende ghenichte
 der contemplatie sittende neffens de boeten
 ons Heeren. Ten anderen suldy segghen/
 dat ghy niet en kont noch middel en hebt
 om de zielen te brengen tot Godt/ noch lee-
 ren/noch predikē gelijck de Apostelen dedē/
 soo dat ghy niet en weet hoe. Hier op heb-
 be ick somtyts geantwoort in schrift / ende
 ick en weet niet ofter in dese wooninge is
 geweest: maer om dat ick gelooue dat het
 is een saecke die v balt in de ghedachten/
 met de begeerten die onse Heere v geeft/ zoo
 en sal ick niet laten hier noch eens te seg-
 gen. Ick hebbe v dan op een ander plaetse
 gesept / dat de dynuel ons somtyts groo-
 te begeerten inue geeft/ op dat wy ons hant
 niet slaen en souden tot t'gene dat ons vooz
 comt ten dienste Godts in t'gene dat ons
 moghelyck is / ende dat wy ons te breden
 souden houden/ hebbende alleenelyck de be-
 geerte tot de onmogelycke dinghen. Ick
 laet staen dat ghyer veel toe kont geholpen
 met v ghebet: en soeckt niet proffytelyck te
 wesen aen alle de werelt/ maer allesnelyck
 den

den genen die in v geselschap zyn / ende als
 soo sal het werck meerder zyn / om dat ghy
 aen hun meer gehouden zyt. Meyndy dat
 het een cleyn ghewin is dat uwe oornoes-
 dichteyt ende mortificatie zoo groot is / en
 dat ghy alle d'andere dient met een groote
 liefde tot hun / ende een soo groote liefde
 tot Godt / dat desen brant hun allen ontrins-
 gelt / ende dat ghy alle de andere deuchden
 hebbende die altyt cleyn acht? Dit en sal
 geen cleyn proffyt wesen / maer eenen groo-
 ten Gode zeer aengename dienst: de welc-
 ke wel verstaen sal / als ghy te wercke stelt
 t'gene dat in uwer macht is / dat ghy veel
 meer doen sou / waert dat ghy de middel
 hadt: en alsoo sal hy v vergelden / al oft ghy
 veel zielen gewonnen hadt. Ghy sult seggē
 dat dit niet en is de zielē bekeerē / om dat zy
 heel goet zyn. Wat wilt gy v dat aendragē?
 hoe zy beter zyn / hoe dat hun lof-seggingē
 Gode aengener sullen zyn / en hun gebeden
 proffytelyker voor den euen-naesten.
 Ten lesten / Susters / het slot dat ick make
 is / dat wy geē torens en bouwē sonder fon-
 dament / want Godt en aensiet zoo zeer niet
 de grootheyt vande wercken / als de liefde
 daer zy wt gheschieden / ende als wy doen
 dat wy kunnen / zyne Majesteit sal ma-
 ken dat onse macht daeghelyckx meer en
 meer wassen sal / behoudelyck dat wy niet
 terstone

ter stont moe en worden / maer dat wy dit
 luttel tijt van ons leuen (d'welck by auon-
 turen coeter sal zijn dan yemant van ons
 peyst) sullen onsen Heere inwendelyck
 ende totwendelyck op offeren de offerande
 die wy konnen: want zijne Majesteit salt
 boegen by zijn sacrificie / d'welck hy zynen
 Vader offerden vooz ons aen het cruys / op
 dat het mochte hebben de woerde die onsen
 wille verdient sal hebben / al ist dat de
 wercken cleyn zijn. Ick bidde zijne God-
 delycke Majesteit / mijn Dochters / dat
 hem belieue / dat wy alle mogen geraecken
 daer wy hem inder eeuwichheit mogen lo-
 uen / ende dat hy my de gracie gene yet te
 mogen doen van t'gene dat ick v segghe /
 vooz de verdiensten zijns Soons / die leefte
 enderegneert inder eeuwichheit / Amen.

Want ick segge v dat mijn beschaemtheit
 groot is / sulcx dat ick v versoecke om de
 liefde dessels ons Heeren Jesu Christi /
 dat ghy in uwe ghebeden dese arme son-
 darsse niet en vergeet.

All ist dat ick dit hebbe begoft te schry-
 uen met de groote regenheit die ick int be-
 gintfel verhaelt hebbe / nochtans naer dat
 ter voleynt is gheweest / zoo hebbe icker
 groote breucht vooz ghecreghen / ende ick
 houde de moyte vooz zeer wel bestant / al
 ist dat ick wel bekenne dat zy zeer cleyn is
 ghe-

gheboest. Ende onterpepsende / mijn Su-
sters / uwe nauwe beslotenheyt / ende v
weynich onderhout / ende dat de huy sin-
gen in eenighe van uwe Cloosters niet zoo
woyt en zyn alst betamen soude / zoo dunct
my dat ghy troost ende brencht scheypen
sult in dit gheestelyck Castrel: ghemerck
dat ghy oock sonder oorloff der Quersien
daer moecht binnen gaen / ende aldaer
wandelen tot wat uren dat het zy. Cis
boel waer dat ghy niet en sult kunnen gaen
in alle de wooninghen door uwe eyghen
crachten / al dunct v dat ghyer zeer groote
hebt / ten zy dat den seluen Heer des Ca-
steels v binnen leyt: ende daerom vermane
ich v / ist dat ghy daer eenich wederstant
gheboelt / dat ghyer v niet teghen en stele
met v seluen gebwelt aen te doen / midts dat
ghy hem soo zeer sout bedroeven / dat ghye
boel dier becoopen sout / ende sout groote
moyte hebben. Hy bemint de ootmoedic-
heyt zeer / ende als ghy ootmoedich sult we-
sen / ende dat ghy v sult achten onweerdich
te wesen te comen tot inde derde / ghy sult
meer zynen goeden wil winnen om v te
stellen tot inde vyfde / ende daer sult ghy
hem soo wel mogen dienen / dat ghy onder-
houdende daer dickwils in te comen / sult
van hem ghesielt worden inde zelue woo-
ninghe die behaert wort voor hem: daer
ghy

ghy noyt wt gaen en zult / ten zy dat ghy
 gherocpen woort bande Pziorume / wiens
 wil desen grooten Heere begheert dat ghy
 zult achten ghelyck zynen eygen. Ende al
 blyft ghy langhen tyt wt dooz haer beuel /
 zoo sal hy v altyt als ghy weder compt de
 poorte open houden. Ende als ghy eens
 gheleert zyt dit Casteel te ghenieten / zoo
 suldy in alle dinghen rust binden / al waer
 en zy oock zeer moelyck / op hope van
 daer weder te moghen comen sonder dattet
 v pemant zal konnen ontnemen. Al ist
 datter maer ghemelt en is van seuen woou-
 ninghen / nochtans in elcke van die zynder
 bele / zoo bouen / als beneden / ende besuden /
 met schoone houen / fonteynen / ende dool-
 houen / ende andere lustighe ende vermaeck-
 helijcke dinghen / zoo dat ghy wel soude
 willen v seluen heel berispen in den grooten
 Godt te louen diese gheschapyen heeft
 naer zyn beelt ende ghelyckenisse. Ist dat
 ghy yet goets vinght inden schick dooz den
 welcken v daerass kennisse is ghegheuen /
 ghelost waerachtelyck dat het zyne Mas-
 jesty is diet gesept heeft om v te voldoen :
 aengaende het quaet dat ghy daer inne bin-
 den sult / dat is dooz my gheseyt. Om de
 groote begheerte die ick hebbe yet te doen
 om v te helpen dienen mynen Heere ende
 Godd: soo bid ick v telcke reysen a' s ghy
 hier in

hier in zult lesen / dat ghy hem grootelyc
 wilt louen/ende bidden hem in myn plaet-
 se om vermeerderinghe van zyn H. Kercke/
 ende verlichtinghe der Ketters : ende booz
 my dat hy my wil mijne sonden vergeuen/
 ende dat hy my trecke wt het baghe-bier :
 want by auonturen zal ick daer wesen/ als
 b dit sal ghegeuen worden te lesen / ist em-
 mers woerdich genoeg om gelesen te wor-
 den / naer dat het van gheleerde personen
 ouersien sal zyn. Ende zoo verre daer eenige
 dolinghe in bevonden wordt / dat is om
 dat icht niet beter en verstaen : want ick
 my in alles onderwozpe t'ghene dat de H.
 Catholyske/ Apostolische Roomsche Kerc-
 ke is houdende / in de welcke ick leue / ende
 protestere ende beloue te leuen ende te ster-
 uen. Godt de Heere zy eeuwelijck gheloofte
 ende ghebenedyt. Amen. Dit is gheschre-
 uen ende voleyndt int Clooster van Sinte

3 Joseph inde Stadt Auila / int jaer

1603 577. op Sinte Andries auont /

\ninter eeren Godts / die leeft ende

regneert inder eeuwichheit.

A M E N.

(:.)

DE

DE WYCKE

ANNO 1600

IN WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

DE WYCKE

1600

DEVOTE AENROEPINGEN OFT

MEDITATIEN VANDE

Ziele tot haren Godt, beschreuen door
de E. Moeder Terese de IESVS, op
verscheyden daghen, ghelyck de Geest
des Heeren haer heeft inne ghegheuen,
naer dat zy ten Heylighen Sacramente
was gheweest. Int Jaer 1566.

I.

Mijn leuen / mijn leuen / hoe
kонт ghy gedueren woefende
ghescheiden van v leuen / in
sulcke sochfuldicheyt als
ghy leeft? Wat suldy maec-

ken naer dien dat alle v wercken vol zijn
van onbolmaecktheden ende ghebreken?
Wat isser doch o mijn ziele / dat v mochte
vertroosten in dese woefte zee? Ick hebbe
groot medelyden met mijn seluen / ende
noch veel meer ouer den tyt die ick gheleest
hebbe / sonder dat te hebben. O mijn Hee-
re / hoe soet ende vermaeckelyck zijn uwe
weghen? Maer wie zal daerinne derven
wandelen sonder achterdencken? Ick ben
bebreest

bebreest te zyn sonder v te dienen / ende als
 ick my begheue om v te dienen / zoo en bin-
 de ick niet dat my aen staet om te moghen
 een weynich voldoen van t'ghene dat ick
 v schuldich ben. Het schynde dat ick my
 daer toe gheheel wil begheuen / ende als
 ick mijn allende wel aensien / ick beninde
 dat ick niet goets wt rechten en kan ten zj
 dat ghyt my ghyndt. **O** mynen Godt /
 mijn berinberticheyt / wat mochte ick
 doen / op dat ick niet en verderue de groote
 ghenaden die ghy teghen my ghebruyckt?
 uwe wercken zyn Heylich / zj zyn recht-
 beerdich / zj zyn onwoerdeerlyck / ende zj
 zyn vol van groote wysheyt / midts dat
 ghy / o Heere / de wysheyt selue zyt. Ist
 dat myn verstandt hem hier mede becom-
 mere / zoo claccht den wil / om dat hy
 wel soude begheeren dat niemant hem
 en beletten van v lief te hebben / ghe-
 merckt dat het verstandt niet en can al-
 soo excellentelyck ghevatten hoedanich dat
 zynen Godt is / ende dat het verstandt
 wel soude begheeren Godt te ghenieten /
 niet wetende hoe ende in wat manieren /
 als zynde besloten in alsulcke verdriete-
 lycke ghevanchenisse als is dit sterffelyck
 leuen / daer alle dinghen ons aff keeren
 ende beletsel ghenen : hoe wel dat den wil
 int eerste gheholpen wordt met het aens-
 merken

mercken van uwe grootheden / al waer
beel beter ghemerckt wordt mijn cleyne-
heyt ende verwozpenheyt.

Waer om ist dat ick dit gheseyt hebbe o
mijnen Godt? Tot wien spreek ick mijn
clachten? Wie ist die my verhoort dan
ghy mijnen Vader ende mijnen Schep-
per? Wat behoeue ick dan veel wo-
den te marcken / op dat ghy mocht ken-
nen mijnen hertzwere / daer ick zoo clae-
rlyck sien dat ghy in my blyft? Dit is
het ghene dat my doet op ghetogen wo-
den buyten my seluen.

Maer belas / o mijnen Godt / hoe moch-
te ick hoor seker weten dat ick van u niet
ghescheiden en ben? O mijn leuen / dat
ghy aldus leuen moet met zoo cleyne se-
kerheyt van een saccke daer zoo veel aen
hanght! Wie soude naer u willen ver-
langhen / ghemerckt dat het proffyt dat-
men van vryghen oft hopen mach (welck
is Godt gheheelyck te behaghen) alsoo
zeer onseker is?

II.

O Heere / ick peyse dickeils / ist dat dit
leuen kan onderhouden worden sonder
u / dat het soude moeten zijn inde eenicheyt /
om dat daer de ziele rust in haer ruste /

d'welck als zy niet bypelyck en gheniet / zoo
 gheboest men dich wil dat haer pyne ver-
 dubbelt wort. Maer de pyne die zy ghe-
 boelt om dat zy moet verkeeren ende om-
 megacn mette creaturen / ende niet en mach
 alleene besich wesen met den Schepper /
 doet haer dese andere pyne achten booz ghe-
 nuichte ende vzeucht. Maer wat bediedt
 dit / o mynen Godt / dat de ruste aldus de
 siele moe maect / de welke nochtans an-
 ders niet en soect dan v te behaghen ? O
 machtighe liefde Godts / wat verschil isse
 tusschen v ende de liefde des werelts ? Dese
 liefde des werelts en soect geen ghesellen /
 want haer dunct / dat zy daer booz soude
 moghen quyt worden t'ghene dat zy besit-
 ende de liefde myns Godts vermeerderd des-
 te meer / hoe dat zy verstaet datter meer lief-
 hebbers zijn / ende haer vzeucht vergaet als
 zy siet dat eenyghelyck sulcken goet niet en
 gheniet. O myn opperste goet / dooz wien
 comt dit / dat midts de groote vzeucht die-
 men dooz v ontfant / de ghedenckenisse van
 de groote menichte der genē die dese vzeucht
 niet en soecken / ende die de selue eenwelyck
 sullen quyt zijn / verdoect in ons sulcke me-
 delyden / dat de ziele alle middelen soect om
 geselschap te binden / ende van herten geer-
 ne soude affstant doen van de vzeucht die zy
 is ghenietende / ten minsten dat zy mocht
 maect

maecken dat andere menschen die mochten gemeten? Maer o myn hemelsche Vader / en waert niet beter sulcke begheerte besuden te stellen tot op een ander tyt / als de ziele zoo seer groote vzeucht niet en heeft / op dat zy door die ure v gheheelyck mochte ghenieten? O mynen Salichmaecker / hoe groot is de liefde die ghy draecht tot de kinderen der menschen / ghemerckt dat den grootsten dienst dienen v zoude moghen bewysen / is; datmen v verlaete om hunnen t'wil ende om hun proffyt / ende dan besitten v veel beter? Want al ist datmen zoo groote ghenuchte ende vzeucht niet en gheboelt door het ghenieten van t'ghene datmen wel zoude willen: de ghehele ziele nochtans die verblydt haer door het ghene dat v behaecht / ende door dien dat zy siet dat de ghenuchten hier beneden / al comen zy van v / zeer onseker zyn gedurende dit sterffelyck leuen. Ist dat daer niet by gheboecht en is de liefde des naeste. Die den naesten niet en bemint / die en bemint v niet / o Heere / want wy siet dat ghy niet zoo veel bloets bewysde de groote liefde die ghy draecht tot de kinderen van Adam.

III.

O mynen Godt / mijn ziele is grootelyck benant / als ick bemerkte die glorie die ghy bereet hebt gemaeckt voor den genen die volherden sullen in het volbringen van uwen wil / ende met hoe groote pynte ende sinerte uwen Sone die glorie heeft gewonnen / ende hoe qualijck dat wy die verdient hadden / ende hoe grootelyck dat behoort bekend te worden dese uwe groote liefde / de welcke met sulcken ontwaerdeerlycken prijs ons heeft leeren liefde draghen ende v niet wederleggen. Hoe ist mogelijk / o Heere / dat alle dese dingen konnen vergeten worden / ende dat de menschen v alsoo wt der herten stellen als zy v vertooren? **O** mynen Salichmaker / hoe groot is der menschen vergetelyckheyt / dat zy vergheten hun seluen / ende uwe groote goetheyt / de welcke zoo groot is / dat ghy dock onser gedachtich zyt ter wylen dat wy gevallen zyn / v hebbende vergramt met dootelycke sonde : ghy geeft de handen genen die v vergheten / ende maecte ons waeker / ende treckt ons buyt eene ongeneselycke raserye / ten eynde dat wy onse salicheyt souden bewercken ende van v versoeken?

Gebe-

Gebenedyt moet wesen alsulcken Heer /
 ghebenedyt moet wesen alsulcke groote
 barmherticheyt / inder eeuwichheyt moet
 gheprezen worden sulcke soet-herlige me-
 delydentheyt / o myn ziele / ghebenedyt
 inder eeuwichheyt alsulcken grooten Hee-
 re ende Godt. Hoe soudenmen ons kon-
 nen keeren van hem? O hoe rechtuer-
 delijck sal zyn groote genaede verdoemen
 de ondancckbaere ende onbekent-same!

O Heere / wilt hier inne versien! O kin-
 deren der menschen / hoe lanck sullen u-
 we herren verstreent blyuen? Hoe lanck
 suldy aldus weder-partydich zyn dien
 soeten ende goedertieren Heere Iesus?

Hoe rompt toch dit? By auouinren dat
 ghy meyt dat onse boosheyt soude kon-
 nen staen tegen hem? Of dunckt v niet
 dat het leuen vanden mensch doorby gaet/
 ghelijck een bloeme des hofs: ende dat
 den Sonne Godts commen moet om dat
 schrickelijck vonnisse te gheuen? O myn-
 nen almachtighen Godt / aenghesten dat
 ghy ons moet oordeelen / willen wy oft
 niet: hoe macht commen dat wy niet en
 bedroeden hoe veel datter aen gelegen is/
 v in die ure te binden gunstich ende ons
 toe ghedaen? Maer wie en soude niet
 begeeren sulcken rechneerdighen rechter?

O helucksalich sullen zy wesen die in dien

schrikelijcken tyt hiu sullen verheughen
 met v. **O** mynen Heere / mynen Godt / o
 opperste goet mynder zielen / want ghy
 noyt en failleert te antwoorden den genen
 die v toe roepen / wat raet isser booz die
 die ghy hebt opgheneuen / ende bekennt heeft
 hoe deerlyck dat hy zyn seluen verloos / om
 te winnen een cozte welluste / ende die ge-
 heel booz genomen heeft met uwe gracie v
 altyt te belienuen / om hier waermaels te
 mogen leuen / op dat hy altyt niet en sterue
 dooz het ghedencken van zyn groot verlies /
 daer hy innegheballen is / vande onnoosel-
 heyt die hy in het Doopsel hadde ontfan-
 ghen ? Het alderbeste leuen dat hy mocht
 hebben is / altyt te steruen met dese gedenc-
 kenisse. Maer hoe soude de ziele die v tee-
 relyck beinint dat konnen verdraghen ?
Dan wat is dit booz een slechte braghe / o
 Heere ? Het schynt dat ick vergeten hebbe
 uwe grootheden ende berinherticheden /
 ende hoe dat ghy inder werelt zyt gecomen
 om der sondaers wil / ende hoe dat ghy ons
 hebt ghecocht met alsoo grooten prijs / ende
 hebt betaelt onse valsche wellusten / verdra-
 gende sulcke vreedde tormenten ende slagen.
Ghy hebt myn verblintheyt genesen / als
 ghy uwe Gaddelycke ooghen hebt laten
 verbinden / ghy hebt myne pdelheyt gene-
 sen dooz de vreedde dopzue croone. **O** Heere /
 Heere /

Meere / dese dingen quellen ende behaouwen
 heel meer den genen die v bemint : allene-
 lyck vertroost my dit / dat uwe berinher-
 ticheyt sal inder eedwicheyt geprezen wordē /
 als men kennē sal myn boosheytē archeyt :
 maer bouen allen desen en weet ich niet / of
 ick desen hertzbeerquyt sal worden ter dat
 ick quyt boorde allen de allendicheden van
 dit sterffelyc leuen dooꝛ v te aenschouwen.

III.

Het schynt / o Meere / dat mijn ziele
 wort vertroost / als zy ouerpeyt de
 breucht die zy dooꝛ uwe berinherlicheyt sal
 hebben / als haer sal toeghelaten worden v
 te genieten. Maer zy soude eerst v wel wil-
 len dienen / midts dat zy moet ghenie-
 ten t'gene dat ghy dooꝛ haer te dienen voor
 haer hebt vercreghen. Wat sal ick mace-
 ken / o Meere : wat sal ick doen / o mynen
 Godt ? O hoe laet worden myne begeerten
 volbracht / ende hoe vroech zyt ghy Meere
 wt ghegaen om my te soecken ende weder-
 om te trecken / op dat ick my soude ghehee-
 lyck beghenen tot v. Soudt ghy o Meere
 voortaan wel kunnen den alendigen verla-
 ten / of v af gekeeren bande arme bedelaers
 als zy tot v willen comen ? Sijn by auon-
 turen uwe grootheden of uwe heerelycke
 wercken vermindert of verleynt ?

O mynen Godt / o myn barmherticheyt /
 ghy soudet nu wel mogen toonen en laeten
 blyckē in uwe dienaresse / ghy zyt almach-
 tich o groote Godt. **N**u salmen mogen sien
 en verstaen oft myn ziele op haer seluē ledt en
 haer seluē kent / als zy ouerpeyst den tyt die
 zy heeft verlozen / ende dat ghy / o Heere / op
 den staenden voet haer moocht de genade
 doen dat zy dien mach inne haelen. **M**y
 dunct dat dit slechtelyck ende buyten rede-
 ne gesproken is / want men gemeynelyck
 seyt / dat den verlozen tyt niet om herhalen
 en is. **G**ebenedyt moet ghy zyn o mynen
 Godt. **O** Heere / ick belyde uwe groote mo-
 gentheyt / ende ist dat ghy almachtich zyt /
 gelyck ghy waerachtelyck zyt / isser yet om-
 mogelyck den genen diet al vermach ?
Wilt dit slechts / o Heere / willet slechts / wāt
 al ist dat ick allendich ben / ick gelooue vast-
 stelyck dat ghy vermoocht al wat ghy wilt
 ende dies te meer / want ick van u wonder
 hoorē / ende dat ghy noch veel meer ver-
 moocht / soo wort mijn gelooue meer ver-
 sterckt / ende ick geloofst met een vast geset
 boomēnen dat ghyt doen sult. **E**nde wie
 hoeft hem te verwonderen van t'gene dat
 doet die almachtich is ? **D**is kennelyck /
 o myn Godt / dat ick met alle myne alen-
 digheden noyt en ben gheweest sonder te
 kennen uwe groote macht ende barmher-
 ticheyt

ticheyt. Dit mocht my baten daer ick b niet en hebbe in vertoorn. Verhaelt / o Heere / den verlozen tyt / ende geeft my gracie in desen tegenwoordigen ende toecomenden tyt / op dat ick voor b mach comen met het bruyloft-cleedt: want ghy vermaghet is dat ghyt wilt.

V.

O Lieue Heere / hoe verre ick gracie van b versoeken die b soo qualyc gedient hebbe / ende soo qualyc waer ghenomen het ghene dat ghy my hebt verleent?

Wat goet betrouwen soudenmen op my moghen stellen die b soo dicwils ontrouwich ven gheweest? Wat raet gheeft ghy my dan / o troost der onghetrooste / ende hulpe der ghenen diese van b begeeren ende soecken? Sout beter zyn dat ick zweghe van myne nootelykheden / hopende dat ghy die te hulpe sult comen? Neent voorwaer / want ghy selue / o Heere / wel wetende hoe groot dat onsen noot is / ende de verlichtinghe die wy crygen door dien aen b te verhalen / hebt ons beuolen dat wy sullen heyschen / ende dat ghy niet en sult faelgeren te verleenen.

Ick peyse somtyts op de clachte van die goede ende Heylighe Maghet Martha / want het en was niet alleene ouer haer

suster

haer suster dat zy clacchden: maer ick houde
 de booz seker dat haer meeste verdriet was
 dat haer dorchte / dat ghy geen medelyden
 en hadt met haere slavernye / ende dat ghyt
 b niet aen en droecht / dat zy by b niet en
 was. Wy auonturen liet zy haer boozstaen
 dat de liefde die ghy haer toebroecht / soo
 groot niet en was als die toonden aen haer
 suster: want dat moeste haer meer verdrie-
 ten / als dede dat zy diende den genen die zy
 soo zeer beminde / want de liefde maect den
 aerbeyt licht. Ende dit blyckt hier wt /
 om dat zy niet met allen gesept en heeft tot
 haer suster / maer alle haer clachte valt op
 v / o Heer / want de liefde dede haer verston-
 ten om tot v te spreken: oock wt de ant-
 worde die ghy haer gaf / schynt dit alsoo te
 wesen / ende dat haer clachte quam wt den
 oorspronck die ick segge / want t'is de lief-
 de alleen die alle dingen woerdich maect /
 ende het is van noode dat zy soo groot zy /
 dat gheen dinck ter werelt den mensch af
 en keere van te beminnen. Maer helas /
 lieue Heere / hoe sullen wy dese liefde er-
 ghen / sulcx als v betaemt / ten zy dat de lief-
 de die ghy ons toe draecht onse liefde ver-
 eenige met haer? Sal ick my verlagen met
 dese heylige maghet? O hoe luttel redenen
 hebbe ick daer toe? Jae gheen ter werelt /
 mits dat ick altyt in mynen Heere Godt
 hebbe

hebbe gemerckt veel meer reekene van onmatighe liefde / dan ick soude hebben konnen heyschen oft begeeren; ende ick en hebbe geen oorsaecke van elaghen / ten waer dat ick claechde dat uwe goedertierenheyt my soo langhe ende veel heeft berdraghen. Wat soude ick dan (alendighe creature als ick ben) moghen heyschen d'welck ick v (Heere) mocht offeren met Sinte Augustyn / om daermede wat te betalen vant gene ick v schuldich ben? dat v beliene te gedencken dat ick v schepsel ben: ende vant mynen tweghen dat ick mach kennen mynen Schepper / om hem lief te hebben.

VI.

O Alle myne bzeucht / Heere van alle dingen / ende mynen Godt / hoe langhe salt noch wesen eer ick aenschouwen sal uwe tegenwoordicheyt? Wat raet geeft ghy my / die hier opder aerde soo luttel ruste binde buyten v? **O** lanc leuen / o verdrietelyck leuen / o leuen int welck men niet en leeft / o wildernisse te zeer wilt ende sonder beternisse. Wanneer dan / o Heere / wanneer? Hoe langhe? Wat sal ick maecken / o mijn opperste goet / wat sal ick doen? soude ick begeeren naer v niet te verlangē? **O** mynen Godt / mynen Schepper / die
quetst

quetst ende en geeft gheen medicynne / die
 laet datmen de wonde niet en siet / die doo-
 det / ende gheeft noch meer leuen : em-
 mers / o Heere / ghy doet dat v belieft / als
 almachtich wesende. Ist dan v belieft / dat
 ich verwozpen aertwozinken dusdavighe
 tegenheyt zal verdragen? Laetet dan alsoo
 wesen / wantet v alsoo belieft : want ich en
 wil anders niet dan t'ghene dat ghy wilt.
 Maer helas / helas / mynen Schepper
 myne groote droefheyt doet my claghen en
 segghen datter gheenen raedt in te schicken
 en is / tot dat het v belieft. De siele aldus
 nauwo ghebanghen zynde verlanght naer
 haere verlossinghe / nochtans en begheert
 zy niet wt te gaen / noch een tittelken te
 wycken van t'ghene dat v belieft. O myne
 glorie / laet by mynder sielen droefheyt
 wassen ende vermeerderen : oft neempe se
 teenemael wech. O doot / doot ich en wete
 niet waerom datmen v alsoo breeft / daer
 nochtans in v is het leuen : Dan wie en sou-
 dese niet breefen / hebbende die eensdeels op
 den hals / ende zynen Godt niet beminne-
 de? Ende aengesien dat met my aldus ghe-
 stelt is / wat begheere ich / ende waer naer
 verlanghe ich? by auonturen de straffinge
 mynder sonden die ich zoo wel verdient
 hebbe? Och en laet dat niet geschieden / myn
 opperste goet / want myne verlossinge heeft
 v te

b te vier gherost. **O** myn siele / laet Godts
 wille verbult worden / want dat betaempt
 b. Houde vast ende hoopt in zyn berinher-
 richeyt dat zy b wel te hulpe zal comen / als
 uwe penitentie zal verdient hebben eenighe
 quytsheldinge uwer sonden / en soeckt niet
 te ghenieten sonder verdraghen **O** mynen
 waerachtighen Heere ende Coninck / ick
 en ben seluer daer toe niet ghenoechsaem /
 ten zy dat uwe handt ende opperste groot-
 heyt my helpe / mette welcke ickt al zal
 vermoghen.

VII.

O myn betrouwen / en mynen Vader /
 mynen Schepper / mynen warachtig-
 gen Heere ende Voeder / als ick ouerlegghe
 uwe woorden / dat ghy secht / dat het b ghe-
 nuchte is te zyn met de kinderen der men-
 schen / zoo moet myn siele haer grootelyc
 verblyden. **O** Heere des Hemels ende der
 aerden / wat woorden zyn dit / om allen son-
 daers te ontnemen het wanhopen. Hebby
 by auonturen middelen ghebreck om b te
 vermaken / dat ghy gaet soecken sulcken
 stinckende aertwozm als ick ben ? De
 stemme die daer wierdt ghehoort in b
 Doopsel / seyde dat ghy b goet behaghen
 neemt in uwen Soon: moeten wy dan hem
 hier in ghelyck wesen **O** Heere ?

O wat

Wat groote ghenade / en wat groote her-
 telijcheyt is dit / sonder dat wy die eenich-
 sints kunnen verdienen? Ende dat wy
 menschen dit al zoo vergeten? Aensiet doch /
 o Heere Godt / dese onse groote allende /
 ende aenmerckte onse crancheyt / want alle
 dinghen v kennelijck sijn. **O** mijn ziele
 overpeyst het groot behaghen ende liefde /
 die de Vader heeft kennende zynen Soon /
 ende die den Soon heeft kennende zynen
 Vader / ende de brandende liefde mette welc-
 ke den Heylighen Gheest met hun geboecht
 is / ende hoe dat gheen van hun dzyen hem
 en kan gescheyden van dese liefde ende ken-
 nisse / want zy t samen een sijn. Dese weer-
 dighe personen beminnen malckanderen /
 ende hebben hun behaghen d'ene mette
 andere. Wat behoefst ghy dan myne liefde /
 o Godt / waerom begeert ghy die / oft wat
 woet ghy daer mede te winnen? **O** ghebe-
 nedyt moet ghy sijn / o inder eeuwichheyt
 moet ghy ghebenedyt sijn / mynen Godt ;
 alle dinghen louen v eeuwelijck / want ghy
 eeuwelijc syt. Verheucht v / mijn ziele / om
 datter sijn die uwen Godt beminnen ghe-
 lijk hy verdient. Verheucht v om datter
 sijn die zyne goetheyt ende woerdicheyt be-
 kennen. Dancket hem / om dat hy ons op
 der aerden eenen heeft ghegheuen die hem
 kendet / te weten zynen eenighen Soon.

Onder

Onder desen mantel moecht ghy tot hem naecken / hem biddende / ghemerckt zyne Majesteit vermaeck schiept in v / dat geen dinghen ter werelt v en moghen beletten van v te verhenghen ende genuchte te scheppen inde grootheyt Godts / ende in zyn weerdicheyt / dat hy weerdich is aldus be- minde ende ghepresen te worden: oock dat hy v helpen wil / ten eynde dat ghy moocht een weynich oorsaecke wesen / dat zynen naem gebenedijt worde / ende dat ghy met- ter waerheyt moocht segghen: **O** mijn ziele maecte groot ende pryft den Heere.

VIII.

O Heere mynen Godt / hoe wonderlyck hebt ghy de woorden des leuens / waer inne alle menschen mogen vinden al wat zy begeeren / ist dat zyt slechts soecken wil- len. Maer wat wonder sake is dit mynen Godt / dat wy uwe woorden aldus verge- ten / midts de cranchheyt ende dwaesheyt die onse quade wercken mede brengen. **O** mynen Godt / Schepper van al datter is geschapen: ende wat waer doch te bedieden al datter geschapen is / hadde ghy / o Heer / meer willen scheppen? Ghy zyt almach- tich / uwe wercken zyn onbegryppelyck. Maecht dan / o Heere / dat uwe woorden wt myn gedachten niet en ryfen. **Ghy** hebt
 A a gesept:

gheseydt: **C**ompt tot my alle die aerbeydet
 ende gheladen zyt / want ick zal v vertroos-
 ten. **W**at willen wy meer hebben o Hee-
 re: wat begheeren wy: wat soecken wy:
Waerom ist dat de menschen vande werelt
 hun seluen verliesen / dan om dat zy ruste
 soecken: **O** myn Godt / o myn Godt / **W**at
 bediet dit / o Heere: wat deerlycke saecke/
 wat verblintheyt is dit / de ruste te soecken
 inde dinghen daer zy niet en can in gebon-
 den worden: **O**ufermet v / Heere / ouer
 uwe creaturen / aensiet dat wy ons seluen
 niet en kennen / ende dat wy niet en weten
 wat wy begeeren / ende dat wy niet en ver-
 cryghen dat wy heyschen. **V**erleent ons het
 licht / o Heere / want het ons meer van noo-
 de is / dant was den blindgebozen: want
 desen emmers verlancheden naer het licht te
 sien / ende hy en konste niet: maer nu /
 Heere / en begheertmen oock het licht niet.
O waer isser eenighe sieckte soo onghene-
 lyck: **H**ier / o Godt / moet ghy choonen
 uwe mogentheyt / hier uwe bermerticheyt.
O wat groote ende zwaere saecke is dese die
 ick van v begeere / o mynen waerachtigen
 Godt / dat ghy wildet soecken die v niet en
 soekt: dat ghy wildet open doen / voor den
 genē die naer v niet en roept: dat ghy wilde
 gesontheyt verleenē / aen dē genen die geer-
 ne sieck is / ende die selue soekt sieck te zyn?

Ghy

Ghy hebt gesept o Heere dat ghy zyt gecomen om de sondaers te soecken: dese o Heere zyn warachtighe sondaers: En aensiet doch niet onse verblintheit lieue Godt/maer de groote ouerbloedicheit des bloets/d'welck uwen Sone booz ons gekort heeft: laet uwe barmherticheit schynen ouer sulcke groote boosheit. Aensiet / o Heere / dat wy v hantwerck zyn / ende laet uwe goetheit ende barmherticheit ons te hulpe commen.

IX.

O Soet hertighe ende lieffelycke Heere mynder zielen / ghy hebt oock gesept: comt tot my alle die dorst hebt / ick sal v te drincken geuen. Hoe waert mogelyck dat die menschen niet zeer dorsten en soudē / die daer branden inde leuende blammenbande begeerlijkheden der dinghen deser alendiger werelt: Daer moesten wel veel waters zyn om desen dorst te blusschen. Maer ick weet wel van uwer goetheit wegen / o Heere / dat ghyt hun verleenē sult / want ghy segget seluer / uwe woorden en konnen niet faileren. Ist saken dan mis dat zy ghe woon zyn in sulcken brand te leuen / en daer inne opgeboet zyn / dat zyn niet en geboelē noch en keerē tot hun seluē / om hunnē grootten noot te kennen / wat raet dan o Godt?

Ghy zijt inder werelt gecomen om alsulcken grooten noot te helpen: begint o Heere/want uwe goet herricheyt moet haer open baren in veel zwaerder saken. **A**zmerckt / o Godt / dat uwe byanden alle daghe veel winnen: hebt medelyden ouer de gene diet niet en hebben ouer h:in seluen / ende want hunne onsalicheyt hun hout in sulcken staet/dat zy tot v niet en willen comen/cot ghy tot hun / o mynen Godt / ick biddet booz hun/ende ick weet wel/als zy hun seluen sullen kennen / ende tot hun seluen comen/ende v beginnen te sinaccken/dat dese dooden sullen verweckt worden. **O** leuen / en weygert my niet belieuet v/d'welck ghy pegelycken verleent/ te weten dat ouer soet water / d'welck ghy belooft hebt allen diet begeren. **I**ck begeert o Heere/ ick heyschet/ ick come tot v / en verwoaget v van my niet o Heere/midts dat ghy mynen noot weet/ende dat dit is de waerachtighe medecyne van de ziele die ghy gequetst hebt. **O** Heere/hoe meniger ley bzant isser in dit leuen? **O**ch hoe noodich ist dat wy sullen leuen met achterdenken? **S**ommighe verbranden hunne ziele / de andere supuerense / op dat zy altyt mochtē leuen ende v genieten. **O** leuende fonteyne der wonden myns Heeren / hoe ouerbloedelyck bloet ghy sonder op houden / om ons te onderhouden / ende

300 wie soecken sal zijn seluen t'onderhou-
den met dit Goddelyck water / hoe geruste-
lyck sal hy passeren dooz het midden bande
perychelen van dit alendich leuen.

X.

O Godt mynder zielen / hoe zeer zijn wy
genegen om v te vertoonen / ende ghy
ter contrarien noch veel meer / om ons te
berghen! waer wt comt o Heer / dese
groote stouticheyt? ist niet om dat wy al-
reede ghehadt hebbende kennisse van uwe
groote barmherticheyt / hebben vergheten
hoe rechtueerdich dat uwe rechtueerdich-
heyt is? de pynen des doots hebben my
omringelt / o / o / o / wat zware saecke is de
sonde / de welcke Godt heeft konnen de doot
doen steruen met zoo vele pynen? **O** Godt
hoe zyt ghy met de pynen omringelt? waer
sout ghy v mogen keeren daer ghy niet ge-
pynicht en wort? van allen kanten ont-
fanght ghy slaghen bande menschen. **O**
Christenen het is tyt dat ghy uwen Coninc
beschermt / ende dat ghy hem by blyft in
dese wildernisse / want hy heeft luttel van
zyne dienaers die by hem zijn gebleuen / en
den hoop der genen die Lucifer volgen is
zeer groot / ende het quaci ste is / dat zy int
openbaer dragen den schyn van vrienden
te wesen / daer zy hē int verborgē vercoopē /

sulcx dat hy nauwelijcx yemanden en vint /
 om hem op te betrouwen. O warachtige en
 getrouwe vrient / die v berraden heeft / hoe
 qualijck heeft hy v betaelt ende vergolden ?
 O warachtighe Christenen / helpt uwen
 Godt weenē / wāt dese deereijcke tranē en
 zijn niet alleen ouer Lazarm / maer oock
 ouer alle de gene die niet berweckt en sullen
 worden / al ist dat zyne Majestejt hun met
 luyder stemmen is roepende. O mijn op-
 perste goet / hoe waren mijn sonden booz-
 uwe tegenwoordicheyt ghestelt die ick te-
 gen v hebbe misdaen? Eimers dat se eens
 eynde nemen / Heere / dat se eynde nemen /
 ende oock de sonden van alle andere. Ber-
 weckt dese dooden / laet o Heere uwe stem-
 me soo crachtich wesen / al ist dat zy het le-
 uen niet en begeren / dat ghy nochtants hun
 niet en laet het leuen te geuen / op dat zy ten
 lesten / o Heere / mogen geraeken worden
 afgront hunder wellusten. Lazarus en
 hadde v niet gebeden dat ghy hem soue ber-
 wecken / maer ghy hebt ghedaen ter be-
 geerten van een sonderse: laet uwe stemme
 o Heere / ende noch veel meer uwe bermher-
 ticheyt hier vercoont worden / ende al ben
 ick zoo zeer allendich / ick bidde v booz de
 gene / diet v niet en willen bidden: ghy weet
 doch wel / o mijnē Coninck / wāt hertzoer
 dat het my is te sien dat dese menschen al-
 dus

dus bergeten de tormenten die zy eeuwe-
 lyck moeten verdragen / ist dat zy hun niet
 en bekeerē tot v: o alle die daer ligt verdr: de-
 kē inde wellustē en genuechten / en in altyt
 te volgen uwen eygen wil / hebt medelyden
 ouer v seluen / zyt gedachtich dat ghy altyt
 ende sonder eynde sult moeten die helsche
 geesten onderwoopen zyn / bemerkte / be-
 merckt dat den richter die v sal verdoemen
 v selue nu is smeeckende / ende dat ghy niet
 versekeret en zyt eenen oogenblich te leuen:
 waerom dan en soeckt ghy niet eeuwelyck
 te leuen? **O** versteende herten der men-
 schen / laetse doch door uwe ongemeten soet-
 herticheyt vermozwet wordē / o lieue Godt.

XI.

O myn Godt / o myn Godt / wat hert-
 zwoer ist voor my als ick ouerpepse-
 t gene dat een ziele sal geboelen / die hier ge-
 woest hebbende altyt bemint / verdragen /
 gediene / groot geacht / verheucht ende ver-
 blyt / als zy naer de doot haer sal sien op ee-
 nen oogenblich inder eeuwichheit ende son-
 der eynde verlozen te wesen / ende dat het
 haer aldaer niet helpen en sal dat zy niet en
 begheert te letten op de stucken diet ghe-
 looue aengaen / ghelyck zy te bozen dede /
 ende dat zy haer sal sien ghescheyden wor-
 den van het ghene dat zy noch niet en
 hadde: haer sal duncken dat zyt eerst

maer en begoft te genieten / ende dat wel
 met redene / want alle t'gene dat met dit le-
 uen eynde neemt / en is niet dan een oogen-
 blick : ende dat zy dan haer sal omringelt
 binden met dat grouwelyck ende onberm-
 hertich geselschap / met het welck zy eeuwe-
 lyck moet lyden / gewo:pen in dien diepen
 kuyl vol serpenteu / alwaer elck om best
 haer geuen sal den zwaersten steeck in dese
 verdrietelycke duysternisse / daer zy niet sie
 en sal dan t'gene dat haer pyne sal vermeer-
 deren / sonder eenich licht te sien / dan allee-
 nelyck een duystere blamme. Och hoe lut-
 tel wordet hier ondersocht t'gene dat daer te
 binden is ! O Heere / wie mach doch de oo-
 gen bande ziele aldus verblint hebben / dat
 zy van dese dingen niet gemerckt en heeft /
 tot dat zy haer daer inne vint ? O Heere
 wie mach doch haer ooren aldus gestopt
 hebben / dat zy niet en hoort zoo vele stem-
 men / die haer van sulcke dingen hebben ge-
 seyt ende gesproken bande eeuwige tozmen-
 ten ? O leuen dat geen eynde hebben en sal /
 o eeuwichduerende pyne : o tozment sonder
 eynde / hoe macht comen dat dese menschen
 b niet en breefen / die nochtans om hun lic-
 haem geen pyne aen te doen / hun ontsien
 op een herdt bedde te slapen. O Heere my-
 nen Godt / ick beschreyde den tyt dat icht
 niet gebeten en hebbe : ende midts dat ghy
 weet

weet / o mynen Godt / wat hertzweer ick
 geboele te sien het groot ghetal der ghenen
 diet niet en willen verstaen : ten minsten
 eenen / o Heere / laet ten minsten eenen daer
 ick nu hoor bidde verlicht worden van u /
 het waer om noch veel andere te verlich-
 ten. Niet om mynen twil / o Heere / want
 ick des niet weerdich en ben / maer om de
 verdiensten uws Soons . Aensiet zyne
 wonden / o mynen Godt / ende aengemerct
 dat hy vergeuen heeft den genen diese hem
 aendeden / soo vergeef ons lieden oock.

XII.

O mynen Godt / mijn warachtighe
 stercheyt / wat bediet dit o Heere / dat
 wy in alles zoo bloode zyn / behaluen tegen
 u : Hier gebuycken de kinderen van Adam
 alle hunne crachtē / ende ten waer dat hun-
 ne redelyckheyt soo zeer verblint ware / alle
 hunne sterckheden t samen gheboecht / en
 souden niet ghenoechsaem wesen / om die
 stouticheyt te nemen / van te willen oorlo-
 ge aen nemen teghen hunnen Schepper :
 ende de selue oorloge te willen soo lange on-
 derhouden tegen hem / die hun op eenen oo-
 ghenblich kan stooten in het diepste der
 hellen . Maer alsoo hunne redelyckheyt
 verblint is / zoo blyuen zy als wt sinnighe
 menschen die de doot soeken : om dat zy in

hun fantasie hebben dat zy daer door het ewich leuen sullen konnen winnen / en ten lesten zy zyn als menschen sonder verstant.

Wat mochten wy toch doen / o Heere / aen sulcke menschen die met dese dwaesheyt beuangen zyn : men seyt dat de sotticheyt den sotten meerder sterckheyt geeft : alsoo ist oock mette gene die hun scheidten van v / o Godt / sulcke menschen die alle hunne raserpe voort stellen tegen v / die hun nochtans het aldermeeste goet doet. Onbegryppelycke wysheyt / hoe zeer was hun van noode uwe liefde die ghy draecht tot uwe creaturen / om sulcke groote dwaesheyt te verdragen / ende om te beschrieken dat wy mochten genesen worden / ende dat met duyfsent middelen ende remedien te wege te brengen : het is een saecke die my zeer verschrikt / als ick overdencke dat hun de sterckheyt ontbreecht / om af te slaen dingen die zoo licht zyn / ende dat zy hun inder waerheyt laten voerstaen / dat zy niet en kunnen al wilden zy scheidten ende afwycken vande occasien ende perijckelen inde welke zy hunne ziele verliesen : ende dat wy wel de sterckheyt ende moet hebben om te bechten tegē alsulcke groote Majesteit. Wat is dit o mijn opperste goet / wat is toch dit : wie ist die hun sulcke sterckheyt geeft : by auonturen de Capiteyn dien zy in
dese

in dese oorloge zyn volgende. **W**at dien aer
 en vermach niet tegen v/ en hoe soude dieu/
 die gewopen is inden helichen byant/ tegen
 v derren op staen: hoe kan dieu die alreede
 verwonnen is een ander moet gegene: hoe
 mogen wy volgen den gene die soo arm is/
 dat hy is gestooten tot de ryckdommen des
 Hemels: **W**at zoude ons dien konnen ghe-
 nen / die oor zyn seluen niet en heeft dan
 alle onsalicheyt: **W**at bediet dit / o myn
Godt/ wat bediet doch dit: **W**an waer comt
 dese groote crachte tegē v/ ende sulke groo-
 te stouticheyt ende zwackicheyt des her-
 ten teghen den duyuel: **A**l waert oock / o
 mynen Prince / dat ghy v volck niet gun-
 stich en waert/ ende al hadden wy oock yet
 wtstaede met dese Prince der duysternissen
 zoo en hebbe wy nochtans geen oorsake om
 hē te vreesen: eensdeels om dat ghy ons al-
 tijt hont in uwe bewaernisse / en eensdeels
 om dat wy wel konne mercke dat alle zyne
 vrenchde en belofte zyn valsche en vol ber-
 derye. **W**at heeft hy met ons te doe die altyt
 tegē v is: **O** groote verblinchz/ mynē **G**odt
O wat en groote ondancbaerheyt / o mynen
Coninc: **O** wat en ongeneselycke dwaes-
 heyt o mynen **G**odt/ dat wy souden gaen dē
 duyuel dienen / voren allen t'gene dat ghy
 ons verleent: dat wy de liefde die ghy ons
 toedrecht willen betalen ende vergelden
 met

met lief te hebben den ghenen die van u zoo
 seer verschroomt is / ende altyt van u moet
 schroomen : ende dat wy alsoo willen ver-
 gelden het bloet d'welck ghy voor ons ghe-
 stort hebt / de royslagen ende groote smer-
 ten die ghy verdragen hebt / ende de groote
 tozimenten die ghy zyt ghepasseert : inde
 plaetse dat wy uwen Hemelschen Vader
 behooren te wyken / van het groot ongelyck
 datmen tegen u zynen Soon heeft bedreuen
 (hoe wel dat ghy geen wyake en soecht / ende
 dat ghyt humlieden hebt verguen) dat wy
 lieuer gaen voor onse medeghesellen ende
 vrynden nemen de ghene die u aldus hebben
 mishandelt ? Ist saken dan dat wy aldus
 volghen humlieden helschen Capiteyn / zoo
 blyckt claerlyck dat wy s al eens zyn / ende
 dat wy altyt zullen moeten leuen in zyn ge-
 selschap: ten zy dat uwe goetherticheyt daer
 waedt in schicke / ende ons doet keeren tot
 ons goet verstandt / ende ons vergene dat
 ter geschiedt is. O sterffelycke menschen /
 compt / compt wederom tot u seluen / keert
 wederom tot uwen Coninck ende aensiet
 hem : want tegenwoordelyck sult ghy hem
 binden soet ende goedertieren: laet dese uwe
 groote boosheyt eens eynde nemen : ende
 laet uwe rasernye ende stercheyt ghekeert
 worden teghen dien / die u de oorloghe aen
 doet / ende die u uwe erfdesl wilt ontnemen.

keert /

Keert / keert wederom tot v seluen / opent
 uwe oogen / ende bidt met groot geroep ende
 beel tranen om het licht / aen dien Heere die
 dat verleent de heele werelt : bekent om de
 liefde Godts dat ghy met alder crachten
 wilt gaen vermoeden den ghenen die om v
 het leuen te ghenen / zijn leuen quyt gewor-
 de is : ouerpeyst dat desen is die v beschermt
 van uwe vyanden. Ist dat alle dese dingen
 niet genoegh en zijn / laet v eimmers genoegh
 wesen te bemerkken dat ghy teghen zyne
 crachte niet en vermoocht : ende dat ghy int
 royt oft int lanck dit groot misdact ende
 stouticheyt sult moeten betalen met den
 eenwigen brandt. Verst ghy dit doen om
 dat ghy dese groote Majesteit siet ghebon-
 den met den bandt der liefden die hy ons toe-
 draecht : Wat deden veel meer de ghene die
 hem de doot aen gedaen hebben / als zy hem
 ghebonden hebende / alsoo loeghen ende
 quetsten : O lieue Godt / hoe lydte ghy vooz-
 den mensche die zoo luttel ghevoelt uwe py-
 nen ende smarten ! Den tyt zal comen / o
 Heere / inden welken uwe rechtneerdicheyt
 haer zal verthoonen ghelyck te wesen uwe
 vermherticheyt. Laet ons de oogen openē /
 o Christenen / ende laet ons dit wel bemerc-
 ken / want nemmermeer en zullen wy ten
 vollen comen gekennen ende begrypen het
 ghene wy onsen Heere Godt schuldich sijn /
 noch

noch oock de heerlycheden van zijne barm-
herticheyt. Ist dat dan zijn rechtebeerdic-
heyt oock zoo groot is : helaas / helaas / hoe
zalt vergaen mette gene die verdient zullen
hebben dat de selue rechtebeerdicheyt teghen
hun vertoont ende te wercke gestelt worde?

XIII.

O Devote sielen / die alreede zyt ghenie-
rende uwe brencht sonder achterden-
ken / ende die altyt zyt berflonden inde lof-
segginghe van mynen Godt / hoe gelukkig
zyt ghylieden ? ende wat groote oorzaecken
hebt ghy om v altyt met dusdanighe lof-
segginghen te becommeren ? hoe benydet
mijn siele v lieden / dat ghy alreede byt zyt /
van den hertzwoer die wy batten als wy
sien de misdaden die in desen onsaligen tyt
gheschieden tegen mynen Godt / ende sien
alsoo groote onbelcefsheyt / ende daer en ho-
uen datmen niet en wilt bemercken de
groote menichte der sielen / die de duyvel
wech neemt.

O ghelucksalighe Hemelsche sielen helpt
onse alreede / ende bidt voor ons de Gods-
delijcke barmherticheyt / dat zy ons verles-
ne ende mede deyle een weynich van uwe
brencht / ende van dese clare kennisse die
ghy hebt. Gheeft ons ghy selue / o mynen
Godt / dat wy verstaen mogen wat dat het
is datter

is datter gegint wort den genen die brome-
lyck stryden in den droom van dit alendich
leuen. Vercrycht ons / o beminde zielen /
dat wy moghen kennen ende verstaen de
brencht die ghylieden ontfanght door het
bemercken vande eenwoicheyt van v lieden
blyschappen / ende wat een ghenuchlycke
ende vermaeckelycke saecke dattet voor v
is sekerlyck te sien dat de selue brenchden
noynt eynde nemen en sullen. O hoe onge-
luckich ende onsalich zijn wy / lieue Heere /
dat wy dit wel weten ende geloouen / maer
midts dat wy soo zeer gewoon zijn op dus-
danige warachtige redenen niet te letten /
zoo zijn zy aende zielen soo brencht / dat zy
se niet en bekenmen noch en willen be-
kennen.

O menschen die zoo nauwo siet op v ey-
ghen verlies / ende soo gierich ende be-
geerlyck zyt naer v wellusten ende ghe-
nuechten / dat ghy niet een luttel tyts en
begheert te veruoen / om die hier naer-
maels veel ouerbloedigher te ghenieten :
ende om dat ghy niet een urken beyden
en wilt / welck by auonturen niet een
ooghenblick dueren en sal / zoo verliest
ghyse altemael / om te ghenieten dese cley-
ne welluste die ghy tegenwoordich ziet.

O / o / o / wat cleyuen betrouwen heb-
ben wy op v / o Heere : Veel meerdere
ryck

reukdommen ende schatten hebt ghy ons betrouwt / als ghy ons geschoncken hebt alle den aerbeyt dypendertich jaeren lanck ghedaen / ende daer naer sulcke onberdragelycke / bozeede ende alendighe doot van uwen Soou selue / ende dit noch 300 veel jaeren voor onse geboorte / daer ghy nochtans wel wistet / ende boozsaccht / dat wy v die niet en souden verghelden : Soo en hebt ghy nochtans niet willen laeten onslieden alsulcken outwaer deerlycken schadt te betrouwen : op dat wy geen ghebzeck en souden hebben om te mogen winnen ende vermenichvuldigen t'gene dat wy door den seluen schadt aen v / o berinhertighe Vader / kunnen gewinnen.

o ghelucksalige zielen die daer mede soo grooten proffyt hebt weten te doen / en hebt daer mede gesocht een soo genoechelycke ende vermackelycke erffensse / die altyt blyft duerende met haren costelycken pyss. Segget ons hoe ghy sulcke goet dat sonder eynde is / vergadert ende verereghen hebt ? Helpt onslieden / gemerckt dat ghy de fonteyne zoo naer by zyt : puttet van het water voor onslieden die steruen van dorst.

XIII.

O Mijn Heere ende mynen warachtigen Godt / de gene die v niet en kent / die en heeft v doek niet lief. Och wat groote cloze

te cloekicheyt is dit: Maer o woe woe den genen die v niet en willen kennen o Heere. De ure des doots is wel seer schroomelyck; maer helas mynen Schepper / hoe affgrueselyck sal den dach wesen / inden welckheit uwe rechtuerdicheyt sal te werck gestelt worden. Ick bepeyse somtijts / o soete Jesu Christe / hoe minnelyck ende lieflyck dat uwe ooghen toonen aen den ghenen die v lief hebben / ende daer v herte toe staet.

o myn hoogste goet / siet eens vriendelyck / ende ick laet my voorstaen / dat den zielen die ghy voor de uwe hout / maer een winckken van dit soet ende lieflyck gesicht genoegh is tot vergeldinge voor hunnen dienst van vele jaren. o Godt hoe qualpck kunnen dit den menschen wy gemaccken / behaluen de gene die nu alreede gesmaecht hebben hoe soet dat de Heere is. o Christene menschen / ouerpeyst het broederschap dat ghy hebt met desen grooten Godt / bekent dat / ende en willet niet cleyn achten; want gelyck zyn aengesicht is zeer minnelyck voor den genen die hem beminnen / van gelycken is het oock schrikelyck ende verschroomelyck tegen den genen die hem verbolgen. Och dat wy niet en kennen / dat de sonde anders niet en is / als een platte openbare oorloghe van alle onse sinnen en crachtē der ziele tegen Godt /

ende dat de machrichste / zijn de ghene die
 de aldermeeste herraderye soecken teghen
 hunnen Coninck. **D** is kennelyck / lieue
 Heere / dat ick die wils meerder schroom en
 breefe gehadt hebbe als ick peysden oft ick
 soude moeten aenschouwen v Soddelyck
 aenschyn op my vergzamt in dien schzicke-
 lijcken dach des woterste oordeels / dan ick
 hadde van alle de pynen ende toynenten der
 hellen die my verthoont waeren ; ende ick
 badt v dat uwe barmherticheyt ghelienet
 wilde my te beschermen ende by te houden
 van sulcke deereelycke ende pynelycke saec-
 ke voor my : ende alsoo bidde ick v noch / o
 Heere. Wat zoude my hier opder aerden
 ouer comen / dat daer by te ghelycken sou-
 de zyn ? Ick begheere oock niet enen dat
 ghy my verlossen wilt van alsulcke groote
 benaetheyt / ende dat ick doch mynen Godt
 niet en verlate / dat ick sonder ophouden
 ende met brede mach ghenieten dese groote
 schoonheyt. **W**ien vader heest v ons ghes-
 ghenen / ende ick en begheere / o lieue Heere /
 sulcke costelycke jubweel niet te verliesen.
Ick bekenne ende belyde / o Hemelsche
 Vader / dat ickt qualyck bewaert hebbe :
 maer daer is noch raedt teghen / o Heere /
 daer is noch raedt zoo langhe als wy
 leuen in dit ballingschap.

☉ broeders / broeders / ende kinderen
 van

dan dien grooten Godt/laet ons ons seluen
 pramen / laet ons ons seluen ghewelt aen
 doen / ghemerckt dat ghy weet / dat hy ge-
 seyt heeft / ist dat wy penitentie doen/ende
 leet wesen hebben van dat wy hem heb-
 ben vertoornt / dat hy onser misdaden
 niet meer en sal ghedencken. **O** sost-
 herticheyt bouen alle maten: wat willen
 wy meer hebben? Jsser wel yemandt al-
 soo onbeschaempt / die zoo veel soude der-
 ren begheeren? **T**is nu den tyt om aen
 te nemen het ghene dat desen mede-ly-
 dendem Heere Iesus Christus onsen Godt
 ons gheeft: ghemerckt dat hy wilt bynt-
 schap maecken / wie soude se konnen ge-
 weygheren aen sulcken een / die niet ge-
 weyghert en heeft alle zyn dierbaer bloet
 te verstorzen / ende zyn leuen te verlie-
 sen om onsen twil? **O**uerpeyst dat het
 niet te bedieden en heeft het ghene hy be-
 gheert: want het waer ons goet dat wyt
 deden tot ons eyghen voordeel ende prof-
 fit. **O** mynen Godt / mynen Heere / wat
 een ver steentheyt / wat een dwaesheyt ende
 verblintheyt / dat wy soo groote zwaerheyt
 maken als wy gerakē te verliezen een nail-
 de / oft een bogelken / daer anders geen prof-
 fit assen kan comen dan een weynich vers-
 maeck en genuchte in dit leuen / en dwelck-
 men siet wech blieghen door de lucht:

ende dat wy geen gheboelen en hebben als
 wy heerlesse desen Conincklycken arent
 bande Goddelycke Mascestejt/ende een Co
 ninckryck/ wiens gheniet noyt eynde heb
 ben en sal: wat is dit? wat is toch dit? ick
 en verstaens niet: o lieue Godt/ beert toch
 dese groote dwaesheyt ende verblintheyt.

XV.

O Wee my / wee my / o Heere / dat dit
 ballingschap soo lange duert/ende zoo
 heel pynelichheden mede brenghet / midts
 het verlaughen tot mynen Heere: wat sal
 doch de ziele maerken in dese gebanckenis?
 O Jesu/hoe lanck is s' menschen leuen / al
 seymen gemeynelyck dat het royt is? Het
 is inder waerheyt royt/ om daer in te woin
 nen het leuen dat geen eynde en heeft: maer
 het is wel lanck voor de ziele die verlangt
 om haer seluen te binden inde tegenwoor
 dicheyt van haeren Godt. Wat raet geeft
 ghy tegen dit lyden? daer en is geen raet/
 dan als men lydt om uwen twil. O soete
 ende vermaeckelycke ruste der minnaers
 van mynen Godt / en wilt niet ontbreken
 eenen die u bemint / gemerckte dat de pyn
 die de ziele lydt om de gene die zy bemint
 ende begeert / door d' moet vermeerderet oft
 vermindert ende versoet wordē. Ick soecke
 o Heere u te belieuen: maer ick wete wel
 dat

dat mijn behaghen niet en is in eenighen
 sterfelycken mensch. Dit alsoo wesende zoo
 en sult ghy myne begheerte niet beschyn-
 digen: Siet my hier / Heere / ist van noodde
 dat ick noch leue / om v eenighen dienst te
 doen / ick en weygere gheenen aerbeyt / hoe-
 danich hy oock zy / die my mochte aen co-
 men opder aerden: gelyck seyde uwen bint
 Sinte Marten. Maer eplas / lieue Heere /
 desen hadde goede wercken / en ick en hebbe
 niet dan woorden / want ick anders ver-
 gering toe en diene / mochtē ten minsten yet
 doogen mijn begheerten vooz uwe Godde-
 lycke teghenwoordicheyt / o Godt / ende
 dat ghy niet aen en saecht mijn cleyn ver-
 diensten. Mochten wy alle emmers ver-
 dienen ende woerdich zyn v lief te hebben :
 ende ghemerckt dat wy noch moeten leuen /
 mochten wy leuen om uwen t wil / ende
 dat booztaen onse begheerten ende eyghen
 schaden achter blyuen. Wat meerder saec-
 ke zouden wy moghen winnen / dan v te
 behaghen ? O mijn behaghen / o mynen
 Godt / wat zal ick moghen doen om v te
 behaghen ? myn gedienslicheiden zyn cleyn
 ende allendich / al waert dat icker bele dede
 aen mynen Godt : wat hoene ick dan lan-
 gher te blyuen in dit allendich leuen ? Te
 weten op dat den wil des Heeren geschiede.
 Wat meerder ghewin mochter wesen ?

O mijn ziele vertroest / vertroest / want ghy en boect niet wannecer den dach ende de ure comen sal. Waecht neerstelyck / want alle dingen gaen haestelyck voorby / hoe wel dat v begeerte onseker maecht dat seker is / ende den tyt lanck maecht / die cort is.

Denckt hoe ghy meer sryden sult / hoe ghy meer betoonen sult de liefde die ghy uwen Godt toe draecht / ende hoe ghy meer sult ghenieten met uwen beminden de vrecht ende blyschap / die gheen eynde nemen en sal.

XVI.

O Warachtich Godt mijnen Heere / het is eenen grooten troost voor de ziele die benant is / om dat zy verre van v is / als zy siet dat ghy ouer al zyt : maer als de crachte ende het geweld vande liefde / ende den grooten opval van dese benaetheyt wassen / wat proffyt comt daer van : Want het verstant wort onstelt / ende de redelyckheyt boecht haer seluen om dat zy dese waerheyt niet en kan verstaen / sulcx dat zy niet verstaen noch ghekent en kan worden : alleenelyck kent de ziele dat zy verre van v is / ende zy en wilt van geen reynedie hooren : want een herte dat vol liefde is / en laet toe noch troost / noch raet /

raet / dan alleenelyck van dien selue die
 haer heeft ghequetst / van daer alleen hoopt
 ende verwacht zy / dat haer bencruheyt
 moet verlicht worden. Alst v belieft / o
 Heere / soo gheneest ghy op den staenden
 boet de woude die ghy ghemaecht hebt :
 anders en isser geen hope van te verwach-
 ten gesontheyt oft blyschap / dan de ghene
 die daer compt vande verduldicheyt / die
 soo wel bestapdt is. O warachtige min-
 naer met wat groote goet herticheyt / met
 wat soeticheyt / met wat ghenuchte / met
 wat behagen / ende met wat groote betou-
 singe der liefde gheneest ghy dese wonden
 die ghy gemaecht hebt mette pynen der sel-
 uer liefde? O mynen Godt / ende verlich-
 tinghe van alle myne pynen / hoe ben ick
 blyten in seluen? Hoe waert moghe-
 lyck dat eenighe menschelycke middelen
 souden ghenesen de ghene die den God-
 delycken brant sieck ghemaecht heeft?
 Wie sal kunnen weten hoe verre dat de-
 se woude gaet / oft van waer zy comt /
 oft hoe men soude moghen versoeten sul-
 ke verbzietelycke ende ghenuchelycke py-
 ne? Met waer teghen redene dat sulcken
 costelycken quaet soude geholpen worden
 met soo slechte middelen / als zyn die de
 sterfelycke menschen kunnen geuen. Hoe

wel met redene seyt de bruyt ist geestelijche
 Lof-sangen : mijn beminde is mijn / ende
 ick ben zyn / en mijn beminde mijn. Want
 ten is niet mogelijk dat sulcke liefde sou-
 de beghinnen van alsoo slechte saecke als
 mijn liefde is. Ist saecke dan dat zy soo
 slecht ende leech is / o mynen Bruydegom
 waerom en hout zy haer niet op eenige ge-
 schapen dingen / tot dat zy haer mach op
 hessen tot den Schepper ? O mynen Godt
 waerom ben ick myns beminde ? o mynen
 warachtighen lief-hebber / ghy seluer hebt
 eerst begonnen dese oorloghe der liefde / de
 welcke anders niet en schynt te wesen / dan
 een ongerusticheyt ende verstootheyt van
 alle de crachten ende sinnen / de welcke bot-
 gaen lanck de straten ende boecken bezwo-
 rende de dochters van Jernsalem dat zy haer
 tydinge seggen van haren Godt. **A**d dan /
 o Heere / dese oorloge begoft is / tegen voich
 sullen zy gaen stryden / als tegen den genen
 die hem seluen heeft Heer ghemaecht van
 het sterck bollewerck / daer zy lieden waren
 woonende / welck is het opperste deel der
 ziele / ende die haer daer bot gesaecht heeft /
 op dat zy mochten winnen die hun gewon-
 nen heeft / ende alreede moe zynde van hui
 seluen te sien sonder hem / hun niet den
 eersten als verwonnen oer gheuen / ende
 hun seluen verwoerende verliesen alle hun
 sterck-

stercheyt om alsoo beter te verstaen / ende
hij ouergheruende booz beruonnen mo-
ghen veruinnen hunnen veruinder.

O mijn siele wat wonderlijcken strydt
hebt ghy gheuoert in dese pijn / ende hoe
waerachtich is dit alsoo inder waerheyt ?
Soo dan mijn beminde is mijn ende ick
mijns beminde. Wie zoude hem derreit
onderuinnen te scheidten ende wat te bluf-
sen twee branden alsoo ontsteken ? Dat
waere veruolen aerheyt / want zy nu alree-
de een gheuoorden zyn.

XVII.

O mijn Godt / ende mijn wysheyt ont-
eyntelijck sonder maet oft eynde / bo-
uen alle Enghelsche ende menschelijcke
verstaenden. **O** liefde die my bemint meer
dan ick mijn seluen kan beminnen / oft
kan verstaen : waerom / Heere / wil ick
meer begheeren / dan t'ghene dat ghy my
begheert te ghenen ? Waerom wil ick my
seluen quellen om van v te heyschen yet dat
by mijn verlanghen gheschickt is / ghe-
merckt dat ghy nu alreede verstaet ende
kendet de eynden van al t'ghene dat mijn
verstandt mochte schicken ende voorschiet-
ten / oft daer mijn begheerte mochte naer
verlanghen / niet wetende hoe dat ick daer

proffyt mede soude doen? T'ghene daer
 myn ziele meynt mede dooz te gaen mee
 groot proffyt / soude by auonturen zyn
 myn bederffenisse. Daer om ist dat ick
 bidde dat ghy my wildet verlossen van ee-
 nighen aerbeyt oft zwaricheyt / ende dat
 daer mede myn mortificatie mocht eynde
 nemen: wat ist dat ick begheere / o myn
 Godt? Ist dat ick v bidde my dit te willen
 verleenen / ten is by auonturen niet goet
 booz myn patientie: want al is zy zwack
 niet konnende sulcken grooten last ver-
 dragen / ende dat ickt nochtans mette sel-
 ue ouersette ende verdrage / ben ick niet ge-
 heel sterck inde ootmoedicheyt / het mocht
 gebeuren dat ick my soude laten boozstaen
 yet gedaen te hebben / en ghy zyt / o mynen
 Godt / diet al doet.

Ist dat ickt begheere te lyden / ick en
 soude nochtans niet gheerne myn cre-
 dit ende achttinghe verliesen / in eenighe
 saecken die niet en schynen betaemelyck
 te zyn tot uwen dienst / hoe wel dat ick van
 mynen troegen in my geen gheboelen van
 eere en vinde / ende het kan gebeuren tot
 de selue oozsaek dat ick die schicke verlo-
 ren te moeten worden / dat ick daer dooz
 meer sal winnen in het gene dat ick booz-
 genomen hebbe / welck is v te dienen. Ick
 soude hietrop noch veel moghen segghen / o
 Heere

Heere/ om my te doen verstaen / maer wete-
 nende dat het v al kennelyck is / wat behoe-
 ue ick te spreken : het dient daer toe / als
 ick myne alendicheyt vernieut sien / o my-
 nen Godt / op dat oock myn verblinde re-
 delyckheyt mach sien oft zy soo groot is
 als ick se hier beuinde in dit schrift mijn-
 der hant. Want die wils / o mynen Godt
 binde ick my alsoo alendich / soo cranch /
 ende soo cleyminoedich / dat ick gaen on-
 der soecken waertoe dat uwe dienareffe ges-
 comen is / die haer liet voorstaen dat zy al-
 reede soo vele gracen van v ontfanghen
 hadde / om te mogen stryden tegen de tem-
 pteften deser werelt. Neen / neen / mynen
 Godt / geensints / dat ick noch betrouwen
 soude hebben in yet dat ick soude begeren
 voor my : begeert ghy ouer my alle t'gene
 dat v sal belien te begeeren / want dit
 is t'ghene dat ick begheere / ghemerck
 dat alle mijn wterste goet ghelegghen is
 in v te behaghen : ende waert dat ghy my-
 nen Godt / begheerdet my te belien /
 verbullende alle t'ghene dat mijn begheer-
 te van v heyscht / ick sien dat ick verlo-
 ren soude gaen. Hoe allendich is de wyl-
 cheyt der menschen / ende hoe onseker is hun-
 ne voorzichtigheyt. Versiet ghy selue daer in
 door uwe voorzichtigheyt nootelycke mid-
 delen te becomen / op dat mijn ziele v dienen
 mach

mach meer naer uwen sin als naer haers
 selfs sin : en straft my niet / met my te ver-
 leenen t' gene ick wille oft begeere / ist dat
 uwe liefde die altyt in my leeft / t' selue niet
 en begheert. Laet my nu in my steruen/
 ende dat een ander leue in my die meerder
 is dan ick / ende booz my beter dan ick / op
 dat ick hem mach dienen: dat hy leue / ende
 dat hy my het leuen geue / dat hy heerschap
 ppe hebbe / ende dat ick zy zyne slaue
 ende ghehangenen / want myn ziele en be-
 geert anders geen en bypdom. Hoe kan den
 mensch by gebwesen die verscheiden is van
 den alder hoochsten ? Wat meerder oft
 alendiger gheuanckenisse mochter wesen/
 dan zyn seluen te binden byuten de hant
 ende beschermenisse zyns Scheppers ? wel
 gelukkig zynse die hun seluen binden ge-
 bangen ende gebonden met stercke coorden
 ende ketenen vande weldaden des barmher-
 ticheyts Godts / waer van zy hun niet en
 kunnen ontbinden. De liefde is sterck als
 de doot / ende hert als de helle. O die zyn
 seluen nu mochte sien doot door zyn eygen
 crachte / ende ghewoopen in desen Godde-
 lijcken vrant / daer hy niet meer en hoopten
 wt te geraecken / oft om beter te segghen/
 daer hy geen achterdencken en hadde van
 wt ghewoopen te worden. Maer helas o
 Heere / soo langhe als dit sterffelych leuen
 duert /

duert / soo is het eeuwich altyt in perijckel.
 O leuen die altyt contrarie zyn myn goet /
 die v mochte voleynden. Ick verdrage v /
 om dat Godt v verdraecht: ick onderhoude
 v / om dat ghy hem toehoort / en zyt my
 geen berraeftter / noch ondancbaer. Bouen
 allen desen / wee my lieue Heere / hoe lanck
 duert dit ballingschap: alle desen tyt is
 wel royt / om te stellen tegen uwe eeuwich-
 heyt / nochtans eenen dach ende een ure is
 lanck vooz pemant die niet en weet oft hy v
 sal vertoornen / ende die daer vooz bebreest
 is. O mynen byuen wil wat een slaue zyt
 ghy vande bypicheyt / ten zy dat ghy gena-
 gelt wort met de vreesse ende liefde des Hee-
 ren die v geschapen heeft. Och wanneer sal
 comen dien gelucksaligen dach / als ghy v
 sult verzoncken vinden in dese oneynte-
 lycke zee der opperste waerheyt / daer ghy
 geen bypicheyt meer en sult hebben om te
 sondigen / ende docken sult ghy die niet be-
 gerrē te hebben / om dat ghy dan verse-
 kert by sult zyn van alle allende / geheel in
 de natuer ouergeset in het leuen van uwen
 Godt. Hy is wel gelucksalich / om dat hy
 kent / lief heeft / ende geniet zyn seluen / son-
 der dat het anders sonde konnen gewesen.
 Hy en heeft / noch en kan gehebben / dock en
 waert geen volmaecktheyt van Godt dat
 hy soude de bypicheyt hebbē om zyn seluen
 te mo-

te mogen bergeten / oft achter te laeten zijn
seluen te beininnen.

Alsdan / o mijn siele suldy gaen in uwe
ruste als ghy sult gheheel bereuenicht wesen
met dit opperste goet : dan suldy keunen
dat hy kende / ghy sult beininnen dat hy be-
mindt / ghy sult ghenieten dat hy geniedt:
dan suldy uwen veranderingen wille quyt
zyn : dan en salder geen veranderinge meer
wesen / om dat de gracie Gods sulcke cracht
gehat zal hebben / dat sy v sal mede deelach-
tich gemaect hebbē vāde Goddelycke natu-
re / alsoo volcomelyck / dat ghy nu boortæen
niet en sult konnen bergheten noch en sult
begheren te bergheten dit opperste goet /
noch ophouden dat te ghenieten met zyne
liefde. Gheluck-salich zynse die int boeck
des leuens gheschreuen zyn. Maer ghy /
mijn siele / zyt ghy daer in gheschreuen
waerom zyt ghy bedroeft / ende waerom
verstoordy my ? Woot in Godt / want ick
zal hem noch belyden mijn sonden / ende
zynie berinhertigheden : ende van alle te sa-
men zal eenen lof-sanck maecken / met ghe-
duerighe suchten tot mynen Salich-maek-
ker ende mynen Godt : het mach eens co-
men dat mijn glorie hem toefinghen zal /
ende dat myn conscientie niet meer bedruet
en zal zyn / als wanneer alle schichten ende
breesen sullen gheschoest zyn : maer daer en
tusschen

tuffchen in hope ende ftal zwoyghen zal mijn
 fterckheyt wesen. Ich heb lieuer te leuen
 ende te fteruen int verwoachten ende hopen
 ban het eeuwich leuen: dan te befiten alle
 de creaturen ende alle de goeden die eens
 moeten eynde nemen. En verlaet my niet/
 o Heere/want ich hebbe op v betrouwt/dat
 doch mijn hope niet beſchaempt en
 blyue: Laet my v altyt dienen/
 ende doet met my dat v belie-
 uen fal. Amen.

¶ A A A A A.

enfteltte hoort ende dat zijdegen dat men
 fterkliche loopen. Men heb leent te leent
 ende te leent in de vanden ende hoort
 dan dat te leent leent: dat te leent alle
 de vanden ende alle de vanden die te
 moeten ende te leent. Men heb te leent
 o fterkliche hoort ende te leent: dat
 doot men hoort niet te leent te
 hoort: Men heb te leent
 ende hoort niet te leent

A N N O T A T I O N E N .

1876

MARQUÉS DE SAN JUAN DE PIEDRAS ALBAS

BIBLIOGRAFÍA TERESIANA

SECCIÓN II

Obras de Santa Teresa de Jesús

Número.....	1680	Precio de la obra.....	Ptas.
Estante.....	12	Precio de adquisición. »	»
Tabla.....	4	Valoración actual.....	»

1680.